T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI BAĞLAMINDA TÜRKİYE VE İTALYA'DAKİ KOLLUĞUN GÖREV VE YETKİLERİ

DİLARA ARMAĞAN

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR AHMET YARAŞ

EDİRNE 2022

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI BAĞLAMINDA TÜRKİYE VE İTALYA'DAKİ KOLLUĞUN GÖREV VE YETKİLERİ

DİLARA ARMAĞAN
1188203106

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR AHMET YARAŞ

EDİRNE 2022

ÖZET

Kültürel mirasın korunması ve buna bağlı olarak kültür varlıklarının kaçakçılığı günümüz koşullarında bütün ülkelerin ortak sorunu haline gelmiştir. Ülkemizde de bu sorun maalesef dinamiğini sürdürmektedir. Bu sorunun çözülmesi için ilgili mevzuat, Türkiye'de bu konuda çalışan devlet daireleri ve sivil toplum kuruluşları tanıtılmıştır. Konuyla ilgili özel kolluk kuvvetinin oluşturulması açısından başarılı bir dünya örneği olan İtalya ülkesinden yola çıkılarak ülkemizdeki kolluk kuvvetlerinin işleyişi ve faaliyetleri çalışmanın ana konusu olmuştur. Buna bağlı olarak bu çalışmanın amacı Türkiye'deki kültürel miras kaçakçılığından sorumlu kolluk kuvvetleri ile İtalya'daki kültürel miras alanında etkin kolluk kuvveti olan (Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale (TPC)- Kültürel Miras Koruma Komutanlığı) görevleri, işleyişi, faaliyetleri değerlendirilerek karşılaştırılmıştır. Türkiye'de de kültürel mirasın korunması ve kaçakçılığıyla ilgili tek ve etkin birimin var olması için Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale tanıtılarak çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kültür Varlıklarının Korunması, Kültürel Miras Kaçakçılığı, Mevzuat, Devlet Daireleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Kültürel Mirası Koruma Komutanlğı.

ABSTRACT

The protection of cultural heritage and, accordingly, the smuggling of cultural assets has become a common problem of all countries in today's conditions. Unfortunately, this problem persists in our country. In order to solve this problem, relevant legislation, government offices, and non-governmental organizations working on this issue in Turkey were introduced. The main subject of the study is the functioning and activities of the law enforcement agencies in our country, starting with Italy, which is a successful example worldwide in terms of establishing a private law enforcement agency on the subject. Accordingly, the aim of this study is the duties, functioning, and activities of the law enforcement officers responsible for cultural heritage smuggling in Turkey and the effective law enforcement agency in the field of cultural heritage in Italy (Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale (TPC) - Cultural Heritage Protection Command). Evaluated and compared. Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale has been introduced and various suggestions have been presented to have a single and effective unit for the protection of cultural heritage and smuggling in Turkey.

Key Words: Cultural Heritage Protection, Cultural Heritage Smuggling, Legislation, Government Offices, Non-Governmental Organizations, Cultural Heritage Protection Command.

ÖNSÖZ

İtalya ve Türkiye, kültürel mirasın zenginliği açısından Dünyanın en önemli coğrafyalarına sahip iki ülkedir. Bu zenginlik her iki ülkeye de insanlık tarihi açısından önemli misyonlar yüklemektedir. Bu misyonların başında mevcut kültür varlıklarının en iyi şekilde korunarak gelecek nesillere aktarılması gelmektedir. Bu tez çalışmasında kültürel mirasın korunması bağlamında her iki ülkenin kolluk güçleri ve faaliyetleri incelenmiş bu doğrultuda önemli sonuçlara varılmıştır.

Dünya kültür mirasının bulunduğu yerde, ait olduğu topraklarda korunması için mücadeleler veren Prof. Dr. Ahmet Yaraş bu konuyu tarafıma önermiştir. İtalya'nın bu konuda elde ettiği başarıyı Türkiye genelinde en azından Türkiye Trakyası'nda örnek bir proje haline dönüştürüp kolluk kuvvetlerine sunmayı teklif etmeyi düşündüğümden, restorasyona duyduğum ilgiden ve korumacı yaklaşımımdan dolayı konuyu severek benimsedim. Yüksek Lisans öğrenim sürecimde ve tez aşamasında bu konuyu Trakya'da örnek oluşturmam için bana öneren, vakit ayırarak görüş ve bilgilerini sunarak yardımlarını esirgemeyen, tez konumun şekillenmesinde önemli yere sahip olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Ahmet YARAŞ'a teşekkürü borç bilirim.

Tez çalışmaları öğrencilerin akademik çalışma yeteneklerini geliştiren en önemli adımların başında gelmektedir. Bu süreç her yönüyle iyi bir motivasyon ve kararlılık gerekmektedir. Bu bağlamda tez çalışmamın nihayete ermesine katkı sağlayan motivasyonumu artıran, destekte bulunan Arkeoloji Anabilim Dalı'ndaki bütün hocalarıma, arkadaşlarıma, tezin çeşitli aşamalarında bilgilerine başvurduğum kültürel mirasın korunmasına yönelik önemli çalışmaları bulunan Doç. Dr. Alessandra Ricci, Dr. Öğr. Üyesi Fuat YILMAZ'a, Saadet GÜNER'e yardımlarından ve desteklerinden dolayı teşekkür ederim. Eğitim hayatım boyunca her koşulda yanımda olan değerli ailem Turan, Mehmetcan, Şengül DELEN'e teşekkürü borç bilirim. Bana sabır ve anlayış gösterdikleri, desteklerini esirgemedikleri için Nuran ARMAĞAN'a teşekkür ederim.

Son olarak umutsuzluğa kapıldığım her anda beni yüreklendiren hayat arkadaşım Uzman Arkeolog Mustafa ARMAĞAN'a tüm kalbimle sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmanın arkeoloji ve kültürel miras ile ilgilenen herkese faydalı olması dileğiyle…

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT ii
ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER v
TABLO LİSTESİ ix
GRAFİK LİSTESİ x
LEVHA LİSTESİ xi
KISALTMA LİSTESİ xiv
1. GİRİŞ 1
2. KÜLTÜREL MİRAS KAVRAMI VE GELİŞİM SÜRECİ 4
2.1. Kültürel Miras Kavramı 4
2.2. Kültürel Mirasın Sınıflandırılması 5
2.3. Kültürel Mirası Koruma Düşüncesi 6
2.4. Ne, Niçin, Nasıl Korunur 8
3.KÜLTÜREL MİRASIN YÖNETİMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ALANINDA ULUSLARARASI ÖRGÜTLENMELER 11
3.1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu /UNESCO 11
3.2. Birleşmiş Milletler Çevre Programı / UNEP/ MAP 11
3.3. Avrupa Konseyi / CEO 12
3.4. Dünya Miras Kentleri Organizasyonu / OWCH 13
3.5. Europa Nostra / EN 13
3.6. Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği / EAHTR 13
3.7. Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi / ICOMOS 14
3.8. Uluslararası Müzeler Konseyi/ ICOM 14
3.9. Kültürel Varlıkların Korunması ve Onarımı Araştırma Merkezi / ICCROM 15
3.10. Getty Koruma Enstitüsü/ GCI 15
3.11. Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı/ INTERPOL 16
4.KÜLTÜREL MİRASIN YÖNETİMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ALANINDA ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER 17

4.1.1. Lahey Sözleşmesi (1899) 17
4.1.2. Lahey Sözleşmesi (1907) 17
4.1.3. Lahey Sözleşmesi (1954) 17
4.2. Venedik Tüzüğü 18
4.3. Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi 19
4.4. Cenevre Sözleşmesi 19
4.5. Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi 20
5.TÜRKİYE'DE KÜLTÜREL MİRASI KORUMA SİSTEMİ VE İLGİLİ MEVZUAT 22
5.1.1. Türkiye'de Kültürel Mirası Koruma Sistemi Kısa Tarihçesi 22
5.1.2. 19. Yüzyıl 24
5.1.3. 1906- 1922 Arası Dönem 26
5.1.4. 1923- 1950 Arası Dönem 28
5.1.5. 1950-1972 Arası Dönem 29
5.1.6. 1973- 1983 Arası Dönem 33
5.1.7. 1987- Günümüz 38
5.2.1. Korunacak Değerler ve Korunma Ölçütleri 40
5.2.2. Taşınır Kültür Varlıkları 41
5.2.3. Taşınmaz Kültür Varlıkları 42
6.TÜRKİYE'DE KORUMA UYGULAMALARI YAPAN KURUMLAR YETKİ ALANLARI VE ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ 44
6.1.1.Kültür ve Turizm Bakanlığı 45
6.1.2. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü 47
6.1.3. İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri 48
6.1.4. Koruma Bölge Kurulu Müdürlükleri 49
6.1.5. Rölöve ve Anıtlar Müdürlükleri 49
6.1.6. Vakıflar Genel Müdürlüğü 49
6.1.7. Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 50
6.2. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı 51
6.3. Milli Savunma Bakanlığı 51
6.4. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü 52

6.5. Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü Sanat Yapıları Dairesi Başkanlığı 52
6.6. Belediyelerin Koruma Uygulama ve Denetim Büroları 53
6.7. Sivil Toplum Kuruluşları ve Meslek Odaları 54
7.TÜRKİYE'DE KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINA YÖNELİK KOLLUK KUVVETLERİ 62
7.1.1. İç İşleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 62
7.1.2. İç İşleri Bakanlığı İl Emniyet Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Şube Müdürlüğü 63
7.1.3. İç İşleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 64
7.1.4. İç İşleri Bakanlığı Sahil Güvenlik Komutanlığı 67
7.1.5. İç İşleri Bakanlığı İnterpol-Europol-Sirene Daire Başkanlığı 68
8.İTALYA'DA KÜLTÜREL MİRASI KORUMA SİSTEMİ VE İLGİLİ MEVZUAT 70
8.1. Kültürel Mirası Koruma Tarihçesi 70
8.2.Mevcut Yürürlükteki Yasal Mevzuat 71
9.İTALYA'DA KORUMA UYGULAMALARI YAPAN KURUMLARIN YETKİ ALANLARI VE ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ 78
9.1.1.Kültür Bakanlığı 78
9.1.2.Arkeoloji, Güzel Sanatlar ve Peyzaj Genel Müdürlüğü (Direzione Generale Archeologia, Belle Arti e Paesaggio) 79
9.1.3.Kültürel Miras Güvenliği Genel Müdürlüğü (Direzione Generale Sicurezza del Patrimonio Culturale) 79
9.1.4.Müzeler Genel Müdürlüğü (Direzione Generale Musei) 80
9.1.5.Eğitim, Araştırma ve Kültür Enstitüleri (La Direzione Generale Educazione, Ricerca e İstituti Culturali) 80
9.1.6.Yüksek Koruma ve Restorasyon Enstitüsü (L'Istituto Superiore per la Conservazione ed il Restauro) 81
9.1.7.Katalog ve Dokümantasyon Merkezi Enstitüsü (L'Istituto Centrale per il Catalogo e la Documentazione) 81
9.1.8.Ulusal Grafik Enstitüsü (L'Istituto Nazionale Per La Grafica) 82
9.2.Belediyeler 82

9.3.Papalık Arkeoloji Akademisi (Pontificia Accademia Romana di Archeologia)....83
9.4.Yerel Yönetimler....83
10.İTALYA'DA KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINDA KOLLUK KUVVETLERİ....86
10.1.Ülke Genel Yönetim Sistemi....86
10.2.Kültürel Mirasın Korunmasına Yönelik Kolluk Kuvvetleri İtalyan Jandarma Kuvveti (Carabinieri)....87
10.3.İtalyan Polis Kuvvetleri (Forze di polizia İtaliane)....87
10.4.Kültürel Miras Koruma Komutanlığı (Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale)....88
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ....93
KAYNAKÇA....103
TABLOLAR....117
GRAFİKLER....130
LEVHALAR....137
EKLER....150

TABLO LİSTESİ

1- Türkiye'deki Koleksiyonerlerin Müzelere Göre Dağılımı ve 2020 Yılına Ait Koleksiyoner Sayıları.

2- Türkiye'de 1980 Sonrası İadesi Sağlanan Eser Listesi.

3- İtalya'nın Kültürel Miras Alanında Taraf Olduğu Uluslararası Toplantılar.

4- İtalya'nın Kültürel Miras Alanında Taraf Olduğu Bölgesel Sözleşmeler.

5- Türkiye'nin ve İtalya'nın Katılmış Olduğu Uluslararası Sözleşmelerin Karşılaştırılması.

GRAFİK LİSTESİ

1- Türkiye Genelinde 2009-2019 Yılları Arasında Yapılan İzinli Define Kazısı Grafiği. http://www.kulturvarliklari.gov.tr/yazdir?5ED954723E52ACEC779C1A67B4FBBC5A

2- Türkiye Genelinde 2004-2018 Yılları Arasında Yurt Dışından İadesi Sağlanan Kültür Varlıkları. https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44470/yurt-disindan-iadesi-saglanan-eserler.html

3- Türkiye Genelinde 2003-2019 Yılları Arasında Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından Yapılan Operasyonlar Sonucu Ele Geçirilen Eski Eserlerin Sayısı. https://www.egm.gov.tr/kom/raporlarimiz

4- Türkiye Genelinde 2017-2020 Yılları Arasında JGK Tarafından Yapılan Operasyonlar Sonucu Ele Geçirilen Eski Eserlerin Sayısı. https://www.jandarma.gov.tr/veriler

5- İtalya Genelinde 2007-2020 Yılları Arasında *Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale* (TPC) Tarafından Yapılan Toplam Operasyon Sayısı. http://tpcweb.carabinieri.it/SitoPubblico/pubblicazioni

6- İtalya Genelinde 2007-2020 Yılları Arasında *Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale* (TPC) Tarafından Yapılan Operasyonlar Sonucunda Elde Edilen Eski Eser Sayıları. http://tpcweb.carabinieri.it/SitoPubblico/pubblicazioni

LEVHA LİSTESİ

LEVHA 1-A: Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale (TPC) Logosu. (http://www.carabinieri.it/multilingua/en/the-carabinieri-tpc)

LEVHA 1-B: TPC Birimlerinin İtalya'daki Merkezleri.

(https://en.wikipedia.org/wiki/Carabinieri_Art_Squad)

LEVHA 1-C: Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale Roma'daki Genel Merkez Binası.

(https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Piazza_sant_Ignazio_Rome.jpg)

LEVHA 2-A: TPC Tarafından Ulusal Düzeyde Gerçekleştirilen Operasyonlar. (https://media.beniculturali.it/mibac/files/boards/be78e33bc8ca0c99bff70aa174035096/PDF/attivit%C3%A0-operativa-2020c.pdf)

LEVHA 2-B: TPC İnsansız Hava Aracılığıyla Arkeolojik Sit Alanlarının Kontrolü. (https://iicmontreal.esteri.it/iic_montreal/en/gli_eventi/calendario/il-comando-carabinieri-per-la-tutela.html)

LEVHA 2-C: TPC Antika Pazarlarının Kontrolü

LEVHA 2-D: TPC Tarafından Uluslararası Gerçekleştirilen Operasyonlar. (https://media.beniculturali.it/mibac/files/boards/be78e33bc8ca0c99bff70aa174035096/PDF/attivit%C3%A0-operativa-2020c.pdf)

LEVHA 3-A: TPC Tarafından Kurtarılan Sanat Eserlerinin Sergilenmesi. (https://media.beniculturali.it/mibac/files/boards/be78e33bc8ca0c99bff70aa174035096/PDF/attivit%C3%A0-operativa-2020c.pdf)

LEVHA 3-B: TPC Tarafından Kurtarılan Sanat Eserlerinin Sergilenmesi.

https://www.lemusenews.it/i-carabinieri-del-comando-tpc-hanno-recuperato-beni-darte-reperti-archeologici-e-circa-350-monete-di-epoca-magnogreca-e-romana/

LEVHA 4-A: Carabinieri TPC tarafından Abu Dabi polisine "Kültürel Mirasın Korunması" Konulu Kurstan.

(http://www.carabinieri.it/cittadino/informazioni/eventi/i-carabinieri-del-tpc-hanno-ultimato-il-corso-di-protezione-del-patrimonio-culturale-in-favore-della-polizia-emiratina)

LEVHA 4-B: Kanuna Aykırı Olarak Çalınan Kültür Varlıkların İade Törenleri. (https://media.beniculturali.it/mibac/files/boards/be78e33bc8ca0c99bff70aa174035096/PDF/attivit%C3%A0-operativa-2020c.pdf)

LEVHA 5-A: TPC'nin Web Üzerinden Kültür Varlıklarının Yasa Dışı Piyasasını İzlemesi.
(https://media.beniculturali.it/mibac/files/boards/be78e33bc8ca0c99bff70aa174035096/PDF/attivit%C3%A0-operativa-2020c.pdf)

LEVHA 5-B: TPC Tarafından Oluşturulan Mobil Cihazlar İçin Uygulama. (https://media.beniculturali.it/mibac/files/boards/be78e33bc8ca0c99bff70aa174035096/PDF/attivit%C3%A0-operativa-2020c.pdf)

LEVHA 5-C: Basında TPC.

https://media.beniculturali.it/mibac/files/boards/be78e33bc8ca0c99bff70aa174035096/PDF/attivit%C3%A0-operativa-2020c.pdf)

LEVHA 6-A: Jandarma Genel Komutanlığı Logosu.

(https://www.jandarma.gov.tr/kurumsal-kimlik)

LEVHA 6-B: JGK Tarafından Yapılan Operasyon Sonucunda Yakalanan Eserler. (https://www.jandarma.gov.tr/asayis/kacakcilik-ve-organize-suclarla-mucadele-daire-baskanligi)

LEVHA 7-A: Arjantin Fedaral Polisi Logosu.

(https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Emblem_of_the_Argentine_Federal_Police.svg)

LEVHA 7-B: ABD'de Kültür ve Sanat Suçundan Sorumlu Ekip "Art Crime Team" Logosu. (https://www.fbi.gov/investigate/violent-crime/art-theft)

LEVHA 7-C: Venezuela'daki Caracas Çağdaş Sanat Müzesi'nden Çalınan Art Crime Team tarafından Kurtarılan Eser.

KISALTMA LİSTESİ

ABD **:**Amerika Birleşik Devletleri

AB **:**Avrupa Birliği

AK **:**Avrupa Konseyi

BM **:**Birleşmiş Milletler

ÇEKÜL **:**Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı

EN **:**Europa Nostra

EAHTR :Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği

EEC **:**Avrupa Ekonomik Topluluğu

GCI **:**Getty Koruma Enstitüsü

GEEAYK **:**Gayrimenkul Eski Eserler Anıtlar Yüksek Kurulu

ICOM **:**Uluslararası Müzeler Konseyi

ICOMOS **:**Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi

INTERPOL **:**Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı

İKMTY **:**İtalya Kültürel Miras ve Tabiat Yasası

KORDER **:**Koruma ve Restorasyon Uzmanları Derneği

KOM **:**Kaçakçılık ve Organize İşlerle Mücadele Başkanlığı

KVMGM **:**Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

KTB **:**Kültür ve Turizm Bakanlığı

KTVKK **:**Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

KUDEB **:**Koruma Uygulama Denetim Büroları

KUMİD **:**Kültürel Mirasın Korunması Dostları Derneği

JGK **:**Jandarma Genel Komutanlığı

MSB **:**Milli Savunma Bakanlığı

OWCH **:**Dünya Miras Kentleri Organizasyonu

RG **:**Resmi Gazete

STK :Sivil Toplum Kuruluşları

TAÇ **:**Turizm, Anıt ve Çevre Değerlerini Koruma Vakfı

TDK **:**Türk Dil Kurumu

TİKA **:**Türkiye İş Birliği Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

TMK **:**Türkiye Milli Komitesi

TMMOB **:**Türkiye Mimar ve Mühendis Odaları Birliği

TPC **:**Kültürel Miras Koruma Komutanlığı

TTK **:**Türk Tarih Kurumu

TÜRKEV **:**Türkiye Tarihi Türk Eserleri Derneği

UNEP/ MAP **:**Birleşmiş Milletler Çevre Programı

UNESCO **:**Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurum

UNIDROIT **:**Uluslararası Özel Hukukun Birleştirilmesi Enstitüsü

1. GİRİŞ

Tarih öncesi dönemlerden günümüze kadar birçok kültür ve medeniyetin doğduğu, geliştiği ve Dünyaya yayıldığı bir coğrafyada bulunan Türkiye ve İtalya Dünya'nın en zengin tarihsel ve kültürel miras değerlerine sahip ülkeleri arasında yer alır. Bu zengin kültürel miras, ülke toplumlarının tarihsel ve kültürel kimliğinin oluşumuna ve gelişimine de önemli katkılar sunmaktadır. Ancak yaşadığımız yüzyılda hızla değişen yaşam şartları, hızlı kentleşme, doğal kaynakların giderek artan bir şekilde tüketilmesi, sanayileşme, kültürel miras kaçakçılığının giderek artması, bilinçli veya bilinçsiz kişilerin yaptığı tahribat ile tarihi çevrenin hızla tahribata uğraması ve koruma uygulamalarının az sayıda ve yetersiz oluşu geçmişten günümüze kalan tarihsel ve kültürel çevrenin korunmasını zorunlu kılmaktadır. İnsanlığın toprak ile kurduğu binlerce yıllık tarihsel bağın sonucunda beliren tarihsel katmanlar ve bu katmanlar üzerinde günümüzde yükselen kültür varlıkları; insanlığın tarihsel gelişim evrelerinin mekansal yansımaları olduğundan korunmaları ve gelecek kuşaklara aktarılmaları büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda kültür varlıklarının yerlerinden veya menşei ülkelerinden uzaklaştırılması, hem ulusal kimliğe hem de kolektif hafızaya aykırı bir eylemdir ve tüm insanlık için tarih bilgisinin yok edilmesidir. Ülkemizde kültürel miras ile ilgili tahribatların ve uluslararası yasa dışı ticaretinin ne yazık ki sayılarında artış gözlemlenmiştir. Bu ticaret, gelişen sanat piyasası ve arkeolojik alanlara artan erişim gibi konuya özgü çok sayıda faktör tarafından körüklenmektedir.

Arkeolojik miras; insanlığın kökenine, davranışına ilişkin kırılgan ve yenilenemez fiziksel kanıtlardan oluşur. Yalnızca özenle korunmuş, orijinal bağlamlar, geçmişimizin yeniden inşasının bağlı olduğu verileri sağlayabilir. Bu bağlam bir kez kaybolduğunda, nesne hakkında bizi bilgilendiren tarihi, kültürel ve bilimsel bilgi olan doğal değer onarılamaz şekilde zarar görür. Bugün, geçmiş medeniyetlerin yeniden inşasında her zamankinden daha sofistike bilimsel teknikler ve disiplinler arası analiz yöntemleri mevcuttur ve rutin olarak kullanılmaktadır. Arkeologlar ve buna bağlı fizik ve sosyal bilimlerde çalışanlar, alanların dikkatli bir şekilde kazılması ve bir dizi maddi

kültür kanıtının alınması yoluyla geçmişi inceler. Dikkatli kazı, arkeoloğun bulunan bir nesneyi uygun kronolojik sıralamasına ve bağlamına yerleştirmesine, sırayla bir alanın her bir zaman periyodunun, o zamanların toplumunun özelliklerinin ve bulunan nesneler ile bu bölgede bulunan siteler arasındaki bağlantıların yeniden yapılandırılmasına izin verir. Aynı zamanda geçmiş kültürleri inceleyenlerin bu tür nesnelerin işlevlerini yeniden yapılandırmalarına, beslenme, teknoloji, ticaret, yerleşim kalıpları, din, edebiyat hakkında daha fazla bilgi edinmelerine olanak tanır. Kısacası geçmiş bir toplumun her yönü hakkında bilgi edinmek için bilimsel kazı esas olmalıdır. Bilimsel kazı yoluyla elde edilen eski eserler bilimsel literatüre, eğitime ve müzeler aracılığıyla geçmişin halka açık sergilerine girmesine izin verir. Gerçekte bütün bir antik nesneler külliyatı, yalnızca piyasada ortaya çıkan ve kanıtları olmayan örnekler aracılığıyla biliniyorsa, o zaman hangilerinin gerçek, hangilerinin sahte olduğunu bilmek imkansızdır ve geçmişe dair bilgimiz tekrar onarılamaz bir şekilde bozulur. Arkeolojik bağlamın korunması ve gerçek ve sahte kültürel nesneleri ayırt etme yeteneği ile ilgili endişeler evrenseldir. Arkeolojik alanlar da dahil olmak üzere bütünleşik bir bağlamın parçası olan tüm nesneler bilimsel, tarihi ve kültürel değer taşımaktadır.

Ülkemizde kültür varlıklarının ve tarihsel katmanların korunmasını zorlaştıran nedenlerin başında mevzuatlardaki karışıklıklar, kurumların görev ve yetki alanlarındaki belirsizlikler ve planlama ile koruma ilişkisini bütünleştirebilecek uzun ve kısa vadede stratejilerin geliştirilememiş olması gelmektedir. Ayrıca kültür varlıklarının korunması için özel bir kolluk kuvvetlerinin olmayışından ve buna bağlı olarak arkeolojik sit alanlarının düzenli olarak denetimsizliğinden kaynaklanmaktadır. Korunması gerekli alanların ele alınış biçimini koşullayan koruma planlamasının gereği ve önemi tartışılmazdır. Fakat kültür varlıklarını koruma konusu sadece mevzuat ile çözülebilecek bir durum değildir. Bu konu ile mücadele eden etkin bir kolluk kuvvetin olması ülkenin kültür mirasının eksiksiz bir biçimde korunması için gerekmektedir.

Türkiye'deki kültürel miras koruma sisteminin bugün yaşadığı bazı olumsuz durumların nedenlerini anlama noktasından çıkış alan bu tez çalışmasında; kültürel

mirasın korunmasında mevzuatın etkin bir araç olduğu bu nedenle yürürlükte olan ilgili mevzuatın sorunlara tam anlamıyla karşılık vermediği, kültür varlıklarının korunması için özel bir kolluk kuvvetinin ülkede bulunmaması düşüncesi araştırmanın yönlendiricisi olmuştur. Bu bağlamda tez çalışmasının amacı Türkiye'deki kültürel miras koruma sisteminin birleşenlerini tanımlamak, yasal zemine taşıyan ilgili mevzuatın gelişim sürecini, amaç, kapsam ve unsurlarını analiz etmek, kültür varlıklarını kolluk kuvvetleri tarafından koruyan başarılı bir dünya örneği olan İtalya ülkesinden çıkartılan sonuçların da yardımıyla, koruma, koruma planlaması ve ilgili mevzuat sistemlerini değerlendirmektir.

1.2. Araştırma Yöntemi

Türkiye'deki kültürel mirası koruma sistemi, koruma planlaması ve ilgili mevzuatın gelişimi, kapsamı, unsurları tespit edilerek; aynı çerçevede farklı bir koruma sistemine sahip olan koruma ve planlama konusunda başarılı ülkeler arasında yer alan İtalya'nın yürürlükte olan kültürel miras yasası ele alınarak karşılaştırmalı değerlendirmelerle ülkemize dair yasalar çerçevesinde öneriler sunulmuştur. Ayrıca İtalya'da kültürel mirasın dağılımını tespit etmek ve korumak için, İtalya Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde bulunan, paleontolojik, arkeolojik, sanatsal ve tarihsel ulusal varlıklarını koruma birimi; Kültürel Miras Koruma Komutanlığı'nın ***"Comando Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale"*** görev ve yetkileri incelenerek yetkileri bu tezde karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş ve Türkiye'ye dair yasalar çerçevesinde somut öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

2. KÜLTÜREL MİRAS KAVRAMI VE GELİŞİM SÜRECİ

Bu bölümde kültür kavramı ve dünyada kabul görmüş kültürel miras tanımları, sınıflandırılması, kültürel mirası koruma düşüncesinin ortaya çıkış nedenleri ve gelişimi, korunacak değerler ve ölçütleri ele alınmıştır.

2.1. Kültürel Miras Kavramı

'Kültürel miras' kavramının ana bileşenlerinden kültür, Latincede "yetiştirmek, büyütmek" gibi anlamlara gelen ***colere*** sözcüğünden türemiştir (Güvenç 1994: 96). Kültür kelimesi günümüze yakın anlamda kullanılması ise ilk kez 17. yüzyılda Alman filozof ve doğal hukuk düşünürü Samuel von Pufendorf'dur. Pufendorf kültürü, doğaya karşıt olan ve belli bir toplumsal bağlam içinde ortaya çıkmış olan bütün insan eserleri olarak tanımlamıştır.[1]18. yüzyılda tarih felsefesi alanında çalışmaları olan Alman filozof Johann Gottfried Herder kültür kavramını bir halkın ya da bir topluluğun yaşam biçimi olarak değerlendirmiş ve kültür kavramına tarihsel bir boyut kazandırmıştır (Akkaya 1951: 165). Britanyalı Antropolog Sir Edward Burnett Taylor kültür kavramını, en geniş etnografik anlamıyla alındığında, insanın toplumun bir mensubu olarak edindiği, bilgi, inanç, sanat, töre, yasa, görenek ve diğer tüm yetenek ile alışkanlıkların oluşturduğu karmaşık bir toplam olarak açıklamıştır (Tylor, çev., Dabağcı, 2016:91).

Dil bilimsel bağlamda kültür kavramı Türk Dil Kurumu tarafından; "*tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü"* olarak tanımlanmaktadır. [2] 'Miras'

[1] Samuel von Pufendorf , https://tr.wikipedia.org/wiki/Samuel_von_Pufendorf (Nisan, 2020).
[2] Türk Dil Kurumu'na Göre Kültür Kavramı, https://sozluk.gov.tr/ (Nisan 2020).

kavramı ise; *"Bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey"* olarak tanımlanmıştır.[3]

1972 UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşmesi'nde kabul edilen kültürel miras tanımı ise, *"tarih, sanat veya bilim açısından istisnaî evrensel değerdeki mimari eserler, heykel ve resim alanındaki şaheserler, arkeolojik nitelikte eleman veya yapılar, kitabeler, mağaralar ve eleman birleşimleri, yapı toplulukların mimarileri, uyumlulukları veya arazi üzerindeki yerleri nedeniyle tarih, sanat veya bilim açısından istisnaî evrensel değere sahip ayrı veya birleşik yapı topluluklar, sitler, tarihsel, estetik, etnolojik veya antropolojik bakımlardan istisnaî evrensel değeri olan insan ürünü eserler veya doğa ve insanın ortak eserleri ve arkeolojik sitleri kapsayan alanlar"* olarak tanımlanmıştır.[4]

Yukarıda değinildiği üzere kültürel miras kavramının birçok tanım ve kategorizasyonu bulunmaktadır. Bunlar faklı disiplinleri, bilimsel alanları, politika hedeflerini veya kültürel bağlamları ve kavramın kullanıldığı dönemleri yansıtmaktadır (Gökbulut 2019:397).

2.2. Kültürel Mirasın Sınıflandırılması

Kültürel miras, alanında söz sahibi olan uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanan sözleşmelerde, belgelerde, yönergelerde somut ve somut olmayan kültürel miras olarak iki kategoriye ayrılmıştır. Kültürel miras ile ilgili en son yapılan sınıflama Avrupa Komisyonu tarafından yapılmış olup 'somut kültürel miras' kapsamına binalar, anıtlar, giysiler, sanat eserleri, makineler, tarihi kentler ve arkeolojik alanlar dahil edilmiştir.[5] Aynı zamanda ***'yaşayan miras'*** olarak adlandırılan somut olmayan

[3] Türk Dil Kurumu'na Göre Miras Kavramı, https://sozluk.gov.tr/ (Nisan 2020).
[4] UNECO tarafından kabul edilen kültürel miras tanımı, http://www.unesco.org.tr/Pages/161/177 (Nisan 2020).
[5]Somut Kültürel Miras Tanımı, http://www.unesco.org.tr/Pages/176/18/Somut-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras-%C4%B0htisas-Komitesi, (Nisan 2020).

kültürel miras ise diğer kültürel mirastan farklı olarak fiziksel olmayan ögeleri içermektedir. UNESCO tarafından 2003 yılında kabul edilen 'Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde somut olmayan kültürel miras tanımı: *"Toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar anlamına gelir"*.[6]

2.3. Kültürel Mirası Koruma Düşüncesi

Kültürel mirasın korunmasına yönelik çalışmaların tarihçesine bakıldığında; tarih boyunca birçok topluluk ve devletin, yağmalardan elde etmeyi bekledikleri, zenginliklere kavuşmak için savaşlarda teslim olmayan veya işgal ettikleri kentlerin yağmalanmasını kural olarak kabul ettikleri ve yağmaladıkları görülür. Ancak savaşlarda toplum tarafından kutsal sayılan veya değer verilen eserlerin geri dönülemez bir şekilde yok olduğunun fark edilmesiyle, kutsal-kültürel değerlere sahip yapıları ve nesneleri koruma kavramı ortaya çıkmıştır. Savaşlarda bu değerlerin tahrip edilmemesi için yöneticiler tarafından karar ve emirler yayınlanmış; ulusal ve uluslararası düzenlemeler yapılmış ve bu konularda iş birliği yapılarak kültürel mirasın korunmasına yönelik adımlar atılmıştır. Zaman içerisinde savaşlar, iç savaşlar ve silahlı çatışmalarda, kutsal-kültürel değerlerin ulusal düzeyde yayınlanan emir ve kararnamelerle korunamayacağı,

---

[6] UNESCO, 32. Genel Kurul Toplantısı'nda (29 Eylül-17Ekim 2003, Paris), "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi''ni kabul etmiştir. Söz konusu sözleşme öncesinde UNESCO; 1989 yılında "Geleneksel Kültürlerin ve Folklorun Korunması İçin Öneriler''i, 2001 yılında ''Kültürel Çeşitlilik Evrensel Bildirgesi'ni ve 2002 yılında ise İstanbul'da yapılan Kültür Bakanları 3. Toplantısında Somut Olmayan Kültür Varlıklarının Korunması İstanbul Deklarasyonu'nu kabul etmiştir. 2008 yılında ise yine İstanbul'da yapılan UNESCO Somut Olamayan Kültürel Varlıklar Toplantısı'nda 2001, 2003 ve 2005 yıllarında UNESCO tarafından ilan edilen toplam 90 adet somut olmayan kültür varlığı "İnsanlığın Somut Olmayan Kültür Varlıkları Temsil Listesi" olarak ilan edilmiştir.
Ayrıntılı bilgi için bknz:
http://www.unesco.org.tr/Pages/52/19/Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras-%C4%B0htisas-Komitesi, (Nisan, 2020)

bunun için mutlaka uluslararası iş birliğinin gerekliliği anlaşılmıştır (Güner, Öz ve Aydın 2007:63).

Teknik bir terim olarak, kullanım alanına göre farklı anlamlara işaret edebilen ve farklı yorumlara açık olan koruma kavramı, yaygın olarak doğal ve yapay/yapısal çevre ile ilgili bağlamlarda kullanılır (Yücel 2004:22). Eski eserleri koruma kaygısı, tarihin her döneminde farklı amaçlar ve nedenlerle gündeme gelmiştir. Korunmaya değer görülen anıt, mimari yapı ve yerleşmelerin, genellikle dönemlerinin ekonomik, sosyal ve siyasal koşullarına göre belirlendiği, kimi zaman dinsel, kimi zaman da ulusal duyguların koruma kararında ağır bastığı görülmektedir. Korumacı müdahalelerde ise yine dönemin sanatsal ve estetik anlayışının izleri seçilir. Dolayısıyla her çağda egemen olan sosyal yapı ve sanatsal akımların etkileri koruma davranışında gözlemlenebilir ve koruma davranışları devirden devire değişiklikler gösterebilmektedir (Dedehayır 2010:9).

2863 sayılı Kültür Varlıkları ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunun 4. maddesine göre koruma kavramı ve koruma alanı; "*Koruma ve Korunma; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işleridir.*"

"Korunma alanı; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının muhafazaları veya tarihi çevre içinde korunmalarında etkinlik taşıyan korunması zorunlu olan alandır." şeklinde yer almaktadır.[7]

Kültürel mirasın korunması söz konusu olduğunda, geçmişten gelen değerleri, belirlenecek ilkeler ve hedefler doğrultusunda geleceğe aktarmak amacıyla, şimdi takınılacak tutum belirleyici rol oynamaktadır. Bu durum, koruma eyleminin her üç

[7] Kültür Varlıkları ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu, 1983, 4. Madde.

zaman kesitini de kapsadığına, bir başka deyişle korumanın yaşatmak olduğuna işaret etmektedir (Kiper 2004:13). Ayrıca kültürel mirasın korunması, kent kültürünün kent kimliğinin de korunması ve sürdürülmesidir. Nesneler insanlık tarihinin incelenmesinin bir parçasıdır, her türlü kültürel ve bilimsel fikirler için somut temel oluştururlar (Tunçer 2017:5).

1945 yılında II. Dünya Savaşı'nın sona ermesi dünyanın pek çok ülkesinde yenilenme sürecine girilmiş, kültürel miras alanlarını iyileştirmek için çalışmalar yürütülmüştür. Tarihi kentlerin, binaların ve anıtların tekrardan yenilenmesi; geniş çaplı arkeolojik kazı projeleri ve araştırmaları yapılarak; ekonomik planlama ile altyapı çalışmaları ve koruma uygulamalarının bütünleştirilmesi bu faaliyetlerin başında gelmiştir (Cleere 1995:17). Koruma; özünde ekonomik, politik, toplumsal ve mekansal boyutlarıyla beraber kültürel bir eylem olmasının yanı sıra, bir bilinçlenme sorunudur. Diğer yandan, koruma eylemi politika üretmek üzere karar verme süreciyle başlamaktadır ki beraberinde: 'ne', 'niçin', 'nasıl' korunmalı gibi temel sorularını akla getirmektedir. Bu sorulara yanıt oluşturmak, politik ve seçmeci kararlar vermeyi gerektirir. Bu bağlamda koruma, aynı zamanda ideolojik bir eylemdir (Kiper 2004:13-14).

2.4. Ne, Niçin, Nasıl Korunur

Kültür varlıkları, toplumların geçmişleri ve yaşanmışlıkları hakkında bilgi veren değerlerdir, gelecek kuşakların geçmişe ait değerler hakkında bilgi sahibi olmasının yanı sıra onların geleceği şekillendirmesine de vesile olacak öneme sahiptirler (Göğebakan 2018:200). Dolayısıyla kültür varlıklarını gelecek nesillere bırakmak, koruma ideolojisini benimsemekten geçmektedir. Tarihi çevre korumanın temel amacı tarihi yerleşmeyi yok olmaktan kurtarmak, kültür mirasını günümüz yaşamıyla bütünleştirmektir (Ahunbay 1999:8). Ayrıca korumanın odağında kültür varlığının özlüğünün, tarihi, mimari, teknik ve sanatsal değerlerinin, anlamının zedelenmemesi hedefi olmalıdır (Ahunbay 2019:9). Korunmanın temel sorunlarından biri de neyin

korunacağı, korunacak değerler ve değerlendirme ölçütlerinin nasıl olması gerektiğidir. Çok eski tarihlerden günümüze kadar gelen seçkin dini yapılar, mezar anıtları, ya da işlevsel binalar bugün dünya mirasının ögeleri olarak korunmaya değer bulunmaktadır (Ahunbay 1999:22). Yukarıda bahsedildiği gibi, kültürel mirasın korunması tarihi, II. Dünya Savaşı sonrasında tüm dünyada bilinçli olarak gelişerek çalışmalara başlanmıştır. Bu bağlamda tarihi ve kültürel varlıkları korumak için teorik ve pratik bir temel oluşturmanın ilk ve önemli adımı, nelerin korunacağının belirlenmesi ve bilinmesidir (Ekşi 2012:6).

1972 yılında kabul edilen Dünya Doğal ve Kültürel Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme'de korunacak değerler şu şekilde açıklanmıştır;

"- Anıtlar: tarih, sanat veya bilim açısından istisnai evrensel değerdeki mimari eserler, heykel ve resim alanındaki şaheserler, arkeolojik nitelikte eleman veya yapılar, kitabeler, mağaralar ve özellikli eleman birleşimleri;

-Yapı toplulukları: Mimarileri, uyumlulukları veya arazi üzerindeki yerleri nedeniyle tarih, sanat veya bilim açısından istisnaî evrensel değere sahip ayrı veya birleşik yapı toplulukları;

-Sit alanları: tarihsel, estetik, etnolojik veya antropolojik bakımlardan istisnai evrensel değeri olan insan ürünü eserler veya doğa ve insanın ortak eserleri ve arkeolojik bölgeleri kapsayan alanlar".[8]

Geçerli olan bu kabullere göre, dünyada korunacak değerler "doğal ve kültürel varlıklar" kavramı içinde toplanmaktadır (Ahunbay 1999:22).

Kültürel kimliğimizin dayanağını oluşturan fiziksel tanıkların yaşatılması ve gelecek kuşakların da bu tanıklıktan yararlanabilmeleri için içerdikleri/sergiledikleri

[8] Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi, https://teftis.ktb.gov.tr/TR-14269/dunya-kulturel-ve-dogal-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html (Nisan,2020)

bilgileri yanılgıya neden olmayacak bir biçimde aktarmaya yönelik müdahalelerin tümü "koruma" olgusunu tanımlamaktadır (Asatekin 2004:55). Ancak korumanın nesnesi bir kültür varlığı olduğu zaman bu varlığın korunmasının arkasında sadece basit bir bakım veya varlığı ayakta tutma kaygısının olduğunu söylemek olanaksızdır (Ekinci 2009:18).

Binlerce yıllık ortak tarih, yaşam ve eylemlerin birikimi ile oluşan kültürel mirası, her toplum kendi gelecek nesillerine aktarıp korumayı ve sürekliliğinin sağlaması amaçlamalı bu hedefler doğrultusunda çalışmalar yapılmalıdır. Toplumlar kendi kültürel kimliğine sahip çıkarak, farklı medeniyetler arasında kendine özgü yerini koruyabilir ve diğer medeniyetlerin kendi toplumuna karşı farkındalığını arttırabilir. Böylece binlerce yıllık kültür birikim korunarak, toplumsal bir kimlik oluşturulmuş ve toplumun geleceğini şekillendirmek daha kolay hale getirilmiş olur (Çelepi 2016:16).

3. KÜLTÜREL MİRASIN YÖNETİMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ALANINDA ULUSLARARASI ÖRGÜTLENMELER

Kültür varlıklarının korunması gerek dünyada gerek ülkemizde belirli mevzuatlar (yasa, yönetmelik vb.) ve bunları uygulayacak örgütlenmelerin varlığına ihtiyaç duymaktadır. Bu doğrultuda kültürel mirasın korunması ile ilgili, çeşitli ülkelerin taraf oldukları uluslararası örgütlenmeler bulunmaktadır. Buna bağlı olarak bu bölümde kültürel mirasın korunmasını amaçlayan uluslararası kurumlara yer verilmiştir.

3.1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu /UNESCO

Birleşmiş Milletler çatısı altında özel bir kurum olarak, I. Dünya Savaşı sonrasında eğitim, bilim, kültürün korunmasına yönelik yeni politikalar oluşturmak için 16 Kasım 1945'te UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim-Bilim ve Kültür Organizasyonu) kurulmuştur(UNESCO, UNESCO Kuruluş Sözleşmesi, 1946). 16 Kasım 1945 tarihinde kurulan UNESCO, 4 Kasım 1946'da resmen yürürlüğü girmiştir. Merkezi Paris'te bulunmakta ve Genel Konferans, Yürütme Konseyi, Sekreterlik olmak üzere üç organı vardır. 193 devlet üyesi bulunmaktadır. 1972'de UNESCO, Dünya Kültürel ve Doğal Varlıklarını Koruma Sözleşmesi'ni benimsemiştir. Bu sözleşme, *"dünya mirası"* ve *"üstün evrensel değer"* kavramlarını tanıtmış ve yaymıştır.[9]

3.2. Birleşmiş Milletler Çevre Programı / UNEP/ MAP

1972 yılında Stockholm'de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı'nda, BM'de çevre sorunlarını küresel boyutta ele alacak uluslararası bir organın kurulmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine, BM Genel Kurulu'nun 2997 sayı

[9] UNESCO: https://en.unesco.org/ (Mart, 2020).

ve 15 Aralık 1972 sayılı kararıyla, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP), BM tarafından bir "program" olarak oluşturulmuştur. Karar uyarınca, 58 üye ülkeden oluşacak biçimde ve 4 yıllığına seçilmek üzere "UNEP Yönetim Konseyi" ile "Çevre Fonu" kurulmuş, ayrıca, Birleşmiş Milletler örgütleri arasında çevre alanında eşgüdümü sağlamak üzere "Çevre Koordinasyon Paneli" oluşturulmuştur.[10]

3.3. Avrupa Konseyi / CEO

1949 yılında kurulan ve merkezi Strasburg'da bulunan Avrupa Konseyine 47 ülke üyedir. Konseyin amaçları arasında; "insan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulcu demokrasi ilkelerini korumak ve güçlendirmek, azınlıklar, ırkçılık, hoşgörüsüzlük ve yabancı düşmanlığı, sosyal dışlanma, uyuşturucu madde ve çevre konularındaki sorunlara çözüm aramak, Avrupa kültürel benliğinin oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmak" gelmektedir.[11]

Avrupa Konseyinin kültürel ve doğal mirasın korunması konusunda çalışmaları bulunmaktadır. Avrupa Konseyi Kültürel İşbirliği Komitesi'nin çalışmaları arasında; "Arkeolojik mirasın korunması ve geliştirilmesi, Avrupa'nın ortak mirasına olan ilginin arttırılması, kültürel varlıklara ilişkin bilgilerin herkes tarafından kullanılabilmesine ilişkin programların oluşturulması, Avrupa Kültür Yolları, Avrupa Miras Günleri, doğal ve kültürel miras ve geniş halk kitleleri, koruma ve toplum, sosyal bütünleşme, koruma eğitimi, teknik iş birliği ve danışmanlık gibi başlıklar" yer almaktadır (Madran ve Özgönül 2005).

---

[10] Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP): http://www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-cevre-programi.tr.mfa (Nisan, 2020).
[11] Avrupa Konseyi: http://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_.tr.mfa (Mart, 2020).

3.4. Dünya Miras Kentleri Organizasyonu / OWCH

Dünya Miras Kentleri Örgütü, 1993 yılında kurulmuştur. Örgütün amaçları arasında; dünya miras kentleri yöneticileri arasında bilgi alışverişinin sağlanması, Dünya Miras Konvansiyonunun uygulanmasına katkı sağlanmasına yönelik yerel yöneticilerin eğitilmesi gibi konular bulunmaktadır (Madran ve Tağmat 2007:31).

3.5. Europa Nostra / EN

Avrupa'nın doğal ve kültürel değerlerini korumak ve tanıtmak üzere 1963 yılında kurulan bir sivil toplum örgütüdür. Merkezi Hollanda'nın Lahey kentindedir. Avrupa Konseyi'nin bağımsız danışma kuruluşudur. İlgi alanları arasında tarihi eserler ve korunması, çevre korunması gösterilebilir. Bu doğrultuda başarılı çalışmaları takip ederek ödüllendirirler.[12] Ayrıca örgütün kentsel planlamada yüksek bir mimarinin oluşmasına yönelik çalışmalara destekleri bulunmaktadır (Madran ve Tağmat 2007:33). İstanbul'da şubesi bulunmaktadır.

3.6. Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği / EAHTR

Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği, Avrupa Konseyi çatısı altında Strasburg'da 8 Ekim 1999 yılında kurulmuştur. Avrupa Konseyine üye olan ülkelerde bulunan Tarihi Kent Birlikleri arasında ortak iş birliği yapılmasını amaçlamaktadır. Bu amaçların gerçekleştirilmesine yönelik birlik tarafından Avrupa kültür mirasının korunmasına ilişkin kültürel faaliyetler, konferanslar gerçekleştirilmektedir. Birliğe Çek Cumhuriyeti, İngiltere, Finlandiya, İrlanda, Malta, Hollanda, Romanya, Rusya, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya ve Türkiye üyedir. Türkiye'de ise Tarihi Kentler Birliği Birliği'nin asıl üyesidir (Madran ve Tağmat 2007:36).

---

[12] Europa Nostra, https://tr.wikipedia.org/wiki/Europa_Nostra (Nisan, 2020)

3.7. Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi / ICOMOS

Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi/ (International Council on Monuments and Sites) 1965 yılında Polonya'nın başkenti olan Varşova'da kurulmuştur. Venedik Tüzüğü'nde geçen anıt ve yerleşmelerin korunması için çalışacak uluslararası bir konsey olarak kurulmuştur. Kültürel miras alanlarının korunması için çalışmaktadır. Mimar, tarihçi, arkeolog, sanat tarihçi, coğrafyacı, antropolog, mühendis ve şehir planlamacıların yer aldığı disiplinler arası çalışmaların yapıldığı bir sivil toplum kuruluşudur. ICOMOS, UNESCO Dünya Mirası Sözleşmesinin uygulanması için Dünya Mirası Komitesi Danışma Kurulu'dur. Amacı, anıtların, inşa edilen komplekslerin ve alanların korunmasını, korunmasını, kullanılmasını ve geliştirilmesini teşvik etmektir (Ahunbay 2019:25).

3.8. Uluslararası Müzeler Konseyi/ ICOM

1946 yılında Fransa'nın Paris şehrinde kurulmuştur. ICOM müzealanındaki tek küresel sivil toplum kuruluşudur. Bütün dünyada 37.000'den fazla müze uzmanının oluşturduğu bir ağa sahiptir. Bu uzmanlar birlikte bütün dünyanın müzelerini temsil ederler. Büyük afetler, askeri çatışmalar sırasında ve sonrasındaki ilk müdahaleleri desteklemeyi görev edinmiştir. ICOM, eski eser kaçakçılığı ile mücadele etmek için geliştirilen çeşitli araçları da desteklemektedir. Eser Kimliği (Object ID) kültürel eserleri tanımlamak için kullanılan standartlaştırılmış bir kayıt sistemidir. Tehlikedeki objeler bu standarda göre kaydedilmişlerse tanımlanmaları kolaylaşır. ICOM 'un risk altındaki kültürel eserler için hazırladığı Kırmızı Listeler' de dünyanın tehlikedeki arkeolojik eserleri ve sanat eserleri tanımlanır. Amaç bu konuda sorun yaşanan yerlerde ve ülkelerde kültürel eserlerin satılmasını veya kaçırılmasını önlemektir. Bu listeler polis ve

gümrük görevlilerinin risk altındaki eserleri tanımlamasına yardım eder, eserlerin kaçırılmasının ya da satılmasının önlenmesine katkıda bulunur.[13]

3.9. Kültürel Varlıkların Korunması ve Onarımı Araştırma Merkezi / ICCROM

II. Dünya Savaşı sırasında zarar gören kültürel mirasın savaş sonrası restore edilmesi ve korunması adına 1956 yılında İtalya'nın Roma şehrinde kurulmuştur. 136 devlet üyesi bulunmaktadır. UNESCO ile iş birliği içerisindedir. ICCROM'un amacı:

"Kültürel mülkiyetin korunması ve restorasyonu ile ilgili bilimsel, teknik ve etik konularla ilgili bilgileri toplamak, incelemek ve dağıtmak; özellikle de organlara veya uzmanlara verilen görevler, uluslararası toplantılar, yayınlar ve uzmanların değişimi yoluyla bu alandaki araştırmaları koordine etmek, teşvik etmek veya başlatmak kültürel mülkiyetin korunması ve restorasyonu ile ilgili genel veya özel sorular hakkında tavsiye vermek ve önerilerde bulunmak kültürel varlıkların korunması ve restorasyonu ile ilgili eğitimin teşvik edilmesi, geliştirilmesi ve sağlanması; kültürel mülkiyetin korunması ve restorasyonu hakkında daha iyi bir anlayış yaratan girişimleri teşvik etmektir."[14]

3.10. Getty Koruma Enstitüsü/ GCI

Getty Koruma Enstitüsü'nün merkezi Los Angeles'tir. GCI dünyanın kültürel mirasının korunmasına katkıda bulunan bilgiler sunmaktadır. Araştırma, eğitim, uygulamalı arazi çalışması ve bilginin yayılması yöntemiyle uluslararası koruma uygulamaları alanında çalışan kar amacı gütmeyen özel bir kurumdur. Enstitüde sergi, eğitim, araştırma, koleksiyon gibi alanlarda çalışmalar yapılmaktadır.[15]

---

[13] Uluslararası Müzeler Konseyi ICOM: https://icom.museum/en/ (Nisan, 2020)
[14] Kültürel Varlıkların Korunması ve Onarım Çalışmaları Uluslararası Merkezi/ICCROM: https://www.iccrom.org/about/overview/what-iccrom (Nisan,2020)
[15] Getty Koruma Enstitüsü: https://www.getty.edu/ (Nisan, 2020).

3.11. Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı/ INTERPOL

İlk kez 1914 yılında Monoca'da on dört ülkenin polis ve yargıçlarıyla polisiye iş birliği için bir kongre düzenlenmiştir. 1923 yılında Viyana'da uluslararası polis komisyonu olarak resmi statü kazanmıştır. 1946 Yılında merkezi Paris'e taşınmıştır. INTERPOL ismini 1956'da almıştır. 1989 yılında merkez bu defa Lyon'a taşınmıştır.[16] Uluslararası kuruluşlar içerisinde en etkili çalışan ve açık ismi International Criminal Police Organization (Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı) olan INTERPOL'dür (Karaduman,2007:122).

Öncelikle üye ülkeleri ve onların kültürel miras konusundaki uzmanlanmış birimlerini desteklemektedir. Ülkeler arasında bilgi paylaşımını sağlayarak çalıştay ve konferanslarda uzmanları bir araya getirerek kültür varlıklarının yasa dışı trafiğine karşı çıkılacağı konusunda eğitim vermektedir. [17] Ülkeler çalınan veya ticareti yapılan eserler hakkında bilgi gönderdiklerinde uzmanları analiz ederek Sanat Eserleri Veri Tabanı'na eklemektedirler. Bu veri tabanında 52.000'den fazla eserin bilgileri yer almaktadır.Veri işleme kuralları uyarınca, yalnızca yetkili kuruluşlar (INTERPOL Ulusal Merkez Büroları ve UNESCO, ICOM, ICCROM gibi belirli uluslararası ortak kuruluşlar) tarafından sağlanan bilgiler veri tabanına eklenebilir. Veritabanına yalnızca tam olarak tanımlanabilir nesneler girilmektedir.[18]

---

[16] Uluslararası Kriminal Polis Örgütü, Kültürel Miras Koruma: https://www.interpol.int/en/Crimes/Cultural-heritage-crime (Nisan, 2020).

[17] INTERPOL Kültürel Miras: https://www.interpol.int/Crimes/Cultural-heritage-crime/How-we-fight-cultural-heritage-crime (Haziran,2021).

[18] INTERPOL Veri Tabanı: https://www.interpol.int/Crimes/Cultural-heritage-crime/Stolen-Works-of-Art-Database (Haziran,2021).

4. KÜLTÜREL MİRASIN YÖNETİMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ALANINDA ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER

Bu bölümde kültürel mirasın korunması ile ilgili çeşitli ülkelerin taraf oldukları önemli uluslararası sözleşmelere ve tüzüklere yer verilmiştir.

4.1.1. Lahey Sözleşmesi (1899)

1899'da Hollanda'nın Lahey kentinde gerçekleşen toplantıda, savaşlarda kültürel mirasın korunması gerektiği hususunda kabul edilen ilk uluslararası belgedir (Güner 2017:3). Sözleşmenin 47. maddesinde yağma kesinlikle yasaklanmıştır. Bu dönemde uçak henüz kullanılmadığından, konuya ilişkin bir düzenleme yapılmamakla birlikte balonlardan patlayıcı madde atılmasını yasaklayan bir belge kabul edilmiştir (Nesli 2018:443).

4.1.2. Lahey Sözleşmesi (1907)

2. Lahey Sözleşmesi 18 Ekim 1907 tarihinde Hollanda'nın Lahey kentinde imzalanan anlaşmada; kuşatmalarda ve bombardımanlarda, askeri bir amaçla kullanılmış olmamaları şartıyla, dine, sanata, bilime ve yardımlaşmaya tahsis edilmiş binaları, tarihi anıtları, hastaneleri ve hasta ile yaralıların toplandıkları yerleri korumak için, imkân dâhilindeki gerekli bütün tedbirlerin alınması kabul edilmiştir. Ayrıca savaş esnasında savunmasız şehirlere, kasabalara ikamet etmek üzere tahsis edilen ev ve binalara saldırıda bulunmak yasaklanmıştır (Güner 2017:3)

4.1.3. Lahey Sözleşmesi (1954)

II. Dünya Savaşı'nda yaşanılanlardan alınan dersler ve Soğuk Savaş Dönemi'nin çift kutuplu dünyasındaki üstü örtülü gerilimle UNESCO 1954'te Lahey

kentinde “Silahlı Çatışma Durumunda Kültürel Varlıkların Korunması konferansını (Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict)” düzenledi. Konferansın ana temalarından biri kültür varlıklarının kaçakçılığının engellenmesiydi (Skeates 2000:20). Kargaşa ve yıkımı ardından kabul edilen bu sözleşme, savaş öncesi ve savaş ortamında kültürel varlıkların korunması adına neler yapılması gerektiğine dikkat çekmiştir.

“Kültürel varlıklar son harpler sırasında önemli zararlar gördüğü, savaş tekniğindeki gelişmeler sebebiyle de gittikçe artan tahribata maruz kaldığı gözlenmiş,

Her millet dünya kültürüne kendinden bir şey katmış olduğu nedeniyle, hangi millete ait olursa olsun, kültür eserlerine yapılacak olan tahribatın bütün insanlığın kültür varlığına karşı işlenmiş tecavüzler sayılacağına inanmış, mevcut kültür varlıklarının muhafazasının bütün dünya milletleri için büyük önem taşıdığı ve bu varlıkların milletlerarası ölçüde korunması gerektiği gözlenmiştir” (UNESCO,1954).

4.2. Venedik Tüzüğü

1964 tarihinde Venedik’te gerçekleştirilen II. Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenlerin Kongresi’nde, tarihi anıtların korunması ve onarımı konusunda çeşitli ilkeler kabul edilmiştir (Erder 1977:167). Korumanın ilk adımı doğal ve kültürel mirası saptamak ve tescil ederek yasal koruma altına almaktır. Venedik Tüzüğü ile korumanın kapsamı tek yapıdan, kentsel ve kırsal yerleşmeleri içerecek şekilde genişletilmiştir. Bu değişiklikle yapılacak envanter ve koruma çalışmalarının hedefi büyümüştür (Ahunbay 2019:26). Venedik Tüzüğü tarihi yapıların korunması ve restorasyonu hakkında uluslararası bir çerçeve belirleyen ilk antlaşmalar arasında yerini alır. Çağdaş restorasyon ilkelerinin geliştirilmesi bakımından değerli olan Venedik Tüzüğü, özellikle II. Dünya Savaşı sonrası tarihi doku ve kentlerin korunması ve yenilenmesi konularının gündeme gelmesiyle daha da önem kazanmıştır (Özgönül 2018: 35). Venedik Tüzüğü, günümüz koruma kanunlarının anayasası olarak değerlendirilmektedir. Kültürel mirası

koruma konusunda Avrupa'da yaygın olan görüşlerin sistemli bir şekilde, kavramsal yönleriyle ifade edildiği bir belge olması bakımından önem taşımaktadır. Bu tüzükle birlikte günümüzdeki sit kavramının düşünsel temeli oluşturulmuştur (Baysan 2007: 17-18).

4.3. Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi

Fransa'nın Paris şehrinde 17 Ekim- 21 Kasım tarihleri arasında UNESCO tarafından gerçekleştirilen Genel Konferansın 7. oturumunda, kültürel ve doğal mirasın sadece geleneksel bozulma nedenleriyle değil, sosyal ve ekonomik şartların değişmesiyle bu durumu vahimleştiren, daha da tehlikeli çürüme ve tahrip olgusuyla gittikçe artan bir şekilde yok olma tehdidi altında olması, bütün dünya milletlerinin mirası için zararlı bir yoksullaşma teşkil ettiğini göz önünde tutarak Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme kabul edilmiştir (Nesli 2018:445).

1972 tarihli Doğal ve Kültürel Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme iki ayrı hareketin birleşmesiyle oluşmuştur. Bunlardan ilki kültürel alanların korunması, ikincisi ise doğanın korunmasıdır (Ürün 2016:4). Evrensel değer taşıyan, insanlığın ortak mirası olan doğa ve kültür varlıklarının korunmasına odaklanan UNESCO, Kültürel Mirasın Korunması için Dünya Mirası Sözleşmesini 1972 yılında yürürlüğe koymuştur (Ahunbay 2019:53-54). Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme ile benimsenen, insanlığın ortak mirası kavramının çekirdeğini oluşturması nedeniyle de önem taşımaktadır (Baysan 2007: 14-16).

4.4. Cenevre Sözleşmesi

Mevcut savaş hukuku düzenlemelerinin II. Dünya Savaşı'nda yetersiz kalması; savaşın doğası, teknikleri ve teknolojilerindeki değişiklikler, devletleri savaş hukuku kurallarını yeniden düzenlemeye itmiştir. Bu amaçla 12 Ağustos 1949 yılında Cenevre'de toplanan konferans sonucunda günümüzde hala geçerli olan ve çatışma

kurallarının, savaş hukukundan insancıl hukuka dönüştürülmesini sağlayan Cenevre Sözleşmeleri kabul edilmiştir (Çokişler 2019:67). Sözleşme hükümleri uyarınca; 1. ve 2. Maddesine göre siviller 6. ve 10. Maddelerine göre yerleşim yerleri, korunmasız ve olarak kullanılana sivil binalar ve dini, tarihi, eğitim, sanat, bilim, hayır amaçlı binalar, hastaneler askeri hedef değildir. Her ne şekilde olursa olsun savaş suçudur. İnsan hakları üzerine yapılan 4 anlaşmadan oluşmaktadır. Uluslararası olsun ya da olmasın silahlı çatışmalar sırasında uyulması gereken kuralları içerir (Durmaz 2019:45). 1949 Cenevre Sözleşmeleri, 1899 ve 1907 Lahey Sözleşmeleri'nde olduğu gibi, kültürel malların korunması konusunu münhasıran ele almaz; konu Lahey Sözleşmeleri'nde olduğu gibi, sivillerin korunması başlığı altında genel hatlarıyla ele alınır, mevcut teamül kuralları ve 1899 ve 1907 Sözleşmeleri tekrar edilmiştir (Çokişler 2016:67).

4.5. Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi

Avrupa Konseyi tarafından arkeolojik mirasın korunması konusunda 1969 tarihinde, Malta'da kaçak kazılar sorununa değinilmiş; arkeolojik mirasın korunması için yeni bir sözleşme hazırlanmıştır. 1980'lerde tarihi kent merkezlerinde artan nüfusa bağlı olarak hızlanan yeni yapılaşma, sayıları artan yeraltı otoparkları, kırsal alanlarda inşa edilen yol ve barajların yapılması arkeolojik mirasın korunması ve yönetimi için bütünleşik bir sisteme gerek duyulmuştur. Bu değişen koşullar dikkate alınmış, 1969 tarihinde Avrupa Arkeolojik Mirası Koruma Sözleşmesi, 1991'de gözden geçirilmiş ve yeni metin hazırlanmıştır. 16 Ocak 1992'de Valetta'da (Malta) yenilenen Arkeolojik Miras'ın Koruma Sözleşmesi'nin amacı *"Arkeolojik mirası Avrupa'nın ortak belleğinin kaynağı olarak, tarihi ve bilimsel incelemeler için bir araç olarak korumaktır"* şeklinde tanımlanmıştır (Ahunbay 2019:59). Malta Konvansiyonu'nda iki önemli ilke yer alır. Birincisi, mümkün olan her yerde arkeolojik kalıntıların yerinde korunması, ikincisi ise bir arkeolojik mirasın yok edilmesinden sorumlu olan kuruluşun, yeterli inceleme ve belgeleme için gerekli harcamaları üstlenmesidir. Üye devletlerin bu anlaşmayı uygulama biçimleri birbirinden farklılık göstermektedir. Birçok ülkede konvansiyon

yeni kurallar ve süreçlerin gündeme getirilmesine yol açmıştır. “Arkeoloji” artık, inşaat projelerinin uygulama aşamalarında değil planlama aşamalarında gözetilmesi gereken bir unsur olmuştur (Gerittsen 2011:36).

5. TÜRKİYE'DE KÜLTÜREL MİRASI KORUMA SİSTEMİ VE İLGİLİ MEVZUAT

Geçmişin izlerini taşıyan kültür varlıkları, sahip oldukları dönemle güçlü zamansal ve mekansal ilişkiler ile ait oldukları dönemin insan davranışlarını ve sosyal süreçlerini tamamlamada yardımcı olabilecek en önemli bilgi kaynakları arasında yer alır. Kültürel mirası koruma olgusunun nasıl ortaya çıktığı, tarihsel gelişiminde nelerin etkin olduğu hangi aşamalardan geçtiği ve mevcut mevzuatta ne olduğunu bilmek koruma olgusunun gelecekteki gelişimine katkı sağlamasında önemli bir adımdır. Türkiye'de kültür varlıklarını koruma ile ilgili mevzuatlar Osmanlı Dönemi'nden itibaren başlamış, zamanın ihtiyaçlarına göre devamlılık esası doğrultusunda geliştirilmiştir.

Bu bölümde temel olarak Türkiye'deki kültürel mirası koruma sisteminin yasal olarak ilk nasıl ortaya çıktığını ve tarihsel gelişimi çerçevesinde kültürel varlıkların koruma olgusuna karşı yaklaşımlar mevzuat kapsamında ele alınarak değerlendirilmiştir.

5.1.1. Türkiye'de Kültürel Mirası Koruma Sistemi Kısa Tarihçesi

Anadolu, mevcut konumu itibariyle tarih boyunca çok çeşitli kültürleri barındırmış ve uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Anadolu tarihi, Batı Asya yarımadası Anadolu etrafında yerleşen birçok devlet ve uygarlığı kapsar. Ayrıca Latince adı olan Asia Minor Ön Asya olarak da isimlendirilir. Coğrafi olarak modern Türkiye'nin, batıda Ege Denizi'nden doğuda Ermenistan sınırındaki dağlara kuzeyde Karadeniz'den ve güneyde Akdeniz'e kadarki kısmını oluşturur.[19] Türkiye sınırları içinde yer alan bu mirasın köklerinde Hitit, Likya, Karya, Frig, Urartu gibi eski Anadolu kültürleri, Orta Asya, İran, Arap etkileri ve Osmanlı kültürel mirasını barındırır (Akurgal 1998:11- 17).

[19] Anadolu Tarihi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Anadolu_tarihi (Temmuz,2021)

Osmanlı İmparatorluğu'nun, geniş bir coğrafyaya hakim olması, farklı kültürlerin bir arada bulunması dolayısıyla eski eserler konusunda oldukça geniş bir potansiyele sahip topraklar hakimiyetinde bulunmaktaydı (Nesli 2018:485). 19. yüzyıla kadar bilinçli bir eski eser koruma anlayışından Osmanlı İmparatorluğu'nda söz edilemez. Fakat İmparatorluk sınırları içerisinde bulunan eski uygarlıklardan kalmış tarihi eserlerin bir kısmı günümüz koruma anlayışı ile değil devşirme[20] usulüyle ve farklı etkilere bağlı olarak korunduğu görülmektedir. Devşirme usulünün kullanılmasının yanı sıra Osmanlı döneminde bilinçli bir koruma anlayışı olmasa da bazen kendisinden önceki dönemlerden kalan yapılara özen gösterildiği görülmektedir. Bu döneme ait belgelerde görülen koruma düşüncesinin veya anlayışının, o eserin eski olmasından değil, devlet malı olmasından kaynaklandığı görülmektedir.

Bu dönemdeki koruma olgusu ile ilgili çeşitli örnekler; Osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethettiğinde Ayasofya, yakıp yıkmamış, muhafaza edilmesini öngörmüş, kilisenin rahip ve rahibelerinin dini ibadetlerini yerine getirmesi hakkını tanımıştır. Bu bilinç Mimar Sinan'ın çalışmalarında da kendini göstermiştir. 1573 tarihli Ayasofya'nın tamiratı ile ilgili bir belgede, cami etrafında oluşan izinsiz ve çirkin yapılaşmanın engellenmesi ve olan yapıların yıkılması şeklinde bir karar alındığı görülmektedir. Bu konuda şeyhülislama danışılmış "Hıristiyan binasıdır, yıkılırsa ne olur" diyenlere şeyhülislam "Böyle diyenler kafirdir, katledilmeleri mubahtır" karşılığını vermiştir (Bektaş 1992:6-7).

1572 tarihli belgede; "*Eğriboz Kalesi'nin yukarı kapısının merdivenlerinden bir mermeri, Galatalı Mehmed yerinden çıkarıp kendi evinde kullanmış, eski yerine konulmalı"* denilmiştir.

[20] Eski yapılardaki beğenilen veya işe yarar mimari parçaların sökülüp, yeni yapılacak olan yapılarda kullanılmasıdır. Bu usul ana yapının tahribatına yol açsa da bazı durumlarda (sütun, kabartma vb.) mimari ögelerin günümüze ulaşabilmesini sağlayabilmektedir.

III. Murat döneminden (1574-95) tarihli bir belgede*; "Aksaray'daki bir hanın taşlarını bazı kimseler, çıkarıp kendi binalarında kullanıyorlarmış. Bu işin kimin yaptığı belirlenmeli, uyarılmalı ve adları yazılıp padişahlara verilmeli"* ifadesi yer almıştır.

1577 tarihli belgede; *"Ege'de bazı şehirlerde (Atina, İstefe,vb) mermer direkler ve somaki mermerler bazı gayrimüslimlerce taşınarak savaş için gelen Hristiyanlara satılmış, bunlar yerlerine konulmalı ve Hristiyanlara satılmamalı"* denilmiştir. 1789 tarihli belgede Harput'ta bulunan eski eserlerin mühürlenerek saraya gönderildiği ve I. Abdülhamit tarafından imzalanarak Enderun hazinesinde saklanmak üzere cephaneye verildiği bilinmektedir (Türkoğlu 2002:58-59)

Bazı belgelerde de eski dönemlerden kalan yapılara zarar verildiği görülür, 1836'da askeri bir görevle İstanbul'da bulunan H. von Moltke anılarında, şehrin su sistemini anlatırken Bozdoğan (Valens) Kemer'inden bahsetmiş ve kemerin bir kısmının "Şehzade Camii'ni kapatıyor" bahanesi ile yıktırdığını belirtmiştir (Moltke 199:91) (Türkoğlu 2002:59)

Sonuç olarak; Osmanlı İmparatorluğu'nda, 19. Yüzyıla kadar bilinçli bir koruma anlayışının olmadığı görülür. Yukarıda verilen örneklerde de koruma anlayışının doğrudan devlet üzerinden değil, dolaylı olarak kişiler vasıtasıyla yapıldığı anlaşılmaktadır.

5.1.2. 19. Yüzyıl

Osmanlı İmparatorluğu'nda, 19. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren başlayan batılılaşmanın, yazılı kural oluşturma ve kurumsallaşma olarak iki önemli göstergesi bulunur. Nitekim tarihi çevreyle ilgili tutum ve düzenlemelerin temeli de batılılaşma yönünde ilk adımların atılmış olduğu, Tanzimat Dönemi'ne dayanmaktadır (Madran 2009: 7). Bu dönemde yürürlüğe giren 1869 nizamnamede kültür varlıklarına dair tanım yapılmamış, açıklanmaya çalışılan nizamnameyi hazırlama gerekçesine bakılarak, özetle

eski eserlerin tarihi öğrenmemizde yardımcı olduğu, aydınların bu eserlere önem verdiklerini, müzelerde sergilendikleri, diğer ülkelere kıyasla Osmanlı topaklarında daha çok bulundukları, İstanbul'da müze kurulması düşünülüp, çift olan eserlerden birer tanesi devlete bırakma şartıyla kazı izinlerinin verilebildiği fakat bu düzenlemenin işe yaramadığı belirtilmiş ve yeni nizamname maddeleri sunulmuştur. Bu ifadelerden de anlaşılacağı gibi Osmanlı bürokratlarında eski eser kavramının görülmediği Batı dünyasının eski eserlere önem vermesinden dolayı, bizde bir şeyler yapmalıyız mantığıyla kanun çıkarılmıştır (Çal 2005:2-3). 1869'da yürürlüğe giren 7 maddelik bu nizamname kazı şartları hakkındadır basittir ve eski eserleri koruma bağlamında yaptırım içeren kanun bulunmamaktır.

1869 yılındaki nizamname Müze-i Hümayun Müdürü Anton Dethier tarafından yenilenerek 1874'te ***Asar- ı Atika Nizamnamesi*** oluşturulmuştur. Nizamnamenin 1. ve 2. Maddeleri eski eser tanımıyla ilgilidir. *"Yeryüzünde ve yer altında bulunan arkeolojik eserler, paralar ve eşya"* olarak tanımlanmış; kaçak kazıları denetim altına almak amacıyla eski eserleri tahrip edenleri cezalandırması hükmü getirilmiştir (Ahunbay 2019:185).

Fakat bu nizamnamede eski çağlar ifadesinin hangi zaman dilimini kapsadığı açıkça belirtilmemiştir. Örneğin 13. yüzyıl Selçuklu eserlerinin bu tanım içine girip girmediği anlaşılamamaktadır. 2. maddesine göre eski eserler birincisi sikkeler, ikincisi taşınır ve taşınmaz eski eserler olmak üzere iki türdür. Sikkelerin de taşınır eserler içinde olması gerektiği düşünülürse, eski eser kavramının 1869 yılında yürürlüğe giren nizamnamedeki eski eser anlayışından pek farklı algılanmadığı söylenilebilir (Çal 2005:3).

Osman Hamdi Bey'in çabalarıyla 1884 yılında yürürlüğe giren Asar-ı Atika Nizamnamesi'nin 1. maddesinde ise eski eser tanımı 1869 yılındaki nizamnameden farklı olarak "*Ülke topraklarını oluşturan kıtalarda yaşamış eski halkların terk etmiş oldukları eserler*" şeklinde sınırlandırılmıştır (Çal, 2005:236). Ayrıca arkeolojik

varlıkların yurt dışına çıkarılması yasaklanmış; kazılarda bulunan her türlü eski eserin devlete ait olması kabul edilmiştir (Ahunbay 2019:185).

5.1.3. 1906- 1922 Arası Dönem

Osmanlı Devleti'nin son Asar-ı Atika Nizamnamesi 23 Nisan 1906 yılında yayımlanmış altı bölüm ve otuz beş maddeden oluşmaktadır. Devlet nizamnamenin hazırlanmasında daha net bir yaklaşım geliştirmiş ve eski eser araştırması için yapılacak olan her çalışmayı kurallara bağlamış araştırmacılara kazı için ruhsat verilmesini yasaklamıştır (Türkseven 2010:75). Ayrıca *'devlet sınırları içinde vaktiyle yaşamış kavimlerin eserleri'* şartı, 1906 yılında yürürlüğe giren nizamnamede de devam etmiş farklı olarak; güzel sanatlar, bilim, dinler, edebiyat gibi eserlerin ait olduğu alanlar sınıflandırılmıştır. Nizamnamedeki önemli diğer bir değişiklik, İslami eserlerin de yasa kapsamına alınmış olmasıdır (Çal 2005:237).

1921 yılında yeni bir Asar-ı Atika Nizamnamesi tasarısı hazırlanmasına rağmen bu tasarı yürürlüğe girmemiştir (Önge 2018:12). Bu tasarının 1906 nizamnameden en önemli farkı yüzyıl sınırlamasının getirilmesidir. Tasarıya göre; güzel sanatlar, bilim, din, edebiyat, sanat alanlarına ait olmak üzere 17. yüzyıl sonundan önce yapılmış eserler eski eserdir. Burada bir ayırım yapılarak İslami eserler için 18. yüzyıl sonu sınırı getirilmiştir (Çal 2005:237). Ayrıca nizamnamede, teşvik amacıyla kazıdan çıkan eserlerden bir hissenin kazıyı yapana verilebileceği hükümüne yer verilmiştir. Halil Çal'a göre bu geri dönüşün muhtemel açıklaması tasarının çıkarıldığı 1921 yılında İstanbul'un ve Anadolu'nun işgal altında olması ve tasarıyı hazırlayanların işgalcilerin kontrolünde olduğundan kaynaklanır. Olasılıkla işgal devletleri çıkacak eserlerin yurt dışına çıkarılması için uygun yasal ortamı yaratmaya çalışmışlardır. İlginç olan nokta tasarıyı hazırlayan Halil Ethem Bey'in kazıyı yapana pay ayrılmasını engelleyen 1884 Nizamnamesinin mimarı Osman Hamdi Bey'in kardeşi olmasıdır. Bu da Halil Ethem Bey'in tasarıyı hazırlarken baskı altında kalmış olabileceğini gösterir (Çal 1997:400).

Sonuç olarak çeşitli problemler ve başarısızlıklar karşısında Osmanlı İmparatorluğu yönetim biçimini değiştirmiştir. Batı'nın üstünlüğü kabul ederek Tanzimat Dönemi'ne girmiş askeri, idari, mali ve toplumsal alanlarda ıslahatlar başlatmıştır (Ezici 2020:2801). Tanzimat Dönemi'nin gerekliliğiyle başlayan koruma düşüncesi ilk başlarda salt 'taşınır eser'i kapsamış daha sonraki nizamnamelerde arkeolojik ve anıtsal yapılarında korunmasına yönelik hükümler oluşturulmuştur (Tekeli 1985: 912).

Avrupa'da 19 yüzyılda Sanayi Devrimi ile şekillenen kentsel koruma olgusu, bu dönemde Osmanlı devletinde henüz kentsel ölçekli bir koruma düşüncesi oluşmamış bu nedenle kentsel dokular korunamamış ve tahrip olmuştur. Avrupa'da gelişmekte olan modern kent planlaması, Osmanlı kentlerinde yolların genişletilmesi, yangınların önlenmesi ve kent çevresinde yeni mahallelerin kurulması şeklinde yansıması olmuştur. Cumhuriyet Türkiye'sine aktarılan kavramların temelini de bu çerçevede oluşmuştur (Ekşi 2012: 24-25).

Eski eser korumasına ilişkin Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne miras olarak kalan belge ve kurumlar; 1906 Asar-ı Atika Nizamnamesi, Müze-i Hümayun ve Evkaf-ı Hümayun Nezareti'dir. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra konuyla ilgili atılan ilk adım, 10 Mayıs 1920 tarihinde Maarif Vekaleti'ne bağlı olarak Türk Asar-ı Atika Müdürlüğü'nün kurulmuş olmasıdır. Bu müdürlük 1921 tarihinde Hars Müdürlüğü adını almıştır (Sancaktar 2012:74). Mustafa Kemal'in emriyle Maarif vekili İsmail Safa tarafından 5 Kasım 1922'de "Müzeler ve Asar-ı Atika hakkında Talimat" başlığı ile bir genelge yayınlanmış ve ilgili valiliklere gönderilmiştir. Bu genelge ile ilk defa müze müdürlerinin ve memurların görevleri açıklanmış, arkeoloji ve etnografya ile ilgili eserlerin derlenmesi, envanteri ve koruma işlemleri hakkında teknik bilgilerde verilmiştir. (Madran, Özgönül 2005:3).

5.1.4. 1923- 1950 Arası Dönem

Temmuz 1923 tarihinde, yeni kararlar alınmak üzere Heyet-i İlmiye Ankara'da toplanmış, Ankara'da bir milli müze kurulmasını, buna bağlı olarak Türk Etnografya Müzesi'nin açılmasını ve Asar-ı Atika Nizamnamesi'nin tekrardan gözden geçirilip düzenlenmesine karar verilmiştir. Bunun yanı sıra 1924'te Topkapı Sarayı Müzesi, 1930'da Etnografya Müzesi açılmıştır (Türkoğlu 2002:69).

Cumhuriyet Dönemiyle birlikte eski eserleri koruma bilinci başlamış bu bağlamda kültür varlıklarını koruyabilmek için çeşitli yöntem ve kanunlar aşamalı olarak uygulamaya koyulmuştur. Eski eserleri korumaya ilişkin önemli gelişmelerden biri planlamadır. Taşınmaz eski eserlerin korunması konusunda planlamanın öneminin anlaşılmasıyla bu doğrultuda hukuki düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. Bu konuda 1930 yılında çıkarılan konunlar, 1580 sayılı Belediye Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve 2033 sayılı Belediye Bankası Kuruluş Kanunu'dur. Kentlerde düzenin ve modernleşmenin sağlanması amacıyla, cumhuriyet meydanları, hükümet konağı ve resmi kurum binaları ile tarihi eserlerin bulunduğu alanların, etrafının açılmak suretiyle herkese gösterilerek korunması fikriyle 1/500 ölçekli uygulama planları yapılmıştır. 1933 yılında kabul edilen 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar kanunu ile eski eserlerin yoğun olarak bulunduğu alanlar için özel bir planlanma metodunun uygulanması gereği üzerinde durulmaya başlanmış; anıtsal nitelikteki mimari yapıların her yönünde 10 metre açıklık bulunması gerektiği fikri benimsenmiş ve karar çıkartılarak uygulamaya konulmuştur (Nesli 2018:467), (Madran 2009:11).

1936 yılında çıkarılan 'Şehirlerin İmar Planlarının Tanzimi İşlerine Ait Umumi Talimatnamesi', kent planlarının standartlaştırılması ve planlama faaliyetlerinde harita mühendisi yerine mimara yetki tanıması ile kentsel mekanların oluşumunda etkili olan yasal düzenlemelerden biridir (Akın, Dinçer 1994:120).

H. Jansen' in hazırladığı ve 23 Temmuz 1932'de onaylanan Ankara İmar Planı, Türkiye'de tüm kentsel dokuyu kapsaması bağlamında ve kentsel koruma yolunda ilk somut karar niteliğini taşımaktadır. İmar planı raporunda Ankara Kalesi'nin ulusal yaşamın simgesi sayılarak korunması ve etraftan kolaylıkla algılanabilmesinin gereği savunulurken Ankara Kalesi'nin ve çevresinin 1937 yılında "Protokol Alanı" ilan edilerek tüm bölge ölçeğinde yapıların yıkılamayacağı, değiştirilemeyeceği ve yeni yapılara izin verilemeyeceği yönünde kararlar alınmıştır (Sancaktar 2012:74).

1940'larda eski eserlere yönelik koruma çalışmaları kuramsal çerçevede kısıtlı kalmış, eski eserlere ilişkin sorunlar belirlenerek çözüm yolları aranmaya devam edilmiştir. Ancak kamuoyu desteği ve maddi kaynak sağlanamadığı için uygulama olanakları sınırlı kalarak durağanlığa neden olmuştur (Gülersoy 1985:35).

Madran'a göre 1940'lı yıllara kadar eski eserleri koruma olgusuna yaklaşımlar ve bu bağlamda gerçekleştirilmiş etkinlikler değerlendirildiğinde, merkezi yönetimin imar ve koruma ilişkisi konusundaki yaklaşımların, yerel yönetimlerin bilgisizlik, ilgisizlik, bilinçsizliklerinin sonucu olarak gelişen yanlış ve tahripkar davranışlarından farklı olduğu görülmektedir. Örneğin; bir eski eserin değerinin ve koruma gerekliliğinin ancak uzmanlarca saptanabileceği, bu sebeple Maarif Vekaletinin izni olmadan hiçbir eserin herhangi bir nedenle yıktırılamayacağı; bedelsiz kamulaştırma amacıyla vakıf arsalarında yer alan yapıların *'mail- i inhidam'* çökme ihtimali olma gerekçesiyle yıkılarak boş kalan arsaların bedelsiz ele geçirilmesinin engellenmesi gibi konulara, yayınlanan genelgeler ile dikkat çekildiği anlaşıldığını, bu genelgelerin değişik amaçlara yönelik olduğunu ve etkin bir biçimde uygulanmadığını belirtmiştir (Madran 2009:6).

5.1.5. 1950-1972 Arası Dönem

1950'li yıllarda kırsal bölgelerdeki iş olanaklarının yetersizliği, büyük şehirlerdeki iş imkanlarının kısıtlı olması, büyük şehirlerdeki iş imkanları ve alt yapı varlığının çekiciliği, piyasa koşulları nedeniyle ortaya çıkan ekonomik sorunlar gibi

değişik nedenlerden kaynaklanan iç göç, kırsal alanlardan büyük kentlere bir nüfus hareketinin başlamasına sebep olmuştur. Bu dönemde özellikle İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentlerde, göçe bağlı nüfus artışı, kentsel mekân üzerinde yarattığı baskı ile kentsel miras üzerinde tahribata neden olmuştur (Şahin 2004:92). 1950'lerdeki hızlı kentleşme, taşınmaz eserlerle ilgili sorunları tekrar gündeme getirmiştir. Bu sorunlara çözüm bulunmaya çalışılmış, eski eserlerin korunmasını denetlemek ve ilgili anlaşmazlıkların çözülmesine yönelik özel bir kuruluşun gerekli olduğu fikri benimsenmiştir. 1951'de yürürlüğe giren 5805 sayılı *"Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkiline ve Vazifelerine Dair Kanun"* ile Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak *Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu* kurulmuştur. 1952'de kurulun görevlerini ve çalışma şeklini açıklayan *"Gayrimenkul Eski Eseler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Talimatnamesi"* yasası çıkarılmıştır. Kuruluşundan sonra alınan önemli kararlar arasında; eski eserleri yaşatmak için bir işlev verilmesi (1953), eski eserlerin çökme tehlikesi olsa da yıkılmayıp onarılması (1956), kurul tarafından korunmaları gerekli görülmeyen yapıların yıkılmadan önce rölövelerinin kurula gönderilmesi sayılabilir (Türkoğlu 2002:73). Ayrıca 1956 yılında 1947'de UNESCO önderliğinde kurulmuş olan ICOM (Uluslararası Müzeler Konseyi) tüzüğüne göre ICOM Türkiye Milli Komitesi kurulmuştur. (Türkoğlu 2002:74).

1956 yılında yürürlüğe giren, dünyada gelişmeye başlayan o dönemin yeni planlama anlayışının yansıma niteliğindeki 6785 sayılı *'İmar Kanunu'* ve buna bağlı olarak 1957 yılında düzenlenen *'İmar Nizamnamesi'* tarihsel çevre ölçeğinde kısıtlı da olsa bazı yaklaşımlar geliştirmiş ve Yüksek Kurula bazı yetkiler vermiştir (Levent 2009: 63). Madran bu dönemi doğrudan bir yasadan kaynaklanmayan fakat Yüksek Kurulun kendi inisiyatifi ile çevre ölçeğinde korumayı gündeme getirdiği bir dönem olarak tanımlamıştır (Madran 2009:13). Eyice çalışmasında 1950'lerden sonraki hızlı kentleşme ve buna paralel hızlanan imar faaliyetlerinin pek çok kültürel mirasın yok olmasına neden olduğunun, kurulun bunların korunmaları gerekmediği yönünde aldığı kararlarla tahribata yol açtığını belirtmiştir (Eyice 1981:10-11). Levent ise bu yıllarda

Kurul üyelik süresinin ömür boyu olması ve üyelerin çoğunun üniversitelerden seçilmesinin, Kurul'un kimi üyelerinin kendi seçme hakkı bulunması gibi göstergelerden anlaşılacağı üzere işleyişinde her zaman bağımsız olarak hareket ettiğine değinmiştir (Levent 2009:67)

Yüksek Kurulun kurulmasıyla birlikte, tarihi çevre koruma konusunda kurumsal bir düzenlemeye gidilmiş olsa da yasal bir değişikliğe gidilmemiş, Osmanlı Devleti döneminden kalan ve yapı ölçeğinde kararları esas alan, Asar-ı Atika Nizamnamesi kullanılmaya devam edilmiştir (Levent 2009:63).

1960'lı yıllarda dünya genelinde koruma anlayışında kayda değer değişimler yaşanmıştır. Bu yıllarda Türkiye'de, ülke yönetiminde yeni bir dönem başlamış 1961 Anayasası ile tarih ve kültür değeri olan eser ve anıtlar, anayasal güvence altına alınmıştır (Nesli 2018:469). Anayasanın 50. Maddesine göre Devlet, tarih ve kültür değeri olan eser ve anıtları korumakla yükümlüdür. Bu Anayasa devlet yapısında önemli değişikliklere yol açarken, önemli kurumsal yapıların oluşmasına da öncülük etmiştir. Aynı zamanda planlı bir kalkınma ilkesini getiren bu Anayasa Türkiye'de planlı bir karma ekonomi politikasının da uygulanmasına öncülük eder niteliktedir (Kejanlı, Akın, Yılmaz 2007:186).

Koruma anlayışındaki olumlu yöndeki değişimlere rağmen bu dönemde hızlı kentleşmenin getirdiği olumsuz sonuçlar da olmuştur. 1965 yılında çıkarılan Kat Mülkiyeti Kanunu ile imar faaliyetlerinin hız kazanması ve bunun sonucunda çok sayıda köşk, yalı ve konutun müteahhitlere kat karşılığı verilerek apartman yaptırılması buna örnektir (Sancaktar 2012:75).

1964'te Venedik'te toplanan "Eski Eserlerle İlgili Uzman ve Teknisyenlerin Uluslararası II. Kongresi'nde benimsenen kararlar içeren Venedik Tüzüğü, 1967'de Türkiye tarafından kabul edilmiştir. Bu tüzükle anıt koruma anlayışından o anıtın ait olduğu dönemi yansıtan çevresi ile koruma anlayışına gidilmiştir (Ahunbay 1999: 150).

1965'te Varşova'da kurulan ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi) Türkiye Milli Komitesi 1967'de kurulmuştur. Bu komite, alınan uluslararası kararlar doğrultusunda, koruma alanında çalışmalar yapmaktadır. 1969'da Türkiye ICCROM (Kültür Varlıklarının Konservasyonu ve Restorasyonu Konusundaki Uluslararası Araştırma Merkezi) üyesi olmuştur (Türkoğlu 2002:75).

1969 yılında, yayımlanan *'İmar ve Yol İstikamet Planlarının Tanzim Tarzları ile Teknik Şartlarına ve Bu İşleri Yapacak Uzmanlarda Aranacak Ehliyete Dair Yönetmelik'*te "*protokol bölgesi*[21] *yapı düzeni korunacak mevcut konut alanları"* olarak tanımlanan alanlar planlamada bugünkü anlamıyla *'kentsel sit'* kavramının temellerini oluşturmuştur (Kejanlı, Akın, Yılmaz 2007: 186) (Ekşi 2012:28).

Cumhuriyet döneminde anıtsal yapıların tespit ve tescil işlemleri 1970'li yıllardan sonra gerçekleştirilmiştir. Tarihi anıtların çevreleri ile birlikte düşünülmesi ve ***'sit'***[22] kavramının doğuşu bu döneme denk gelmektedir (Nesli 2018:470).

11.07. 1972 yılında yürürlüğe giren imar yasasında değişiklikler yapılmış, 1605 sayılı Yasa ile tarihi değeri olan anıtsal ve sivil mimarlık örneklerinin korunması uygun görülerek bunlarla bütünlük teşkil eden çeşme, eski sokak ve meydancık gibi yerlerin de

---

[21] "Protokol bölgesi: Gerek tarihteki önemi - gerek taşıdığı yüksek sanat değeri gerekse gösterdiği karakteristik yerleşme düzeni bakımından bir kasaba ya da şehrin öz karakterini teşkil eden ve ilgili kuruluşların katıldığı bir protokolla tespit edilen mevcut yerleşme bölgesidir. Her şehirsel yerleşmede protokol bölgesi seçilmesi ve tespit edilmesi lüzumlu ve gerekli değildir. Bu bölge içinde, detay planlarında gösterildiği şekilde yeni inşaat ya tamamen yasaklanır ya da inşaata belirli hallerde kısıtlı olarak izin verilir.
Yapı düzeni korunacak mevcut konut alanları: Konut alanları içinde sahip oldukları mimarî karakter, siluetteki yeri, topografyaya uygunluğu tabii ve tarihi değerlerle olan ölçülü ilişkileri yönünden korunması gerekli olan yapıların bulunduğu veya mevcut yapı düzeni ve yoğunluğu uygun bulunup yeni bir düzen getirmenin gerekli görülmediği alanlardır.", https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/13199.pdf (Nisan, 2020).

[22] Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (KTVKK)'na göre sit, *tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlardır (*KTVKK m.3/a-3)

korunması gerektiği belirtilerek, çevre ölçeğinki korumaya dair daha ayrıntılı hükümlere yer verilmiştir. 1605 sayılı yasanın öngördüğü bir değer konu ise, gerekli görüldüğü taktirde korunacak yapıların istimlaki ya da sahibine bakım ve onarım için yardımda bulunulması hususlarında belediye gibi ilgili kuruluşlara görevler verilmesidir. Dönemin maddi ve teknik yetersizlikleri korumanın ülke genelinde yayılmasını engellemiş olsa da genelde tek yapı ölçeğinde sürdürülen çalışmaların yanı sıra, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkili, bu imar mevzuatının verdiği yetkiler ve kendi ürettiği ilke kararları zemininde gerçekleştirdiği uygulamalarla çevre ölçeğindeki koruma konusunda önemli roller üstlenmiştir (Levent 2009:63) (Nesli 2018:470-471) (Madran 2009:63).

5.1.6. 1973- 1983 Arası Dönem

Kabul edilen uluslararası antlaşmalar ile ortaya çıkan yeni anlayışlara cevap veremez hale gelen eski yasal yapı, 25.04.1973'te kabul edilerek 1710 sayılı Eski Eser Kanunu ile tekrar düzenlenmiştir (Türkoğlu 2002:75). Cumhuriyet döneminde kültür varlıklarının korunması konusunda açık hükümler içeren ilk kanun, 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu'dur. Bu kanun ile koruma olgusuna dair birçok kavram detaylı bir şekilde tanımlanarak ***sit*** kavramı mevzuata açıkça dahil edilmiştir (Nesli, 2018:471) (Sancaktar 2012:76). Ayrıca mimari ve tarihsel özelliklere sahip anıtların ve diğer taşınmaz eski eserlerin çevreleriyle beraber sistematik bir biçimde korunması amacıyla hazırlanan 1710 sayılı koruma yasası birçok ilki de beraberinde getirmiştir (Levent 2009:63). Bu kanun ile korumanın parsel ölçeğinden, alan ölçeğine taşınmış, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Teşkili 'ne verilen yetki, görev ve sorumlulukların alanı genişletilmiştir. Ayrıca planlama, turizm, kalkınma konularının koruma ile ilişkilendirilmesi neticesinde, konu, diğer kurum ve kuruluşların sorumluluk alanları kapsamına girmiştir (Kejanlı, Akın, Yılmaz 2007:189). Kültür varlıklarının korunması bakımından önemli gelişmeler arasında, Türkiye'nin 1974 tarihinde Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi'ne (International Council on Monuments and

Sites/ICOMOS) katılmış olması, ICOMOS Türkiye Milli Komitesi kurulması ve Amsterdam Bildirgesi koruma ilkelerinin benimsenmesidir (Ahunbay 1999:135) (Nesli 2018:471).

Ahunbay çalışmasında, 1973'te kabul edilen 1710 sayılı Eski Eser Eserler Kanununu; Türkiye'de tarihi anıtların onları bütünleyen çevreleri ile birlikte korunmasına olanak veren yasal düzenleme olması açısından önemli olduğunu değerlendirerek bu kanunun sağladığı olanaklarla Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 1973-1982 yılları arasında 417 sit alanı içinde 3442 anıtsal sit ve 6815 sivil mimarlık örneğinin tescillendiğini belirtmiştir (Ahunbay 1999:136).

1973 Eski Eserler Kanunu'nda olduğu gibi, o güne kadar yalnızca eski eser kavramı kullanılırken 1980'lerle beraber ülkemizde *"kültür ve tabiat varlıkları"* kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Kültürel değerler tabiat değerlerinin ayrılmaz bir bütün olduğu ve gelecek için ikisinin de birlikte korunmasının gerekliliği anlaşılmıştır (Türkoğlu 2002:77).

1972 tarihinde UNESCO tarafından yapılan "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme" 1982 yılında Türkiye tarafından kabul edilmiştir. Sözleşmeye göre diğer üye ülkeler gibi Türkiye de topraklarında bulunan ve dünya kültür mirası listesine girmesini uygun bulduğu kültürel ve doğal varlıkların envanterini Dünya Mirası Komitesi'ne bildirmekle yükümlü tutulmuştur. 38 kültürel ve 23 doğal varlık, miras listesine alınmak üzere tespit edilmiş, 1999 yılına kadar kültürel ve doğal varlıklardan 9 tanesi Dünya Mirası Listesi'ne alınmıştır (Gerçek 1999:186).

1. Divriği Ulu Camii (1985)
2. İstanbul'un Tarihi Alanları (1985)
3. Göreme Milli Parkı- Kapadokya (1985)
4. Hattuşaş (1986)
5. Nemrut Dağı (1987)

6. Hierapolis- Pamukkale (1988)
7. Xanthos- Letoon (1988)
8. Safranbolu Şehri (1994)
9. Troia Arkeolojik Alanı (1998) [23]

Yaklaşık on yıl yürürlükte kalan Eski Eserler Kanunu, gerek tanım ve kavramlar konusundaki eksiklik gerek uygulamada yaşanan problemlerden ötürü 21 Temmuz 1983'te kaldırılmış, yerini 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu almıştır (Madran 2000:236) (Ahunbay 1999:136). KTVKK ilk maddesinde, belirtildiğine göre yasanın amacı şunlardır:

"... korunması gerekli taşınır taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tanımları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmektir." [24]

Bu yasayla birlikte "eski eser" terimi yerine UNESCO tarafından yayımlanan ve benimsenen "kültür varlıkları" terimi yerini almıştır. 2863 sayılı KTVKK'da kültür varlıkları:

"Tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve

---

[23] 2021 yılına kadar olan süreçte bu sayı artmıştır. Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (2011) Çatalhöyük Neolitik Alanı (2012) Bursa ve Cumalıkızık (2014) Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (2014) Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı (2015) Efes Antik Kenti ((2015) Ani Arkeolojik Alanı (2016) Aphrodisias Antik Kenti (2017), Göbekli Tepe (2018), Arslantepe Höyüğü (2021) https://www.unesco.org.tr/Pages/125/122/UNESCO-D%C3%BCnya-Miras%C4%B1-Listesi (Temmuz,2021)

[24] Resmi Gazete: 1983, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18113.pdf (Nisan, 2020)

kültürel açıdan özgün değer taşıyan, yer üstünde , yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır" şeklinde tanımlanmıştır[25]

Ayrıca 2863 sayılı KTVKK'nın getirdiği en önemli değişiklikler şunlardır:

1. Kültür varlığı, tabiat varlığı, sit, koruma, koruma alanı ayrı ayrı tanımlanmıştır. (Birinci Bölüm, Madde 1-2-3).
2. Bu kanuna kadar eski eser tanımında bir zaman sınırlaması yokken yeni kanunun 5. maddesinde zaman sınırlaması yapılmış ve taşınmaz eserlerin "korunması gerekli kültür ve tabiat varlığı olabilmesi için 19. yüzyılın sonuna kadar yapılmış olması" gerektiği belirtilmiştir. 19. yüzyıldan sonra yapıların ise ancak Kültür Bakanlığı gerekli gördüğü durumlarda korumaya alınacağı hükme bağlanmıştır (İkinci Bölüm, Madde 6).
3. Kanunda yapıların tescili konusunda şu açıklama yapılmıştır: *"Devlet imkanları göz önünde tutularak, örnek durumunda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eser, korunması gerekli kültür ve tabiat varlığı olarak belirlenir"* (İkinci Bölüm, Madde 7).
4. Kültür Bakanlığı tarafından yapılan tespitler, Yüksek Kurul kararı ile tescil olunur (İkinci Bölüm, Madde 7).
5. Korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının ve sit alanlarının sayısının artmasıyla korumanın tek bir merkezden sağlanması imkansızlaşmış yeni bir yapıya ihtiyaç duyulmuştur. Bu bağlamda 1951'de kurulmuş olan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kaldırılmış ve yerine Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu ve Bölge Koruma Kurulları getirilmiştir (Yedinci Bölüm, Madde 76).
6. Koruma görevi; Yüksek Kurul ve Bölge Kurullarına verilmiştir. Tescili yapılan varlıkların koruma alanlarının tespiti ve bu alanlar içinde inşaat ve tesisat

[25]Resmi Gazete: 1983, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18113.pdf (Nisan, 2020)

yapılıp yapılmayacağı konusunda karar alma yetkisi ise Bölge Kurullarına verilmiştir (İkinci Bölüm, Madde 8).[26]

7. 2863 sayılı KTVKK'nda ki diğer önemli değişiklik, korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının maliklerini aynı, nakdi ve teknik yardım yapılmak amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilecek kredilere kaynak teşkil etmek üzere Bakanlık tarafından 'katkı fonu' kurulacağı; Kanun'un içerdiği talimatlar doğrultusunda bakım ve onarımı sağlanan, taşınmaz kültür varlıkları ile arkeolojik sit alanı ve doğal sit alanı olmaları nedeniyle üzerlerine kesin yapılanma yasağı getirilerek, taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları olan parsellerin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf tutulacağı belirtilmiştir (İkinci Bölüm, Madde 22).

8. 2863 sayılı yasanın en önemli özelliklerinden birisi de kentsel sit alanlarında 'planlı koruma' kavramının kullanılması ve 'koruma amaçlı imar planı' kavramını güncellemesidir. Her ne kadar yasanın tanımlar kısmında yer almasa da 17. maddede yer alan 'koruma amaçlı imar planı' yaklaşımıyla beraber tarihi çevre koruma aynı zamanda bir planlama problemi olarak koruma mevzuatında yerini almıştır (Levent 2009:64).

Çal, 1983 tarihli kanunu taşınabilir eserleri hem devlet malı hem de kişi malı saymak gibi çelişki içinde olduğunu belirtmiş ve kişi mülkiyetinde bulunan etnografik eserlerin, eski eserlerin devlet malı olma genel hükmü karşısında durumu tam çözümleyememiş olduğunu bu yüzden 1710 sayılı kanundaki ifadenin 2863 sayılı KTVKK'nunda sürüldüğünü ileri sürmüştür (Çal 2005:241). Ayrıca 1983 yılına kadar eski eserlerin, yurt dışına çıkarılıp çıkarılmamasının eserlerin mülkiyet konusuna bağlı olarak yasaklanıp veya serbest bıraktığını belirterek, 2863 sayılı kanunun, eserleri devletin malı saymakla beraber ulusal çıkarlar gibi yoruma göre değişebilen bir esasla,

[26]Resmi Gazete: 1983, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18113.pdf (Nisan, 2020).

eserlerin sergilenmek üzere yurt dışına çıkarılmasına izin verdiğini belirtmiştir (Çal 2005:240).

5.1.7. 1987- Günümüz

1987 yılında çıkarılan 3386 sayılı Kanun ile 2863 sayılı KTVKK'nun bazı maddelerinde değişikliğe gidilmiştir[27] 2863 sayılı KTVKK, tarihi ve doğal çevrenin korumasına yönelik yürürlükte olan sistemin, uluslararası standartlara uygun duruma getirilmesi ve mevcut kurumsal yapının güçlendirilmesi amacıyla 14.07.2004 tarihinde 5226 sayılı KTVKK ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun çıkarılmıştır[28]

Bu kanun ile yönetim alanı yönetim planı bağlantı noktası gibi yeni tanımlamalara yer verilmiştir (Nesli 2018:472). Ayrıca Kanun, "*Katılımcı Alan Yönetim Modeli"* ile yeni kaynak imkanının sağlanarak yerel yönetimlere koruma alanında yeni sorumluluklar getirilerek; koruma planlarında müellifi şehir plancısı olmak üzere alanın konumu, sit statüsü ve özellikleri göz önünde bulundurularak *arkeolog, mimar, sanat tarihçi, restoratör, mühendis, peyzaj mimarı, sosyolog* gibi çeşitli meslek gruplarından uzmanlara da söz hakkı tanınmasına yönelik bilimsel bir yaklaşıma yer verilmiştir. Disiplinler arası bir çalışmayı öneren bu koruma planlaması, insanlığın ortak mirasının korunması ve kentsel gelişimin bütünleşik bir koruma sağlaması açısından önemli bir aşama olmuştur (Girişken 2010:21).

2004 senesinde yapılan önemli değişikliklerden bir diğeri de tarihi çevre koruma uygulamalarının yürütülmesinde kullanılmak üzere yeni finansal kaynaklar yaratmaya yönelik adımlar atılmasıdır. 2863/5226 sayılı koruma yasasının 12. maddesinde bakanlık bütçesinin yanı sıra il özel idaresine bağlı yeni bir bütçe

---

[27] 3386 Sayılı Kanun, http://www.korumakurullari.gov.tr/yazdir?23A1F10332586DBA72CEAAD16A766275 (Nisan, 2020)
[28] Kanun metni için bknz: https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5226.html (Nisan, 2020)

tanımlanarak bütçenin emlak vergilerinin %10'u oranında 'Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı' olarak tahakkuk edilen ve ilgili belediye tarafından emlak vergisi ile tahsil edilen pay ile oluşturulacaktır. Tahsil edilen bu miktarın, il özel idaresi tarafından açılacak özel bir hesapta toplanması ve gerektiğinde valinin denetiminde *"... belediyelerce kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan projeler kapsamında kamulaştırma, projelendirme, planlama ve uygulama konularında kullanılmak üzere"* il sınırları içindeki belediyelere aktarılması (Madde 12) öngörülmüştür (Levent 2009:66).

2863 sayılı KTVKK'nda, 2011 yılında 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname; 2013 yılında ise, 6498 sayılı Kanun ile tekrar değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler ile Kanun'a doğal tabii sit, sokak sağlamlaştırma proje ve uygulamaları, etkileşim-geçiş sahası gibi yeni kavramlar eklenerek bunların tanımlamaları yapılmıştır. Ayrıca korunması gereken taşınmaz kültür varlıklarının tespit ve tesciline ilişkin hususlarda düzenlemelere gidilmiştir (Nesli 2018:473).

Geçmişteki adlarıyla Asar-ı Atika Nizamnamesi, Eski Eser Kanunu, günümüzdeki adıyla Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu gerek mevzuat içerisindeki değişiklikler gerekse Koruma Yüksek Kurulu ilke kararlarıyla gelişimi günümüzde de devam etmektedir. Mevzuattaki gelişmeler devam etmekle birlikte, Sancaktar'ın da belirtildiği üzere, mevzuattaki dağınıklık ve sistematik bütünlükten yoksunluk dikkati çekmektedir (Sancaktar 2012: 82-83).

Bunun nedeni olarak Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu'nun oldukça geniş bir alanı kapsaması gösterilebilir. Ancak yine de mevzuatın sistematik bir bütünlük içerisinde olması kültür varlıklarının korunması açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda yapılacak çalışmalar, ilgili uzmanların da daha sistematik çalışmalarına imkan sağlayacaktır. Kültür varlıklarının korunmasının daha kapsayıcı nitelikte olması amacıyla koruma kavramı ve mevzuat tutarlı değerlendirilmeler doğrultusunda, gözden

geçirilerek mevcut koruma sorunlarına cevap aranmalıdır. Ayrıca Türkiye'de mevzuatın belirlediği koşullar altında ruhsatlı arama izni bulunmaktadır. Bu iznin mevzuattan kaldırılması zorunludur. KTB'nin resmi sitesinde yer alan veriler eşliğinde "Türkiye Genelinde 2009-2019 Yılları Arasında Yapılan İzinli Kazı Grafiği" oluşturulmuştur.[29] Bu grafikte son on yılda yapılan izinli define kazılarının sayısı yer almaktadır. Ancak Bakanlık, resmi sitesinde definecilikle ilgili 'Sık Sorulan Sorular' bölümünde, "Yapılan define kazıları sonucunda define bulundu mu?" sorularına şu yanıtı vermektedir: "Yapılan izinli define kazıları bünyesinde herhangi bir buluntuya rastlanmamıştır."

5.2.1. Korunacak Değerler ve Korunma Ölçütleri

Korumanın temel sorunlarından biri neyin korunacağı ve korunacak mirasın değerlendirme ölçütünün ne olması gerektiğidir. Eski tarihlerden günümüze kadar ulaşan seçkin dini yapılar, mezar anıtları, colossal yapılar dünya mimari mirasının ögeleri olarak korunmaya değer bulunur. Anıtsallıktan uzak tarihi süreç içerisinde kullanım görmüş gündelik yaşama ait yapılar ise uzun bir süre geçtikten sonra, toplumsal tarihe ait bir tamamlayıcısı olarak değer kazanmakta ve koruma kapsamına alınır. Anıt kavramı UNESCO tarafından farklı bir terminoloji içinde harmanlaştırılarak kültürel geleneklerle ilgili bütün maddi varlıkları kapsamak adına "kültürel varlık" kavramı ortaya atılmıştır. Önceki bölümlerde de bahsedildiği üzere ülkemizde kültür varlıklarına dair düzenlemelerin temel dayanağı olan 1983'te çıkarılan 2863 sayılı KTVKK'nda ***kültürel varlık*** kavramına yer verilmiştir. Bu kavram, değişik medeniyetlere ait sanat anlayışı, bilim ve teknik düzeyi, sosyal yaşamı hakkında sosyal veriler sağlayan ve korunmalarında kamu yararı görülen eşya ve yapıtları kapsamaktadır (Ahunbay

[29] Ayrıntılı bilgi için bknz: Grafik 1,

http://www.kulturvarliklari.gov.tr/yazdir?5ED954723E52ACEC779C1A67B4FBBC5A (Mayıs, 2020)

1999:22). Kültür varlıkları, temel olarak ***"Taşınır"*** ve ***"Taşınmaz"*** kültür varlıkları olarak sınıflandırılmıştır.

Kültür varlıklarının korunmasından sorumlu ilgili kolluk kuvvetleri veya vb. kuruluşların sorumlu olduğu kültür varlıklarının kategorisinin, net bir biçimde belli olması açısından "taşınabilir" ve "taşınmaz" kültür varlıkları sadece Türkiye'nin mevzuatında değil, uluslararası mevzuatta da açıkca tanımlanması önemlidir.

5.2.2. Taşınır Kültür Varlıkları

1983'te yürürlüğe giren 2863 sayılı yasanın, 6498 sayılı Kanun değişikliği ile taşınır kültür varlıklarının, kapsamı genişletilerek ayrıntılı olarak yasaya dahil edilmiştir. Bu kanunun 23. Maddesi ***"Taşınır"*** kültür ve tabiat varlıklarının neler olduğu ile doğrudan ilgilidir. Bu maddeye göre;

"Jeolojik, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait, jeoloji, antropoloji, prehistorya, arkeoloji ve sanat tarihi açılarından belge değeri taşıyan ve ait oldukları dönemin sosyal, kültürel, teknik ve ilmi özellikleri ile seviyesini yansıtan her türlü kültür ve tabiat varlıkları; Her çeşit hayvan ve bitki fosilleri, insan iskeletleri, çakmak taşları (sleks), volkan camları (obsidyen), kemik veya madeni her türlü aletler, çini, seramik, benzeri kap ve kacaklar, heykeller, figürünler, tabletler, kesici, koruyucu ve vurucu silahlar, putlar (ikon), cam eşyalar, süs eşyaları (hulliyat), yüzük taşları, küpeler, iğneler, askılar, mühürler, bilezik ve benzerleri, maskeler, taçlar (diadem), deri, bez, papirüs, parşömen veya maden üzerine yazılı veya tasvirli belgeler, tartı araçları, sikkeler, damgalı veya yazılı levhalar, yazma veya tezhipli kitaplar, minyatürler, sanat değerine haiz gravür, yağlıboya veya suluboya tablolar, muhallefat (religue'ler), nişanlar, madalyalar, çini, toprak, cam, ağaç, kumaş ve benzeri taşınır eşyalar ve bunların parçaları, halkın sosyal heyetini heyetini yansıtan, insan yapısı araç ve gereçler dahil, bilim, din ve mihaniki sanatlarla ilgili etnografik nitelikteki kültür varlıkları. Osmanlı Padişahlarından Abdülmecit, Abdülaziz, V. Murat, II. Abdülhamit, V. Mehmet Reşat ve

Vahdettin ve aynı çağdaki sikkeler, bu Kanuna göre tescile tabi olmaksızın yurt içinde alınıp satılabilirler. Bu madde kararına girmeyen sikkeler bu Kanunun genel hükümlerine tabiidir".[30]

Milli tarihimizdeki önemleri sebebiyle zaman kavramı ve tescil söz konusu olmaksızın Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda büyük tarihi olaylara sahne olmuş binalar ve tespit edilecek alanlar ile *"Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından kullanılmış evler, eşyalar, evrak, kitap, yazı ve benzeri taşınırlar"* da bu kapsama dahil edilmiştir.[31]

5.2.3. Taşınmaz Kültür Varlıkları

1983'te yürürlüğe giren 2863 sayılı yasanın 6498 sayılı Kanunun değişikliğiyle taşınmaz kültür varlıklarının kapsamı genişletilerek ayrıntılı olarak mevzuatta yerini almıştır. Bu kanunun 6. Maddesi ***"Taşınmaz"*** kültür ve tabiat varlıklarının neler olduğu ile ilgilidir. Bu maddeye korunması gerekli kültür ve tabiat varlıkları şunlardır;

"Kaya mezarlıkları, yazılı, resimli ve kabartmalı kayalar, resimli mağaralar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, akropol ve nekropoller; kale, hisar, burç, sur, tarihi kışla, tabya ve istihkamlar ile bunlarda bulunan sabit silahlar; harabeler, kervansaraylar, han, hamam ve medreseler; kümbet, türbe ve kitabeler, köprüler, su kemerleri, su yolları, sarnıç ve kuyular; tarihi yol kalıntıları, mesafe taşları, eski sınırları belirten delikli taşlar, dikili taşlar; sunaklar, tersaneler, rıhtımlar; tarihi saraylar, köşkler, evler, yalılar ve konaklar; camiler, mescitler, musallalar, namazgahlar; çeşme ve sebiller; imarethane, darphane, şifahane, muvakkithane, simkeşhane, tekke ve zaviyeler; mezarlıklar, hazireler, arastalar, bedestenler, kapalı

---

[30] Taşınmaz Kültür Varlıkları Kapsamı, 2863 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Madde 23a, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863-20131008.pdf (Mayıs, 2020)
[31] Taşınmaz Kültür Varlıkları Kapsamı, 2863 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Madde 23b, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863-20131008.pdf (Mayıs, 2020)

çarşılar, sandukalar, siteller, sinagoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar; külliyeler, eski anıt ve duvar kalıntıları; freskler, kabartmalar, mozaikler, peri bacaları ve benzeri taşınmazlar" taşınmaz kültür varlığı örneklerindendir.

Tarihi mağaralar, kaya sığınakları; özellik gösteren ağaç ve ağaç toplulukları ile benzerleri; taşınmaz tabiat varlığı örneklerindendir. [32]

Yukarıda belirtildiği üzere KTVKK, taşınabilir veya taşınamaz kültür varlıklarının sınıflandırılması yapılarak, kapsama nelerin dahil edeceğini açıkça belirtmiştir. Ancak taşınabilir ve taşınamaz kültür varlıklarının ülkemizde sayılarının çok fazla olduğu düşünüldüğünde bu varlıkları korumada kısıtlamaya gidilmiştir. Örneğin; 6498 sayılı Kanunun değişikliğinde kültür varlıklarının tanımı:

"Tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklar" olarak tanımlanmıştır.

Tanım kapsamında, kültür varlığının korunması için *özgün değer taşıması* kavramı mevzuatta yer almaktadır. Fakat bu koruma ölçütü, sorunları da beraberinde getirebilir. Farklı görüşler ele alındığında, özgün kavramı kişiden kişiye değişebildiği düşünüldüğünde, özgün olup olmamasının alanında sorumlu kişilerin tercihine bırakılmasına neden olmaktadır. Kültür varlıkları, insanı anlamada önemli bir araçtır. Taşınabilir ve taşınamaz kültür varlıklarının korunması için özgün değer taşıması kriteri koymak bilimsellikten uzak bir yaklaşımdır. Bir medeniyete veya eski kültürlere ait bütün eserler, o kültürü ve insanı bir bütün olarak anlamaya yardımcıdır. Bu çerçevede düşünüldüğünde bütün eserlerin korunması gereklidir.

---

[32] Taşınmaz Kültür Varlıkları Kapsamı, 2863 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, İkinci Bölüm, Madde 6, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863-20131008.pdf (Mayıs, 2020)

6. TÜRKİYE'DE KORUMA UYGULAMALARI YAPAN KURUMLAR YETKİ ALANLARI VE ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ

Türkiye'de kültür varlıklarının korunması amacına yönelik gerçek anlamda ilk düzenleme önceki bölümlerde de bahsedildiği üzere 1906 tarihinde yürürlüğe giren *"Asar-ı Attika Nizamnamesi"* ile başlandığı kabul edilir. 1914 tarihli *"Muhafaza-i Abidat Nizamnamesi"* ile yeni hükümler oluşturularak, taşınmaz kültür varlıklarının korunması amaçlanmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde ise kültür varlıklarının korunması konusundaki Osmanlı Dönemi'nden kalan mevzuatın mevcut duruma cevap veremediği anlaşılmış, 1931 yılında eski eserlerin koruma önlemlerinin belirlenmesi amacıyla bir komisyon oluşturulmuştur. Korumanın çevre boyutunun gündeme gelmesi ise, 1944 yılında "Eski Eserler ve Müzeler Birinci Danışma Komisyonu'nun toplanmasıyla olmuştur.

Bu olumlu adımlar sayesinde kültür varlıklarıyla ilgili daha kapsayıcı tanımlar getirilmiş tespit ve tescil işlemlerinin önemi anlaşılmış kent ve kasabalardaki imar etkinliklerinin koruma kapsamında faaliyete geçmesi gerektiği vurgulanmıştır.

1951 yılında 5805 yasa ile kurulan *"Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu"*, koruma ile ilgili ilkeleri ve müdahale biçimlerini belirlemek, proje bazında karar vermek gibi çağdaş görevler üstlenerek yapılaşma ve kentleşme süreci içinde tarihsel ve geleneksel çevrenin korunması sorunlarının çözümünde etkin önlemler alınmıştır.

1973 yılında, kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bakımı ve değerlendirilmesine ilişkin çağdaş kavram ve yaklaşımları içeren *"Eski Eserler Yasası"* çıkarılmış, taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında tek yapı ölçeğinin yanı sıra, bu yapıların bir arada oluşturdukları çevrenin bir bütün olarak korunması ve yaşatılması gereği ortaya konmuştur.

1983 yılında çıkarılan *"2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu"* ve bu kanundaki bazı değişikliklere ilişkin 1987 yılında çıkarılan 3386 sayılı Kanun ile de taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili tanımlar geliştirilmiş, karar ve denetim mekanizması olarak koruma kurulları oluşturulmuştur.

Kültür ve tabiat varlıklarının korunmaları için alınan önlemlerin zaman içinde çağın gereğine uygun hale getirilebilmesi için geliştirilen yeni stratejilerin bir sonucu olarak, mevcut yasa, yönetmelik ve ilke kararlarının daha da etkinleştirilebilmesi için 3386 sayılı Kanunla değişik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 27.07.2004 gün 25535 sayılı Resmi Gazete de yayımlanarak yürürlüğe giren 5226 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu Kanun ile, koruma amaçlı imar planları, müktesep haklar, Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Kurulları ile kamulaştırma, zilyetlik gibi mülkiyet konularında düzenlemeler yapılmış, korumacılık konusunda yerel yönetimlere bazı yetki ve sorumluluklar verilmiş, tescilli yapıların onarımı konusunda mali katkı sağlamak amacıyla yeni kaynaklar oluşturulmuş ve tescilli yapılara muafiyetler ve katkılar getirilmiştir. Ayrıca Koruma Kurulları Koruma Bölge Kurullarına, Koruma Kurulu Müdürlükleri de Koruma Bölge Kurulu Müdürlüklerine dönüştürülmüştür.[33]

Bu bölümde Türkiye'de kültürel mirası koruma konusunda çalışmalar yapan kamu kurumları ile sivil toplum örgütleri ve kurumları tanıtılacaktır.

6.1.1.Kültür ve Turizm Bakanlığı

Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde Maarif Vekaleti (Eğitim Bakanlığı) içinde yapılandırılan kültür hizmetleri, Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte yine Maarif Vekaleti içinde bir birimde yer almıştır. Daha sonra Kültür Bakanlığı olarak ayrı bir

[33] Koruma Bölge Kurulları, https://korumakurullari.ktb.gov.tr/TR-202681/koruma-bolge-kurulu-hakkinda.html (Mayıs, 2020)

bakanlık çatısı altına alınan hizmetler 16.04.2003 tarih ve 4848 sayılı kanun ile Turizm Bakanlığı ile birleştirilerek Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. KVTB, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı'na bağlı olarak çalışır.[34]

4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'da; KVTB, *"kültürel değerleri yaşatmak, geliştirmek, yaymak, tanıtmak, değerlendirmek ve benimsetmek, tarihi ve kültürel varlıkların tahribini ve yok edilmesini önlemek, yurdun turizme elverişli bütün imkanlarını ülke ekonomisine olumlu katkı sağlayacak şekilde değerlendirmek, turizmin geliştirilmesi, pazarlanması, teşvik ve desteklenmesi için gerekli önlemleri almak, kültür ve turizm konularıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarını yönlendirmek ve bu kuruluşlarla iş birliğinde bulunmak, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile iletişimi geliştirmek ve iş birliği yapmak üzere Kültür ve Turizm Bakanlığının kurulmasına, teşkilat ve görevlerine ilişkin esasları"* revize etmektir. Bu doğrultuda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın kültürel mirasın korunması ve kaçakçılığın engellenmesi için *"milli, manevi, tarihi, kültürel ve turistik değerleri araştırmak, geliştirmek, korumak, yaşatmak, değerlendirmek, yaymak, tanıtmak, benimsetmek ve bu suretle milli bütünlüğün güçlenmesine ve ekonomik gelişme"* katkıda bulunmakla yükümlüdür. [35]

2863 Sayılı 19. Maddesi'ne göre Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının sorumlulukları, Kültür ve Turizm Bakanlığınca görevlendirilmiş uzmanlara verilmiştir. *"Uzmanlar gerektiği zaman, varlığın kontrolü, incelenmesi, harita, plan ve rölövesinin yapılması, fotoğraflarının çekilmesi, kalıplarının çıkarılması için izin vermeye ve*

---

[34] Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarihçe, https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-43034/tarihce.html (Mayıs, 2020)
[35] Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın amacı, https://www.kulturportali.gov.tr/portal/bakanligimiz (Mayıs, 2020)

gereken kolaylığı göstermeye mecburdurlar. Ancak, görevliler konut dokunulmazlığı ve aile mahremiyetini ihlal etmeyecek tarzda faaliyetleri" yürütmelerine izin verilmiştir.[36]

6.1.2. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

Türkiye'de korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının arkeolojik araştırma ve kazılarla açığa çıkarmak, korumak, değerlendirilmesini ve tanıtılmasını sağlamak, tahribini ve kaçırılmasını önleyici tedbirler alınması KVTB'ye bağlı KVMGM'nin sorumluğundadır. 10.7.2018 tarihli ve 30474 sayılı RG'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Kültür ve Turizm Bakanlığı" başlıklı 9. Bölümünde yer alan 281. maddesinde, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri arasında;

1. "Gerekli görülen yerlerde müzeler, rölöve ve anıtlar müdürlükleri, restorasyon ve konservasyon laboratuvarları kurulmasını teklif etmek ve bunların idare ve ihtisas işlerini düzenlemek ve yürütmek, özel müzelerin kurulmasına rehberlik etmek, desteklemek ve belirli esaslar çerçevesinde bunları kontrol altında bulundurmak,

2. Milli sınırlarımız dışında kalan, korunması gerekli, ata yadigârı taşınmaz kültür varlıklarını tespit etmek, karşılıklı kültürel anlaşmalar ve kültürel mübadele programları çerçevesinde bunların bakım ve onarımlarını sağlayıcı tedbirleri almak, ç) Müzelerin geliştirilmesi, korunması gerekli kültür varlıklarının bakımı ve restorasyonu konularında gerekli tedbirleri almak ve uygulamak,

3. 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve koruma kurullarına verilen görevlerin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla araştırma, inceleme, tespit, değerlendirme ve planlamaya yönelik hizmetleri yapmak veya yaptırmak,

---

2863 Sayılı Kültür Varlıklarını Koruma Kanunu 19. madde
https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.pdf (Mayıs, 2020)

4. Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve koruma kurulları kararlarının alınmasına ve uygulanmasına dair işlemlerin yürütülmesini ve koordinasyonunu sağlamak,

5. Gerekli görülen yerlerde kültür varlıkları koruma kurulları ile büro müdürlükleri kurulmasını Bakanlık makamına teklif etmek ve bunların idare ve ihtisas işlerini düzenlemek ve yürütmek,

6. Her türlü imkan ve araçtan faydalanarak, koruma kültürünün geliştirilmesini sağlamak, kültür yatırımları ve girişimlerinin belgelendirme işlemlerini ilgili birimlerin koordinasyonunda yürütmek, bunların faaliyetlerini denetlemek, kültür varlıklarının tahsis, restorasyon, restitüsyonlarıyla ilgili ihale ve kontrollük işlerini yapmak veya yaptırmak,

7. Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak"[37] hususları bulunmaktadır.

6.1.3. İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri

Kültür Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri hakkındaki 354 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31. maddesine göre kurulan Kültür Müdürlükleri, kendilerine bağlı Müzeler, Kütüphaneler, Devlet Resim Heykel Müzeleri, Devlet Güzel Sanatlar Galerileri, Devlet Resim Heykel Müze ve Galerileri, Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğü ile Kültür Merkezi Müdürlüklerinin faaliyetlerinin amacına uygun ve verimli şekilde yürütülmesini sağlayan yönetim ve denetim mercileridir. Kültür Müdürlükleri, hizmetin özellikleri göz önünde bulundurularak şubeler ve şubelere bağlı ihtisas şefliklerinden meydana gelmektedir. [38]

---

[37] KVMGM Görevleri, https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-43035/kultur-varliklari-ve-muzeler-genel-mudurlugu39nun-gorev-.html (Mayıs, 2020)

[38] İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri'nin Görevleri, https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-.html (Mayıs, 2020)

6.1.4. Koruma Bölge Kurulu Müdürlükleri

KTVKK'nun 51. maddesi gereğince kurulan kültür ve tabiat varlıklarını koruma bölge kurullarının çalışmalarını sağlayan kültür ve tabiat varlıklarını koruma bölge kurulu müdürlüklerince yürütülecek hizmetlere ilişkin kurallar belirlenmiştir. Bu yasaya göre Koruma Bölge Kurulu Müdürlükleri; Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Kurulları kararlarının alınmasına ve uygulamasına dair işlemlerin yönetilmesine (inceleme, tespit, değerlendirme, planlama), müzelerin geliştirilmesi, korunması gerekli kültür varlıklarının bakımı ve restorasyonu konularında gerekli tedbirleri almak, değerlendirerek koordinasyonunu sağlamak ile sorumludur.[39]

6.1.5. Rölöve ve Anıtlar Müdürlükleri

Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olarak sorumlu oldukları illerde korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının; restorasyonuna bakım, onarım, inşaat, rölöve, restitüsyon, restorasyon, çevre düzenleme, sokak sağlıklaştırma, nakil, muhafaza ve değerlendirme işlerine ait her türlü etüt, proje ve uygulama hizmetlerini (proje hazırlama, yaklaşık maliyet hazırlama, ihale işlemleri, yapı denetim hizmetleri, geçici ve kesin kabul işlemleri vb.) yapmak ve yaptırmaya ilişkin uygulamaları yürütmekle sorumludurlar. Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü her ilde yoktur. İllerdeki iş yoğunluğu ve Rölöve ve Anıtlar Müdürlüklerindeki personel durumu dikkate alınarak başka illere bağlı olarak uygulamalar sürdürülmektedir.[40]

6.1.6. Vakıflar Genel Müdürlüğü

Türkiye Cumhuriyeti KVTB'na bağlı olarak taşınabilir ve taşınamaz kültür varlıklarının korunmasına yönelik çalışmalar yapan, merkezi Ankara'da bulunan ikinci

---

[39] Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün Görevleri, https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-43035/kultur-varliklari-ve-muzeler-genel-mudurlugu39nun-gorev-.html (Mayıs, 2020)
[40] Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü Çalışma Yönergesi, https://testsite.ktb.gov.tr/ktmordu/TR-149701/rolove-ve-anitlar-mudurlukleri-calisma-yonergesi.html (Mayıs, 2020)

kamu kuruluşudur. RG'de yayımlanan 27.02.2008 tarihli 26800 sayılı, Vakıflar Kanunu'nun 1. maddesinde VGM görevleri *"... vakıfların yönetimi, faaliyetleri ve denetimine, yurt içi ve yurt dışındaki taşınır ve taşınmaz vakıf kültür varlıklarının tescili, muhafazası, onarımı ve yaşatılmasına, vakıf varlıklarının ekonomik şekilde işletilmesi ve değerlendirilmesinin sağlanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi; Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün kuruluşu ile Genel Müdürlüğün teşkilat, görev, yetki ve sorumluluklarının düzenlenmesi..." ile 29. maddesinde "Vakıflara ait taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları; Genel Müdürlük, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kullananları tarafından korunur"* hükmü bulunmaktadır. [41] Bu doğrultuda vakıflara ait olan kültür varlıklarının tüm sorumluluğu Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir.

6.1.7. Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

1992 yılında kurulan, 480 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), 1999 yılında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ile Başbakanlığa bağlanmış, 15.07.2018'de Resmi Gazete 'de yayımlanan *"Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi"* nin Türk "İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı" başlıklı 37'nci bölümünde yer alan "Kuruluş ve Teşkilat" başlıklı 521. maddesi ile kamu tüzel kişiliğine haiz ve özel bütçeli olarak nitelendirilmiş olup Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu kararnamede TİKA'nın görevleri arasında; "Yurt dışında bulunan ortak tarihi, kültürel ve toplumsal mirasın ve değerlerin korunmasına, toplumlar arası önyargıların giderilerek ilişkilerin güçlendirilmesine yönelik sosyal ve kültürel proje ve çalışmaları uygulamak" yer almaktadır.[42]

---

[41]Resmi Gazetede yayımlanan Vakıflar Kanunu, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/02/20080227-2.htm (Mayıs, 2020).

[42] Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı Tarihçe, https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/tarihce-222 (Mayıs,2020)

6.2. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı

T.C. Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak 19. yüzyılda İstanbul'da yapılan Osmanlı sarayları, köşk, kasır, müze ve tarihi fabrikaların uluslararası müzecilik ve konservasyon standartlarını idaresi bakımı ve onarımı, restorasyonu ve müze olarak işletilmesiyle görevlidir. Kuruluşu Cumhuriyet'in ilk yılarına dayanmaktadır. Zaman içerisindeki katılımlarıyla birlikte Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı bünyesinde üç saray, üç köşk, beş kasır, üç müze ve iki fabrikayı barındırmaktadır. İçlerindeki tarihi objelerle beraber bütün bu yapıların, kültürel ve tarihi arka planlarına sadık kalarak korunması ve restore edilmeleri, yerli ve yabancı ziyaretçiler tarafından modern müzecilik anlayışı içinde ziyaret edilmelerinin sağlanması Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı'nın temel görevidir. Ayrıca gerek süsleme, tefriş unsurları ve tarihi eşyalarıyla gerekse mimari özellikleriyle bu yapılar; uzmanlar tarafından çağdaş yöntemler ışığında kayda geçirilmekte; kurumun kendi bünyesindeki atölyelerde, konusunda deneyimli ve eğitimli ustalar tarafından restorasyon ve konservasyonları sürdürülmektedir. Yapılan araştırma çalışmalarının sonuçlarıysa, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığınca hazırlanan bilimsel nitelikli dergi, kitap, katalog gibi yayınlarla yerli-yabancı araştırmacı ve ziyaretçilere duyurulmakta, tanıtılmaktadır. [43]

6.3. Milli Savunma Bakanlığı

MSB'nin idare ve denetiminde veya sınır boyu ve yasak bölgede bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi, MSB tarafından yerine getirilir. Bu korunmanın sağlanması, MSB ile KTB arasında düzenlenen protokol esaslarına göre yürütülür.[44]

---

[43] Mili Saraylar Daire Başkanlığı görevleri, https://www.millisaraylar.gov.tr/hakkimizda (Mayıs, 2020)
[44]Milli Savunma Bakanlığı, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2863&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5 (Mayıs, 2020)

6.4. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü

Kültür varlığı kaçakçılığı suçlarının takibi Ticaret Bakanlığı'na bağlı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü'nün RG'de 07.11.2003 tarihli ve 25282 sayılı yasa ile yayımlanan Gümrük Muhafaza Görev Yönetmeliği'nin Tarihi Eser, Kültür ve Tabiat başlıklı 106. Maddesi'nde;

"KTVKK' ya göre yurt dışında geçici olarak sergilenmek üzere Bakanlar Kurulu Kararıyla izin verilenler dışında kalan kültür ve tabiat varlıklarının yurt dışına çıkarılamayacağı hükmüne aykırı olarak yurt dışına kaçırmak istenilirken yakalanıp el konulan söz konusu varlıklar, el koyularak olaya ilişkin şüpheliler Cumhuriyet Savcılığı'na sevk edilmektedir. Yakalanan tarihi eser ve tabiat varlıklarının ekspertiz raporları, mahallin müze veya üniversitelerinin arkeoloji bölümleriyle irtibata geçilerek temin edilir. Tarihi eser, kültür ve tabiat varlığı olduğu anlaşılan maddeler Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müzelere tutanakla teslim edilir. Büyük çoğunluğu Vakıflar Genel Müdürlüğünün sorumluluğunda bulunan cami, türbe gibi yerlere ait "teberrukat eşya" sayılan halı, kilim, şamdan, levha gibi kültür varlıkları için Vakıflar Genel Müdürlüğüne veya bağlı taşra birimine bilgi verilerek anılan kurum elemanlarının müze uzmanlarıyla birlikte müşterek olarak yapılacak inceleme sonucunda, eserlerin tarihi ve kültür varlığı olup olmadığına dair rapor temin edilerek sonucuna göre işlem yapılır" hükmü bulunmaktadır.

6.5. Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü Sanat Yapıları Dairesi Başkanlığı

Cumhuriyet döneminde karayolları üzerindeki, köprülerin bakım ve onarımları Karayolları Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Anadolu ve Rumeli yol güzergahında bulunan Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı dönemlerine ait köprülerin sorumluluğunu üstlenen Karayolları Genel Müdürlüğü, bakım ve onarımın sistematik bir şekilde yürütülmesi için 2003 yılında Karayolları Genel Müdürlüğü ana hizmet birimlerinden

Sanat Yapıları Dairesi Başkanlığı'na bağlı olarak Tarihi Köprüler Şube Müdürlüğü kurulmuştur (Ahunbay 2019:17). Tarihi Köprüler Şube Müdürlüğü, eski çağlardan günümüze kadar uzanan ahşap, taş ve çelik köprülerin tespitlerini yapmak, envanterlerini çıkarmak, uluslararası restorasyon ilkelerine bağlı kalarak restorasyon projeleri ve uygulamaların yapılmasını sağlanmakla yükümlüdür. [45]

6.6. Belediyelerin Koruma Uygulama ve Denetim Büroları

Türkiye Cumhuriyeti'nde kültür varlıklarını koruma, uzun süre merkezi yönetim tarafından yürütülmüştür. Ancak yukarıda da belirtildiği üzere 2863 Sayılı Kanun'da, 2004 tarihinde 5226 sayılı yasa ile yapılan değişiklikler ve ek maddelerle belediyeler ve valiliklerin yetki ve sorumlulukları artmıştır.[46] Bu bağlamda belediyeler ve il özel idareleri bünyesinde olmak üzere "Koruma, Uygulama ve Denetim Büroları" (KUDEB) kurulmuştur. 2005 yılında çıkartılan yönetmelik ile de KUDEB'lerin kuruluş ve işleyiş esasları belirtilmiştir. Bu kapsamda, kültür varlıklarını Koruma Bölge Kurulları'nca taşınmaz kültür varlıkları, bunların korunma alanları ile sit alanlarında yürütülen bazı görev ve uygulamaların denetim yetkisi; koruma bölge kurullarının iş yükününün hafifletilmesi, koruma kültürünün geliştirilmesi, uygulamanın hızlandırılması ve denetim mekanizmasının işler hale getirilmesi amacıyla yerel yönetimlere verilmiştir.[47]

Kentlerde yaşanan hızlı değişim, kentsel hizmet üretiminden sorumlu olan yerel yönetimleri etkilemiş, özellikle belediyelerin sorumluluğunu büyük oranda artırmıştır. Öyle ki, artan sorunlar ve sorumluluklar karşısında, mevcut görev, yetki ve mali kaynaklar yetersiz kalmıştır (Yüksel 2003:49). Bu ihtiyaçlara karşılık olarak yaşanan

---

[45] Sanat Yapıları Dairesi Başkanlığı Görev ve Sorumlulukları, https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Baskanliklar/BaskanliklarSanatYapilari/Gorevleri.aspx (Mayıs, 2020)

[46] 5226 Sayılı Yasa, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040727.htm (Mayıs, 2020)

[47] Koruma Uygulama ve Denetim Büroları, https://www.cekulvakfi.org.tr/makale/koruma-uygulama-ve-denetim-burolari (Mayıs, 2020)

değişime ayak uydurmak amacıyla yeni düzenleme getirilerek belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 8. ve 18. maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u nispetinde Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı tahakkuk ettirilir ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile tahsil edilmektedir.[48]

5226 sayılı yasa ile büyükşehir belediyeleri, valilikler ve Bakanlıkça izin verilen belediyelerin bünyelerinde kültür varlıkları ile ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek, denetimlerini yapmak üzere kadrolarında arkeolog, sanat tarihçi, mimarlık, şehir plancısı, mühendislik gibi uzmanların görev alacağı koruma, uygulama ve denetim büroları (KUDEB) kurulması öngörülmüştür. Bu bürolar, Koruma Bölge Kurulları tarafından uygun görülen koruma amaçlı imar planı, proje ve malzeme değişiklikleri ile inşaat denetimi de dahil olmak üzere uygulamayı denetlemekle yükümlü birimler olarak tanımlanmıştır.[49] KUDEB'ler kültür varlıklarının bir bütünlük içerisinde korunması için ve gerekli araştırmaların yapılması adına bünyelerinde laboratuvarlar bulundurmaktadırlar. Bu laboratuvarlar halka danışmanlık yapmanın yanı sıra, nitelikli usta ve ara eleman yetiştirmeye yönelik eğitim programlarıyla bilimsel yöntemlerin uygulanmasını sağlamak ve koruma uygulamalarının yaygınlaştırılmaktadır (Ahunbay 2019:15).

6.7. Sivil Toplum Kuruluşları ve Meslek Odaları

Toplumsal sorunların ve demokratikleşmenin göstergesi olan sivil toplum kuruluşları, ülkemizde Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren kurulmaya başlamış 1980

---

[48]5226 Sayılı Yasa, 12. Madde, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040727.htm (Mayıs, 2020)

[49] Koruma, Uygulama ve Denetim Büroları, Proje Büroları ile Eğitim Birimlerinin Kuruluş, İzin, Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8323&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5 (Mayıs,2020)

yılında askeri darbe sonucunda birçoğu kapatılarak 1990'lı yıllarda tekrar eski faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. STK'ların genel amacı alanında bir fikir veya ideolojiyi yayılması için toplumun her kesimine sınıf gözetmeksizin eğitimler vererek farkındalığı arttırmaya yönelik uluslararası çalışmalar düzenleyerek bilinç oluşturmaktadırlar. Bu bilinci oluşturmak için bilimsel yayınlar, çalıştaylar, disiplinler arası toplantılar gerçekleştirerek çeşitli etkinlikler düzenlemektedirler.

Türkiye'de diğer ülkelerde olduğu gibi kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir olması için gerçekleştirilen; koruma uygulamalarına yön vermeye ve bilinç oluşturmaya, yerel ve merkezi idarelerce yapılan uygulamaların denetlenmesi ile ilgili role sahip olan sivil toplum kuruluşları ve meslek odaları bulunmaktadır. Bu bölümde kültürel mirasın korunmasına yönelik çalışmalar yapan yarı resmi kuruluşlar, yerel STK'lar ve meslek odaları tanıtılacaktır.

UNESCO Türkiye Milli Komitesi: UNESCO TMK'nin görevi ülkemizin eğitim, bilim, kültür ve iletişim alanlarındaki dış ilişkileri ilgilendiren konularda ilgili kurum ve kuruluşları, UNESCO merkezi tarafından yürütülen çalışmalar konusunda bilgilendirerek katkı ve katılımlarını gerçekleştirmek bilgi ve bilimin önceliğini gündemde tutarak yayılmasını sağlamak amacıyla 25 Ağustos 1949 tarihli 9862 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla kurulmuştur ve en eski Milli Komisyonlardan biridir.[50] Türkiye UNESCO tarafından hazırlanan kültür sektörü ile ilgili 12 sözleşmeden 4'üne taraftardır. Bunlar; 1954 Silahlı Bir Çatışma Halinde Kültür Mallarının Korunmasına Dair Sözleşme, 1970 Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması için Alınacak Tedbirlerle ilgili Sözleşme, 1972 Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme, 2003 Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'dir.

[50] UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, http://www.unesco.org.tr/Pages/258/164/ (Mayıs, 2020)

UNESCO TMK birçok alanda faaliyet göstermekle birlikte kültürel mirasla ilgili olarak 6 adet ihtisas komitesi bulunmaktadır. Bu komiteler; Kültürel İfadelerin Çeşitliliği İhtisas Komitesi, Somut Kültürel Miras İhtisas Komitesi, Somut Olmayan Kültürel Miras İhtisas Komitesi, Sualtı Kültürel Mirası İzleme Grubu, Yerlerinden Edilmiş Kültür Varlıkları İhtisas Komitesi, Kültürlerarası Diyalog İhtisas Komitesi'dir.

ICOMOS Türkiye Milli Komitesi: Ülkemizdeki kuruluşu şeması ve yönetmeliği yarı resmi olmakla birlikte, ICOMOS Türkiye 1974 yılında yayınlanan yönetmelikle Kültür Bakanlığı'na bağlı yarı resmi bir konsey olarak kurulmuştur. Başlıca amacı, tarihi anıtlar ve sitlerin korunması ve değerlendirilmesine yönelik ilkeler, teknikler ve siyasetler geliştirmek ve ilgili her türlü araştırmayı desteklemek ve yönlendirmek olan uluslararası bir organizasyondur. 1964 Venedik Kongresi ve 1965 yılında Uluslararası ICOMOS'un kurulmasının sonra ülkemizde GEEAYK bir kararla Venedik Tüzüğü'nü kabul etmiş ve tüzük metni 1968 yılında ilk defa Vakıflar Dergisi'nde yayımlanmıştır.[51]

ICOM Türkiye Milli Komitesi: Merkezi Paris'te UNESCO binasında olan, Milletlerarası Müzeler Konseyi Tüzüğünün ilgili hükümlerine uygun olarak Bakanlar Kurulu'nun kararıyla Ankara'da 1970 yılında ICOM Türkiye Milli Komitesi kurulmuştur. Bu komitenin amacı Türkiye müzelerini ve müzecilik mesleğini uluslararası seviyeye yükseltmek ve temsil etmek, müzeleri ve müzecilik mesleğini korumak, toplum hizmetine bilgilerin yayılmasını faydalı olmasını sağlamaktır.[52]

Europa Nostra Türkiye (EN): 2010 yılında İstanbul'da kurulmuş kültürel miras alanındaki faaliyetlerin etkinleştirilip geliştirilmesini sağlamayı ve Avrupa'da ve

[51] ICOMOS Türkiye Milli Komitesi, http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Icomos&dil=tr (Mayıs, 2020)
[52] ICOM Türkiye Milli Komitesi Yönetmeliği, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.71600.pdf (Mayıs, 2020)

Türkiye'de bu konuda çalışmalar yapan kişi, kurum ve kuruluşlarla birlikte ortak çalışmalar, projeler yürütmeyi işlevini üstlenmiş bir sivil toplum kuruluşudur. [53]

Avrupa Konseyi Türkiye: Avrupa Konseyi; üyeler arasında ortak mirası korumak, yaymak, insan haklarını, hukukun üstünlüğü ve demokrasiyi, savunmak amacıyla 1949'da kurulmuş uluslararası bir kuruluştur. Türkiye konseye ilk giren üyelerden olduğu için kurucu üyesi olarak sayılmaktadır. Kültür ve Kültürel Miras Direktörlüğü aracılığı ile yürüttüğü kültürel projeler ile Avrupa'da kültürel iş birliğini artırmayı ve bu yolla demokrasinin güçlenmesini sağlamaya yardımcı olan kuruluştur. Türkiye Avrupa Konseyi'nin 1954 tarihinde yayınladığı Avrupa Kültür Sözleşmesi'ne ve 1986'da yayımlanan Akdeniz'de Özel Koruma Alanlarına İlişkin Protokol'üne taraf devlet olmuştur.[54]

Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL): Doğal ve kültürel mirasın korunması için 1990 yılında İstanbul'da kurulmuştur. Çevre ve kültür odaklı olan bu sivil kurum doğa, kültür ve insanın birlikte olmasını ilke edinmiş "Doğa ve Kültürle Varız" sloganıyla tanınmıştır. ÇEKÜL benimsediği ilkeler doğrultusunda geniş kitlelere ulaşmayı hedefleyerek doğal ve kültürel varlıkların korunmasına yönelik uzman kadrolarıyla bilimsel nitelikte çalışmalar yapmaktadır.

Vakıf, kurucularından Prof. Dr. Metin Sözen'in sözleriyle "*kamuoyu duyarlılığını güçlendirerek, kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel değerlere ve kimliklere sahip çıkılmasını sağlamak… Bu varlıkları özgün niteliğine dokunmadan, benzersiz kimliğini bozmadan ortaya çıkarmak, korumak, iyileştirmek, çağdaş bir anlayışla*

---

[53] Europa Nostra Türkiye http://www.europanostra.org.tr/hakkimizda/ (Mayıs, 2020)
[54]Councıl of Europe, https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage, Avrupa Konseyi Metni, https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/05/06/avrupa%20konseyi%20statusu.pdf (Mayıs, 2020)

işlevlendirmek ve yaşatmak… Bir miras, bir belge olarak geleceğe aktarmak…" amaçlarını taşır.[55]

Toplumsal Tarih Vakfı: 1991 yılında İstanbul'da Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih adıyla kurulmuştur. Gönüllülük esasıyla Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal tarihine katkıda bulunmayı amaçlamış bu doğrultuda insanlarının tarihe bakışlarına yeni bir içerik, zenginlik kazandırmayı ve tarihi mirasın korunmasını köklü bir duyarlılıkla geniş kitlelere ulaşmayı hedeflemiştir. Ayrıca Toplumsal Tarih Vakfı bünyesinde; 20.000'den fazla kitap, 900'e yakın süreli yayın ve 140 raf metre arşiv (kağıt, görsel işitsel, ikonografik, kartografik vb.) bulunmaktadır. Bu koleksiyonun tamamına yakını kişi ve kurum bağışlarıyla oluşmuştur.[56]

Tarihi Kentler Birliği: Avrupa Kentler Birliği'nin Türkiye'deki yerel kurumudur. Tarihi kent dokularının ve kentsel mirasın korunması için üye belediyeler arasında iş birliği, hibe desteği, deneyim alışverişi sağlamak amacıyla kurulmuştur. Belediyecilik, çevre, kültür, tarihi kentleri koruma ile ilgili belge, mevzuat ve eğitim seminerlerine yönelik çalışmalar yapmaktadır. Her yıl düzenli olarak yerel yönetimlerin koruma uygulamaları arasından en iyi uygulamaları seçmek ve bu yolla koruma uygulamalarını özendirmek için "Koruma Ödülleri" vermektedir. Düzenli olarak gerçekleştirdiği "kent toplantıları" ile yerel yöneticilerin ve halkın koruma bilincini artırmaya çalışmaktadır. Aynı zamanda Tarihi Kentler Birliği, KUDEB'in oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapan kurum olarak tanınmaktadır.[57]

Turizm, Anıt ve Çevre Değerlerini Koruma Vakfı (TAÇ): 1976 yılında Turizm Kültür Bakanlığı ve Turizm Kültür Bankası tarafından İstanbul'da kurulmuştur. Korunması gerekli ve risk altındaki tüm doğa ve kültür varlıklarının sürdürülebilir

---

[55] Çevre Kültür ve Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı amacı, https://www.cekulvakfi.org.tr/kurulus-oykusu (Mayıs, 2020)
[56] Tarih Vakfı, https://www.tarihvakfi.org.tr/tarih-vakfi/hakkimizda/6 (Mayıs, 2020)
[57] Tarihi Kentler Birliği, http://www.tarihikentlerbirligi.org/hakkimizda/tarihce/ (Mayıs, 2020)

olması için disiplinler arası çalışmalarla projeler düzenlemekte ve yayınlar yapmaktadırlar. Aynı zamanda TAÇ, çocuklarda koruma bilincinin oluşması için etkinlikler düzenlemekte ve koruma alanında akademisyenler eşliğinde danışmanlık hizmeti sunmaktadır.[58]

Kültürel Mirasın Korunması Dostları Derneği (KUMID): 2006 yılında İstanbul'da kurulan KUMİD; kültür miraslarını korumayı, koruma-onarım alanında kaynaklar yaratmayı, koruma politikalarına katkı sunmayı, kapasite geliştirmeyi ve farkındalık oluşturmayı hedeflemektedir. "Avrupa Birliği Kültürel Miras Mevzuatı ve Türkiye Projesi" ile kültürel miras koruma konusunda yayınlanmış uluslararası mevzuatın tamamının Türkçeye çevrilmesini sağlamıştır. Dernek bünyesinde birçok akademisyen bulundurmasının yanı sıra koruma çalışmaları yapan kişi ve kuruluşlara da destek vererek iş birliği geliştirmeyi sağlamaktadır.[59]

Koruma ve Restorasyon Uzmanları Derneği (KORDER): 1998 yılında kurulan KORDER'in amacı kültür varlıklarının korunması konusunda çalışan koruma ve restorasyon uzmanlarının mesleki, kültürel ve sosyal gereksinimlerini karşılamaktır. Aynı zamanda tabiat ve kültür varlıklarının korunması adına kamu bilincinin oluşturulması ve geliştirilmesine yönelik çalışmaları destekleyerek çalışmaların gelişmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda bilimsel yayın, toplantı, seminer, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasına yönelik çalışmaların desteklenmesini sağlamak üzere özel ve tüzel kurum ve kuruluşlarla ortak etkinlikler düzenlemektir.[60]

Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği: 1972 yılında kurulmuş fakat 1980 yılında diğer meslek kuruluşları ile askeri darbe sonucunda kapatılmış 1992 yılında tekrar faaliyete geçmiştir. Kuruluşundan bu yana arkeolojinin ülke sınırlarındaki sorunlarını

---

[58] Turizm, Anıt ve Çevre Değerlerini Koruma Vakfı, https://www.tacvakfi.org.tr/tr/hakkimizda/tac-hakkinda (Mayıs, 2020)
[59] Kültürel Mirasın Korunması Dostları Derneği, https://kumid.net/hakkimizda/biz-kimiz (Mayıs, 2020)
[60] Koruma ve Restorasyın Uzmanları Derneği, http://korder.org/index.php/amacimiz/ (Mayıs, 2020)

saptayarak, çözüm bulmayı ve mesleki dayanışmayı ilke edinerek kişi ve kurumların doğal ve kültürel mirasa yaptıkları tahribatların önlenebilmesi için girişimlerde bulunur ve bu mirasın korunmasına duyarlı kamuoyu oluşturulmasını sağlamak amacıyla eğitim, seminerler etkinlikler düzenlemektedir. Ankara merkezli derneğin Ekim 2021 itibarı ile İstanbul, Bursa ve İzmir'de olmak üzere 4 şubesi bulunmaktadır.[61]

Türkiye Mimarlar Odası: TMMOB bağlı olarak 1954 yılında mesleki hakların korunması ve kuralların belirlenmesiyle görevli, zorunluğu üyeliğe dayanan mesleki oda niteliğinde kurulmuştur. Başlangıçta Ankara, İzmir, İstanbul olmak üzere üç bölgeye ayrılmış günümüzde ise 26 şube ve 85 temsilciliği ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Kamu ve toplum yararına yapılan kentsel mücadelede önemli bir rol üstlenen Mimarlar Odası, koruma kültürünün kendi üyeleri ve toplum genelinde yaygınlaşması için yayınlar, çalıştaylar, toplantılar gerçekleştirmektedir.[62]

Türkiye Mimar ve Mühendis Odaları Birliği Şehir Plancıları Odası: Türkiye'nin ve kamunun çıkarları doğrultusunda şehir ve bölge planlaması mesleği ile ilgili meslektaşlarının görev ve yetki alanlarını belirtmek, kent planlama ve bilimini geliştirmek amacıyla kurulmuş TMMOB'a bağlı meslek odasıdır. 26 şubesi bulunmaktadır. Yaşanılabilir kentsel bir çevrenin oluşturulabilmesi ve kentsel alanların korunmasına yönelik tutarlı, akılcı, sanatsal temellere dayanan çalışmalar yürütmektedir.[63]

Müzecilik Meslek Kuruluşu Derneği: 2011 yılında kurulan Müzecilik Meslek Kuruluşu'nun amacı Türkiye'de ki müzelerin ICOM'un belirlediği müze tanımına uygun, çağdaş kültür kurumları olarak işlev görmesini sağlamak; ICOM'un belirlediği mesleki standartlar ve etik değerler doğrultusunda, Türkiye'de müzeciliği bir meslek

---

[61] Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği, http://arkeologlardernegi.org/hakkimizda/amac/ (Mayıs, 2020)
[62] TMMOB Mimarlar Odası Tarihçe, http://www.mimarlarodasi.org.tr/?sayfa=belge&sub=list&bid=15&mid=15 (Mayıs, 2020)
[63] TMMOB Şehir Plancıları Odası, http://www.spo.org.tr/hakkimizda/subeler.php (Mayıs, 2020)

olarak desteklemek ve müzecilerin gelişiminde aktif rol almak; müzeciler arasında sosyal ve kültürel ilişkileri geliştirmek, dayanışmayı sağlamak; müzecilik mesleğinin sorunlarını saptayarak çözümler üretmek ve bu alandaki sorunlara çözüm girişimlerinde bulunmak başta olmak üzere müzecilik alanında faaliyet gösteren tüm uzman, akademisyen ve çalışanlara yönelik hizmet vermektedir. Bu amaçlara yönelik dernek, kültürel mirasın müzelerde sergilenmesine ve korunmasına yönelik bilimsel yayınlar hazırlayarak, seminerler ve eğitici nitelikte etkinlikler düzenlemektedir.[64]

Anadolu Sanat Tarihçileri Derneği: 1995 yılında; Anadolu Medeniyetleri eserlerinin korunması, sergilenmesi ve tanıtılması ile Türkiye'deki kültür varlıklarının envanter çalışmalarına ve müzecilik ile ilgili etkinliklere yardım edilmesi, sanat tarihi biliminin tanıtılması ve bu alanlarda yapılan bilimsel çalışmaların desteklenmesi, sanat tarihi bilimini ve sanat tarihçilerini ilgilendiren konularda üyelerinin ve kamuoyunun bilgilendirilmesi, yurt içinde ve yurt dışında bulunan ve yasal olmayan yollarla elde edilmiş olan eserlerin müzelere kazandırılması amacıyla 1995 yılında kurulan bir dernektir.[65]

Türkiye Tarihi Türk Eserleri Derneği (TÜRKEV): 1976 yılında Türk Kültür mirasına hizmet ve sivil mimarisinin korunması amacıyla kurulmuştur. Anadolu'nun ve Türk tarihi coğrafyasının geleneksel evler başta olmak üzere yerleşim alanlarının, doğal alanların kültürel varlıkların, tarihsel, bilimsel, sanatsal, sosyal ve ekonomik değerlerin araştırılması, korunması, yaşatılarak geliştirilmesi ve gelecek kuşaklara ulaştırılmasını ilke edinmiş bu bağlamda çalışmalar sürdürmektedir.[66]

---

[64]Türkiye'de Müzecilik Platformu, http://mmkd.org.tr/muzecilik-meslek-kurulusu-dernegi-kuruldu/ (Mayıs, 2020)
[65]Anadolu Sanat Tarihçileri Derneği, https://www.astad.org.tr/anadolusanattarihcileridernegituzugu (Mayıs,2020)
[66] Türkiye Tarihi Türk Eserleri Derneği Tarihçe, https://www.turkev.org.tr/tarihce/ (Mayıs, 2020)

7. TÜRKİYE'DE KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINA YÖNELİK KOLLUK KUVVETLERİ

Türkiye'de kültür varlıklarının korunması ve eser kaçakçılığı ile ilgili İçişleri Bakanlığına bağlı Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı kolluk kuvvetleri olarak önleyici tedbirler almaktadır.

7.1.1. İç İşleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı

Birçok uygarlığı topraklarında barındıran, binlerce yıllık insanlık tarihinin her aşamasına şahit olan Anadolu toprakları her çağda insanların ilgisini çekmiş ve Türkiye her zaman bu ilginin odağı olmuştur. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerine oranla kültürel ve ekonomik açıdan yetersiz ve bilinçsiz kesimler içerisindeki bazı grup veya kişiler, kültür varlığı kaçakçılığını bir iş haline getirmişlerdir. Yaptıkları tahribat, tarihsel açıdan çok büyük kayıplara neden olmaktadır. Kültür varlıklarının yoğun olduğu köy ve kasabalarda yaşayanlar, yurtiçinde ve yurt dışında belli merkezlerdeki kültür varlığı tacirleri tarafından kullanılmaktadır (Pasinli 2003:12).

Türkiye'de bulunan kültür varlıklarının yurtiçinde meydana gelen tüm kaçakçılık olayları Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından operasyonlar düzenleyerek çalışmalar yürütülmektedir. 1981 yılında Kaçakçılık Daire Başkanlığı olarak kurulan Daire Başkanlığı, gelişen teknoloji ve ihtiyaçlar doğrultusunda, 1983 yılında Kaçakçılık İstihbarat ve Harekat Daire Başkanlığı, son olarak 1995 yılında ise Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Daire Başkanlığı adı altında faaliyetlerine devam etmektedir. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 78 il biriminde KOM Şube Müdürlüğü, 44 ilçede KOM Grup Amirliği ile Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde de Mali Suçlarla

Mücadele Şube Müdürlüğü, Kaçakçılık Suçlarıyla Mücadele Şube Müdürlüğü ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlükleri olarak yapılanmıştır.[67]

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nın resmi sitesinde yayımlanan yıllık raporlar neticesinde operasyonlar sonucu elde edilen eser sayıları grafikleştirilmiştir. Grafikte yer alan verilere göre yakalanan tarihi eser sayılarında her yıl artış gözlemlenmektedir.[68]

7.1.2. İç İşleri Bakanlığı İl Emniyet Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Şube Müdürlüğü

Kanunlara göre; tarih öncesi ya da tarihi dönemlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan değer taşıyan yer üstünde, yer altında, su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz kültür varlığı olarak kabul edilip devlet malı niteliğindedir. Bu yüzden kaçak kazı yapılması, tarihi eserlerin alınıp satılması ve yurt dışına çıkarılması suç teşkil etmektedir.[69]

Türkiye'de polisin görev yaptığı sorumluluk bölgesinde kültür varlığı kaçakçılığı suçları İl Emniyet Müdürlükleri bünyesinde Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ekiplerince kaçakçılığı önlemeye yönelik çalışmalar sürdürmekte ve operasyonlar düzenlenmektedir.

---

[67] Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Tarihçe ve Tanıtım, https://www.egm.gov.tr/kom/baskanligimiz-tarihce-ve-tanitim (Mayıs, 2020)

[68] Bknz Grafik 3, https://www.egm.gov.tr/kom/raporlarimiz (Eylül, 2021)

[69] Emniyet Genel Müdürlüğü Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı, https://www.egm.gov.tr/kom/kacakcilik-turleri-nelerdir (Mayıs, 2020)

7.1.3. İç İşleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı

Türkiye Cumhuriyeti Jandarması, İçişleri Bakanlığına bağlı emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan ve diğer kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin verdiği görevleri yerine getiren, silahlı genel kolluk kuvvetidir.[70]

Jandarma Genel Komutanlığı bünyesindeki kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele (KOM) birimlerinin, kaçakçılığı meslek haline getiren çetelerin suç faaliyetlerini deşifre ederek suç gelirlerine el koymaya yönelik çalışmalar sürdürmektedir. Jandarma'nın kültür varlıkları kaçakçılığını önleme konusundaki görevleri arasında;

"Jandarma sorumluluk bölgesindeki ören yerlerinin, taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının yerinin tespitini yapmak ve bunları devriyelerle sık sık kontrol etmek, ortaya çıkan herhangi bir eseri kontrol altına alarak tahribine ve yağmalanmasına meydan vermemek, tarım, inşaat ve değişik kazılarda bu tür eserlere rastlanıp rastlanılmadığı konusunda devamlı haber toplamak, kültür varlıklarının kaçakçılığı konusunda bölgedeki müze müdürlüğü ile koordinasyonda bulunmak, kültür varlıklarının men ve takibinden doğrudan sorumlu bakanlık personeli ile devamlı iş birliği yapmak, şüpheli, sabıkalı, kuyumcu, antika satıcıları ve koleksiyoncuları sürekli takip etmek" bulunmaktadır (JGK-Kültür Varlıkları Kaçakçılığı ile Mücadele Kılavuzu 2002:26), (Akkuş 2009:69).[71]

JGK Kültür Varlıkları Kaçakçılığı ile Mücadelede Genel İlkeler:

---

[70] Jandarma Genel Komutanlığı,https://www.jandarma.gov.tr/hakkimizda (Mayıs, 2020)

[71] Türkiye'deki Koleksiyonerlerin Müzelere Göre Dağılımı ve 2020 Yılına Ait Koleksiyoner Sayıları Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü resmi sitesinden derlenerek tablo haline getirilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bknz: Tablo 1, http://www.kulturvarliklari.gov.tr/yazdir?315695B224F95AFDDC84027CE684D01C (Eylül, 2021).

"- Yakalanan kültür varlıkların 2863 sayılı yasa kapsamında olup, olmadığına dair eser, sikke vb. taşınır kültür varlıkları için en yakın müze müdürlüğünden bilirkişi raporu almak,

-Camiler, türbeler vb. yerlerde bulunan "Teberrukat Eşyaları[72]" sayılan halı, kilim, şamdan, levha gibi taşınır kültür varlıklarından çalınan eserlerin büyük çoğunluğu Vakıflar Genel Müdürlüğünün sorumluluğunda bulunduğu için Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne veya en yakın Bölge Müze Müdürlüğü'ne bilgi verilerek Vakıflar Genel Müdürlüğü ile müze uzmanlarının müşterek incelemeleri sonucu eserin Vakıflarla ilgili olup olmadığına dair rapor almak,

-Kaçak kazı yaptığı tespit edilen kişi ya da kişiler hakkında 2863 Sayılı kanuna muhalefetten işlem yapmak, eski eser kaçakçılığı ile ilgili yakalanan eserlerin bir fon üzerinde net ve yakından çekilmiş renkli fotoğrafları ile önemli ve büyük kaçakçılık olaylarının video kayıtlarını Jandarma Genel Komutanlığı'na göndermek,

-Sit alanları ve diğer eski eserlerin bulunduğu bölgeler zaman zaman devriyelerle kontrol edilerek, kaçak kazıların yapılmasını önlemek, sit alanları ve kültür varlıklarının bulunduğu bölgeleri belirli aralıklarla devriyelerle kontrol edilerek, kaçak kazıların yapılmasını önlemek,

-Tüm Jandarma Komutanlıkları'nın sorumluluk bölgesinde bulunan özel mülkiyet sahipleri, koleksiyonerler, kuyumcular ve eski eser ticareti ile meşgul olan kişi ve kişilerin faaliyetleri takip edilerek kontrol altına almak, sit alanları ve diğer eski eserlerin bulunduğu bölgelerde yapılan yol inşaat ve şantiye gibi çalışmalar takip edilerek çalışma esnasında ortaya çıkabilecek kültür varlıklarının tahrip edilmesi ve çalınmasının önlenmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon kurularak

[72] Cami ve mescitlerde mevcut olan, hayırsever kişi veya kuruluşlar tarafından bağışlanmış her türlü eşyaya "teberrükat eşyası" denilmektedir. Bu eşyalar; yazma veya basma Kuran-ı Kerim, cüz ve kitap, Sakal-ı Şerif, Kabe örtüsü, halı, kilim, şamdan, avize, kandil, rahle, levha, saat ve benzeri taşınabilir eşyalardır. https://www.vgm.gov.tr/faaliyetler/kulturel-faaliyetler/teberrukat-esyalari (Temmuz, 2021).

gerekli tedbirleri almak, eski eser kaçakçılığı ile mücadelede istihbarı çalışmalara ağırlık verilerek bölgedeki Müze Müdürlüğü ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile koordineli hareket etmek" olarak sayılabilir (JGK, Kültür Varlıkları Kaçakçılığı ile Mücadele Kılavuzu 2000:5-7).

Jandarma Genel Komutanlığı'na bildirilen kayıp ve çalıntı eserlere ait envanter kayıtlarının dijital ortama aktarılması nedeniyle JGK tarafından Tarihi Eser İşlemleri Programı hazırlanmıştır. Ayrıca doğal ve tarihi varlıkların korunmasına yönelik JGK tarafından Çevre Timleri kurulmuştur. Müze müdürlükleri ile iş birliği içerisinde olan Çevre Timleri kazı ve kurtarma izni verilen antik kent ve arkeolojik sit alanlarının listesini bağlı oldukları Müze ve Kültür Müdürlerinden temin edilerek, izinsiz yapılan kaçak kazılara engel olmaktadır (Akkuş, 2009:70). Jandarma Genel Komutanlığı tarafından belirli periyotlarla personele yönelik Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Temel Kursu düzenlenmekte olup, tarihi eser kaçakçılığı dersleri Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından uzmanlar eşliğinde verilmektedir (Evren 2005:158), (Akkuş 2009:70).

JGK'nın resmi sitesinde yayımlanan yıllık raporlar neticesinde operasyonlar sonucu elde edilen tarihi eser sayıları grafikleştirilmiştir.[73] Bu grafik JGK'nın operasyonlar sonucu elde ettiği tarihi eser sayılarında her yıl bir önceki yıla göre ciddi bir artış olduğunu göstermektedir.

Kaçak Kazılarda Jandarmanın Yapacağı Yasal İşlemler

Suçu işleyen kişi bilinmiyorsa; Jandarma devriye kuvvetiyle birlikte kaçak kazının yapıldığı yere giderek olay yeri tespit tutanağı tutar. Tutanağa kaçak kazının yapıldığı bölgeyi ve tahribatta kullanılan araç gereçleri (kazma, kürek, kepçe veya

[73] JGK'nın resmi sitesinde yer alan veriler neticesinde operasyonlar sonucu elde edilen eser sayıları grafikleştirilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bknz: Grafik 4 https://www.jandarma.gov.tr/veriler (Eylül, 2021).

dozer) belirtilir. Olay yerinde iz tespiti yapılarak herhangi bir iz veya kanıt varsa tutanağa geçirilir. Kaçak kazının yapıldığı yer kapsamlı bir araştırmaya tabi tutularak, alanın krokisi çizilir ve fotoğrafı çekilir. Olay yeri mahallinde istihbarı çalışmalar yaparak bu çalışmaları tutanağa geçirir. Olay tutanakları ve alanda yapılan araştırma çalışmaları bir üst yazı ile Mahalli Cumhuriyet Savcılığına gönderilir. Olay hakkında Jandarma bir dosya açar, soruşturma ve araştırma çalışmaları zaman aşımına uğrayana kadar devam eder (JGK- Kültür Varlıkları Kaçakçılığı ile Mücadele Kılavuzu, 2002:23). Kaçak kazı yapıldığına dair haber alan Jandarma; kaçak kazının yapıldığı bölgeyi Cumhuriyet Savcılığı'na ve İl Jandarma Komutanlığı'na haber vererek devriye kuvveti ile olay yerinde bulunur. Sanık/sanıkları yakalayarak üst taramalarını yapmaktadır. Ayrıca olay yerinde bulunan kazı malzemelerine, varsa buluntulara ve define ile ilgili delillere el koyar. Suçluların alana verdiği zararlar, kimlikleri, el konulan kazı malzemeleri varsa eserler ve diğer kanıtlar tutanağa geçirilir. Kaçak kazı yapılan alanın krokisi çizilir, ele geçirilen malzeme ve buluntularla birlikte sanıklarında fotoğraf veya görüntü kaydı alınır. Raporun düzenlenmesi için Müze Müdürlüğü'nden bilir kişi talep edilir. Yakalanan sanıkların ifadesi alınarak gecikmesinde sakınca bulunan haller hariç arama kararı ile sanıkların evleri ve müştemilatları aranır. Kazı alanında ele geçirilen kazı malzemeleri, buluntular, sanıklar ve müze müdürlüğünden alınan bilirkişi raporu Cumhuriyet Savcılığı'na bir yazı ile gönderilir. Alanda veya sanıkların evinde bulunan kültür varlıkları Cumhuriyet savcısına bilgi verilerek senet karşılığında Müze Müdürlüğü'ne teslim edilir (JGK- Kültür Varlıkları Kaçakçılığı ile Mücadele Kılavuzu, 2002:24).

7.1.4. İç İşleri Bakanlığı Sahil Güvenlik Komutanlığı

Bir kolluk kuvveti olan Sahil Güvenlik Komutanlığı 17.07.1980 tarih ve 2692 sayılı kanunun 1. Maddesinde belirtildiği üzere; "Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün sahillerinde, iç suları olan Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale boğazlarında, liman ve körfezlerinde, karasularında, münhasır ekonomik bölgesi ile ulusal ve uluslararası

hukuk kuralları uyarınca egemenlik ve denetimi altında bulunan deniz alanlarında Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kendisine verilen görevlerin"[74] uygulanmasından sorumludur.

21.07.1983 tarih ve 2863 sayılı kanunun 35. Maddesine göre; "Su altında korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının bulunduğu bölgeler, Cumhurbaşkanı kararı ile tespit edilir ve yayımlanır. Bu bölgelerde, sportif amaçlı dalış yapmak yasaktır, ikinci fıkra hükümlerine göre izin almak şartıyla araştırma ve kazı yapılabilir" hükmü yer almaktadır. Bu doğrultuda su altındaki kültür ve tabiat varlıkların korunması, deniz yolu ile kaçırılmasına engel olunması Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın görevleri arasında yer almaktadır.

7.1.5. İç İşleri Bakanlığı İnterpol-Europol-Sirene Daire Başkanlığı

Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı INTERPOL en büyük uluslararası adli polis teşkilatıdır. Uluslararası seviyede suçların önlenmesi, bastırılması, sanıkların izlenmesi, ilişki kurduğu kişilerle irtibatlarının tespit edilmesi, yakalanması, tutuklanması ve iade edilinceye kadar devam eden işlemlerin yürütülmesi ile uluslararası organizasyon olan INTERPOL'e üye ülke sayısı günümüz itibariyle 190'dır. İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Arapça dilleri teşkilatın resmi dilleri olarak kabul edilmiştir. 1956 yılında Viyana'da yapılan Genel Kurul toplantısında kabul edilen ve günümüzde de geçerliliğini koruyan İNTERPOL Ana Tüzüğü'nün 2. Maddesine göre, İnterpol Teşkilatı'nın kuruluş amacı; *"Tüm Kriminal Polis Birimleri arasında, değişik ülkelerdeki yasalar çerçevesinde, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ışığı altında, karşılıklı olarak en geniş düzeyde yardımlaşmayı sağlamak ve adi suçların önlenmesi ile bastırılmasına katkıda bulunacak kuruluşlar teşkil etmek ve bunları geliştirmektir."*

[74] Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2692.pdf (Mayıs,2020)

şeklinde açıklanmıştır. Uluslararası suç ve suçlularla mücadelede, "Yurtta koordine, dünyada iş birliği" ilkesini kendisine hedef olarak seçen İnterpol Europol Daire Başkanlığı, kuruluşundan itibaren uluslararası suç ve suçlularla mücadelede dünyadaki gelişmelere uygun olarak yapılandırılmıştır.[75]

İnterpol'ün suç ve suçlarla ilgili mücadelesinde önemli yere sahip olan veri tabanı bulunmaktadır. Kültür varlıklarının iadesi kapsamında "Çalıntı Sanat Eseri Veri Tabanı" bulunmaktadır. Tüm dünya üzerinde çalıntı olarak bildirilen sanat ve kültürel mirasa ait bilgileri içeren bir veri tabanıdır. Çalıntı Sanat Eseri Veri Tabanına bu zamana kadar 46.609 kayıt girilirken, bu kayıtlarda 47.564 sorgu gerçekleştirilmiştir.[76]

Organize bir şekilde yürütülen uluslararası eski eser kaçakçılığı konusunda çalışmalar Emniyet Genel Müdürlüğü İnterpol-Europol-Sirene Daire Başkanlığı tarafından yapılmaktadır. Daire Başkanlığı bulundukları yerlerden çalınan veya kaçırılan eserlerin yurt dışına çıkarılmış olabilme ihtimaline karşılık İnterpol'e üye 190 ülkeyi bilgilendirmektedir.

[75] INTERPOL, https://www.egm.gov.tr/interpol/interpolutaniyalim (Mayıs,2020)
[76] INTERPOL Hizmetleri, https://www.egm.gov.tr/interpol/interpolhizmetler (Mayıs, 2020)

8. İTALYA'DA KÜLTÜREL MİRASI KORUMA SİSTEMİ VE İLGİLİ MEVZUAT

8.1. Kültürel Mirası Koruma Tarihçesi

İtalya'da 18. Yüzyılın sonu ve 19. Yüzyılın sosyal devrimlerin, endüstrideki gelişme ile bağdaştığı ve Avrupa'daki yerleşmelerde büyük değişmelere zorlandığı bir devirde, Roma'nın merkezinde geniş bir alan; tarih ve sanat araştırmalarına tahsis edilmiştir. Bu Papalık Devletleri'nde eski eserler hukukunun en önemli kararları 1802 ve 1820 yıllarında çıkartılan "Editti Doria Pamplili" ile "Editti Doria Pacca" dır. Bu yasalarla ilk defa eski eserlerinin bir liste yapılmasından bahsedilmekte ve bunları denetleyecek organların kurulması istenmektedir. 1863'te kurulan Sanat Eserleri ile Tarihi Anıt ve Eski Eserleri Koruma Komisyonu, 1865 yılında çıkarılan koruma yasası, koruma odaklı bir kurumsal yapının oluşmasını sağlamıştır (Dedehayır, 2010:17).

1865 yılında çıkartılan bu yasa ile özel kişi ve örgütlerin elinde milli eserler sayılan tarihi anıtlara, kamu yararına "devlet adına" el konulmasından bahsedilmekte daha sonra senatoya verilen kanun tekliflerinde ise hükümetin sanata ve tarihi eserler, anıtlara önem verdiği ve devletin bu eserlerin onarımına izin vereceği belirtilmiştir.

Carla Del Restauro: Doğal ve kültürel değerler konusunda dünya ülkelerinin ortak tavır alma, eşgüdüm ve iş birliği sağlamaya yönelik ilk çabaları 1930'lu yıllarda başlamıştır. 1931 yılında İtalya'da Eski Eserler ve Güzel Sanatlar Yüksek Kurulu tarafından hazırlanan "Carla Del Restauro" bu alandaki ilk belge sayılmaktadır (Madran, Tağmat, 2007:1). İtalya'da ulusal ölçekte önem kazanmış olan anıtların restorasyonunda hüküm sürmesi gerekli kuralları ele alan, bilim, sanat ve tekniğin bir araya geldiği bu çalışmalarda Eski Eserler ve Güzel Sanatlar Yüksek Kurulu her türlü restorasyon çalışmalarının her yönlü, çok ağır sorumluluklar içerdiği kabul edilmiş, anıt ve geçirdiği devreler kadar çevresinin de önemli olduğu ve çevrenin karakterini, kütle, renk ve stili ile rahatsız eden yeni konstrüksiyonlarla bozmamaya gayret edilmesi gerektiğini

belirtmiştir. “1933 yılında Tarihi eserler ve Güzel Sanatlar Yüksek Konseyi tarafından kabul edilen “Carta Del Restauro İtaliano” diye bilinen kurallardan sonra 1938 yılında Eğitim Bakanlığı anıtların onarımında uygulanmak üzere ayrıntılı bir tüzük yayınlanmıştır. 1909’da Musollini zamanında çıkarılan kanunlar ise doğal güzelliklerle birlikte tarihi yerleşmeler, tarihi şehir merkezleri, köyler ve kasabaların geleneksel görüntülerinin korunmasını da kapsamaktadır. Bu kanunla Eğitim Bakanlığı ve ilgili diğer bakanlıklar arasında şehir planlama çalışmalarında sıkı bir iş birliği kurulmuştur (Ahunbay, 2017:19).

8.2.Mevcut Yürürlükteki Yasal Mevzuat

İtalya, kültür varlıklarını korumaya yönelik en eski ve en kapsamlı yasalara sahip olan ülkeler arasında yer almaktadır. İtalyan Medeni Yasası’nın 822. bölümünde *“devlete ve yerel yönetimlere ait milli mirasta yer alan yapılar, müze koleksiyonları, resim galerileri, arşivler vb. varlıklar”* milli mirasa dahil edilmiştir. İtalya Kültürel Miras ve Tabiat Yasası (İKMTY), taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarını sınıflandırmaktadır. Mevcut yasaya göre; devlete, kamu kuruluşlarına, yerel yönetimlere veya çıkar amacı gütmeyen kuruluşlara, diğer kamu tüzel kişiliklere ait müze koleksiyonlarına, resim galerilerine, arşivlere, kitap koleksiyonları kategorisine giren kültür varlıklar ile ülkedeki insanların elinde bulundurduğu her türlü sanatsal, tarihi, arkeolojik ve etno-antropolojik değerlere sahip olan bütün varlıklar kültür varlığı olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca bu yasaya göre Kültür Bakanlığı sözü geçen kültür varlıklarını taktir etmeye yetkili bir kurum olmakla birlikte yaşayan sanatçıların eserleri ve 50 yıldan eski olmayan eserler kültür varlığı bu kapsama dahil edilmemiştir. (Sterpi, Salterelli 2013:181).

Yasada; sanat eseri alıcısı tacirler (müzayede evleri) ve özel koleksiyoncular olarak ikiye ayrılmaktadır. Koleksiyonerler için yalnızca iyi niyet aranırken tacirler için profesyonellik ve uzmanlığa bağlı hüküm getirilmiştir. Hem tacir hem de koleksiyoner için suçtan kaynaklanan bir eser şüphesinin varlığı halinde cezai sorumluluk riski

bulunur. İtalyan yasalarına göre; Kültür Bakanlığı tarafından satışı ve ihracatı kısıtlanmış varlıklar bulunduğu için sanat eseri satın alırken yasada belirtilen hususlara dikkat edilmesi kuralı bulunur. Bu ihraç kısıtlamalarının yanı sıra AB ülkeleri içinde ve dışında kültür varlıklarının dolaşımını düzenleyen yasalar mevcuttur. Ayrıca kültür varlıkları satışında satıcı Kültür Bakanlığı'na bildiride bulunmalıdır ve bakanlığın satın almada öncelik hakkı bulunmaktadır. Aynı zamanda elli senenin üzerine tarihlenen özgün kültür varlıklarının ihracı için Kültür Bakanlığı'nın izni gerekmektedir. Bu izin sınırlı süreye tabidir. Yasa uyarınca, profesyonel satıcı alan kişiye orijinal olduğuna dair sertifika veya eserin kaynağı konusunda yeterli bilgiler içeren belgelerin verilmesi zorunludur. Eserin sahte olması halinde, sahteciliği yapan kişilere hapis ve para cezaları uygulanmaktadır. Sahtecilik olaya göre iyi niyet ölçülerek alıcının dolandırılması kapsamına da dahil edilebilir. Bu kapsama girmesi ve ceza almaması için alıcının satın aldığı kültür varlığını İtalya'da ve iyi niyetle aldığını ispatlamak zorunda tutulmuştur. Alıcının kötü niyetli olması durumunda 20 yıllık kazandırıcı zaman aşımı öngörülmektedir (Sterpi, Salterelli 2013:185).

İtalya, kültür varlıklarının iadesi konusunda başvuran ülkelere yardım etmektedir. AB ülkeleri konusunda 1993/7/EEC sayılı direktif geçerli geçerlidir. AB'ne dahil olmayan ülkeler de UNESCO ve UNIDROIT[77] Sözleşmeleri kapsamında iade talebinde bulunma hakkına sahiptirler. İKMTY'ye göre; eser sahibinin manevi ve ekonomik hakları bulunmakta ekonomik hakların olması için eser sahibinin açık rızası aranmaktadır (Sterpi, Salterelli 2013:186-187).

İtalya'da bölgesel yönetimlerin kendi alanlarındaki kültürel mirasıyla ilgili bağımsız karar alma yetkisi bulunmaktadır. Fakat bu kararlar merkezi politikalarla zıtlaşmaması gerekmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi İtalya'nın kültür politikası

[77] **UNIDROIT:** Uluslararası Özel Hukukun Birleştirilmesi Enstitüsü'nün amacı tek tip kurallar, uluslararası sözleşmeler ve uluslararası sözleşmeler yoluyla ülkeler arasında uluslararası özel hukuku uyumlu hale getirmek olan hükümetler arası bir kuruluştur. https://en.wikipedia.org/wiki/UNIDROIT (Mayıs, 2021)

merkezi sistem modelidir. İtalya'da aşağıda verilen anayasa maddeleri kültürel varlıklarla ve kültürel mirasın yönetimi ile ilgilidir: 1947 tarihli İtalyan Anayasası'nın 6, 9, 33, 117 sayılı maddeleri:

> **Madde 6:** *"Cumhuriyet uygun normlar vasıtasıyla dilsel azınlıkları korur ve kollar."*
>
> **Madde 9:** *"Cumhuriyet kültürel ve bilimsel ve teknik araştırmaları teşvik eder. Doğal çevreyi ve Ulus'un tarihi ve sanatsal mirası korur ve kollar."*
>
> **Madde 33:** *"Sanat ve bilim özgürdür ve bunların eğitimi bedavadır."*
>
> **Madde 117:** *"Komünitaryan düzen ve uyulması gereken uluslararası zorunluluklardan kaynaklanan sınırlamalar dışında yasama gücü Anayasa ile uyumlu olarak Devlet ve Bölgeler arasında koordinasyonu sağlar ve ayrıca kültürel mirasın korunması alanında anlaşmaları ve işleri koordine eder"*

Devlet; çevrenin, ekosistemin ve kültürel mirasın korunması çevresel ve kültürel mirasın teşvik edilmesi, kültürel faaliyetlerin organizasyonunun teşvik edilmesi konularında istisnai yasama gücüne sahiptir. Devletin yasama gücü dahilinde olan temel prensiplerin belirlenmesi durumu hariç mütedavil yasanın konularında yasama yetkisi bölgelere aittir.[78]

İtalya'da kültürel mirası korumak için oluşturulan mevzuatlara bakıldığında 1939 yılından itibaren çeşitli konuları ele alan birçok kanunun yürürlüğe geçirilmiş olduğu görülmektedir. İlgili kanunlara aşağıda değinilmiştir.

Bununla birlikte İtalya'da kültürel mirasın korunması ve yönetimi ile ilgili ***2004/42 sayılı Miras ve Çevre Tüzüğü*** yasası geçerlidir. Bu yasa ile tarihi eserler ve güzel sanat eserleri koruma altına alınmaktadır.

---

[78] İtalya Cumhuriyeti Anayasası, Resmi Gazete 27 Aralık 1947, no 298.

2004/42 sayılı Kültürel Miras ve Çevre Tüzüğü

Kültürel miras 2004/ 42 sayılı kanun hükmünde kararname ile yönetilir. 2004/ 42 sayılı Kültürel Miras ve Çevre Tüzüğü; Kültürel Miras ve Peyzaj Mirası olarak iki kategoriye ayırmaktadır.

Tüzüğün 20. Maddeye kadar olan I. Bölümü kültür varlıklarını tanımlar, kültür varlıklarının elde edilmesinin, tarif edilmesinin ve beyan edilmesinin koşulları belirlenmiştir. Ayrıca kültür varlıklarının; kataloglaması, gözetimi ve denetimi ile ilgili hükümler içerir. Kültürel mirasın korunmasında devletin işlevi, bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları ile yapılan iş birliğini, kültürel mirasın iyileştirilmesine yönelik işlev ve görevlere de yer verilmiştir. I. Bölüm ’ün içeriği aşağıda yer alan kanun başlıklarından oluşur:

Prensipler, Kültürel Mirasın Korunması, Kültürel Mirasın Korunmasında Devletin İşlevi, Kültürel Mirasın Korunmasında Bölgeler ve Diğer Bölgesel Hükümet Organlarının İş birliği, Kültürel Mirasın İyileştirilmesi, İyileştirilmesine Yönelik İşlev ve Görevler, Dinin İlgi Alanındaki Kültürel Varlık, Kültürel Varlık, Özel Koruma Hükümlerine Tabi Mülkiyet, Kültürel Önemin Doğrulanması, Kültürel Önemin Beyanı, Beyan Prosodürü, Beyanname Bildirimi, Beyana Karşı İdari İtiraz, Katologlama, Gözetim, Denetleme.

20. ve 44. Maddeleri kapsayan II. Bölümde kültür varlıklarının koruma önlemleri ve restorasyonu ile ilgili prensipler belirlenerek gerekli mali ve finans işlemleri ilgili koşullar yer alır. II. Bölüm’ ün içeriği aşağıda yer alan kanun başlıklarından oluşur:

Yasak Eylemler, İzne Tabi Eylemler, İnşaat için Yetkilendirme Prosedürü, Basitleştirilmiş Yapı İzin Prosedürleri, Kamu Mülkiyetinde Çalışmak, Çevresel Etkinin Değerlendirilmesi, Acil Durumlar, Önleyici ve Koruyucu Tedbirler, Koruma Önlemleri, Koruma Yükümlülükleri, Gönüllü Koruma Çalışması, Zorunlu Koruma

Çalışması, Zorunlu Koruma Çalışmasının Yürütülmesi Prosedürleri, Zorunlu Koruma Çalışması Ücretleri, Bakanlığın Mali Katkısı, Finansman Harcaması, Faiz Sübvansiyonları, Koruma Çalışması Yapılan Binaların Kamuya Açılması, Devlet Mülkiyetinde Koruma Çalışması, Bölgelere ve Diğer Bölgesel Yönetim Organlarına Ait Mülklerin Korunması Çalışması, Devlet İdareleri Tarafından Saklanan Belgeleri Devlet Arşivlerine Saklama Yükümlülüğü, Anayasal Organların Tarihi Arşivlerinin Korunması, Zorunlu Velayet, Karşılıksız Kredi ve Kültürel Varlık Depozitosu.

45. ve 52. Maddeleri kapsayan III. Bölüm kültür varlıklarının korunmasına yönelik dolaylı koruma yöntemlerine değinir. Ayrıca diğer bölgesel hükümet organlarının dolaylı koruma sürecindeki görev tanımlarına yer verilmiştir.

III. Bölüm' ün içeriği aşağıda yer alan kanun başlıklarından oluşur:

Dolaylı Koruma için Yönergeler, Dolaylı Koruma Süreci, Dolaylı Koruma ve İdari Temyiz için Yönergelerin Bildirilmesi, Sergiler ve Sergileme için Ruhsat, Reklam Faturaları ve Reklam Panoları, Kültürel Varlıkların Ayrılması, Sanatçı Atölyeleri, Kültürel Değer Alanlarda Ticari Faaliyet.

53. ve 64. Maddeleri kapsayan IV. Bölüm kültür varlıklarının ülke sınırları içerisinde dolaşımının, devredilebilirliğinin ve diğer aktarım yöntemlerinin koşullarını belirler. IV. Bölüm'ün içeriği aşağıda yer alan kanun başlıklarından oluşur:

Devlet Kültür Varlığı, Devredilemez Varlıklar, Devlet Kültür Varlıklarına Ait Binaların Devredebilirliği, İzne Tabii Diğer Devretme Yöntemleri, Devretmeye İzin Verme Yönetmeliği, Değiştirme Yetkisi, Transfer Beyanı, Satın Almada Öncelik Hakkı, Satın Almada Ön Alım Koşulları, Satın Almada Öncelik Hakkı Prosedürü, Ticari Faaliyet Bildirme ve Kayıt Tutma Yükümlülüğü- Belgelerin Satışı veya Alımı Beyanı Yükümlülüğü, Orijinallik ve Menşe Sertifikaları.

65. ve 87. Maddeler arasındaki V. Bölüm kültür varlıklarının Avrupa Birliği ve Uluslararası sınırlarda taşınması, yasa dışı trafiği ile ilgili özel şartlar içeren kanun maddelerine değinilmiştir. V. Bölüm'ün içeriği aşağıdaki kanun başlıklarından oluşur:

Kesin Çıkış, Etkinlikler için Geçici Çıkış, Diğer Geçici Çıkış Durumları, Serbest Dolaşım Sertifikası, Sertifika Reddine Karşı İdari İtiraz, Zorunlu Satın Alma, Geçici Dolaşım Sertifikası, Ulusal Bölgeye Giriş, Mezhep, Kültür Varlıklarının Avrupa Birliği'nden İhracatı, Kültür Varlıkların İadesi, Avrupa Birliği Üye Devletleri için Yardım ve İş Birliği, Tazminat Davası, Eylem için Zaman Sınırının Aşılması, Tazminat, Tazminatın Ödenmesi, Yardım ve İş Birliği Ücretleri, İtalya Adına Tazminat Davası, İade Edilen Mülkün Varış Yeri, Avrupa Komisyonu ve Ulusal Parlamento için Bilgiler, Çalıntı Kültür Varlıkları Veri Bankası, Diğer Avrupa Birliği Üye Devletleriyle Yapılan Anlaşmalar, Çalıntı veya Yasa dışı Yollarla İhraç Edilen Kültür Varlıkları.

88. ve 94. Maddeleri kapsayan VI. Bölüm kültür varlıklarının ulusal bölgede aranması ve tesadüfi bulguların bulunması durumunda uygulanması gereken hükümler bulunur. Ayrıca bu bölümde ulusal sulara bitişik alanlarda yapılan aramalar ve tesadüfi bulgulara ilişkin kurullar da yer almaktadır. VI. Bölüm'ün içeriği aşağıda yer alan kanun başlıklarından oluşur:

Arama Faaliyetleri, Arama İzni, Tesadüfi Keşifler, Bulunan Eşyaların Mülkiyeti ve Nitelikleri, Ödül Bulmak, Ödül Değerlendirmesi, Unesco Sözleşmesi.

VII. Bölüm taşınmaz ve taşınabilir kültür varlıklarının kamulaştırılma koşullarını belirler. Ayrıca bu bölümde; müzeler, kütüphaneler ve arşivler, arkeolojik parklar ve alanlar ve anıtsal komplekslerin tanımlarına yer verilmiş olup kültürel varlıkların çoğaltılmasına ilişkin imtiyaz ücretleri ve ödemelerin şartlarına yer verilmiştir. VII Bölüm'ün içeriği aşağıda yer alan kanun başlıklarından oluşur:

Kültür Varlıklarının Kamulaştırılması, Araçsal Amaçlarla Kamulaştırma, Arkeolojik Amaçlı Kamulaştırma, Kamu Kullanım Beyanı, Kültür Varlıklarının Kamulaştırılması için Tazminat, Genel Yasalara Referans, Kurumlar ve Kültür Yerleri, Kamuya Ait Kurumların ve Kültür Mekanlarının Yararı, Kültür Kurumlarına ve Yerlerine Erişim, Özel Mülkiyetli Kültür Varlıklarından Yararlanma, Kullanım Hakları ve Kamu Yararı, Kültür Varlıklarının Bireysel Kullanımı, Kültür Varlıklarının Araçsal ve Geçici Kullanımı ve Yeniden Üretimi, İmtiyaz Ücretleri, Yeniden Üretim için Ödeme, Depozitolar, Fotoğrafik Görüntüler ve Kültürel Varlık Filmleri Kataloğu, Nakit Makbuzları ve Gelir Dağılımı.

111. ve 121. Maddeleri kapsayan VIII. Bölüm Kültürel mirasın geliştirilmesine ve iyileştirilmesine yönelik faaliyetlere ayrılmıştır. VIII Bölüm'ün içeriği aşağıda yer alan kanun başlıklarından oluşur:

Geliştirme Faaliyetleri, Kamuya Ait Kültür Varlıklarının İyileştirilmesi, Özel Mülkiyetli Kültür Varlığının İyileştirilmesi, Geliştirme Kalite Kontrolü, Yönetim Biçimleri, Kullanımına Verilen veya Verilen Kültür Varlıklarının Korunması, Ek Hizmetler, Çalışma ve Araştırma Faaliyetlerinin Teşviki, Okullarda Kültürel Miras Hakkındaki Bilginin Yaygınlaştırılması, Kültür Varlıkları Sponsorluğu, Banka Vakıfları ile Yapılan Anlaşmalar.

Tüzüğün geri kalan kısmında çevresel mirasın korunması, planlanması, ıslahı, iyileştirilmesi ve iyileştirilmesi faaliyetleri ile ilgili işlerin yönetimi ile ilgili maddeler yer alır.[79]

[79] İtalya Kültürel Miras ve Peyzaj Mevzuatı, https://www.federnotizie.it/i-beni-culturali/# (Ağustos, 2020)

9. İTALYA'DA KORUMA UYGULAMALARI YAPAN KURUMLARIN YETKİ ALANLARI VE ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ

Bu bölümde İtalya'da kültürel mirasın korunmasına yönelik faaliyetlerini sürdüren sorumlu kuruluşlar tanıtılmıştır.

9.1.1.Kültür Bakanlığı

İtalya'da kültür varlıklarının korunmasına yönelik koruma politikalarının oluşturulmasında Kültür Bakanlığı sorumludur. Bakanlık; Bölge Koruma Müdürlükleri aracığı ile ülke genelinde hizmetlerini sürdürmektedir. Ülke genelinde tespit ve tescil işlemleri Bakanlığa bağlı olan Bölge Koruma Müdürlükleri tarafından yürütülmektedir. Kültür Bakanlığı, yerel yönetimler ve belediyelerle koordineli olarak yapılan uygulamaları denetler. Korumaya yönelik uygulamalarda Ulusal Kültür ve Çevre Değerleri Kurulu ile Bölge kurulları bilimsel danışmanlık yapmaktadır. Korumaya ilişkin yetkiler 1970'li yıllarda yerel idareler tarafından yürütülürken 1985 yılından itibaren tekrardan tek bir merkezde toplanmaya başlanmıştır. Kültür varlıklarının korunmasında Kültür Bakanlığı ile birlikte Sivil Savunma Bakanlığı, Bayındırlık Bakanı, Ekonomi ve Maliye Bakanlığı sorumluluk üstlenerek sorumluluklarını yerel yönetimle paylaşırlar (Yılmaz, 2006:56). (Doordan, 1988:67).

Kültür Bakanlığı'nın kültürel mirasla ilgili sorumlulukları Arkeoloji, Güzel Sanatlar ve Peyzaj Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Birim içerisinde Kültürel Miras Güvenliği Genel Müdürlüğü ***(Direzione Generale del Patrimonio Culturale)***, Müzeler Genel Müdürlüğü ***(Direzione Generale Musei)***, Eğitim, Araştırma ve Kültür Enstitüleri ***(La Direzione Generale Educazione, Ricerca e Istituti Culturali)***, Yüksek Koruma ve Restorasyon Enstitüsü ***(L'Istituto Superiore per la Conservazione ed il Restauro)***, Katalog ve Dökümantasyon Merkezi Enstitüsü ***(L'Istituto Centrale per***

il Catalogo e la Documentazione), Ulusal Grafik Enstitüsü ***(L'Istituto Nazionale Per La Grafica)*** görev almaktadır.

9.1.2.Arkeoloji, Güzel Sanatlar ve Peyzaj Genel Müdürlüğü (Direzione Generale Archeologia, Belle Arti e Paesaggio)

Arkeolojik varlıklar (sualtı da dahil olmak üzere), antropolojik varlıklar, mimari miras, peyzaj mirası, tarihsel ve sanatsal değere sahip olan tüm kültürel mirasın korunmasına yönelik işlev ve görevleri yerine getirmekten sorumludur. Ayrıca Eğitim, Araştırma ve Kültür Enstitüleri Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Üniversite ve Araştırma Bakanlığı ile birlikte yönlendirme ve Genel Müdürlük Bütçesi ile mutakabata varılarak denetleme işlevlerini yerine getirir. Genel müdürlük; Organizasyon ve Operasyon, Arkeolojik Mirasın Korunması ve Kazıları, Tarihi Mimari Mirasın Korunması, Geçiş, Peyzaj Alanlarının Korunması, Demo-etno-antropolojik Eserlerin Korunması olmak üzere altı hizmet biriminden oluşmaktadır.[80] Ayrıca ülke düzeyindeki çalışmalarını yerel düzeyde koruma müdürlükleri aracılığı ile sürdürmekle birlikte kültürel mirasın korunması, anıt eserlerin ve ulusal müzelerin yönetimi ile yerel ve özel müzelerin denetimi işlerinde yetkili birimdir (Doordan, 1988:67).

9.1.3.Kültürel Miras Güvenliği Genel Müdürlüğü (Direzione Generale Sicurezza del Patrimonio Culturale)

Kültürel Miras Güvenliği Genel Müdürlüğü; Kültür Kurumlarının ve Yerlerinin Güvenliği, Acil Durumlar ve Yeniden Yapılandırmalar olmak üzere iki merkezi yönetim dairesi bulunmaktadır. Müdürlüğün görevleri; genel sekreterin yönergelerine uygun olarak kültürel mirasın risk önleme ve güvenliği alanındaki tüm girişimlerin tasarlanmasını, programlanmasını, koordinasyonunu, uygulanmasını ve izlenmesini sağlamaktadır. Ayrıca afetlerden etkilenen alanlarda taşınır ve taşınmaz kültür mirasının

[80] Direzione generale Archeologia, Belle Arti e Paesaggio, https://dgabap.cultura.gov.it/chi-siamo/ (Ekim, 2021)

güvenliği için acil operasyonel müdahalelerin, iyileştirme ve yeniden yapılanma eylemlerinin yönetiminin iyi bir şekilde yürütülmesini ve gerekli birliğini sağlamaktan sorumludur.[81]

9.1.4.Müzeler Genel Müdürlüğü (Direzione Generale Musei)

İtalyan müzelerinin büyümesine ve gelişmesine yardımcı olarak, rehberlik ve kontrol işlevlerini yürütür ve en yüksek uluslararası standartlara uygun yönergeler hazırlar. Kültürel miras ve peyzajın bölgesel düzeyde entegrasyon politikalarını teşvik ederek devletin kültürel mirasını zenginleştirme işlev ve görevlerini yerine getirir. Devlet müzelerine ve kültürel alanlara giriş için açılış saatleri, biletleme ve fiyatlandırma politikaları hakkında yönergeler hazırlar. Bölgeler, kamu ve özel kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlar, ulusal düzeyde teknik-idari destek sunar ve müzelerin ve kültür yerlerinin faaliyetlerinin entegre yönetimi için bölgesel müze ofislerinin kurulmasını teşvik eder. Müze hizmetlerinin yönetimi hakkında yıllık bir rapor hazırlar ve yayınlar, bilinçlendirme projelerini ve kültürel çıkarlara yönelik kamu bağış toplama kampanyalarını teşvik eder ve yönetir.[82]

9.1.5.Eğitim, Araştırma ve Kültür Enstitüleri (La Direzione Generale Educazione, Ricerca e İstituti Culturali)

Bakanlığın merkez ve çevre birimlerince yürütülen tüm kültürel miras eğitim girişimlerinin ve özel eğitim kurumlarında faaliyet gösteren yükseköğretim okullarının faaliyetlerinin planlanması, yönetimi ve koordinasyonu Eğitim, Araştırma ve Kültür Enstitüleri Genel Müdürlüğü tarafından sağlanır. Ayrıca ulusal ve uluslararası düzeyde kültürel miras alanında araştırma programlarını koordine ederek Bakanlık personellerine

---

[81] Direzione Generale Sicurezza del Patrimonio Culturale, https://dgspatrimonioculturale.beniculturali.it/direzione-generale-sicurezza-del-patrimonio-culturale/#primo (Ekim, 2021)

[82] Direzione Generale Musei, http://musei.beniculturali.it/struttura (Ekim, 2021)

yönelik; meslek eğitimi faaliyetlerini tasarlar, yönetir ve değerlendirir. Kültürel mirasa müdahalede bulunmaya yetkin profesyonellerin belirlenmesine ve ilgili listelerin tutulmasına ilişkin tüm prosedürleri yönetmektedir.[83]

9.1.6.Yüksek Koruma ve Restorasyon Enstitüsü (L'Istituto Superiore per la Conservazione ed il Restauro)

7 Ekim 2008 tarihinde Kültür Bakanlığı'na bağlanmış yüksek öğretim kurumudur. Bakanlığın kültürel mirasın restorasyonu ve korunması alanında uzmanlaşmış teknik organıdır. Enstitü kültür varlıklarının korunması ve doğru restorasyonun uygulanabilirliğinin arttırılmasına yönelik bünyesinde farklı disiplinlerden (fizik, kimya, biyoloji, mimarlık, sanat tarihi, arkeoloji vb.) uzmanlar bulunmaktadır. Bu uzmanlar tarafından kültür varlıklarının korunmasına ilişkin eğitim faaliyetleri vermektedir. Ayrıca enstitü; ülke genelinde tehlike altında bulunan kültür varlıklarının Coğrafi Bilgi Sistemleri tabanlı risk haritalarını hazırlamaktadır. [84]

9.1.7.Katalog ve Dokümantasyon Merkezi Enstitüsü (L'Istituto Centrale per il Catalogo e la Documentazione)

Kültür Bakanlığı'na bağlı bilimsel ve idari özerkliğe sahip enstitüdür. Kültürel mirasın belgelenmesi ve katologlanmasına yönelik araştırma, yönlendirme, teknik-bilimsel koordinasyon işlevlerine sahiptir. Kataloglama metodolojilerini detaylandırır ve yerel makamlar tarafından yürütülen operasyonel faaliyetleri koordine eder. Ulusal arkeolojik, mimari, tarihi, arkeolojik, mimari, tarihi, sanatsal ve etno-antropolojik mirasın genel kataloğunu yönetir; tarihi fotoğraf ve hava fotoğrafçılığı koleksiyonlarını

---

[83] La Direzione Generale Educazione, Ricerca e İstituti Culturali, https://dger.beniculturali.it/funzioni-e-compiti/ (Ekim, 2021)

[84]L'Istituto Superiore per la Conservazione ed il Restauro, http://www.icr.beniculturali.it/pagina.cfm?usz=1 (Ekim, 2021)

korur, muhafaza eder ve geliştirir. Kültür varlıklarına yönelik hem kataloglama hem de fotoğraflama konularında eğitim, güncelleme, iyileştirme, uzmanlaşma faaliyetleri rehberli turlar düzenlemektedir. Ayrıca Bakanlığın sorumluluğu altındaki kültürel mirasın dijitalleştirilmesi programlarının koordinasyonunu sağlar ve kültürel mirasın sayısallaştırılması için Ulusal Plan'ı hazırlamaktadır.[85]

9.1.8.Ulusal Grafik Enstitüsü (L'Istituto Nazionale Per La Grafica)

Kültür Bakanlığı'na bağlı bilimsel ve idari özerkliğe sahip enstitüdür. 15. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar tarihlenen grafik sanatı (baskılar, çizimler, fotoğraflar, fotoğraf koleksiyonları vb.) kapsamına giren kültürel miras eserleri üzerinde araştırma yapmakla ve mevcut eserleri korumakla yükümlü enstitüdür. Bünyesinde restorasyon konusunda uzmanlaşmış laboratuvarlar ve matbaalar bulunmaktadır.[86]

9.2.Belediyeler

Şehirlerde kültürel mirasın güvenliğine yönelik sistemler kurmaktadır. Özellikle Roma şehrinde müze, tarihi-sanatsal anıtsal binalar, arkeolojik alanlar ve kentin tarihi alanlarında, kültürel mirasın güvenliği için kentin merkezi sistemden saatlik vaardiyalar şeklinde kontrol edilmesine yönelik izleme istasyonları kurmakla yükümlüdür. İzleme Merkezi'ne sunulan teknolojiler ve araçsal kaynaklar, özellikle Kültürel Miras Koruma Birimi tarafından yürütülen soruşturma faaliyetlerinde kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra Belediyeler halkı bilinçlendirmek amacıyla arkeolojik alanlara ücretsiz rehberli turlar düzenlemektedir.[87]

---

[85] L'Istituto Centrale per il Catalogo e la Documentazione http://www.iccd.beniculturali.it/it/istituto/chi-siamo (Ekim, 2021)
[86] L'Istituto Nazionale Per La Grafica https://www.grafica.beniculturali.it/istituto (Ekim, 2021)
[87] Sicurezza del Patrimonio Culturale, http://www.sovraintendenzaroma.it/cosa_facciamo/sicurezza_del_patrimonio_culturale_sala_centrale_di_controllo_e_monitoraggio (Ekim, 2021)

9.3.Papalık Arkeoloji Akademisi (Pontificia Accademia Romana di Archeologia)

Akademinin genel merkezi Vatikan'da yer almakta olup Kutsal Arkeoloji Papalık Komisyonunun yönlendirmesi ile çalışmaktadır. Kardinal Dışişleri Bakanlığı'na bağlı On papalık akademisinden biridir. Orta Çağ arkeolojisini ve sanat tarihi çalışmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Vatikan'a ait arkeolojik ve sanatsal anıtlara, çizimlere, tablolara ilgi gösterir. Bilimsel iletişim, konferanslar, yayınlar, yarışmalar ve diğer her türlü araştırma ve çalışma yoluyla bilginin ilerlemesi ve kültürün geliştirilmesi için faaliyetler düzenlemektedir. [88]

9.4.Yerel Yönetimler

İtalya'da kültür varlık ların korunmasına yönelik pek çok sivil toplum kuruluşları da mevcuttur. Bu kuruluşlardan etkin faaliyetleri olanlar aşağıda sıralanmıştır:

İtalyan Mimari, Sanatsal, Kentsel Restorasyon Derneği (L'Associazione Italiana per il Restauro Architettonico, Artistico, Urbano): Özerk ve bağımsız olarak 2005 yılında kurulan bu dernek, malzeme, ekipman ve teknoloji üreticileri ile hizmet sağlayıcılar ve kültürel mirasın restorasyonu ve korunması sektörünü hem ulusal hem de uluslararası olarak temsil etmek için oluşturulmuş uzman şirketler arasındaki ilk İtalyan derneğidir. İtalya'da ve dünyada koruma ve restorasyon kültürünü yaygınlaştırmayı ve derinleştirmeyi amaçlayan bir bilim topluluğudur.[89]

İtalyan Koruma Bilimcileri Derneği (Italian Association of Conservation Scientists): İtalyan Koruma Bilimcileri Derneği kar amacı gütmeyen bir kuruluş olup

---

[88] Pontificia Accademia Romana di Archeologia, http://www.pont-ara.org/index.php?module=Pagine&func=display&pageid=1 (Ekim, 2021)

[89] L'Associazione Italiana per il Restauro Architettonico, Artistico, Urbano, https://www.assorestauro.org/it/chi-siamo.html (Ekim, 2021)

kültürel mirasa uygulanan bilimin ilkelerini, yöntemlerini ve tekniklerini anlamayı, onu disipline etmeyi ve geliştirmeyi, ayrıca daha iyi bir koruma ve geliştirme için önemi ve potansiyelinin anlaşılmasını yaymayı ve eğitmeyi amaçlamaktadır. [90]

İtalyan Mimari Restorasyon Derneği (Società Italiana per il Restauro dell'Architettura): Dernek; özellikle ülkedeki mimari ve peyzaj mirasına yönelik bilimsel, akademik, sivil ve eğitim alanlarında kültürel mirasın araştırılmasını ve geliştirilmesini teşvik eden çalışmalar yapmaktadır. Yönetim kurulu kültür miras alanındaki uzmanlardan oluşur bu uzmanlar mimari mirasın korunması için araştırma projeleri ve ulusal ve uluslararası çağrılar, yarışmalar ve burslar, dergiler, yayınlar, konferanslar ve çalıştaylar düzenlemektedir.[91]

Venedik'in Korunması İçin Uluslararası Özel Komiteler Birliği (Associazione dei comitati internazionali per la protezione di Venezia): Ana amacı Venedik'te yer alan kültür varlıklarının korunmasını sağlamak, restorasyon ve konservasyon çalışmalarına teşvik ederek finans desteği sağlamaktır. Sanatsal, kentsel ve doğal mirası sürekli izlerler ve potansiyel olarak zararlı girişimleri önlemek için doğrudan veya uluslararası medya aracılığıyla müdahale ederler. Ayrıca bu kuruluş restorasyon alanında araştırma yapan uzmanlara burslar vererek bu alandaki bilimsel faaliyetlere destekte bulunmaktadır.[92]

İtalya Çevre Fonu (Fondo Ambiante İtaliano) (FAI): 1975 yılında kurulan FAI; İtalya'nın kültürel, sanatsal ve doğal mirasını korumayı ve uluslararası düzeyde

---

[90] Italian Association of Conservation Scientists, http://www.informagiovaniroma.it/associazioni/elenco-associazioni/iacs-italian-association-of-conservation-scientist (Ekim, 2021)
[91] Società Italiana per il Restauro dell'Architettura, https://sira-restauroarchitettonico.it/chi-siamo/ (Ekim, 2021)
[92] Venedik'in Korunması için Özel Komiteler Birliği, http://www.comprive.org/?lang=en (Şubat, 2021)

farkındalığı arttırmayı amaçlayan, bireylerin, şirketlerin ve kurumların desteğiyle faaliyet gösteren, kar amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşudur. [93]

İtalyan Kaleleri Enstitüsü (İstituto İtaliano dei Castelli): 1964 yılında kurulan ve 1991 yılında Kültürel Miras Bakanlığı tarafından tanınan, kar amacı gütmeyen bir kültür kuruluşudur. Enstitü savunma ihtiyaçları için yapılmış mimarilerle ilgilenir. Kaleler ve müstahkem anıtların tarihi, arkeolojik ve sanatsal çalışmaların teşviki bu eserlerin korunmaları ve muhafazasını, güçlendirilmiş mimarinin modern yaşamın aktif döngüsüne dahil edilmesine yönelik kamuoyunun bilimsel ve turistik bilincini arttırmak için çalışmaktadır.[94]

Roffredo Caetani Vakfı (Fondezione Roffredo Caetani): Vakıf, 1972 yılında Prenses Lelia Caetani'nin iradesiyle, tarihsel alanlarının korunmasına ve kültür etkinliklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yaparak benzer kuruluşlarla ilişkiler kurmayı amaçlar.[95]

---

[93] İtalya Çevre Fonu, https://fai-international.org/fai/ (Şubat, 2021)
[94] İtalyan Kaleleri Enstitüsü, http://www.istitutoitalianocastelli.it/chi-siamo/un-breve-profilo.html (Şubat, 2021)
[95] Roffredo Caetani Vakfı, https://www.frcaetani.it/la-fondazione/ (Şubat, 2021)

10. İTALYA'DA KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINDA KOLLUK KUVVETLERİ

Bu bölümde farklı bir kültürel miras koruma sistemi olan İtalya'nın ülke genel yönetim sistemi, kültürel mirasın korunmasına yönelik görevleri bulunan kolluk kuvvetleri tanıtılmıştır.

10.1.Ülke Genel Yönetim Sistemi

60.579 milyon[96] nüfusu ve 301.338 km² yüzölçümüne sahip bir ülke olan İtalya 2 Haziran 1946 yılındaki referandum sonucunda kurulmuş bir demokratik cumhuriyettir. 20 Bölge, 107 İl, 7983 Belediye'den oluşmaktadır. Başkenti Roma ve resmi dili İtalyancadır. Anayasa tarafından belirlenmiş formlarda egemenlik halka aittir ve halk bu egemenliği Anayasa'nın şekilleri ve sınırları içerisinde kullanır. Parlamento iki oda'dan oluşur ve üyeleri 5 yılda bir kamu oylamasıyla seçilmektedir. Milletvekilleri odası 630 üyeden oluşmakta olup 18 yaş ve üstü tüm vatandaşlar tarafından seçilmektedir. Senato bir bölgede seçilmiş 315 üyeden oluşur. Birden fazla hukuk senatörleri (örneğin eski Cumhurbaşkanları) ve Cumhurbaşkanı tarafından göreve atanmaktadırlar. Ancak görev süreleri 5 yıl sınırını aşmamaktadır. Ayrıca 40 yaşını aşmış İtalyan vatandaşları senatör olarak seçilemezler. Cumhurbaşkanı silahlı kuvvetlerin başıdır, Milletvekili odasını feshedebilir, Bakanlar Kurulu başkanı olan Başbakanı atayabilme hakkına sahiptir. Başbakan, hükümetin siyasi varlığını sürdürmekle görevlidir. Parlamento önünde sorumludur ve güvenoyu almak zorundadır. Kanunların anayasallığının kontrolü, 9 yılda bir seçilen Anayasa Mahkemesinin 15 üyesi tarafından yapılmaktadır (Meyzonnıer:2006:159).

[96] İtalya İstatistik Kurumu (ISTAT) verilerine göre 1 Ocak 2017 itibariyle İtalya'nın nüfusu 60.579.400'dir. http://roma.be.mfa.gov.tr/Mission/ShowInfoNote/333329 (Temmuz,2021)

10.2.Kültürel Mirasın Korunmasına Yönelik Kolluk Kuvvetleri İtalyan Jandarma Kuvveti (Carabinieri)

İtalyanca *Carabinieri* veya resmi adıyla *Arma dei Carabinieri*, İtalya'nın sivil nüfus üzerinde kamu güvenliğini sağlamaktan sorumlu askeri bir kolluk teşkilatıdır.[97] Carabinieri teşkilatı I. Victor Emanuel, Savoy Dükü ve Sardunya Kralı tarafından modern İtalya'nın oluşumundan yaklaşık yarım yüzyıl önce 1814 yılında kurulmuştur. Carabinieri ismi, geleneksel olarak taşınan *Carabina* adından gelmektedir (Akkuş, Efe, 2014:342). Carabinieri, Ordu Komutanlığı statüsüyle İtalya'nın idari yapısında yer alan Jandarma Teşkilatı İtalyan Kara Kuvvetleri'nin bir parçasıdır. Kuruluş, personel kaynağı, disiplin, sicil, sevk, idare, lojistik destek ve askeri görevleri bakımından Jandarma Genel Komutanlığı Savunma Bakanlığı'na bağlıdır. Genel Komutanlık görevini Kara Kuvvetlerinden görevlendirilen korgeneral yapmaktadır. Bu görevini teşkilattan gelen komutan yardımcısı ve kurmay başkanı ile yürütmektedir. Görev ve hizmet bakımından Carabinieri İçişleri Bakanlığı'na bağlıdır. Ayrıca yine görev ve hizmet bakımından Sağlık, Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma, Çalışma, Sosyal Güvenlik, Dışişleri ve Çevre Bakanlıkları'na da bağlılıkları vardır. Adli görevleri nedeniyle adli makamlarla da bağlantılı olarak çalışmalarını sürdürmektedirler (Çevik, Taşçı, Aydın 2005: 133) (Akkuş, Efe, 2014:343).

10.3.İtalyan Polis Kuvvetleri (Forze di polizia İtaliane)

11 Temmuz 1852 tarihinde kurulmuş olup Carabinieri ile birlikte ülkenin iki ana kolluk gücü olup İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak çalışmaktadırlar. Merkezi Roma'da yer almaktadır. Genel olarak düzeni koruma ve kamu güvenliğini sağlamaktan sorumludurlar. Şehirlerde ve büyük kasabalarda faaliyet göstermekte ve ek olarak karayolu devriyesi, demiryolları, havaalanları, gümrüklerin yanı sıra belirli su yolları ve yerel polis güçlerine yardımcı olmaktan sorumludur. Devlet Polisi, askeri statüde olan

[97] Carabinieri, https://tr.wikipedia.org/wiki/Carabinieri, (Ağustos, 2021)

diğer iki polis teşkilatı olan Carabinieri ve Guardia di Finanza'nın aksine sivil statüdedir.[98] Bu kapsamda kültürel mirasla ilgili özel bir birimi olmadığından daha kapsamlı işlenmemiştir.

10.4.Kültürel Miras Koruma Komutanlığı (Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale)

1969 yılında İtalya'da bulunan kültürel eserlerin tahrip edilmesi, yasa dışı ithalat ve ihracatına yönelik yasal olmayan yollara başvuran kişi veya kurumlara müdahale etmek ve kültürel mirasın ülke içerisindeki dağılımını tespit ederek ulusal kültürel mirasın korunması amacıyla İtalya Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde, paleontolojik, arkeolojik, sanatsal ve tarihsel ulusal varlıklarını koruma birimi oluşturulmuştur. 2001 yılında bu birimin adı Kültürel Miras Koruma Komutanlığı İtalyanca *Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale* (TPC*)* olarak ayrı bir birim olarak tek çatı altında toplanmıştır (Akkuş, Efe, 2014:346). İtalya hükümeti tarafından kurulan en etkili askeri kolluk kuvveti, dünyanın sanat ve mirasını korumaya adamış ilk kolluk ekibidir (Rush, Millington, 2015:1) . Komutanlık, Kültür Bakanlığı'nın mutabakatı ile düzenlenen "Kültür Varlıklarını Koruma" alanında belirli kurslara katılarak kazanılan nitelikli eğitime sahip askerlerden oluşmaktadır. TPC Carabinieri Komutanlığı'nın mevcut düzenlemesi, merkezi düzeyde bir Komuta Ofisi, Enstitünün yurtiçi ve yurt dışındaki faaliyetlerinin komuta, kontrol ve koordinasyonu eyleminde bir karar verme destek organı olan Harekat Dairesi Başkanlığı sağlamaktadır.[99] TPC, İtalya'nın Kültür Bakanlığı'na bağlıdır. Birden fazla ve birbiriyle

[98]Forze di Polizia Italiane "İtalya Polis Kuvvetleri" https://it.wikipedia.org/wiki/Forze_di_polizia_italiane (Ağustos, 2021)

[99] Comando Carabinieri Tutela Patrimonio Culturale https://www.beniculturali.it/carabinieritpc (Haziran, 2021).

ilişkili suç faaliyetlerinin araştırılması, önlenmesi ve bastırılması yoluyla ulusal mirasın korunmasında önemli bir rol oynamaktadır.[100]

TPC üç operasyonel bölümden (Arkeoloji, Antika, Modern Sanat ve Sahtecilik) ve bölgesel veya bölgeler arası yargı yetkisine sahip Nuclei adlı 16 bölgesel birimden ve Sicilya'da bir alt birimden oluşan bir merkez ofisten oluşmaktadır (INTERPOL, 2019:9).

Görevler

- Dışişleri ve Adalet Bakanlıkları ile Polis güçleri aracılığıyla (Interpol, F.B.I., Gümrük Servisi, New Scotland Yard,) adli yardım ve kültürel miras temeline dayanan kuruluşlarla (UNIDROIT, UNESCO, ICOM, ICOMOS vb.) iş birliği içerisinde ortak çalışmalar yürüterek konferanslar ve eğitim seminerleri düzenlemek[101]

- Kültürel mirasa karşı işlenen suçların faillerini (hırsızlık, çalıntı eser almak, izinsiz arkeolojik araştırma, kalpazanlık ve sahtecilik) belirlemeyi ve yasa dışı olarak çıkarılan eserleri geri almayı amaçlayan özel soruşturmalar;

- Kültür varlıklarının alım satımının gerçekleştiği ticari faaliyetleri (sergi, antika pazarı veya müzayede evleri) izlemek, bu alanda çalışan kişilerin kontrolleri ve kültürel miras kaçakcılığı konusunda çalışan araştırmacıların çalışmalarından yararlanmaktadır (Tsirogiannis, 2016:81).

---

[100] How Italy's Art Crime Squad Has Protected Cultural Artifacts for Five Decades, https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-italys-art-crime-squad-protected-cultural-artifacts-five-decades (Haziran, 2021).

[101] TPC ve Yurt Dışındaki Kültürel Miras Çalışmaları https://www.onuitalia.com/2020/11/13/italian-carabinieri-will-take-parti-in-unesco-conference-on-cultural-trafficking/ (Ocak, 2022)

- Uçak, atlı birimler, devriye botları ve tüplü dalgıçlar kullanarak kara ve deniz arkeolojik alanlarının yanı sıra doğal ilgi alanlarını ve UNESCO Dünya Mirası alanlarını izlemek; bu hizmetler temel olarak özellikle risk altındaki bazı arkeolojik alanlarda suçların önlenmesi için yapılmaktadır.

- Arkeolojik eserlerin; lokalize olması durumunda iyileşme veya müdahale faaliyeti sırasında, denizaltı birimlerinin arkeolojik sualtı hizmetleri (STAS ve GIASS) ve denetimci uzman arkeologlarla iş birliği;

- Kanuna aykırı olarak çalınan kültür varlıklarının veri tabanının yönetimi;

- Doğal afetlerden etkilenen bölgelerde sanat eserleri ve kültür varlıklarının güvenliği ve kurtarılması için ulusal ve uluslararası kriz ve koordinasyon birimlerine katılmaktır (INTERPOL, 2019:10) (Akkuş, Efe, 2014:347).

TPC departmanı UNESCO, ICOM, ICOMOS ile yakın iş birliği içinde çalışır ve kültürel nesnelerin yasa dışı ticaretine karşı politika ve prosedürlerini iyileştirmeye çalışan birçok ülke için uluslararası bir referans teşkil etmektedir. Ayrıca 1980'lerden İtalyan veya yabancı kökenli eserler ve ilgili suç olayları hakkında bilgi içeren güncellenmiş işletim sistemleri ve bunlara bağlı suç yöntemlerinin açıklaması da dahil olmak üzere tüm cezai eylemlerin bilgisayarlı arşivlerini içeren sofistike ve ayrıntılı bir "Yasa dışı Olarak Kaçırılan Kültürel Eserler Veritabanı" kullanılmaktadır. Bu veritabanı 176.976 olay, yaklaşık 6,2 milyon nesne ve 615.220'den fazla görüntünün kaydını içerir. Ek olarak işlenmiş suçlar, çalıntı ve kurtarılmış sanat eserlerine göz atmanın mümkün olduğu bir web sitesi bulunmaktadır. Uluslararası düzeyde, TPC hem INTERPOL hem de EUROPOL için bir irtibat noktasıdır ve 2003'ten 2006'ya kadar Irak'ta olduğu gibi barışı koruma operasyonlarına özel destek sağlar. Ayrıca talep üzerine diğer ülkelerdeki polis ve gümrük memurları yurt dışındaki müzelerde ve özel koleksiyonlarda bulunan

ulusal arkeolojik kalıntıların geri alınmasıyla ilgili eğitim sunar (INTERPOL, 2009:9-11).[102]

Operasyonel Faaliyetler

Yukarıda da bahsedildiği gibi TPC; hava, kara, deniz ve çeşitli web sitelerinin (açık arttırma siteleri, uzman ve genel e-ticaret sayfaları, sosyal medya platformları) kapsamlı kontrolünü yaparak kültürel mirası koruma esaslı operasyonel faaliyetleri yürütmektedir. Bu faaliyetler düzenli olarak gerçekleştirilir. 2007 yılı itibariyle ulusal ve uluslararası düzeyde yıl boyunca yapılan operasyonel faaliyetler kaçakçılığın niteliğine göre sınıflandırılarak raporlanır ve yayınlanır. Ayrıca bu raporlarda kültürel mirasın korunmasına yönelik yıl içinde yapılan eğitim etkinlikleri, veri tabanlarının güncellenmiş istatistik verileri, kanuna aykırı olarak çalınan kültür varlıklarının iadesinin törenleri ve sergilenmesi hakkında bilgilere yer verilmiştir. Bu raporlar TPC'nin web sitesinde yerini almaktadır. Resmi web sitesinde yer alan raporlar neticesinde tarihi eser kaçakçılığına yönelik sayısal veriler grafikleştirilmiştir. Bu grafiklere bakıldığında TPC'nin 2007 ve 2013 yılında tarihi eser kaçakçılığının diğer yıllara oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Bu yıllarda İtalya'da tarihi eser kaçakçılığının diğer yıllardan daha fazla olmasının yüksek olasılıkla sebebi; Ortadoğu ülkelerinde yaşanılan iç savaş ve karışıklıklar sonucunda İtalya'ya göçün fazla olmasından kaynaklanmaktadır.[103]

Ayrıca TPC, 2015 yılından itibaren UNESCO tarafından kurulan "Unıte4Heritage"[104] girişiminin bir parçası olarak uluslarası kriz bölgelerinde, talepte

---

[102] TPC Basın Bülteni, https://cultura.gov.it/comunicati/comunicati-tpc (Ocak, 2022)

[103] TPC'nin resmi sitesinde yayımlanan raporlar neticesinde operasyonlar ve operasyonlar sonucu elde edilen eser sayıları grafikleştirilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bknz:
Grafik 5, Grafik 6, http://tpcweb.carabinieri.it/SitoPubblico/pubblicazioni (Ağustos, 2021)

[104] Unıte4Heritage https://en.wikipedia.org/wiki/Unite4Heritage (Ocak, 2022)

bulunan yabancı ülkelerin kültürel mirasın korunmasına yönelik, afetler veya acil durumlardan etkilenen arkeolojik alanlara müdahale etmek üzere "Kültürün Mavi Miğferleri" ismiyle yeni bir görev gücü bulunmaktadır. [105]

[105]Caschı Blu Della Cultura, La Task Force Italıana "Unıte4Heritage" https://www.beniculturali.it/unite4heritage (Ocak, 2022)

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

"*Kültürel Mirasın Korunması Bağlamında Türkiye ve İtalya'daki Kolluğun Görev ve Yetkileri*" isimli tez çalışmasında; Türkiye ve İtalya'da Kültürel mirasın korunmasıyla ilişkin yasal mevzuat, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları vb. kuruluşlar incelenmiştir. Tez çalışmasının ana merkezini oluşturan kolluk kuvvetlerinin kültürel mirasın korunmasındaki yerine dair incelemelerde bulunulmuş, kurumların yayımlanan raporlarında yer alan verilerle kültürel miras kaçakçılığına yönelik operasyon sayısı ve yakalanan eser sayısı vb. konularda grafikler oluşturulmuştur. Ayrıca diğer bilimsel araştırmalara yol gösterici olması için İtalya'da mevcut yürürlükte olan 2004/42 sayılı Kültürel Miras ve Çevre Tüzüğü'nün ilgili bölümleri genel hatlarıyla Türkçeye çevrilmiştir.

Günümüz dünyasında kültürel miras yönetimi bütün ülkelerin ve kültür disiplinlerinin, kamu kurumlarının ve halkın tüm bileşenlerinin ortak sorumluluğu olarak algılanmaktadır. Kültürel mirasın korunması çok yönlü bir kavram olup korumanın başarıya ulaşması ancak tüm paydaşların ortak ve güçlü mücadelesi ile mümkündür. Kültürel mirasın korunması kavramında Türkiye ve İtalya sahip oldukları zengin kültürel miraslarıyla özel iki ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel hatlarıyla baktığımızda; her iki ülkenin Akdeniz coğrafyasında yer aldığı, benzer siyasi ve ekonomik yapıya sahip oldukları görülmektedir. Türkiye'de olduğu gibi İtalya'da da dini inançların toplumdaki yeri büyüktür. Benzer şekilde Türkiye Osmanlı kültürünü esas alırken İtalya Roma kültürünü esas alarak geçmişlerini büyük ölçüde bu kültürlere dayandırır. Ayrıca her iki ülkeninde aynı uluslararası kültürel mirası koruma sözleşmelerinde imzalarının bulunduğu görülmektedir.[106] Fakat her iki ülkenin kültürel mirası koruma konusunda gerek uygulamada gerekse yasal mevzuat düzleminde çeşitli farklılıkları olduğu görülmektedir.

[106] Ayrıntılı bilgi için bknz: Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5.

Türkiye'de kültürel mirasın korunması ve koruma politikalarının oluşturulmasında Kültür ve Turizm Bakanlığı sorumludur. Ülke genelinde hizmetlerini; Bölge Koruma Kurulları, Rölöve Anıtlar Müdürlükleri, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri aracılığıyla sürdürmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olarak kültürel mirasın korunmasına ilişkin Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı, Kapadokya Alan Başkanlığı hizmetlerini sürdüren kuruluşlardır.

Kültürel mirasın korunması konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yanı sıra Cumhurbaşkanlığı'na bağlı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, Ticaret Bakanlığı'na bağlı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, Bayındırlık Bakanlığına Bağlı Karayolları Genel Müdürlüğü Sanat Yapıları Dairesi Başkanlığı, Belediyelere bağlı Koruma Uygulama Denetim Büroları sorumluluk üstlenmiştir.

Kültürel mirasın ülke genelinde güvenliğinden, tarihi eser kaçakçılığının önlenmesine yönelik önleyici tedbir almaktan, sorumlu kolluk kuvvetleri Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğü'dür.

İtalya'nın kültürel mirasın korunmasında ve koruma politikalarının oluşturulmasında ise Kültür Bakanlığı doğrudan sorumludur. Kültür Bakanlığı'nın kültürel miras ile ilgili sorumlulukları Arkeoloji Güzel Sanatlar ve Peyzaj Genel Müdürlüğü ***(Direzione generale Archeologia, Belle Arti e Paesaggio)***, Kültürel Miras Güvenliği Genel Müdürlüğü ***(Direzione Generale del Patrimonio Culturale)***, Müzeler Genel Müdürlüğü ***(Direzione Generale Musei)***, Eğitim, Araştırma ve Kültür Enstitüleri ***(La Direzione Generale Educazione, Ricerca e Istituti Culturali)***, Yüksek Koruma ve Restorasyon Enstitüsü ***(L'Istituto Superiore per la Conservazione ed il Restauro)***, Katalog ve Dökümantasyon Merkezi Enstitüsü ***(L'Istituto Centrale per il Catalogo e la***

Documentazione), Ulusal Grafik Enstitüsü ***(L'Istituto Nazionale Per La Grafica)*** tarafından yürütülmektedir.

Kültürel mirasın ülke genelinde korunmasında ve güvenliğinde Kültür Bakanlığı'nın yanı sıra belli konularda; İç İşleri Bakanlığı'na Bağlı Kültürel Miras Koruma Komutanlığı ***(Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale)***, Bayındırlık Bakanlığı ***(Ministero dei Lavori Pubblici)***, Ekonomi ve Maliye Bakanlığı ***(Ministero dell'Economia e delle Finanze)***, Sivil Savunma Bakanlığı, ***(Ministero della Protezione Civile)***, belediyeler ve yerel yönetimler sorumluluk üstlenmişlerdir.

Türkiye'de Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi'nde kültürel mirası konu alan; 7 kanun 3 kanun tasarısı bulunmaktadır. İtalya'daki kanun mevzuatına bakıldığında ise 1939 yılından başlayarak zamanın koşullarına göre şekillenen çeşitli konuları kapsayan birçok kanunun yürürlüğe geçirildiği görülmektedir. Bu bağlamda iki ülkenin yürürlükte olan mevcut mevzuatına bakıldığında farklılıklar görmek mümkündür. Örneğin; Türkiye'de yürürlükte olan mevzuata bakıldığında korumaya yönelik sit alanlarının derecelendirilmiş olduğu görülmektedir. Aksine İtalyan kültür varlıkları mevzuatı anıtlar ve sitlere ilişkin kültürel miras koruma hükümleri mimari anıtlar, kentsel yapılar ve sitlere göre (arkeolojik sit, kentsel sit, doğal sit vb.) bir ayırım getirmemiştir.

Türkiye yürürlükte olan KTVKK; 19. yüzyıldan sonrasına tarihlenen taşınmaz eserleri korunması gerekli taşınmaz eserler grubuna dahil etmemiş *"Belirlenen tarihten sonra yapılmış olup sadece önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar"* maddesi eklenerek 19. yüzyıl sonrası taşınmaz eserlerin korunması Bakanlık yetkililerinin insiyatifine bırakılmıştır. İKVM'de ise Türkiye'den farklı olarak son elli yıldan daha fazla sürece tarihlenen taşınır ve taşınmaz eserler korumaya tabi tutulmuştur. Ayrıca yirmi beş yıldan daha uzun bir süre önce herhangi bir yolla üretilmiş sinematografik eserler, görsel-işitsel materyal

veya görüntü sekansları, sözlü veya sözlü olayların dokümantasyonları, yetmiş beş yaşından büyük taşıma araçları, elli yıldan daha eski olan bilim ve teknoloji tarihine ilişkin araçlar, I. Dünya Savaşı tarihi mirasının korunmasına ilişkin yürürlükteki yasalarla tanımlanan kalıntılar da koruma kapsamına alınmıştır. Ek olarak KTVKK'da tanımı bulunmayan; *Müze, Kütüphane, Arşiv, Arkeolojik Alan, Arkeolojik Park, Anıtsal Kompleks* tanımlarına İKVM'de yer verilmiş olup *"Kültürel miras, kültürel varlıklardan ve peyzaj varlıklarından oluşur"* maddesi yer almakta olup korunması gerekli kültürel miras kapsamına peyzaj varlıkları da dahil edilmiştir.

İKMV'de KTVKK'dan farklı olarak "*Kültürel Mirasın Korunmasında Devletin İşlevi, Kültürel Mirasın Korunmasında Bölgeler ve Diğer Bölgesel Hükümet Organlarının İş Birliği, Kültürel Mirasın İyileştirilmesi, İyileştirilmesine Yönelik İşlev ve Görevler, Dinin İlgi Alanındaki Kültürel Varlık, Kültürel Varlık, Özel Koruma Hükümlerine Tabi Mülkiyet, Kültürel Önemin Doğrulanması, Kültürel Önemin Beyanı, Beyan Prosodürü, Beyanname Bildirimi, Beyana Karşı İdari İtiraz, Katologlama, Gözetim, Denetleme"* başlıkları altında kültürel mirası koruma maddeleri detaylı bir biçimde mevzuatta yerini almıştır. Bu bağlamda İtalya'nın bütün değerleri birleştiren kapsamlı bir yaklaşımı benimsediğini ve mevcut kuralları farklı durumlara göre değerlendiren bir sistem yürüttüğü görülmektedir.

Tarihi eserleri korumaya yönelik kanun hükümlerine aykırı davrananlara uygulanacak ceza hükümleri, her iki ülkenin mevzuatında yerini almaktadır. Türkiye'de 2863 sayılı koruma kanununa uymayanlara yönelik 65.-74. maddeler çerçevesinde suçun durumuna göre, iki yıldan oniki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılmaktadır. İtalya'da ise 2004/42 sayılı koruma kanununda; kültür varlıklarına yönelik "Cezai Yaptırımlar" bölümü kapsamında 169.- 179. maddeler çerçevesinde, kanunları ihlal eden kişilere yönelik suçun durumuna göre, altı aydan bir yıla kadar hapis ve 775,00 Euro ile 38,734,50 Euro arasında değişen para cezası ile cezalandırılmaktadır.

Türkiye'de kültürel miras için finansman desteği devlet aracılığıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır. Başvurular neticesinde finans sağlanmasına karar verilen projeler için yatırım indirimi, gümrük vergisi ve fon muafiyeti, katma değer vergisi muafiyeti, faiz indirimi, döviz tahsisi, kredi desteği verilmektedir. Ayrıca belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 8. ve 18. maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u nispetinde Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı tahakkuk ettirilir ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edilir. Belediye başkanları, belediyelerin tahsil ettikleri paylardan il özel idarelerine ödemeleri gereken taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı paylarının, zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlamakla yükümlüdür.

İtalya'da mali destek devlet veya özel vakıflar tarafından sağlanmaktadır. Ayrıca devlet mülk sahiplerine vergi kolaylıkları sağlayarak Kültür Bakanlığı'nın yıllık bütçesinde restorasyon çalışmaları kültürel mirası korumak ve kamuoyunu bilinçlendirmek için düzenli ödenek ayırmaktadır. Bakanlığın bütçe dairesinin önerisinin parlamentoda onaylanmasıyla sağlanacak ek fonlarla korumaya kaynak sağlanmaktadır. Özel taşınmaz mirasın (katedraller, endüstriyel miras vb.) korunmasına yönelik kampanyaları desteklemek için özel harcama kalemleri bulunmaktadır.

2022 itibariyle Türkiye'de Kültür Turizm Bakanlığı'nın yıllık bütçesi, ilgili kuruluşlarda dahil olmak üzere 7 milyar 109 milyon 129 bin Türk lirası olarak belirlenmiştir. Kültürel mirasın korunmasında yetkilere sahip kolluk kuvvetlerinin yıllık bütçesi ilgili kuruluşları da dahil olmak üzere 2022 yılı itibariyle; JGK'nın 35.996.445.000 Türk lirası, Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın 1.917.657.000, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün ise 56.996.086.000 Türk lirası olarak belirlenmiştir.

İtalya'da Kültür Bakanlığı'nın bütçesi ilgili kuruluşlarda dahil olmak üzere 2022 yılı için 2.612.856.335 Euro olarak belirlenmiştir. Kültürel mirasın korunmasında önemli yetkilere sahip Comando Carabinieri Tutela Patrimonio Culturale (TPC), Kültür Bakanlığı'nın bütçesi kapsamında olup 2022 yılı itibariyle 16.311.732 Euro olarak belirlenmiştir.

İtalya, Arjantin ve ABD gibi ülkeler kamu teşkilatlarında kültürel mirası korumaya yönelik doğrudan mücadele birimleri bulunduran ülkelerdir. İtalya 1969 yılında kültürel mirasın korunması için kolluk kuvveti olan "Carabinieri" bünyesinde özel bir birim "Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale" kuran ilk ülkedir. 2002 yılında Arjantin Federal Polisi bünyesinde "Department for the Protection of Cultural Heritage" kültürel mirası korumak için ulusal merkez oluşturulmuştur. ABD'de ise 2004 yılında FBI tarafından "Art Crime Team" adlı birim sanat ve kültürel varlık suçlarını ele almaktan sorumlu ekip bulunmaktadır. Arjantin'in ve ABD'nin kültür varlıklarını koruyan birimleri olmasına rağmen İtalya'daki Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale birimi diğerlerinden alt yapısı, operasyonel yetki alanları, kontrol alanları ve veri tabanları bulundurulması bakımından daha güçlü olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle İtalya kültür varlıklarının kolluk kuvvetleri tarafından korunması konusunda, uzmanlık yelpazesiyle birçok ülke için referans teşkil etmektedir. TPC kültürün insanlık için olağanüstü değerini vurgulamak ve korunmasıyla ilgili mevcut zorluklar hakkında farkındalık yaratmak; yeni ve daha etkili müdahale önlemleri geliştirerek mevcut koruma rejimini güçlendirmek ve kültürün ülkenin ulusal kimliği ve uluslararası önemi ve kültürel mirasın korunmasındaki uzmanlığı göz önüne alındığında İtalya için lider bir rol üstlenicidir. Bu bağlamda İtalya; ulusal kültürel mirasın korunması ve kültür varlığı kaçakçılığının önlenmesi konusunda incelendiğinde sanat eserlerini ve arkeolojik alanları korumak için etkili bir biçimde kolluk kuvveti gücünü *"Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale"* kullanır. Bu kolluk kuvvetinin; atlı polis, uçak, dalgıç birimleri, devriye botları ile kara ve denizde arkeolojik alanların ve UNESCO'nun "Dünya

Mirasları" kapsamındaki alanların takibi, taşınabilir kültür varlıklarının ticaretinin yapıldığı fuar/pazar alanlarını, açık arttırma ve e-ticaret sitelerinin katologlarının kontrol edilmesi, müze, kütüphane ve arşivlerin güvenlik tedbirlerinin onaylanması gibi görevleri bulunmaktadır. Kanuna aykırı olarak yok edilen, kaçırılan, kültür varlıklarının veri tabanı yönetimi, Kültür Bakanlığı'nın merkez ve bölge ofislerine uzman tavsiyesinde bulunulması, doğal afetlerden etkilenen tarihi alanlarda sanatsal eserlerin kurtarılması ve kültür varlıklarının güvenliğinin sağlanarak kurtarılması kapsamında ulusal ve bağımsız kriz koordinasyon birimlerine katılım sağlaması birimin görevleri arasında yer alır. Bu durum Türkiye'de birçok kurumun ayrı ayrı yaptığı işlemlerin tek bir kurumda toplanmasını gerekli kılmaktadır. Türkiye'deki kolluk kuvvetlerinin kültürel mirasa yönelik faaliyetlerini ele aldığımızda kültür varlıklarının kaçakçılığı, tahribi vb. suçlarının işlenmesi durumunda suçun araştırılmasına yönelik polis, jandarma, sahil güvenlik ve gümrük muhafaza birimlerinin ilgilendiği görülmektedir. Kültürel mirasa yönelik suçlarla mücadelede birden fazla birimin ilgilenmesi yönetim sürecini zorlamakta ve görev karmaşasına neden olmaktadır. Kurumlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon sorunu da bu konuyu etkileyen nedenler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla Türkiye'de doğrudan kültürel mirasın korunmasına dair bir kolluk biriminin bulunmadığı görülmektedir. İtalya'da ise Türkiye'nin aksine kültür varlıkları kaçakçılığına dair tek bir kolluk kuvveti bulunur. İlgili tek kolluk kuvvetinin bulunması ve tek bir birim haline gelmesi organize olmakta kolaylık ve konunun daha detaylı araştırılmasını sağlamaktadır. Türkiye'de kültürel mirasın korunması bakımından kurumlar arası eşgüdümün daha hızlı hareket etmesi için İtalya'daki "Kültürel Miras Koruma Komutanlığı" iyi bir örnek teşkil etmektedir.

Kültürel mirasın korunmasına dair Türkiye'deki kolluk güçleri tek bir çatı altında toplanarak yeni bir oluşuma gidilmeli kolluk güçleri sadece yasa dışı definecilik faaliyeti ve kaçakçılık ekseninde kalmayıp tescilli taşınmaz eserlerdeki her türlü müdahaleye karşı da bir denetim mekanizması oluşturmalıdır. Kültürel mirasın korunmasında önemli olan suç teşkil eden eylem oluşmadan önlem alınmasıdır. Burada taşınmaz nitelikteki

kültür varlıklarının denetiminin en üst seviyeye çıkarılarak kolluk güçleri ve ilgili uzmanların yer aldığı arazi teşkilatının oluşturulması önem arz etmektedir. Özellikle kırsal alanlarda yer alan kültür varlıklarının denetimi güncel durumlarının periyodik olarak belgelenmesi olası tahribatın önüne geçebilir. İtalya'daki "Kültürel Miras Koruma Komutanlığı" gibi benzer yapıda teşkilat ilk adımda Türkiye'de yurtdışına sınırı olan illerde pilot bölge olarak hayata geçirilebilir.

Bu bağlamda kurulması gerekli uzmanlaşmış kolluk biriminde; Arkeolog, Sanat Tarihçi, Sosyolog, eğitimci vb. pek çok uzmanın yer alması gerekmektedir. Böylece ülkedeki kültürel miras ile ilgili bölüm mezunlarının istihdamını sağlamaya yardımcı olunabilir ve birimin işleyişi, ilgili mezunların aldığı eğitimden dolayı daha verimli hale gelebilir. Ayrıca ülkemizde yürürlükte olan kültür varlıklarını koruma mevzuatının çağdaş, sosyal, kurumsal ve kültürel yönden güncellenmesi gerekmektedir. Çünkü kültürel mirası koruma kavramı yaşayan bir kavram olarak teknoloji ve güncel yaşam ile doğrudan ilişkilidir. Buna bağlı olarak kültürel miras koruma yasalarının ihlallerine yönelik cezaların hem tatminkar hem de caydırıcı olması gerekmektedir. Son yıllarda yurt dışından iadesi sağlanan eser sayılarında[107] artış gözlemlenmektedir. Bu olumlu bir sonuç olmasına rağmen kaçak kazı yoluyla elde edilen eserlerin envanter kaydı oluşturulamadığından eserlerin iadesinin yurt dışından sağlanması için bakanlık yetkilileri çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu noktada eserlerin yurt dışına çıkarılmadan ülke içerisinde ele geçirilmesi önemlidir.

Kültürel mirasın korunmasında adli ve kolluk açısından gerekli önlemlerin alınması ve bu konuda verilen mücadele çok önemlidir. Fakat asıl olan toplumsal

---

[107] KTB'nin resmi sitesinde yer alan veriler eşliğinde "Türkiye Genelinde 2004-2018 Yılları Arasında Yurt Dışından İadesi Sağlanan Kültür Varlıkları" grafikleştirilerek eser listesi tablo şeklinde verilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bknz: Grafik 2, Tablo 2 https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44470/yurt-disindan-iadesi-saglanan-eserler.htmlur (Temmuz, 2020)

düzlemde kültür varlıklarını koruma bilincinin yükselerek bireylerin eğitimi ve farkındalık seviyelerinin yükseltilmesidir. Bu konuda yapılacak çalışmaların farkındalığı geliştirmesi açısından önemi büyüktür. Türkiye'de; ören yerleri, antik yerleşimler, müzeler vb. alanlarda gerekli güvenliğin sağlanması doğrudan özel güvenlikler tarafından sağlanmaktadır. Söz konusu alanlarda görev yapan özel güvenliğin mutlaka özel eğitimlere tabi tutularak kültürel mirasın korunmasına yönelik faaliyet gösteren kolluk güçleri ile koordineli olmaları bu koordinasyonu sağlayacak organizasyonun sağlanması gerekmektedir. Türkiye'de kaçak kazıları ve soygunları önlemeye yönelik daha etkili müdahale yöntemleri geliştirilmelidir. Örneğin; istihbarata ağırlık verilmeli, ihbar mekanizması aktif hale getirilmeli, kültür varlığı kaçakçılığının ortaya çıkarılmasında muhbirlere verilecek ikramiye artırılmalı, para ve hapis cezaları artırılmalı, metal arayıcı dedektörlerin kullanımı kaldırılmalı veya kısıtlanmalıdır. Korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının tamamının fotoğraflı envanteri yapılarak detaylı/eksiksiz veribatabanı oluşturulmalı, arkeolojik sit alanlarının düzenli aralıklarla kontrolü yapılarak kamera kayıt cihazları, fotokapan yerleştirilmeli ve müze ve ören yerlerinde personel (müze bekçileri, koruma-güvenlik görevlileri) eksikliği giderilmelidir. Kültürel mirasın korunmasında kolluk güçlerinin caydırıcılığı ve önleyici faaliyetleri son derece önem arz etmektedir. Fakat bu durum tek başına yeterli değildir. Kültürel mirasın korunmasında; toplumun tüm kesimlerinin desteğine ihtiyaç duyulmakta, güçlü sivil insiyatiflerin bu mücadelede aktif yer alması gerekmektedir. İlgili konuda faaliyet gösteren tüm paydaşların gerek bilgi gerekse teknolojik açıdan kendilerini güncellemeleri mutlak iş birliği içerisinde olmaları gerekmektedir. Kültürel mirasın korunması kavramı ülkelerin kendi iç sorunları olduğu kadar uluslararası bir sorundur. Tarihi eser kaçakçılığı vb. yasa dışı faaliyetlerde bulunan suç örgütlerinin uluslararası faaliyetler gösterdikleri göz önüne alındığında bu örgütlere karşı verilecek mücadelenin de mutlaka uluslararası koordinasyon ile ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle uluslararası çatı kuruluşlarla iletişim ve entegrasyon son derece önemlidir. Kültürel mirasın korunmasında Türkiye ve İtalya'nın vermiş oluğu mücadele bölge

coğrafyaları doğrudan etkileyecek öneme sahiptir. Her iki ülkenin kültürel mirasının korunmasına dair karşılaştıkları sorunlar da benzerdir. Bu durumlar iki ülke arasında etkileşimin artırılarak kültürel mirasın korunmasında; eğitim, kültür, güvenlik vb. alanlarda iş birliği yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda yapılacak ortak çalışmalar iki ülkenin kültürel mirasının korunmasında önemli adımların atılmasını sağlayacak ve çevre ülkeleri de etkileyecektir. Kültür varlıklarının korunmasının sağlanması yalnızca mevcut yasaların değişikliğiyle, resmi kurum/kuruluşların faaliyetleri ya da kolluk kuvvetlerinin yapacağı çalışmalarla mümkün değildir. Devlet toplumdaki bireylerin müzelere veya arkeolojik alanlara erişimine kolaylık sağlamalı, kültürel mirasın korunması, restorasyonu ve muhafazasına yönelik evrensel saygıyı teşvik eden bir yaklaşımla hareket etmelidir. Eğitim çağındaki çocuklara düzenli aralıklarla başta ebeveynleri olmak üzere, öğretmenler müzeleri gezdirerek bu bilinci oluşturmaya yönelik çabalar içerisine girmelidir. Kültürel miras bilincinin oluşturulması için kültürel miras eğitimi ders müfredatlarının içine alınmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Böylelikle kültürel mirasın insanlık adına korunması için başta devlet olmak üzere, toplumun bütün bireyleri de kendi görevlerini yerine getirebilirse tahribat o kadar az olacaktır.

KAYNAKÇA

Ahunbay, Z., (2010). "Arkeolojik Alanlarda Koruma Sorunları Kuramsal ve Yasal Açıdan Değerlendirme", **Tüba-Ar**, Sayı 8, Ankara: s 103-118.

Ahunbay, Z., (2019). **Kültür Mirasını Koruma İlke ve Teknikleri**, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

Ahunbay, Z., (1999). **Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon**, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

Akın, O.-
Dinçer, İ., (1994). "Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu Kapsamında Koruma Planı ve İdari Yapısı II", Kentsel Koruma Yenileme Kolokyumu, **Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları**, İstanbul s127-131.

Akkaya, Ş., (1951). Herder Şahsiyeti ve Eserleri, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Cilt 9, Sayı 2, Ankara: s 165- 173.

Akurgal, E., (2018). **Türkiye'nin Kültür Sorunları**, Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul.

Akkuş, Z. (2009). **"Tarihi Eser Kaçakçılığın Önlenmesinde Ortaya Çıkan Sorunlar"**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Ana Bilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Akkuş, Z.-Efe, T., (2014). "Tarihsel ve Kültürel Çevrenin Korunması Bakımından Türkiye ve İtalya'daki Kolluğun Görev ve Yetkileri**", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 5, Sayı 2, Malatya: s 313-336.

Asatekin, G., (2004). **Kültür ve Doğa Varlıklarımızı Neyi, Niçin, Nasıl Korumalıyız**, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, DÖSİMM Basımevi, Ankara.

Baysan, N., (2007). **"Tarihsel Çevre Koruma Mevzuatının Değişim**

Süreci: İzmir Mithat Paşa Caddesi Örneği", Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Bektaş, C., (1992). **Koruma ve Onarım**, Yem Yayınları, İstanbul.

Cleree, H., (1995). **Archaeological Heritage Management in the Modern Word**, Cambridge University Press, New York.

Çal, H., (1997). "Osmanlı Devleti'nde Asar-ı Atika Nizamnameleri", **Vakıflar Dergisi**, Sayı 26, İstanbul: s 391-400.

Çal, H., (2005). "Osmanlı'dan Cumhuriyete Eski Eser Kanunları", **60. Yılında İlim ve Fikir Adamı Prof. Dr. Kazım Yaşar Kopraman'a Armağan**, Ankara s 234-270.

Çelepi, M.S., (2016). "Somut Olmayan Kültürel Miras ve Üniversite Gençliği", **Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 3, Sayı 3, Aydın: s 15-35.

Çevik, H.- Taşçı, A. Aydın, Y., (2005). "İtalyan Kolluk Yönetimi", **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt 7, Sayı 4, Ankara: s 117-142.

Çokişler, E., (2019). "Silahlı Çatışmalar Sırasında Kültürel Malların Korunması Rejimi:Tarihsel Gelişimin Analizi",**Uluslararası İlişkiler Akademik Dergi**, Cilt 16, Sayı 61, Aydın: s 55-74.

Dedehayır, H., (2010). **Yerelden Ulusala Ulusaldan Evrensele Koruma Bilincinin Gelişim Süreci**, Çekül Vakfı, Stil Matbaacılık, İstanbul.

Doordan, D.P., (1988). **Building Modern Italy: Italian Architecture, 1914- 1936**, Princeton Architectural Press, New York.

Durmaz, E., (2019). **"Savaşların Kültürel Miras Üzerinde Etkisi:**

Suriye Örneği", Marmara Üniversitesi,Ortadoğu İslam Araştırmaları Enstitüsü Ortadoğu Coğrafyası ve Jeopolitiği Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Ekinci, Y., (2009). **"Tarihi Çevre Korumanın Yönetsel Boyutu ve Yerel Yönetimlerin Sorumlulukları: Selimiye Camii Alan Yönetimi Örneği"**, Trakya Üniversitesi Kamu Yönetim Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

Ekşi, Z., (2012). **"Türkiye'de Koruma Planlaması Sisteminin ve İlgili Mevzuatın İngiltere Örneği ile Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi"**, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara.

Erder, C., (1977). "Venedik Tüzüğü Tarihi Bir Anıt Gibi Korunmalıdır", **Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, Ankara: s 167-190.

Ezici, E., (2020). "Tanzimat Dönemi ve Osmanlı İmparatorluğu'nda Değişen Yönetim Anlayışı", **Belgi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 20, Uşak: s 2801-2821.

Eyice, S., (1972). "İstanbul'da Ortadan Kalkan Bazı Tarihi Eserler", **Tarih Dergisi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul: s 129-164.

Gerçek, F., (1999). **Türk Müzeciliği**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Gerittsen, F., (2011). "Yerinde mi, Yoksa Başka Bir Yerde mi Korunmalı Hollanda'da Arkeolojik Miras Yönetimi", Avrupa Kültürel Miras Kuruluşları ve STK'lar, **Europa Nostra Yayınları**, İstanbul: s 33-40.

Girişken, M.U., (2010). **"Türkiye'de Kültürel Mirasın Korunmasında Yaşanan Sorunlar ve Jeodezik Yaklaşımlar"**, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri

Enstitüsü, Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Göğebakan, Y., (2011). "Ülkemizde Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasının Mimari ve Kent Ölçeğinde Yansımaları", **İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi**, Cilt 1, Sayı 2, Malatya: s 189-210.

Gülersoy, N. Z., (1981). **"Kentsel Alanlarda Alınan Koruma Kararlarının Uygulanabilirliği"**,Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Güner, S., (2017). "Savaşlar ve Kültürel Miras: Kültürel miras; Savaşların Silahlı Çatışmaların Masum Kurbanları Olmaya Devam Ediyor", **2. Uluslararası Strateji ve Güvenlik Çalışmaları Sempozyumu**, İstanbul: s 1-17

Güner, S.- Öz, A.K.-Aydın, M., (2010). "Uluslararası Mevzuatlar Işığında Türkiye'deki Yüksek Eğitim Sisteminde Koruma Eğitimi", **Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları Dergisi**,Sayı 6, İstanbul: s 49-64.

Güvenç, B., (1994). **İnsan ve Kültür**, Remzi Kitabevi Yayınları, İstanbul.

Interpol., (2019). **Creating a Natıonal Cultural Heritage Unit**, Interpol Yayınları, Lyon: s 1-31.

Karaduman, H., (2007). **Türkiye'de Eser Kaçakçılığı**, ICOM Türkiye Milli Komitesi, Ankara.

Kejanlı, T.- Akın. C.T. - Yılmaz, A., (2007). "Türkiye'de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi" **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 6, Sayı 19, Diyarbakır: s 179-196.

Kiper, H. P., (2004). **"Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Tarihsel Kültürel Değerlerin Korunması Türkiye Bodrum Örneği"**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü KamuYönetimi ve Siyaset Bilimi Kent ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalı Yayımlanmış Doktora Tezi, Ankara.

Levent, S.Y., (2009). "Tarihi Çevre Koruma Mevzuatına Genel Bir Bakış", **TMMOB Mimarlar Odası Yayınları**, Ankara: s 62-68.

Madran, E.-
Tağmat, S. T., (2007). Uluslararası Kurumlar ve Belgeler Kültürel ve Doğal Miras, **TMMOB Mimarlar Odası Yayınları**, Ankara.

Madran, E., (2009). "Tarihi Çevrenin Tarihi Osmanlıdan Günümüze Tarihi Çevre: Tavırlar Düzenlemeler", **TMMOB Mimarlar Odası Yayınları**, Ankara: s 6-15.

Madran, E.-
Özgönül, N., (2005). "Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması", **TMMOB Mimarlar Odası Yayınları**, Ankara.

Meyzonnıer, P. (Çev.),-
Metin, İ., (2006). **Avrupa Birliğinde Polis Güçleri**, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

Moltke, H., (Çev.),-
Örs, H., (2017). **Moltke'nin Türkiye Mektupları**, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Nesli, A., (2018). "Eski Eserlerin Korunmasının Hukuk Tarihi Yönüyle İncelenmesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Sayı 1, İzmir: s 431-478.

Önge, M., (2018). "Kültür Mirasını Tanımlamak İçin Türkiye'de Kullanılan İlk Özgün Terim Asar-ı Atika", **Avrasya Terim Dergisi**, Sayı 6, Ankara: s 8-14.

Özdoğan, M., (2008). **Türk Arkeolojisinin Sorunları ve Koruma Politikaları**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Pasinli, A., (2003). **İstanbul Arkeoloji Müzesi**, Akbank Sanat Yayınları, İstanbul.

Rush, L.-
Millington, L., (2015) . **The Carabinieri Command fot the Protection of Cultural Property Saving the World's Heritage**, The Boydell Press, New Jersey: Woodbridge.

Sancaktar, O., (2012). **Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Serav, M., (1956). "İtalya'da Eski Eserlerin ve Güzel Sanatların Korunması", **Vakıflar Dergisi**, Sayı 3, İstanbul: s 119-149.

Skeates, R., (2000). **Debating the Archaeological Heritage**, London: Duckworth.

Soini, K.-
Dessein, J., (2019). **Kültür Sürdürülebilirlik İlişkisi Kavramsal Bir Çerçeveye Doğru**, Burak Gökbulut (çev.), Kültürel Miras Yönetimi, Ankara.

Sterpi, M.-
Salterelli, A., (2013). "The Art Collecting Legal Handbook/Italy", Ed: Bruno Boesch/Massimo Sterpi, **The Art Collecting Legal Handbook**, London: s 27-40.

Şahin, İ., (2004). **"Türkiye'de Kentsel Koruma Politikalarının Gelişimine Yardımcı Bir Yöntem Denemesi, Örnekleme: İstanbul Tarihi Yarımada",** İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Tekeli, İ., (1985). "Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye'de Kentsel Dönüşüm", **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, İletişim Yayınları, Cilt 4, İstanbul: s 877-912.

Teoman, S., (1987) "İtalya'da Kentsel Koruma Kavramına Genel Bakış", Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı Dergisi, İstanbul.

Tunçer, M., (2017). **Dünden Bugüne Kültürel Miras ve Koruma**, Gazi Kitabevi, Ankara.

Türkoğlu, İ., (2002). **"Türkiye'de Arkeolojik Sit Alanlarının Korunması ve Değerlendirilmesi Sorunu"**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı,İstanbul.

Türkseven, H., (2010) **"Osmanlı Devleti'nde Eski Eser Politakası ve Müze-i Hümayun'un Kuruluşu"**, Çanakkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı, Çanakkale.

Tsirogiannis, C., (2016) "Attitudes in Transit: Symes Matcrial from Market to Source", **Association for Research into Crimes against Art**, Sayı 15, Italy: s 79-86.

Tylor, S.E.B.,- (Çev.), Dabağcı, E., (2016). **Kültür Bilimi**, ViraVita E-dergi, s 91-110.

Ürün, Ş., (2016). "**Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme: Doğal Miras Alanları Başvuru, Adaylık ve Değerlendirme Süreçleri**", UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Uzmanlık Tezi, Ankara.

Yılmaz, B., (2006). **"Avrupa Birliği'ne Üye Bazı Ülkelerdeki Kültür Varlıklarını Koruma Yaklaşımı, Örgütlenme ve Türkiye"**, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Restorasyon Anabilim Dalı, İzmir.

Yücel, C., (2004). **"Türkiye'de Kentsel Koruma Alanlarının Planlanmasına Yönelik Bir Sistem Önerisi"**, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Yüksel, F., (2003). "Belediye Gelirlerinde Yetersizlikler ve Alternatif Çözüm Önerileri", **Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Cilt 3, Sayı 6, Tokat: s 49-60.

Elektronik Kaynakça

Avrupa Konseyi, http://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_.tr.mfa (Mart, 2020).

Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP), http://www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-cevre-programi.tr.mfa (Nisan, 2020).

Caschı Blu Della Cultura, La Task Force Italıana "Unıte4Heritage" https://www.beniculturali.it/unite4heritage (Ocak, 2022)

Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Sözleşmesi, https://teftis.ktb.gov.tr/TR-14269/dunya-kulturel-ve-dogal-mirasin-korunmasi-_sozlesmesi.h (Nisan, 2020).

Direzione Generale Archeologia, Belle Arti e Paesaggio, https://dgabap.cultura.gov.it/chi-___siamo/ (Ekim, 2021)

Direzione Generale Sicurezza del Patrimonio Culturale, https://dgspatrimonioculturale.beniculturali.it/direzione-generale-sicurezza-del-patrimonio-culturale/#primo (Ekim, 2021)

Direzione Generale Musei, http://musei.beniculturali.it/struttura (Ekim, 2021)

Emniyet Genel Müdürlüğü Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı Verileri, https://www.egm.gov.tr/kom/kacakcilik-turleri-nelerdir (Mayıs, 2020)

Getty Koruma Enstitüsü, https://www.getty.edu/ (Nisan, 2020).

INTERPOL, https://www.egm.gov.tr/interpol/interpolutaniyalim (Mayıs,2020)

INTERPOL Hizmetleri, https://www.egm.gov.tr/interpol/interpolhizmetler (Mayıs, 2020).

INTERPOL Kültürel Miras, https://www.interpol.int/Crimes/Cultural-heritage-crime/How-we-fight-cultural-heritage-crime (Haziran,2021).

INTERPOL Veri Tabanı: https://www.interpol.int/Crimes/Cultural-heritage-crime/Stolen-Works-of-Art-Database (Haziran,2021).

İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri'nin Görevleri: https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264029/kultur-ve-turizm-bakanligi-il-kultur-ve-turizm-mudurluk-.html (Mayıs, 2020)

İtalya Çevre Fonu, https://fai-international.org/fai/ (Şubat, 2021)

İtalyan Kaleleri Enstitüsü, http://www.istitutoitalianocastelli.it/chi-siamo/un-breve-profilo.html (Şubat, 2021)

İtalya Kültürel Miras Mevzuatı, https://www.federnotizie.it/i-beni-culturali/# (Ağustos, 2020)

İtalyan Koruma Bilimcileri Derneği (Italian Association of Conservation Scientists),

http://www.informagiovaniroma.it/associazioni/elenco-associazioni/iacs-italian-association-of-conservation-scientist (Ekim, 2021)

İtalyan Mimari, Sanatsal, Kentsel Restorasyon Derneği (L'Associazione Italiana per il Restauro Architettonico, Artistico, Urbano),

https://www.assorestauro.org/it/chi-siamo.html (Ekim, 2021)

İtalya Polis Kuvvetleri, https://it.wikipedia.org/wiki/Forze_di_polizia_italiane (Ağustos, 2021)

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Tarihçe ve Tanıtım, https://www.egm.gov.tr/kom/baskanligimiz-tarihce-ve-tanitim (Mayıs, 2020)

Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıkları Koleksiyonculuğu ve Denetim Hakkında Yönetmelik, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100323-3.htm (Mayıs, 2020).

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (KTVKK)'na göre sit kavramı, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.pdf

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Amacı, https://www.kulturportali.gov.tr/portal/bakanligimiz (Mayıs, 2020)

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün Görevleri, https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-43035/kultur-varliklari-ve-muzeler-genel-mudurlugu39nun-gorev-.html (Mayıs, 2020)

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, http://www.kulturvarliklari.gov.tr/yazdir?315695B224F95AFDDC84027CE684D01C (Mayıs, 2020)

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 2863 Sayılı Yasa 35. Madde, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2863&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yurt Dışından İadesi Sağlanan Eserler, https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44470/yurt-disindan-iadesi-saglanan-eserler.html (Mayıs, 2020)

Kültür ve Turizm Bakanlığı Tarafından Yayımlanan Ülkelere Göre 2004-2018 Yılları Arasında İadesi Sağlanan Kültür Varlıkları https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44749/2004--2019-yillari-arasinda-yurtdisindan-iadesi-saglana-.html (Mayıs, 2020).

Kültürel Varlıkların Korunması ve Onarım Çalışmaları Uluslararası Merkezi / ICCROM, https://www.iccrom.org/about/overview/what-iccrom (Nisan,2020).

2014 – 2019 Yılları Arasında Yapılan İzinli Define Arama Kazıları, https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44750/2014--2019-yillari-arasinda-yapilan-izinli-define-arama-.html (Mayıs, 2020).

Uluslararası Kriminal Polis Örgütü, Kültürel Mirası Koruma, https://www.interpol.int/en/Crimes/Cultural-heritage-crime (Nisan, 2020).

Uluslararası Müzeler Konseyi ICOM: https://icom.museum/en/ (Nisan, 2020)

UNESCO: https://en.unesco.org/ (Mart, 2020).

Resmi Gazetede Protokol Bölgesi Tanımı, https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/13199.pdf (Nisan, 2020)

Resmi Gazetede yayımlanan Vakıflar Kanunu, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/02/20080227-2.htm (Mayıs, 2020).

Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2692.pdf (Mayıs,2020).

Samuel von Pufendorf, https://tr.wikipedia.org/wiki/Samuel_von_Pufendorf (Mart, 2020).

TPC ve Yurt Dışındaki Kültürel Miras Çalışmaları https://www.onuitalia.com/2020/11/13/italian-carabinieri-will-take-parti-in-unesco-conference-on-cultural-trafficking/ (Ocak, 2022)

Türk Dil Kurumu'na Göre Kültür Kavramı, https://sozluk.gov.tr/ (Nisan 2020).

Türk Dil Kurumu'na Göre Miras Kavramı, https://sozluk.gov.tr/ (Nisan 2020).

Unıte4Heritage ,https://en.wikipedia.org/wiki/Unite4Heritage (Ocak, 2022)

Vakıflar Genel Müdürlüğü Kaçakçılıkla Mücadele Bürosu, https://www.vgm.gov.tr/faaliyetler/kulturel-faaliyetler/kacakcilikla-mucadele (Mayıs, 2020).

Venedik'in Korunması için Özel Komiteler Birliği, http://www.comprive.org/?lang=en (Şubat, 2021).

Yurt Dışında Bulunan Kültür Varlıkları, http://www.mfa.gov.tr/yurtdisindaki-turk-kultur-varligi.tr.mfa (Mayıs, 2020).

Yüksek Koruma ve Restorasyon Enstitüsü, http://www.icr.beniculturali.it/pagina.cfm?usz=1 (Şubat, 2021

TABLOLAR

TABLO-1

İl	Müze Müdürlüğü	Koleksiyoner Sayısı
Adana	Adana Müzesi	32
Adıyaman	Adıyaman Müzesi	12
Afyon	Afyon Müzesi	3
Aksaray	Aksaray Müzesi	4
Amasya	Amasya Müzesi	6
Ankara	Anadolu Medeniyetleri Müzesi	66
Ankara	Etnografya Müzesi	84
Ankara	Cumhuriyet Müzesi	36
Antalya	Alanya Müzesi	13
Antalya	Antalya Müzesi	41
Antalya	Side Müzesi	5
Antalya	Elmalı Müzesi	2
Aydın	Aydın Müzesi	13
Aydın	Milet Müzesi	15
Balıkesir	Kuva-yi Milliye Müzesi	29
Balıkesir	Bandırma Müzesi	8
Bartın	Amasra Müzesi	3
Batman	Batman Müzesi	2
Bilecik	Bilecik Müzesi	3
Bitlis	Ahlat Müzesi	3
Bolu	Bolu Müzesi	9
Burdur	Burdur Müzesi	6
Bursa	Bursa Müzesi	45
Bursa	İznik Müzesi	5
Çanakkale	Çanakkale Müzesi	12
Çankırı	Çankırı Müzesi	3
Çorum	Çorum Müzesi	2

Denizli	Denizli Müzesi	7
Diyarbakır	Diyarbakır Müzesi	5
Düzce	Konuralp Müzesi	3
Edirne	Edirne Müzesi	12
Elazığ	Elazığ Müzesi	11
Erzincan	Erzincan Müzesi	2
Erzurum	Erzurum Müzesi	5
Eskişehir	Eskişehir Müzesi	17
Gaziantep	Gaziantep Müzesi	22
Giresun	Giresun Müzesi	16
Hatay	Hatay Müzesi	26
Isparta	Isparta Müzesi	2
İstanbul	İstanbul Arkeoloji Müzeleri	211
İstanbul	Ayasofya Müzesi	43
İstanbul	Türk İslam Eserleri Müzesi	117
İstanbul	Hisarlar Müzesi	81
İstanbul	Türbeler Müzesi	4
İzmir	Bergama Müzesi	8
İzmir	Çeşme Müzesi	22
İzmir	İzmir Müzesi	84
İzmir	Ödemiş Müzesi	3
İzmir	Tire Müzesi	4
Kahramanmaraş	Kahramanmaraş Müzesi	16
Karaman	Karaman Müzesi	1
Kars	Kars Müzesi	8
Kastamonu	Kastamonu Müzesi	17
Kayseri	Kayseri Müzesi	18
Kırklareli	Kırklareli Müzesi	1
Kırşehir	Kırşehir Müzesi	5
Kocaeli	Kocaeli Müzesi	21

Konya	Ereğli Müzesi	2
Konya	Konya Müzesi	23
Kütahya	Kütahya Müzesi	7
Malatya	Malatya Müzesi	7
Manisa	Manisa Müzesi	12
Mardin	Mardin Müzesi	2
Mersin	Anamur Müzesi	2
Mersin	Mersin Müzesi	15
Mersin	Silifke Müzesi	4
Mersin	Tarsus Müzesi	3
Muğla	Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi	45
Muğla	Fethiye Müzesi	12
Muğla	Marmaris Müzesi	24
Muğla	Milas Müzesi	4
Nevşehir	Nevşehir Müzesi	22
Nevşehir	Ürgüp Müzesi	9
Niğde	Niğde Müzesi	3
Ordu	Ordu Müzesi	21
Osmaniye	Osmaniye Müzesi	11
Rize	Rize Müzesi	2
Sakarya	Sakarya Müzesi	12
Samsun	Samsun Müzesi	17
Sinop	Sinop Müzesi	12
Sivas	Sivas Müzesi	11
Şanlıurfa	Urfa Müzesi	7
Tekirdağ	Tekirdağ Müzesi	8
Tokat	Tokat Müzesi	7
Trabzon	Trabzon Müzesi	7
Uşak	Uşak Müzesi	2
Van	Van Müzesi	2

Yozgat	Yozgat Müzesi	3
Zonguldak	Krdnz. Ereğli Müzesi	12
TOPLAM	**1.586**	

TABLO-2

1	Aphrodisias Eserleri (A.B.D.) (1980)
2	Tunç Vazo (A.B.D.) (1982)
3	Herakles Lahdine Ait Parçalar (A.B.D.) (1980), (Almanya) (1998)
4	Boğazköy Tabletleri ve Sfenks (Almanya) (1924-1942, 1980,1987)
5	Roma ve Bizans Sikkesi (31 adet) 25.7.1991 / Frank T. SZEDLAK Jr.
6	Antiokhos I Baş Fragmenti (Almanya) (1991)
7	Bursa Osmanlı Evi Müzesi'nden Çalınan Şamdanlar (Londra) (1991)
8	Geç Osmanlı Dönemi Etnoğrafik Eser Koleksiyonu (ABD) (1992)
9	Bronz Vazo (İtalya) (1991)
10	Elmalı Sikkeleri (İsviçre, AB.D.) (1988, 1991, 1992, 1999)
11	Lidya Eserleri (A.B.D.) (1993)
12	Girlandlı Lahit (A.B.D.) (1994)
13	Marsyas Heykeli (A.B.D.) (1994)
14	Aphrodisias Friz Bloğu (A.B.D.) (1994)
15	Gemici Feneri (A.B.D.) (29.09.1994)
16	Aphrodisias Örenyeri'nden Çalınan Meleager Başı (A.B.D.) (1994)
17	İzmir Birgi Aydınoğlu Mehmet Bey Camii'nden Çalınan Minber Kapısı (İngiltere) (1995)
18	Erdek Açıkhava Müzesi'nden Çalınan Torso (A.B.D.) (1995)
19	İzmir Müzesi Bahçesi'nden Çalınan Kadın Heykeli (İsviçre) (1995)
20	Efes Örenyeri'nden Çalınan Kadın Başı (Avusturalya) (1997)
21	Kurşun Mühür (A.B.D.) (1998)
22	Mustafa Kemal Atatürk'ün Gümüş Sigara Tabakası (A.B.D.) (1998)
23	Herakles Lahdine ait Henkel Koleksiyonunda Bulunan Eserler (Almanya) (1998)
24	Divriği Ulu Camii'ye Ait Ahşap Pano (ABD) (İngiltere) (1999)
25	Manş Denizi Batığı'ndaki Eserler (İngiltere) (1999)
26	Konya Beyşehir Eşrefoğlu Camii Giriş Kapısı Panoları (Danimarka) (1999)
27	Heatrow Havaaalanı'nda Ele Geçen Eserler (İngiltere) (2000)

28	Menil Koleksiyonu'ndaki Zeugma Mozaiği'ne Ait Parçalar (A.B.D.) (2000)
29	Nuruosmaniye Kütüphanesi'nden Çalınan Kur'an-ı Kerim (A.B.D.) (2000)
30	Oklahoma Eserleri I (A.B.D.) (2000)
31	Oklahoma Eserleri II (A.B.D.) (2001)
32	Kalsruhe'den İade Edilen Pişmiş Toprak Heykelcik (Almanya) (2001)
33	Topkapı Sarayı Müzesi'nden Çalınan Kur'an-ı Kerim (Kıbrıs) (2000)
34	Tutlingen'de Ele Geçirilen Eserler (Almanya) (2001)
35	Bremen'de Ele Geçirilen Eserler (Almanya) (2001)
36	Mermer Kabartma Levha (Almanya) (2001)
37	Bronz Dionysos Heykeli (İngiltere) (2002)
38	Zürih'de ele geçirilen eserler (İsviçre) 2004
39	Sultan II. Adbülhamit ve kızı Ayşe Osmanoğlu'na ait eşyalar (Paris) (2005)
40	Afrodisias Friz Bloğu (İngiltere) (2006)
41	Avusturya'da Ele Geçirilen Eserler (Innsbruck 2007)
42	Birleşik Arap Emirlikleri'nden Ele Geçirilen Eserler
43	Roma Dönemi'ne Ait Yüzük (2007- İngiltere)
44	Münih Başkonsolosluğumuza Teslim Edilen Dört Adet Sikke (2007 Münih)
45	İki Adet Mermer Stel Parçası (2007 Almanya)
46	Laodikeia Antik Kenti'nden Çalınan Bronz El (İsviçre)
47	Agora Ören Yerinden Çalınan Heykel Başı (Almanya)
48	Balıkesir Saraylar Açıkhava Müzesinden Çalınan Zırhlı İmparator Heykeli Başı (Almanya)
49	Kocaeli Fuar Alanından Çalınan Heykel Başı (Almanya 2008)
50	Bremen Bit Pazarında Ele Geçen 1182 Adet Eser (Almanya 2008)
51	Hırvatistan Macelj Karayolu'nda Ele Geçen Eserler (2009)
52	Sardis Kökenli Tıp Aletleri (2009 A.B.D.)
53	Efes Kökenli Stel (2009 Almanya)
54	Avusturya Tarafından İade Edilen 4 Adet Eser (2009 Avusturya)
55	Tatarlı Tümülüsü'ne Ait Ahşaplar (2010 Almanya)
56	Sırbistan'dan İadesi Sağlanan 1865 Adet Eser

57	İngiltere'den İadesi Sağlanan 17 Adet Eser
58	Almanya'dan İadesi Sağlanan Boğazköy Sfenksi
59	Amerika'dan İadesi Sağlanan Yorgun Herakles Heykeli (2011)
60	Washington Kültür ve Tanıtma Müşavirliği'ne Teslim Edilen Eserler (2012 A.B.D.)
61	Amerika'dan İadesi Sağlanan Troya Eserleri (2012 A.B.D.)
62	Hannover Başkonsolosluğu'na Teslim Edilen 4 Adet Mermer Kültür Varlığı (2012 Almanya)
63	Bursa Sinanpaşa Camii'nin Çinileri (2012 İngiltere)
64	Bulgaristan'dan İadesi Sağlanan 19 Adet Muhtelif Eser ile 1 Adet Mermer Heykel (2012 Bulgaristan)
65	Dallas Sanat Müzesi'nden İadesi Sağlanan Orpheus Mozaiği (2012 A.B.D.)
66	Taş Eser (2012 A.B.D.)
67	Kanatlı Denizatı Broşu (2013 Almanya)
68	Avustralya'dan Getirilen 23 Parça Sikke (2013)
69	18. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları (2013 - İngiltere)
70	Aksaray Ulu Camii Mimber Kapısı Kanatları (2013)
71	ABD'den İade Edilen Amforalar (2014)
72	ABD'den İade Edilen Amforalar (2014)
73	ABD'den İadesi Sağlanan At Gemi (2014)
74	ABD'den İadesi Sağlanan Lydia Bölgesi'ne Ait 10 Adet Mezar ve Adak Steli (2014)
75	Avustralya'dan İadesi Sağlanan "Yortan Kabı" (2014)
76	A.B.D tarafından New York Havalimanı'nda Ele Geçirilen Ülkemize İade Edilen 69 Adet Kültür Varlığı (2014)
77	İngiltere'den İadesi Sağlanan Türk Bayrağı (2014)
78	A.B.D. Brauer Sanat Müzesi'nden İadesi Sağlanan 2 Adet Stel (2015)
79	Avusturya'dan İadesi Sağlanan Boğa Figürini (2015)
80	ABD'den İadesi Sağlanan 2 Adet El Yazması Eser (2015)
81	İsviçre'den İade Edilen Kültür Varlıkları
82	Amerika Birleşik Devletleri'nden İade Edilen Kültür Varlıkları

83	Amerika Birleşik Devletleri'nden İadesi Sağlanan Osmanlı Devlet Arması (2016)
84	Bursa İznik Müzesi Müdürlüğü'nden Çalınan Lahit Parçası (2015)
85	A.B.D.'den İadesi Sağlanan Kültür Varlıkları (2015)
86	Efes Kökenli Mermer Mimari Parça (2016)
87	İnsan Kemiği (2017)
88	Yortan Kabı (2017)
89	Mermi Kovanları (2017)
90	İsviçre'den İadesi Sağlanan Herakles Lahdi (2017)
91	El Yazması (2017)
92	Çini Karo (2017)
93	Sarık (2017)
94	İskoçya'dan İadesi Sağlanan Altın Taç (2018)
95	Fransa'dan İadesi Sağlanan Bronz Dağ Keçisi Heykelciği (2018)
96	Figürlü Mermer Friz Paneli (2018)
97	Şanlıurfa Kökenli Cenaze Töreni Mozaiğinin Bir Parçası (2018)
98	Efes Kökenli Gladyatör Figürini (2018)
99	Bowling Green Devlet Üniversitesinden İade Alınan Mozaikler (2018)
100	Çini Pano (2019)
101	Bulgaristan'dan İade Alınan Eserler (63 Adet) (2019)
102	Pişmiş Toprak Kadın Başı ile 2 adet Sırlı Seramik Parçası (2019)

103	Saraçhane Kökenli Kafatası Parçası (2019)
104	Bulgaristan'dan İade Alınan Eserler (38 Adet) (2019)
105	Isparta Kökenli Lahit Parçası (2020)
106	Tunç Boğa Arabası Modeli (2020)
107	İtalya'da Bulunan Lidya Yazıtı (2020)
108	Adak Heykeli "Kybele" (2020)
109	Macaristan'dan İadesi Sağlanan Eserler (2021)
110	Fransa'dan Gönüllü Olarak İade Alınan Pişmiş Toprak Figürin ve Figürin Başı (2021)
111	Hollanda'dan İadesi Sağlanan Çiniler (2021)
112	Amerika Birleşik Devletlerinden Gönüllü İade Alınan Amphoralar (2021)
113	Amerika Birleşik Devletlerinden Gönüllü İade Alınan Pişmiş Toprak Çömlekler (2021)

TABLO-3

1954 Lahey Toplantısı (Hague Convention) 1954 Lahey Protokolü (Hague Protocol) 1999 Lahey Protokolü (Hague Protocol)	**9 Mayıs 1958** **9 Mayıs 1958** **10 Temmuz 2009**
1970 UNESCO Toplantısı (UNESCO Convention)	**2 Ekim 1999**
1995 UNIDROIT Toplantısı (UNIDROIT Convention)	**11 Ekim 1978**
1972 Dünya Mirası Toplantısı (World Heritage Convention)	**23 Haziran 1978**
2001 Sualtı Mirası Toplantısı (Underwater Heritage Convention)	**8 Ocak 2010**
2003 Somut Olmayan Miras Toplantısı (Intangible Heritage Convention)	**30 Ekim 2007**
2005 Kültürel İfadelerin Çeşitliliği Konferansı (Diversity of Cultural Expressions Convention)	**19 Şubat 2007**

TABLO-4

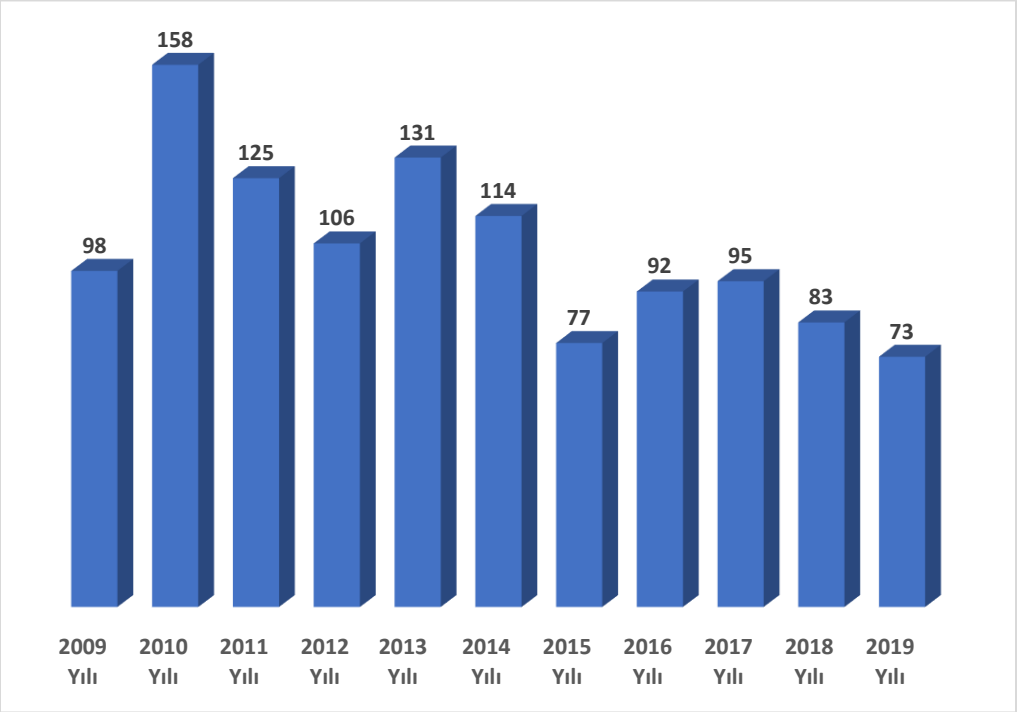
Avrupa Kültür Konferansı (European Cultural Convention)	**16 Mayıs 1957**
Avrupa Mimarlık Mirasının Korunması Konferansı (European Convention for the Protection of the Architectural Heritage)	**31 Mayıs 1989**
Avrupa Kültürel Varlıklara Yapılan Saldırılar Konferansı (European Convention on Offences Relating to Cultural Property)	**30 Temmuz 1985**
Avrupa Arkeolojik Mirasın Korunması Toplantısı (European Convention for the Protection of the Archaeological Heritage)	**16 Ocak 1992**
Avrupa Bölgesel ya da Azınlık Dilleri Tüzüğü (European Charter for Regional or Minority Languages)	**27 Haziran 2000**
Ulusal Azınlıkların Korunması Çerçeve Sözleşmesi (Framework Convention for the Protection of National Minorities)	**3 Kasım 1997**
Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi (La Convenzione per la Salvaguardia del Patrimonio Culturale Immateriale)	**30 Ekim 2007**

TABLO-5

Sözleşmeler	Türkiye	İtalya
Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (1992)	✔	✔
Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi (1985)	✔	✔
Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi (1972)	✔	✔
Silahlı Bir Çatışma Halinde Kültür Mallarının Korunmasına Dair Sözleşme (1954)	✔	✔
Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferlerinin Önlenmesi ve Yasaklanması için Alınacak Tedbirlerle İlgili Sözleşme (1970)	✔	✔
Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi (2003)	✔	✔

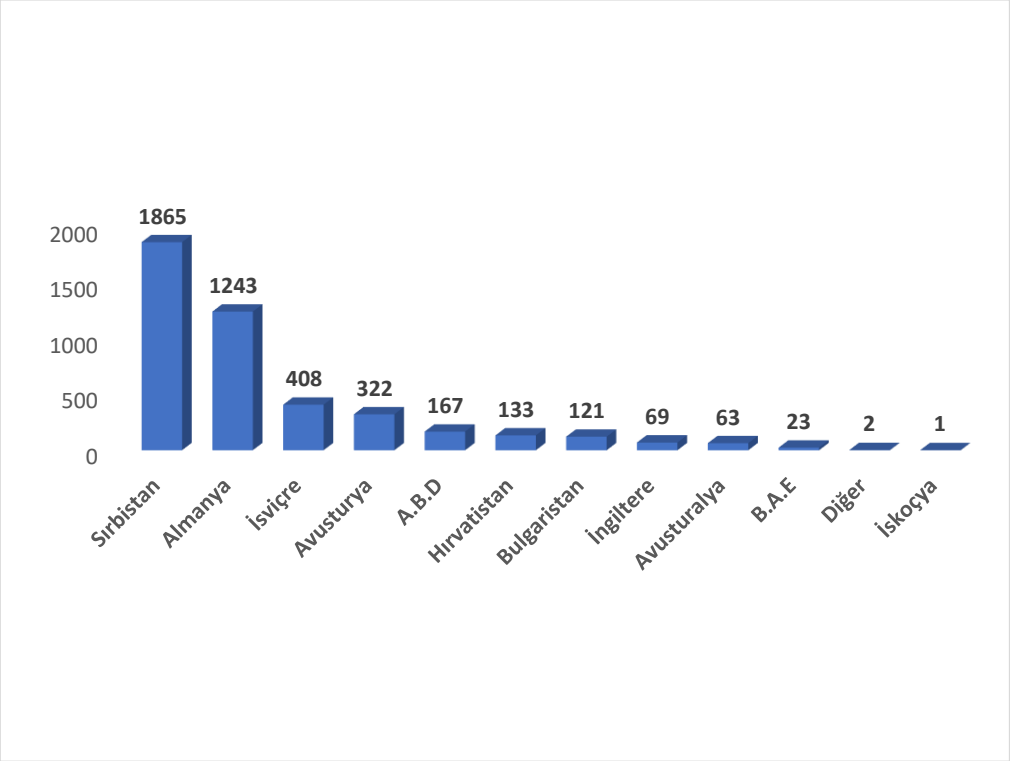
GRAFİKLER

GRAFİK-1

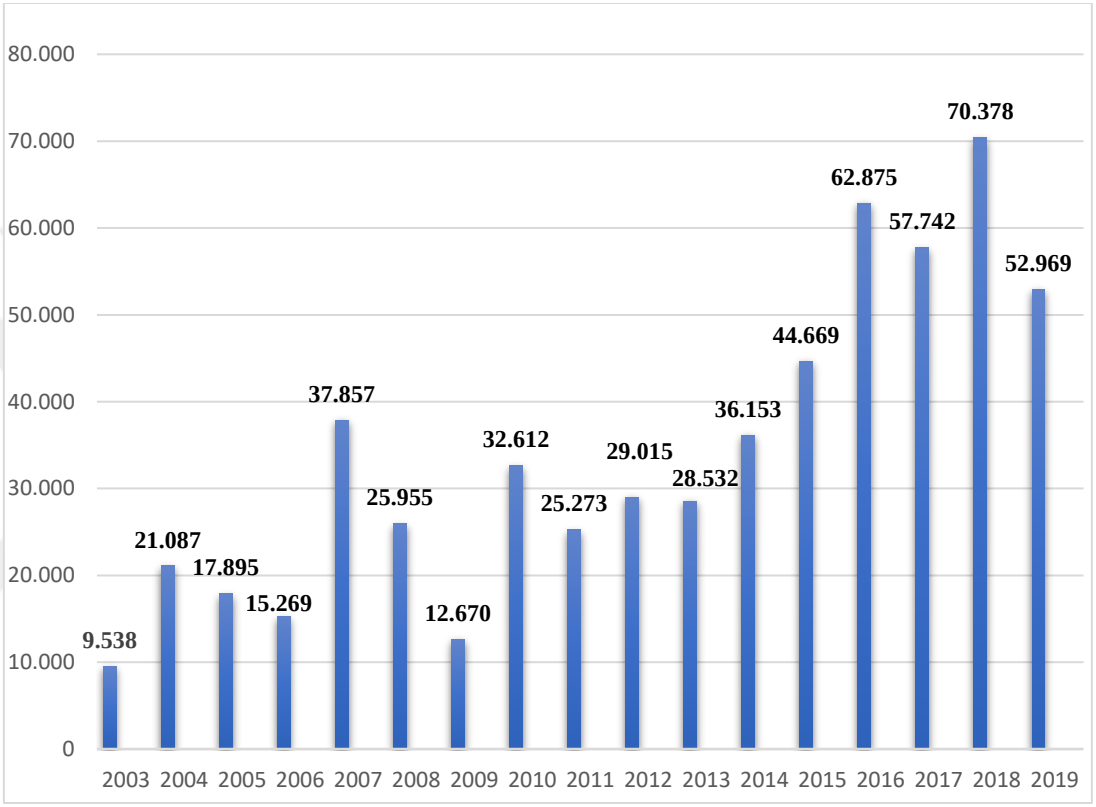
Türkiye Genelinde 2009-2019 Yılları Arasında Yapılan İzinli Define Kazısı Grafiği.

GRAFİK-2

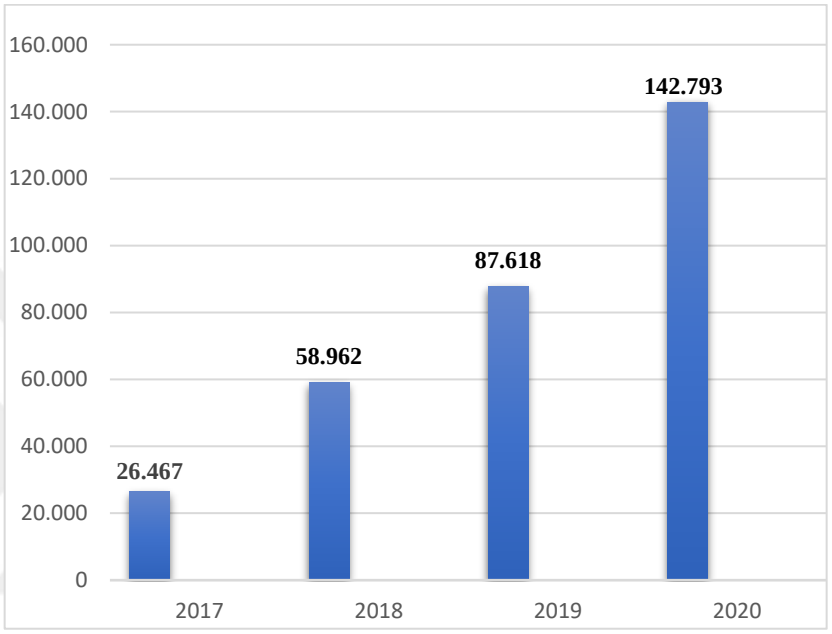
Türkiye Genelinde 2004-2018 Yılları Arasında Yurt Dışından İadesi Sağlanan Kültür Varlıkları.

GRAFİK-3

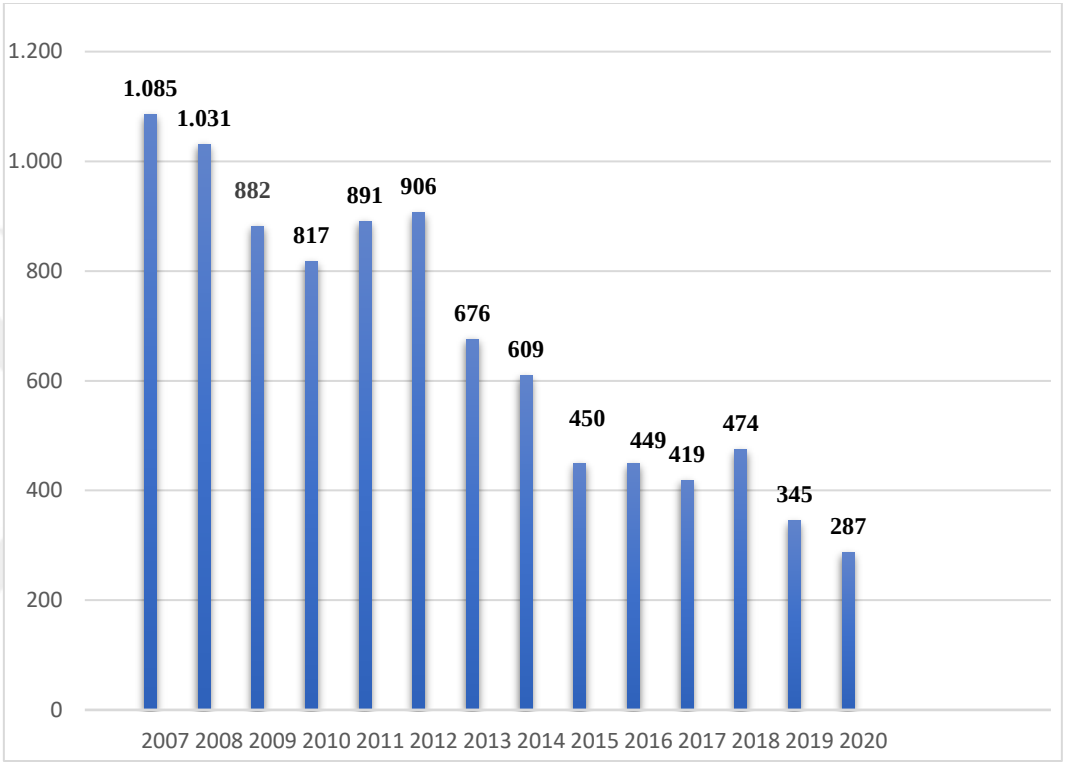
Türkiye Genelinde 2003-2019 Yılları Arasında Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından Yapılan Operasyonlar Sonucu Ele Geçirilen Eski Eserlerin Sayısı.

GRAFİK-4

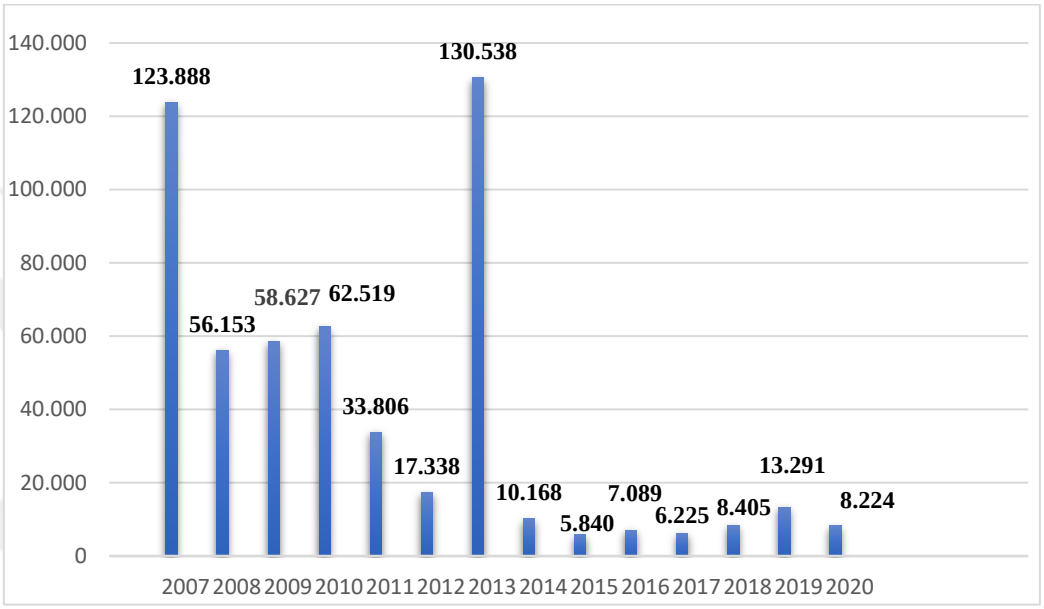
Türkiye Genelinde 2017-2020 Yılları Arasında JGK Tarafından Yapılan Operasyonlar Sonucu Ele Geçirilen Eski Eserlerin Sayısı.

GRAFİK-5

İtalya Genelinde 2007-2020 Yılları Arasında *Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale* (TPC*)* Tarafından Yapılan Toplam Operasyon Sayısı.

GRAFİK-6

İtalya Genelinde 2007-2020 Yılları Arasında *Camondo dei Carabinieri per la Tutela del Patrimonio Culturale* (TPC*)* Tarafından Yapılan Operasyonlar Sonucunda Elde Edilen Eski Eser Sayıları.

LEVHALAR

LEVHA 1

CARABINIERI
TUTELA PATRIMONIO CULTURALE

A

CARABINIERI
TUTELA PATRIMONIO CULTURALE

B

C

LEVHA 2

A

B

C

D

LEVHA 3

A

B

LEVHA 4

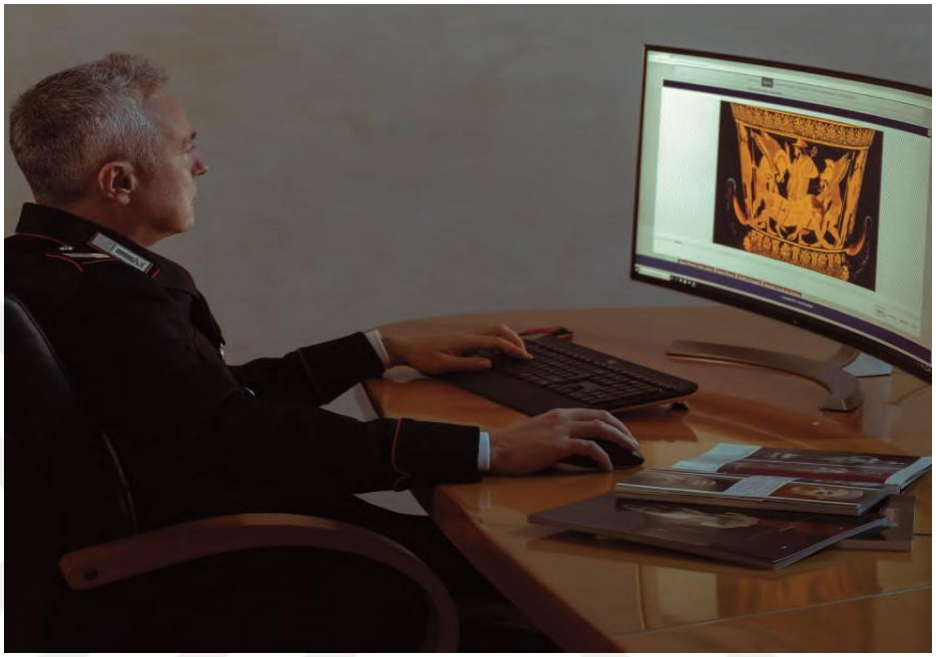

CRIMINAL INVESTIGATION
& INQUIRY DIRECTORATE
مديرية التحريات والتحقيقات الجنائية

A

B

LEVHA 5

A

Scansiona il QR Code
per scaricare
l'applicazione "iTPC"
iTPC iOS
Scan the QR code
to download the
"iTPC" application
iTPC Android

B

Nucleo Carabinieri Tutela Patrimonio Culturale di Palermo

NewSicilia

newSicilia.it - 04 marzo 2020 – estratto di pagina *web*

Recuperato prezioso dipinto del "manierismo" siciliano rubato, ritorna alla parrocchia: denunciato un uomo per ricettazione

PALERMO – I carabinieri del Comando Tutela Patrimonio Culturale recuperano un prezioso dipinto, rubato nel 1982 dalla chiesa di San Domenico di Castelvetrano, in provincia di Trapani.

I carabinieri del Nucleo Tutela Patrimonio Culturale di Palermo coadiuvati dal Comando Compagnia Carabinieri di Castelvetrano, al termine di un'indagine coordinata dalla Procura della Repubblica di Palermo, hanno restituito a Don Giuseppe Undari, parroco della chiesa di San Domenico, un prezioso dipinto, olio su tela, risalente al XIX secolo, raffigurante "Visitazione della Madonna".

Il recupero è frutto del costante monitoraggio del mercato antiquariale effettuato dai carabinieri del TPC. In particolare, confrontando le immagini e i dati riguardanti le opere presenti nel catalogo di una casa d'aste palermitana con quelle contenute all'interno della "Banca Dati dei Beni Culturali illecitamente sottratti" (gestita dal Comando Carabinieri Tutela Patrimonio Culturale), i militari dell'Arma hanno focalizzato l'attenzione su un dipinto di provenienza sospetta. I successivi accertamenti hanno permesso di confermare che si trattava proprio del quadro rubato. Dalle indagini non sono emerse responsabilità a carico della casa d'aste che, in qualità di mandatario, aveva posto in vendita il dipinto per conto di un uomo, denunciato per ricettazione.

Dopo anni, il quadro ritorna al proprio posto restituendo alla chiesa castelvetranese una significativa tessera dell'identità culturale e artistica di una delle più antiche chiese di Castelvetrano, le cui origini risalgono al XV secolo. La chiesa decorata con stucchi e affreschi di pregevole fattura eseguiti da Antonino Ferraro da Giuliana. E' un'opera fondamentale per la storia dell'architettura in Sicilia; costituisce, infatti, uno degli esempi più significativi di quel manierismo siciliano che preannuncia l'imminente Barocco. Il quadro è stato già restituito alla parrocchia di "San Domenico".

L'operazione si inquadra nel contesto di una sinergica collaborazione tra il Comando TPC, l'Arma Territoriale e le Diocesi per una efficace tutela del patrimonio culturale ecclesiastico, con la restituzione alla collettività di quelle opere che ne costituiscono l'identità locale.

C

LEVHA 6

A

B

LEVHA 7

REPUBLICA ARGENTINA
POLICIA FEDERAL

A

FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION
ART CRIME TEAM

B

C

EKLER

İtalya'nın 2004/42 sayılı Kültürel Miras ve Çevre Tüzüğü

Madde 1

Prensipler

1. Anayasa'nın 9. maddesinin uygulanmasında Cumhuriyet, kültür mirasını Anayasanın 117. maddesinde belirtilen yetkiler ve bu kanunun hükümlerine göre korur ve geliştirir.
2. Kültürel mirasın korunması ve zenginleştirilmesi, ulusal topluluğun ve topraklarının hafızasını korumaya ve kültürün gelişimini teşvik etmeye ortak olacaktır.
3. Devlet, Bölgeler, Metropol Alanları, İller ve Belediyeler, kültürel mirasın korunmasını sağlar ve sürdürür ve halkın yararlanmasını ve geliştirilmesini teşvik eder.

4. Diğer kamu kurumları, faaliyetlerini yürütürken, kültürel miraslarının korunmasını ve halkın yararlanmasını sağlar.

5. Kültürel mirasa ait özel mülk sahipleri, mülk sahipleri veya sahipleri bu mirasın korunmasını sağlamalıdır.

6. 6. 3. 4. ve 5. paragraflarda belirtilen kültürel mirasın korunması, halktan yararlanılması ve zenginleştirilmesi ile ilgili faaliyetler, koruma yasalarına uygun olarak yürütülür.

Madde 2

Prensipler

1. Kültürel miras, kültürel varlıklardan ve peyzaj varlıklarından oluşur.

2. Kültürel varlıklar, 10. ve 11. maddeler uyarınca sanatsal, tarihi, arkeolojik, etnoantropolojik, arşivsel ve bibliyografik ilgiyi sunan ve kanunla veya kanunla belirlenen medeniyetin değerlerine tanıklık eden yasaya uygun taşınmaz ve taşınabilir şeylerden oluşur.
3. Peyzaj varlıkları, arsanın tarihi, kültürel, doğal, morfolojik ve estetik değerlerinin ifadesi olan 134. maddede belirtilen bina ve alanlar ile kanunla veya kanunla belirlenen diğer her türlü varlıktan oluşur.
4. Devlete ait kültürel miras varlıkları, hükümetin kullanım ihtiyaçlarına uygun olarak ve aksi yönde hiçbir koruma nedeni kalmaması şartıyla, kamu yararına tahsis edilecektir.

Madde 3

Kültürel Mirasın Korunması

1. Koruma, yeterli araştırma prosedürleri temelinde, kültürel mirası oluşturan varlıkları tanımlamayı ve yukarıda bahsedilen mirasın halkın yararlanma amacıyla korunması ve muhafazasını sağlamayı amaçlayan işlevlerin yerine getirilmesi ve faaliyetlerin düzenlenmesinden oluşur.
2. Koruma işlevleri ayrıca kültürel mirasa özgü haklara ve davranışlara uymayı veya düzenlemeyi amaçlayan hükümler aracılığıyla gerçekleştirilir.

Madde 4

Kültürel Mirasın Korunmasında Devletin İşlevi

1. Anayasa'nın 118. maddesine göre koruma işlevlerinin birleşik olarak yerine getirilmesini sağlamak için, aynı işlevler, yukarıda adı geçen işlevleri doğrudan yerine getirecek olan ve bundan böyle "Bakanlık" olarak anılacak Kültürel Miras ve Faaliyetler Bakanlığına atfedilmiştir. Ayrıca, 5. maddenin 3. ve 4. fıkraları uyarınca anlaşma ve koordinasyon biçimleri yoluyla Bölgelerdeki

uygulamalarını da sunabilir. Aynı 5. maddenin 2. ve 6. fıkraları uyarınca Bölgelere daha önce tanınmış olan işlevler etkilenmeyecektir.

2. Bakanlık, devlete ait kültür varlıklarının korunması veya Bakanlık dışındaki idareler veya şahıslara verilmiş olsa dahi koruma işlevini yerine getirir.

Madde 5

Kültürel Mirasın Korunmasında Bölgeler ve Diğer Bölgesel Hükümet Organlarının İş Birliği

1. Bundan böyle "diğer bölgesel hükümet organları" olarak anılacak olan Bölgelerin yanı sıra Belediyeler, Büyükşehir Alanları ve İller, bu Kanunun İkinci Kısmının I. Başlık hükümlerine uygun olarak koruma işlevlerinin yerine getirilmesinde Bakanlık ile iş birliği yapacaklardır.
2. Devlete ait olmayan ve Devlet korumasına tabi olmayan el yazmaları, imzalar, belgeler, incunabula ve kitap koleksiyonları ile devlete ait olmayan kitap, baskı ve gravürlere ilişkin bu Kanunun sağladığı koruma işlevleri, Bölgeler tarafından uygulanmaktadır.
3. Bölgeler, belirli anlaşmalar veya düzenlemeler temelinde ve bundan böyle "Eyalet-Bölgeler Konferansı" olarak anılacak olan Devlet, Bölgeler ve özerk Trento ve Bolzano illeri arasındaki İlişkiler için Daimi Konferansın ön görüşüne bağlı olarak, Özel kitap koleksiyonlarının yanı sıra coğrafi haritalar, müzik notaları, fotoğraflar, filmler veya diğer görsel-işitsel materyalleri Devlete ait olmayan ilgili negatifler ve matrislerle koruma işlevlerini yerine getirir.
4. Paragrafta öngörülen formlarda ve farklılaşma ve uygunluk ilkeleri temelinde, koruma ile ilgili olarak talep eden Bölgelerle ek koordinasyon biçimleri belirlenebilir.
5. Anlaşmalar veya düzenlemeler, diğer yerel yönetim organlarıyla belirli iş birliği biçimleri sağlayabilir.

6. Peyzaj varlıklarının korunmasına yönelik idari işlevler, bu maddenin üçüncü bölümünde belirtilen hükümlere göre Bölgelere verilecektir.
7. 2. 3. 4. 5. ve 6. fıkralarda belirtilen görevlerle ilgili olarak, Bakanlık, sürekli hareketsizlik ve görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi durumunda yönlendirme ve denetleme yetkisine ve ikame yetkisine sahip olacaktır.

Madde 6

Kültürel Mirasın İyileştirilmesi

1. İyileştirme, kültürel mirasla ilgili bilgileri teşvik etmeyi ve aynı mirasın kullanılması ve halktan yararlanılması için en iyi koşulları sağlamayı amaçlayan işlevlerin uygulanmasından ve faaliyetlerin düzenlenmesinden oluşur. Geliştirme ayrıca aşağıdakilerin tanıtımını ve desteğini de içerir: kültürel miras üzerinde koruma çalışması.
2. İyileştirme, korumaya uygun ve gerekliliklerine zarar vermeyecek formlarda gerçekleştirilir.
3. Cumhuriyet, kültürel mirasın zenginleştirilmesine ister tek tek bireyler ister dernekler olsun, özel konuların katılımını teşvik eder ve sürdürür.

Madde 7

Kültürel Mirasın İyileştirilmesine İlişkin İşlev ve Görevler

1. Bu madde kültürel mirasın zenginleştirilmesi ile ilgili temel ilkeleri belirler.
2. Bölgeler, yasama yetkilerini bu ilkelere uygun olarak kullanır.
3. Bakanlık, Bölgeler ve diğer yerel yönetim organları, kamu mülkiyetinin artırılmasına yönelik faaliyetlerin koordinasyonu, uyumlaştırılması ve bütünleştirilmesi için çalışır.

Madde 8

Özel Özerkliğe Sahip Bölgeler ve İller

1. Bu Kanunda düzenlenen hususlarda, özel statü Bölgeleri ile Trento ve Bolzano özerk illerine kanun ve ilgili uygulama yönetmelikleri ile tanınan yetkiler yürürlükte kalacaktır.

Madde 9

Dinin İlgi Alanındaki Kültürel Varlık

1. Bakanlık ve uygun olduğu hallerde Bölgeler, Katolik Kilisesi kurum ve kuruluşlarına ve diğer dini mezheplere ait dini çıkarlara yönelik kültürel varlıkların gerekliliklerine ibadet ihtiyaçlarına göre ve ilgili makamlarla mutabık kalınarak ilgilenir.
2. Aynı şekilde 18 Şubat 1984 tarihinde imzalanan Lateran Anlaşmasının Değiştirilmesine İlişkin Anlaşmanın 12. maddesine göre akdedilen anlaşmalarda yer alan hükümler, 18 Şubat 1984 tarihinde imzalanıp, onaylanarak yürürlüğe konulmuştur. 25 Mart 1985 tarihli 121 sayılı veya Katolik Kilisesi dışındaki dini mezheplerle yapılan anlaşmalara dayanılarak çıkarılan kanunlara Anayasanın 8. maddesinin 3. fıkrasına da uyulacaktır.

İKİNCİ KISIM

Kültür Varlıkları

BAŞLIK I

Koruma

Bölüm I

Koruma Amacı

Madde 10

Kültür Varlıkları

1. Kültür varlığı, Devlete, Bölgelere, diğer bölgesel hükümet organlarına ve diğer herhangi bir kamu kurum ve kuruluşuna ve sanatsal, tarihi, arkeolojik veya etno-antropolojik özelliklere sahip kar amacı gütmeyen özel derneklere ait taşınmaz ve taşınabilir şeylerden oluşur.
2. Kültür varlığı ayrıca şunları içerir;

a) Müze koleksiyonları, resim galerileri, sanat galerileri ve diğer Devletin, Bölgelerin, diğer bölgesel hükümet organlarının yanı sıra diğer hükümet organlarının ve kurumlarının sergi mekanları;
b) Devletin, Bölgelerin arşivleri ve tekil belgeleri, diğer bölgesel hükümet organları ve diğer herhangi bir hükümet organı ve enstitüsü;
c) Eyalet, Bölgeler, diğer bölgesel hükümet organlarının yanı sıra diğer hükümet organları ve enstitülerindeki kütüphanelerin kitap koleksiyonları.

3. Kültür varlığı, 13. maddede öngörülen beyanda bulunulduğunda aşağıdakileri de içerir:

a) 1. paragrafta belirtilenler dışındaki konulara ait olan, özellikle sanatsal, tarihi, arkeolojik veya etno-antropolojik önemi olan taşınmaz ve taşınabilir şeyler;
b) Özel şahıslara ait olan ve özellikle tarihi açıdan önemli olan arşivler ve bireysel belgeler;
c) Özel şahıslara ait, istisnai kültürel ilgiye sahip kitap koleksiyonları;
d) Siyasi veya askeri tarihe, genel olarak edebiyat, sanat ve kültür tarihine atıfları nedeniyle özellikle önemli olan veya kamunun kimliğine ve tarihine tanıklık eden taşınmaz ve taşınabilir şeyler, kime ait olursa olsun, kolektif veya dini kurumlar;

e) Gelenek, ünlü ve belirli çevresel özellikler sayesinde bir bütün olarak istisnai bir sanatsal veya tarihsel ilgi olan, ait oldukları kişiye ait olan koleksiyonlar veya nesneler dizisi.

4. Paragraf 1 ve paragraf 3, mektup

a) Paleontoloji, tarih öncesi ve ilkel medeniyetlerle ilgili şeyler;

b) Nümismatik ilgi çekici şeyler;

c) Nadir veya değerli nitelikteki el yazmaları, imzalar, kağıtlar, incunabula ve aynı zamanda ilgili matrisleri ile kitaplar, baskılar ve gravürler;

d) Ender ve değerli nitelikteki coğrafi haritalar ve müzik notaları;

e) Göreli negatifleri ve matrisleri, sinematografik filmler ve genel olarak görsel-işitsel destekleri olan, nadir ve değerli nitelikte fotoğraflar;

f) Sanatsal veya tarihi ilgiye sahip villalar, parklar ve bahçeler;

g) Halka açık meydanlar, sokaklar, yollar ve sanatsal veya tarihi açıdan ilgi çekici diğer kentsel açık alanlar;

h) Tarihi veya etno-antropolojik açıdan ilgi çeken maden sahaları;

i) Sanatsal, tarihi veya etno-antropolojik ilgiye sahip gemiler ve şamandıralar;

j) Kırsal ekonomi geleneğinin kanıtı olarak tarihsel veya etno-antropolojik ilgiye sahip kırsal mimari türleri.

5. 64. ve 178. madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 1. fıkra ve 3. fıkrada belirtilen, yaşayan yazarların eseri olan veya elli yıldan daha önce üretilmemiş olan a) ve e) harfleri bu başlığa tabi değildir.

Madde 11

Özel Koruma Hükümlerine Tabi Mülkiyet

1. 10. maddenin uygulanmasına hale getirmeksizin, aşağıdakiler, tesisler ve koşullar meydana geldiğinde, bu başlığın belirli hükümlerinin konusu oldukları sürece kültürel varlık olarak kabul edilecektir:

a) Freskler, armalar, duvar yazıları, plakalar, yazıtlar, çadırlar ve diğer bina süsleri (50. maddenin 1. fıkrasında atıfta bulunulan, kamuya açık olsun veya olmasın);
b) 51. maddede belirtilen sanatçı stüdyoları;
c) 52. maddede belirtilen halka açık alanlar;
d) 64 ve 65. maddelerde atıfta bulunulan, elli yıldan daha önce üretilmeyen veya yaşayan bir yazar tarafından yaratılmış resim, heykel, grafik sanatı ve her türlü sanat eserleri;
e) 37. maddede atıfta bulunulan, belirli sanatsal değeri olan çağdaş mimari eserleri; göreli negatifleri ve matrisleri ile fotoğraflar,
f) 65. maddede atıfta bulunulan, yirmi beş yıldan daha uzun bir süre önce herhangi bir yolla üretilmiş sinematografik eserler, görsel-işitsel materyal veya görüntü sekansları, sözlü veya sözlü olayların dokümantasyonu;
g) 65. ve 67. Maddelerin 2. Fıkrasında atıfta bulunulan yetmiş beş yaşından büyük taşıma araçları;
h) 65. maddede atıfta bulunulan elli yıldan daha eski olan bilim ve teknoloji tarihine ilişkin mülkiyet ve çıkar araçları;
i) 50. maddenin 2. paragrafında atıfta bulunulan I. Dünya Savaşı tarihi mirasının korunmasına ilişkin yürürlükteki yasalarla tanımlanan kalıntılar.

Madde 12

Kültürel Çıkarın Doğrulanması

1. Elli yıldan fazla bir süre önce yaşayan ve üretilmeyen sanatçıların eseri olan 10. maddenin 1. fıkrasında belirtilen taşınmaz ve taşınır mallar, 2. fıkra'da belirtilen doğrulama yapılıncaya kadar bu unvan hükümlerine tabidir.
2. Bakanlığın yetkili organları, resen veya talep üzerine eşyaların ait olduğu taraflar tarafından yapılan göreceli tanımlayıcı bilgiler eşliğinde, 1. paragrafta belirtilen şeylere sanatsal, tarihi, arkeolojik ve etno-antropolojik ilginin varlığını,

değerlendirmenin tekdüzeliğini sağlamak için Bakanlığın kendisi tarafından kurulan genel nitelikteki yönergelere dayanarak doğrulanır.

3. Devlete ait olan taşınmaz mallar için, 2. paragrafta atıfta bulunulan talep, mülklerin listelerini ve ilgili tanımlayıcı bilgi sayfalarını içerecektir. Listelerin hazırlanması için kriterler ve yöntemler açıklayıcı bilgi formlarının hazırlanması ve listelerin ve bilgi formlarının iletilmesi için, devlet mülkiyet Kurumu ile uyumlu olarak kabul edilen bir Bakanlık Kararnamesi ve Savunma idaresine kullanılan binalar için, yetkili iş ve devlet mülkiyeti genel müdürlükleri ile uyumlu olarak oluşturulur. Bakanlık, 1. fıkrada belirtilen diğer taraflar adına doğrulama talebinin ve ilgili tanımlayıcı belgelerin hazırlanması ve sunulmasına ilişkin kriterleri ve prosedürleri kendi kararnameleri ile belirler.
4. Doğrulamaya tabi tutulan eşyalarda 2. paragrafta belirtilen menfaat bulunmazsa, aynı hususlar bu başlık hükümlerinin uygulanmasının dışında bırakılacaktır.
5. Devlete, Bölgelere ve diğer bölgesel hükümet organlarına ait şeyler için olumsuz bir değerlendirme yapılması durumunda, ilgili bilgileri içeren dosya, mülkün Devlet mülkiyetinden serbest bırakılmasını emredebilmeleri için yetkili makamlara iletilecektir.
6. 3. paragrafta atıfta bulunulan ve 4. paragrafta atıfta bulunulan, kamu mülkiyetinden salıverilmesinin emredildiği şeyler, bu Tüzüğün amaçları doğrultusunda, serbestçe devredilebilir.
7. Sanatsal, tarihi, arkeolojik veya etnoantropolojik çıkarların 2. paragrafta atıfta bulunulan genel yönergelere uygun olarak tespiti, 13. madde kapsamındaki beyanı teşkil edecek ve nispi tedbir, 15. maddenin fıkrasında belirtilen şekilde kaydedilecektir. 2. Mülkler, kesinlikle bu Başlık hükümlerine tabi kalacaktır.
8. 7. paragrafta belirtilen tedbir ile birlikte olumlu olarak değerlendirilen devlete ait taşınmaz mallara ilişkin açıklayıcı bilgi sayfaları, taşınmaz mal varlıklarının izlenmesi ve ilgili kurumsal yetkinliklerine göre iş planlaması amacıyla Bakanlık ve Devlet mülkiyet Kurumu'nun erişebileceği bilgisayarlı bir arşivde saklanır.

9. Bu maddenin hükümleri, ait oldukları öznelerin hukuki statülerini herhangi bir şekilde değiştirmesi durumunda dahi, 1. fıkrada belirtilen şeylere uygulanacaktır.
10. Kararnamenin 27. maddesinin 8., 10., 12., 13. ve 13. paragraflarının hükümleri 30 Eylül 2003 tarih ve 269 sayılı Kanun, değiştirilerek Kanun haline getirilmiştir. 24 Kasım 2003 tarihli 326 sayılı belge yürürlükte kalacaktır.

Madde 13

Kültürel Önem Beyanı

1. Beyan, söz konusu şeyde 10. maddenin 3. fıkrası uyarınca gereken faizin varlığını tespit eder.
2. 10. maddede belirtilen mülkler için beyanname aranmaz, paragraf 2. Bu tür mülkler, ait oldukları özneler herhangi bir şekilde yasal statülerini değiştirdiğinde bile korumaya tabi kalır.

Madde 14

Beyan Prosedürü

1. Müfettiş, kültürel çıkar beyanı prosedürünü başlatır ve bunu Bölge'den veya diğer ilgili bölgesel hükümet organlarından gelen motive edilmiş bir talebe cevaben, mülk sahibine, mal sahibine veya sahibine, yasal hak ne olursa olsun bildirir.
2. Bildirim, kimlik ve Kimlik Doğrulama unsurlarını içermelidir. Ön incelemelerden kaynaklanan şeyin değerlendirilmesi, 4. paragrafta belirtilen etkilerin belirtilmesi ve herhangi bir gözlemin sunumu için her durumda en az otuz gün olabilen zaman sınırı belirtilmelidir.
3. Prosedür bina kompleksleri ile ilgiliyse, bildirim ayrıca Belediye veya Büyükşehir Alanına da iletilecektir.

4. Bildirim, önleyici bir tedbir olarak, Bölüm II'de, Bölüm III'ün I. Bölümünde ve bu Başlığın IV. Bölümünün I. Bölümünde belirtilen hükümlerin uygulanmasını gerektirecektir.
5. 4. fıkrada belirtilen etkiler, 4 nolu kanunun 2. maddesinin 2. fıkrası uyarınca Bakanlığın tesis edeceği beyan usulü süresinin dolması ile sona erer. 241, 7 Ağustos 1990.
6. Kültürel ilgi beyanı Bakanlıkça kabul edilir.

Madde 15

Beyanname Bildirimi

1. Madde 13 uyarınca öngörülen beyan, söz konusu şeyin yasal hakkı ne olursa olsun, sahibine, sahibine veya sahibine, bir işlem sunucusu tarafından veya teslim bildiriminin alındığı kayıtlı bir mektupla bildirilir.
2. Taşınmaz veya taşınır mallarla ilgili olarak kamuoyuna bildirilecek hususlar söz konusu olduğunda, beyanname tedbiri, müfettişin talebi üzerine ilgili sicillere kaydedilir ve herhangi bir yasal hak ne olursa olsun müteakip herhangi bir malik, malik veya mal sahibi için etkilidir.

Madde 16

Beyana Karşı İdari İtiraz

1. 13. maddede belirtilen beyana itiraz, beyanname bildiriminden itibaren otuz gün içinde meşruiyet veya esasa ilişkin gerekçelerle Bakanlığa yapılabilir.
2. Temyiz teklifi, itiraz edilen tedbirin etkilerinin askıya alınmasını gerektirir. İhtiyati tedbir olarak, Bölüm II'de, Bölüm III'ün I. Bölümünde ve bu Başlığın IV. Bölümünün I. Bölümünde belirlenen hükümlerin uygulanması yürürlükte kalacaktır.

3. Bakanlık, yetkili danışma organına danıştıktan sonra, itirazın alınmasından itibaren doksan günlük süre içinde itiraz hakkında karar verir.
4. İtirazın kabul edilmesi halinde, Bakanlık itiraz edilen tedbiri iptal eder veya değiştirir.
5. Kararname hükümleri 24 Kasım 1971 tarihli Cumhurbaşkanının 1199'u uygulanacaktır.

Madde 17

Kataloglama

1. Bölgelerin ve diğer bölgesel yönetim organlarının katılımıyla Bakanlık, kültür varlıklarının kataloglanmasını sağlar ve ilgili faaliyetleri koordine eder.
2. Kataloglama prosedürleri ve usulleri bakanlık kararnamesiyle belirlenir. Bu amaçla, Bakanlık, iş birliği ile bölgelerin ve diğer bölgesel hükümet organlarının veri bankalarına bilgisayarlı entegrasyonu için ulusal düzeyde veri toplamak, paylaşmak, erişmek ve işlemek için ortak metodolojileri tanımlar.
3. Bakanlık ve Bölgeler, aynı zamanda üniversitelerin iş birliği, kataloglama ve envanter metodolojileri ile ilgili çalışmalar, araştırma ve bilimsel girişimlerle ilgili programların tanımlanması için birlikte çalışır.
4. Bakanlık kararnamesinde belirtilen usulleri takiben, Paragraf 2, Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları, sahip oldukları kültürel varlıkların ve mülk sahipleriyle mutabakat halinde diğer kültürel varlıkların kataloglanmasından sorumludur.
5. Bu makalede atıfta bulunulan veriler, kültürel varlıklar ulusal kataloğunda toplanacaktır.
6. 13. madde uyarınca düzenlenen beyannamelere ilişkin bilgilerin istişare edilmesi, mülkün güvenliğini ve gizliliğin korunmasını garanti edecek şekilde düzenlenir.

BÖLÜM II

Gözetim ve Denetim

Madde 18

Gözetim

1. Kültürel varlıkların denetimi Bakanlığın görevidir.
2. 12. maddenin 1. fıkrasında belirtilen devlete ait eşyaların denetimi, onları kullanan veya bulunduran tarafa bakılmaksızın, doğrudan Bakanlıkça yapılır. Bakanlık, Bölgelere ve diğer bölgesel kamu kuruluşlarına ait 12. maddenin 1. fıkrasında belirtilen hususlar üzerinde denetim yetkilerinin kullanılması için, bölgelerle anlaşma ve koordinasyon şekillerini de kullanmak suretiyle hareket eder.

Madde 19

Denetleme

1. Müfettişler, aşırı acil durumlar haricinde, kültür varlıklarının mevcudiyetini, muhafaza durumunu ve muhafaza koşullarını tespit etmek amacıyla, en az beş gün önceden bildirimde bulunmak üzere, herhangi bir zamanda teftişler yürütebilirler.

Bölüm III

Koruma ve Muhafaza

Bölüm I

Koruma Önlemleri

Madde 20

Yasak Eylemler

1. Kültürel varlıklar tahrip edilemez, zarar görülemez veya tarihi veya sanatsal karakterleriyle uyumlu olmayan veya korunmalarına zarar verecek türden kullanımlara uyarlanamaz.
2. Arşivler parçalanamaz.

Madde 21

İzne Tabi Eylemler

1. Aşağıdaki işlemler Bakanlığın iznini tabidir.

a) Kültürel mülkü oluşturan şeylerin yıkılması, hatta sonraki sulandırma;

b) Kültürel varlıkların, geçici olsa bile, 2. ve 3. fıkra hükümlerine uygun hale getirmek;

c) Koleksiyonların ve serilerin parçalanması;

d) 13. maddeye göre beyanname verilen belgelerin kamu arşivlerine ve özel arşivlere atılması;

e) Özel kişilere ait arşivlerin yanı sıra kamu arşivlerine ait organize dokümantasyon setlerinin diğer tüzel kişilere aktarılması.

2. Kültür varlıklarının, sahibinin ikametgahı veya işyerindeki bir değişiklik sonucu kaldırılması, önceden müfettişe bildirilir, bildirimin alınmasından itibaren otuz gün içinde, nakliye sırasında mülklere zarar gelmesini önlemek için gerekli önlemleri belirleyebilir.
3. Devletin ve hükümet kurum ve kuruluşlarının mevcut arşivlerinin kaldırılması izne tabi değildir.
4. Yukarıdaki paragraflarda belirtilenler dışındaki durumlarda, kültür varlıkları üzerinde her türlü çalışmanın yürütülmesi, müfettişin iznine tabidir.

5. İzin, proje çizimine göre veya yeterli olduğunda, başvuru sahibi tarafından sunulan çalışmanın teknik açıklamasına göre verilir ve reçeteler içerebilir.

Madde 22

İnşaat için Yetkilendirme Prosedürü

1. 25 ve 26. maddelerde belirtilenler dışındaki hallerde 21. maddenin 4. fıkrasında öngörülen izin, Kamu ve özel inşaat ile ilgili olarak, Müfettişlik tarafından başvurunun alınmasından itibaren yüz yirmi günlük süre içinde düzenlenir.
2. Müfettiş değerlendirme için açıklama veya ek unsurlar talep ettiğinde, 1. paragrafta belirtilen süre sınırı, istenen belgeler alınana kadar askıya alınacaktır.
3. Müfettişliğin teknik nitelikte doğrulamalar yapmaya devam ettiği durumlarda, başvuru sahibine önceden bildirimde bulunarak 1. paragrafta belirtilen süre sınırı, resmi doğrulama sonuçları elde edilene kadar ve her durumda otuz günden fazla olmamak üzere askıya alınacaktır.
4. 2. ve 3. fıkralarda belirlenen süre sınırı cevapsız olarak sona erdiğinde, başvuru sahibi idarenin harekete geçmesini emredebilir. Yetki talebi, idarenin kullanımın alınmasını takip eden otuz gün içinde işlem yapmaması durumunda kabul edilmiş sayılır.

Madde 23

Basitleştirilmiş Yapı İzin İşlemleri

1. 21. maddeye göre izin verilen işler ayrıca inşaat ruhsatı gerektirdiğinde, kanunda öngörülen hallerde işlerin başlama beyannamesine başvurulabilir. Bu amaçla ilgili taraf, alınan yetkiyi ilgili proje tasarımı ile birlikte, beyanname verildiğinde Belediyeye iletir.

Madde 24

Kamu Mülkiyetinde Çalışmak

1. Kamusal kültür varlıkları ile ilgili çalışmaların Eyalet, Bölgeler, diğer bölgesel hükümet organları ve ayrıca diğer hükümet organ ve kurumlarının idareleri 21. maddeye göre gerekli olan yetki, Bakanlık ile ilgili hükümet organı arasındaki anlaşmalarda ifade edilebilir.

Madde 25

Hizmetler Konferansı

1. Kültür varlıklarını ilgilendiren proje ve eserlerle ilgili işlemlerde, hizmet konferansı kullanılan usullerde, 21. maddeye göre gerekli izin, konferans oturumu sırasında Bakanlık yetkili organı tarafından gerekçeli bir beyanname ile düzenlenir. Konferans tutanakları ve projenin gerçekleştirilmesi için belirlenen her türlü reçeteyi içerecektir.
2. Bakanlık organı haklı bir muhalefet ifade ederse, eylem idare, Bakanlar Kurulunun görüşmesini takiben, Bakanlar Kurulu Başkanından yargılamanın sonuçlandırılmasına karar vermesini isteyebilir.
3. Hizmetler konferansında alınan olumlu kesin kararın alıcısı, konferans tarafından belirlenen reçetelerin yerine getirildiğini Bakanlığa bildirir.

Madde 26

Çevresel Etkinin Değerlendirilmesi

1. Çevresel etki değerlendirmesine tabi tutulacak iş projeleri için, 21. maddede öngörülen izin, Bakanlık tarafından, nihai proje planı esas alınarak, çevresel uyumluluk kararı için ilgili hükümet organlarının ortak oturumunda ifade edilir. Söz konusu değerlendirme amacıyla sunulmuştur.

2. 1. fıkraya göre yapılan plan incelendiğinde, projenin etkilenecek kültür varlıklarının koruma gerekliliklerine hiçbir şekilde uygun olmadığı görüldüğünde, Bakanlık olumsuz karar alarak Çevre ve Arazi Bakanlığı'na bildirir. Bu durumda çevresel etki değerlendirme prosedürü olumsuz sonuçlanmış sayılır.
3. Çalışma yürütülürken, 1. paragrafta belirtilen formlarda belirtilen yetkiye aykırı eylemler meydana gelirse ve korunmaya konu olan kültür varlıklarının bütünlüğünü riske atacak durumda ise, müfettiş çalışmanın durdurulmasını emreder.

Madde 27

Acil Durumlar

1. Mutlak acil durumlarda, korunan mülke zarar vermekten kaçınmak için zorunlu olan geçici işler, Müfettişliğe derhal bildirilmek şartıyla yapılabilir. Kesin işin proje tasarımı, gerekli yetkilendirme için zamanında Müfettişliğe iletilmelidir.

Madde 28

İhtiyati ve Önleyici tedbirler

1. Müfettiş, 20, 21, 25, 26 ve 27. maddelerdeki hükümlere aykırı olarak veya izne uymayacak şekilde yapılan işlerin durdurulmasına karar verebilir.
2. Müfettiş ayrıca 10. maddede belirtilen hususlarla ilgili olarak işin durdurulmasını veya durdurulmasını emredebilir. 12. maddenin 2. fıkrasında atıfta bulunulan değerlendirme henüz gerçekleştirilmemiş veya 13. maddede atıfta bulunulan beyan henüz yayınlanmamış olsa bile.
3. 2. paragrafta atıfta bulunulan emir, emrinin alınmasından itibaren otuz gün içinde, değerlendirme veya beyan prosedürünün başladığını bildiren müfettiş tarafından tebliğ edilmemişse, iptal edilmiş sayılır.

4. Arkeolojik ilgi alanlarında yürütülen bayındırlık çalışmaları durumunda, 12. maddenin 2. fıkrasında belirtilen değerlendirme yapılmasa veya 13. maddede atıfta bulunulan beyanname yayınlanmasa bile, müfettiş, önleyici arkeolojik masrafları kamu işini görevlendiren müdür tarafından karşılanmak üzere yukarıda bahsedilen alanlarda numune analizi yapılmalıdır.

BÖLÜM II

Koruma Önlemleri

Madde 29

Koruma

1. Kültürel mirasın korunması, tutarlı, koordineli ve programlı bir çalışma, önleme, bakım ve restorasyon faaliyeti ile sağlanır.
2. Önleme, kendi bağlamında kültürel varlıkla bağlantılı risk durumlarını sınırlayabilen faaliyetler dizisi olarak tanımlanmaktadır.
3. Bakım, kültürel varlığın koşullarını kontrol etmek ve varlığın ve parçalarının bütünlüğünü, işlevsel etkinliğini ve kimliğini korumak amacıyla gerçekleştirilen tüm faaliyetler ve çalışmalar olarak tanımlanmaktadır.
4. Restorasyon, maddi bütünlüğü ve söz konusu mülkün geri kazanılmasını, kültürel değerlerinin korunmasını ve aktarılmasını amaçlayan bir dizi işlem vasıtasıyla bir mülke doğrudan müdahale olarak tanımlanır. Yürürlükteki kanun ve yönetmeliklere göre deprem riski ilan edilen alanlarda yer alan taşınmaz mallarda restorasyon, yapısal iyileştirme çalışmalarını içerecektir.
5. Bakanlık yönergeleri, teknik düzenlemeleri, kriterleri ve kültürel varlıkların korunmasına yönelik modeller ve bunu yaparken Bölgelerin katılımından ve üniversiteler ile yetkili araştırma enstitülerinin iş birliğinden faydalanabilir.
6. Yürürlükte kalan mimari mülk üzerinde yapılacak işlerin tasarımı ve icrasına ilişkin mevcut kanun ve yönetmelik hükümleri ile, Taşınır kültür varlıkları ile

mimari varlıkların süslü yüzeylerinin bakım ve restorasyonu işleri münhasıran bu konudaki yönetmeliklere uygun olarak kültür varlıklarının nitelikli restoratörleri tarafından yapılır.

7. Taşınır kültür varlıklarının ve mimari varlıkların süslü yüzeylerinin restorasyonuna veya diğer koruma faaliyetlerine tamamlayıcı faaliyetlerde bulunan restoratörlerin ve diğer işçilerin görev tanımları, 17. maddeye göre kabul edilen Bakanlık kararnamesi ile belirlenir. No. Eyalet-Bölgeler Konferansı ile uyumlu 23 Ağustos 1988 tarihli 400.
8. Restorasyonun öğretilmesiyle karşılanacak kriterler ve kalite kontrol seviyeleri, 275 sayılı kanunun 17. maddesinin 3. fıkrası uyarınca Bakan kararnamesiyle belirlenir. Eğitim, Üniversiteler ve Araştırma Bakanı ve Eyalet-Bölgeler Konferansı'na önceden danışılması ile uyumlu olarak 1988 tarihli 400.
9. Restorasyonla ilgili eğitim, 567 sayılı kanun hükmünde kararnamenin 9. maddesi uyarınca kurulan yüksek öğretim ve eğitim okulları tarafından verilmektedir. 20 Ekim 1998 tarihli ve 368 sayılı paragrafta belirtilen merkezler ve Devlet tarafından akredite edilmiş diğer kamu ve özel kuruluşlar. Bakanın kararnamesi, No. Eğitim, Üniversiteler ve Araştırma Bakanlığı ile uyumlu olarak ve Eyalet-Bölgeler Konferansı'na önceden danışarak, akreditasyon prosedürlerini tanımlar.
10. Restorasyon veya diğer koruma faaliyetlerini tamamlayıcı faaliyetler yürüten profesyonel figürlerin eğitimi, Bölgesel düzenlemelere uygun olarak kamu ve özel kuruluşlar tarafından sağlanır. İlgili kurslar, Eyalet-Bölgeler Konferansı'ndaki anlaşma ile tanımlanan kriterleri ve kalite kontrol seviyelerini, 6 no'lu kanun hükmünde kararnamenin 4. maddesi uyarınca karşılamalıdır. 28 Ağustos 1997 tarihli 281.
11. Bakanlık ve Bölgeler, özel düzenleme veya anlaşmalarla üniversiteler ve diğer kamu ve özel kuruluşların da katılımıyla, bölgeler arası nitelikte, tüzel kişiliğe sahip ve tüzel kişiliğe sahip merkezler kurabilir. Araştırma, deney, inceleme, belgeleme ve kültürel varlıklar üzerindeki koruma ve restorasyon çalışmalarının

yürütülmesi, özellikle karmaşıklıktaki faaliyetlerle görevlendirilmiştir. Restorasyon öğretimi için üstün eğitim veren okullar da aynı şekilde bu merkezlerde paragraf 9'a göre kurulabilir.

Madde 30

Koruma Yükümlülükleri

1. Eyalet, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organlarının yanı sıra diğer hükümet organları ve kurumları, sahip oldukları kültürel varlıkların güvenliğini ve korunmasını sağlamalıdır.
2. 1. fıkrada belirtilen organlar ve kar amacı gütmeyen özel dernekler, mevcut arşivler haricinde, ellerinde bulunan kültürel varlıkları gidecekleri yerde ve şefin belirttiği şekilde bir araya getirir.
3. Özel mülk sahipleri, kültürel varlıkların sahipleri veya sahipleri, yukarıda belirtilen mülklerin korunmasını sağlamalıdır.
4. Paragraf 1'de belirtilen organlar, arşivlerini bir bütün olarak korumalı ve düzenlemeli ve kırk yıldan uzun süre önce sonuçlandırılan konularla ilgili belgelerden oluşan tarihi arşivlerinin bir envanterini çıkarmalıdır. 13. maddeye göre bir beyanname verilen özel arşivlerin sahipleri, yasal hakları ne olursa olsun sahipleri veya sahipleri aynı yükümlülüğe tabidir.

Madde 31

Gönüllü Koruma Çalışması

1. Kültürel varlıklar üzerinde, mülk sahibi, sahibi veya sahibinin inisiyatifiyle yapılan restorasyon ve diğer koruma çalışmaları, her türlü yasal hak ile 21. maddeye göre yetkilendirilir.
2. Yetki verilirken, denetçi, ilgili tarafın talebi üzerine, 35. ve 37. maddelerde öngörülen Devlet finansmanı için yapılan çalışmanın uygunluğuna ilişkin

görüşünü bildirir ve yukarıda belirtilen çalışmanın, kanunla öngörülen vergi indirimleri için uygunluk amacıyla gerekli niteliğini tasdik edebilir.

Madde 32

Zorunlu Koruma Çalışması

1. Bakanlık, kültür varlıklarının muhafazasını sağlamak için gerekli çalışmaları yapmak üzere mal sahibine, malikine veya sahibine her türlü yasal hakkı ile mecbur edebilir veya doğrudan işlem yapabilir.
2. 1. fıkradaki hükümler, 30. maddenin 4. fıkrasında belirtilen yükümlülüklere de uygulanacaktır.

Madde 33

Zorunlu Koruma Çalışmasının Yürütülmesi Prosedürleri

1. 32. maddenin amaçları için, müfettiş teknik bir rapor hazırlayacak ve alınacak önlemlerin gerekli mahiyetini beyan edecektir.
2. Teknik rapor, usulün başlama bildirimi ile birlikte, belgelerin alınmasından itibaren otuz gün içinde görüşlerini sunabilecek olan mülk sahibine, sahibine veya sahibine gönderilecektir.
3. Müfettiş, tedbirlerin doğrudan uygulanmasını gerekli görmediği takdirde, teknik raporun icrası ve takibi sırasında, yürütülecek işin planlarının sunulması için malik, malik veya hamiline bir zaman sınırı tayin eder.
4. Sunulan plan, herhangi biri ile müfettiş tarafından onaylanacaktır. İşe başlama için gerekli görülebilecek reçeteler ve süre belirlenir. Taşınmaz mallar için, sunulan plan, bildirimin alınmasından itibaren otuz gün içinde, amir tarafından Belediye veya Büyükşehir Alanına iletilir ve bu da gerekçeli görüş bildirebilir.
5. Mülkün sahibi, sahibi veya sahibinin, planı sunma yükümlülüğü veya planın belirlediği süre içinde denetçinin belirttiği bilgilere göre değişiklik yapmak için

harekete geçmemesi veya projenin reddedilmesi halinde Bakanlık doğrudan uygulamaya geçecektir.

6. Acil durumlarda, müfettiş derhal gerekli koruma önlemlerini alabilir.

Madde 34

Zorunlu Koruma Çalışması Ücretleri

1. Bakanlıkça 32. maddeye göre empoze edilmiş veya doğrudan uygulanmış kültür varlıklarına uygulanan tedbirler için yapılan masraflar malik, zilyet veya malik tarafından ödenir. Bununla birlikte, tedbirler özel önem taşıyorsa veya bunlar kamuya veya kamunun yararlanmasına izin verilen mülkler üzerinde uygulanıyorsa, Bakanlık masraflara kısmen veya tamamen katılabilir. Bu durumda, üstlenmeyi düşündüğü masrafların miktarını belirleyecek ve ilgili tarafa bildirecektir.
2. Tedbirlerin giderleri mal sahibi, zilyet sahibi veya hamil tarafından karşılanmışsa, Bakanlık geri ödemelerine devam eder ve ayrıca bunu 36. maddenin 2. ve 3. fıkraları uyarınca, aşağıda belirtilen tutar dahilinde kısmen ödeme olarak da yapabilir. Paragraf 1.
3. Doğrudan eylem tedbirlerinde yapılan harcamalarla ilgili olarak, Bakanlık malik, zilyet veya hamilden alınacak tutarı belirler ve devlet mallarının mecburi tahsiline ilişkin yürürlükteki kanunlarda öngörülen şekillerde masrafların tahsil edilmesini sağlar.

Madde 35

Bakanlığın Mali Katkısı

1. Bakanlık, kültür varlıklarının sahibi, sahibi veya sahibinin 31. maddenin 1. fıkrasında öngörülen tedbirlerin uygulanmasına yönelik masraflarına yarısını geçmemek üzere katkıda bulunabilir. Önlemler özel önem taşıyorsa veya bunlar

halk tarafından kullanılan veya yararlanan mülklerle ilgili ise, Bakanlık masrafların tamamına kadar katkıda bulunabilir.

2. 1. fıkradaki hüküm, 30. maddenin 4. fıkrasında öngörülen tarihi arşivlere ilişkin olarak alınan önlemlere de uygulanır. 1. paragrafta atıfta bulunulan fon katkılarının yüzdesinin belirlenmesinde, diğer kamu maliyesi ve vergilendirme avantajlarının elde edildiği özel fonlar dikkate alınır.
3. 1. paragrafta atıfta bulunulan fon katkılarının yüzdesinin belirlenmesinde, diğer kamu maliyesi ve vergilendirme avantajlarının elde edildiği özel fonlar dikkate alınır.

Madde 36

Finansman Harcaması

1. Finansman, iş tamamlandıktan ve yararlanıcı tarafından etkin bir şekilde karşılanan maliyetler doğrulandıktan sonra Bakanlık tarafından verilir.
2. Hesaptaki ödemeler, işin düzenli olarak onaylanan ilerlemesi temelinde ödenebilir.
3. Yararlanıcı, işin -tamamen veya kısmen- düzgün bir şekilde gerçekleştirilmemesi durumunda, alınan miktarı iade etmelidir. Nispi meblağların geri kazanımı, devlet mal gelirlerinin zorunlu tahsiline ilişkin yürürlükteki kanunlarda öngörülen usullere göre yapılır.

Madde 37

Faiz Sübvansiyonları

1. Bakanlık, izinli koruma işlerini yürütmek üzere taşınmaz kültür varlıklarının sahiplerine, maliklerine veya sahiplerine her türlü yasal hakkı ile kredi kuruluşlarınca verilen ipoteklere faiz sübvansiyonu verebilir.

2. Fon, ipotek olarak kullandırılan sermaye üzerinden yıllık yüzde altı puanlık faiz oranıyla hesaplanan faize tekabül eden azami miktarda verilir.
3. Finansman, anlaşma ile belirlenecek prosedürleri takiben doğrudan kredi kuruluşuna ödenir.
4. Paragraf 1 kapsamındaki finansman, aynı zamanda, müfettişin, sahibinin talebi üzerine, belirli bir sanatsal değeri kabul ettiği çağdaş mimari eserlerin koruma çalışmaları için de verilebilir.

Madde 38

Koruma Çalışması Yapılan Binaların Kamuya Açılması

1. Tamamen veya kısmen masraflara katılan Devletle birlikte restore edilmiş veya üzerinde başka koruma önlemleri alınmış veya faiz sübvansiyonları verilen binalar, belirlenen usullere göre halkın erişimine açılır. Her bir münferit durum, Bakanlık ile şahıs mülk sahipleri arasında, 34. maddeye göre masrafların yükünün üstlenilmesi üzerine veya 35. maddeye göre fon verilmesi üzerine düzenlenecek özel düzenleme veya anlaşmalarla.
2. Düzenlemeler ve anlaşmalar, yapılan işin türü, yapıların ve içerdikleri kültürel varlıkların sanatsal ve tarihi değerleri dikkate alınarak halka açılma yükümlülüğünün zaman sınırlarını belirler. Düzenleme ve anlaşmalar, müfettiş tarafından Belediye veya binaların bulunduğu Büyükşehir Alanına iletilir.

Madde 39

Devlet Mülkiyetinde Koruma Çalışması

1. Bakanlık, kültürel kültürlerinin koruma gerekliliklerini sağlar. Söz konusu idareler veya tüzel kişiliklere danıştıktan sonra, diğer idarelerin veya diğer kuruluşların bakımına verilse veya bu kurumlara kullanım için verilse bile Devlete ait mülklerdir.

2. Farklı bir anlaşmanın öngörüldüğü haller dışında, taşınmaz mallarla ilgili olarak 1. fıkrada belirtilen tedbirlerin planlanması ve icrası, söz konusu idare veya kuruluş tarafından yapılır ve Bakanlık bu yetkiyi verme yetkisini elinde bulundurur. (Proje ve işi denetlemek için)
3. Bakanlık, taşınmaz mal ile ilgili olarak 1. fıkrada belirtilen işin yürütülmesi için planı iletir ve iş başlangıcını Belediye veya Büyükşehir Bölgesine bildirir.

Madde 40

Bölgelere ve Diğer Bölgesel Yönetim Organlarına Ait Mülklerin Korunması Çalışması

1. Bölgelere ve diğer bölgelere ait kültürel varlıklar için Hükümet organlarına göre, 32. maddede öngörülen tedbirler, mutlak acil durumlar dışında, ilgili organla yapılan anlaşmalar temelinde belirlenir.
2. Anlaşmalar ayrıca 30. maddenin 2. fıkrasında belirtilen reçetelerin içeriği ile ilgili olabilir.
3. Devleti, Bölgeleri ve diğer bölgesel hükümet organlarını ve diğer kamu ve özel kuruluşları ilgilendiren kültürel varlıklara ilişkin koruma önlemleri, genellikle önleyici planlama anlaşmalarının konusudur.

Madde 41

Devlet İdareleri Tarafından Saklanan Belgeleri Devlet Arşivlerine Saklama Yükümlülüğü

1. Devletin adli ve idari organları, kırk yıldan fazla bir süre önce sonuçlandırılan konulara ilişkin belgeleri, istişarelerini sağlayan belgeler ile birlikte Devlet Merkez Arşivine ve Devlet Arşivlerine tevdi eder. Askerlik hizmeti ve özütleme ruloları, atıfta bulundukları doğum yılından itibaren yetmiş yıl sonra yatırılır. Noter arşivleri, mesleğin icrasından son yüz yıllık süreden önce emekli olan noterlerin aldıkları noterlik belgelerini tevdi eder.

2. Devlet Merkez Arşivi müdürü ve Devlet Arşivi müdürleri, dağılma veya hasar tehlikesi olduğunda daha yeni belgelerin tevdi edilmesini kabul edebilir.
3. Atma işlemleri gerçekleştirilmediği sürece depozito alınamaz. Depozito giderleri mevduat idarelerine tahsil edilir.
4. Kapatılan devlet dairelerinin veya kapatılan kamu kurumlarının arşivleri, kısmen veya tamamen başka organlara aktarılması gerekmedikçe, Merkezi Devlet Arşivi'ne ve Devlet Arşivlerine tevdi edilir.
5. Bakanlık ve İçişleri Bakanlığı temsilcilerinin üye olarak dahil edileceği komisyonlar, 1. fıkrada belirtilen organlarda, mevcut ve tevdi edilen arşivlerin usulüne uygun tutulmasını denetlemek, tanımında iş birliği yapmakla görevli kurulur. Belgelerin organizasyonu, yönetimi ve muhafazası için, 3. paragrafta atıfta bulunulan belgelerin atılmasını teklif etme, 1. paragrafta öngörülen mevduatların yönetilmesi ve gizli nitelikteki belgelerin belirlenmesi için kriterler. Komisyonların oluşumu ve işleyişi, Kültürel Miras ve Faaliyetler Bakanı tarafından İçişleri Bakanı ile mutabık kalınarak kabul edilen bir kararname ile, 17 no'lu kanunun 17. maddesinin 3. fıkrası uyarınca düzenlenir. 23 Ağustos 1988 tarih ve 400. Atmaya Bakanlık tarafından izin verilecektir.
6. Bu madde hükümleri Bakanlığa uygulanmaz. Dışişleri ne de askeri ve operasyonel nitelikteki dokümantasyonla ilgili olarak Ordu, Deniz Kuvvetleri ve Hava Kuvvetleri Genelkurmay Başkanlığı'na başvurmazlar.

Madde 42

Anayasal Organların Tarihi Arşivlerinin Korunması

1. Cumhurbaşkanlığı, belgelerini Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterinin önerisi üzerine, Cumhurbaşkanının kendi kararnamesi ile kabul ettiği tüzük ve yönetmeliklere göre kendi tarihi arşivlerinde muhafaza eder. Cumhurbaşkanlığı tarih arşivlerinde saklanan belgelere danışma ve erişim usulleri aynı kararname ile belirlenir.

2. Milletvekilleri Odası ve Cumhuriyet Senatosu, belgelerini kendi başkanlık makamlarının kural ve yönetmeliklerine uygun olarak kendi tarihi arşivlerinde saklar.
3. Anayasa Mahkemesi, belgelerini aynı Mahkemenin anayasası ve işleyişi ile ilgili yürürlükte olan kanunlarda çıkarılan yönetmelikle belirlenen hükümlere göre kendi tarihi arşivlerinde muhafaza eder.

Madde 43

Zorunlu Velayet

1. Bakanlık taşınır kültür varlıklarına sahip olma yetkisine sahiptir. 29. madde uyarınca güvenliğini sağlamak ve muhafazasını sağlamak amacıyla kamu kurumlarına devredilir ve geçici olarak muhafaza edilir.

Madde 44

Karşılıksız Kredi ve Kültürel Varlık Depozitosu

1. Sanatsal, arkeolojik, bibliyografik ve bilimsel koleksiyonları yöneten veya bulunduran arşiv ve kurumların müdürleri, yetkili Bakanlık organının önceden onayı ile, kamunun yararlanmasına izin vermek amacıyla özel sahiplerden karşılıksız kredi ile taşınır kültür varlıkları almak, özel öneme sahip veya kamu koleksiyonlarına önemli bir katkı sağlayan mülk söz konusu olduğunda ve söz konusu mülkün kamu kurumlarında muhafazasının özellikle külfetli olmaması koşuluyla.
2. Karşılıksız kredinin süresi beş yıldan az süremez ve sözleşmenin sona ermesinden en az iki ay önce sözleşme ortaklarından birinin iptal bildirimini diğerine bildirmediği takdirde, kararlaştırılan süreye eşit bir süre için zımni olarak uzatılmış sayılır. Taraflar, karşılıksız krediyi vadesi dolmadan önce rızasıyla feshedebilirler.

3. Müdürler, karşılıksız kredi ile alınan mülkün korunması için gerekli her türlü tedbiri alacaklıya bildirir. İlgili masraflar Bakanlık tarafından karşılanır.
4. Mülkler, masrafları Bakanlık tarafından karşılanmak üzere uygun sigorta teminatı ile korunur.
5. Yöneticiler, yetkili Bakanlık organının önceden rızası ile, devlet organlarına ait kültürel varlıkları tevdi ederek de alabilir. Özellikle yatırılan mülklere atıfta bulunulan koruma ve saklama masrafları, tevdi kuruluşu tarafından karşılanır.
6. Bu maddede açıkça belirtilmeyen hususlarda, karşılıksız krediler ve mevduatlar ile ilgili hükümler uygulanacaktır.

Bölüm 3

Diğer Koruma Türleri

Madde 45

Dolaylı Koruma için Reçeteler

1. Bakanlık, taşınmaz kültür varlıklarının bütünlüğünün tehlikeye atılmasına yönelik mesafeleri, tedbirleri, perspektiflerinin veya doğal ışıklarının zarar görmesi veya binaların dekor veya dekor özelliklerinin değiştirilmesi ve diğer düzenlemeleri belirleme yetkisine sahiptir.
2. 46 ve 47. maddeler uyarınca kabul edilen ve bildirilen 1. paragrafta atıfta bulunulan reçeteler derhal uygulanabilir olacaktır. İlgili bölgesel hükümet organları, aynı yönergeleri inşaat yönetmeliklerine ve kentsel planlama araçlarına dahil edeceklerdir.

Madde 46

Dolaylı Koruma Süreci

1. Müfettiş, Bölgenin veya diğer ilgili bölgesel hükümet organlarının talebi üzerine de yapabileceği dolaylı koruma için işlemleri başlatacak ve reçetelerin atıfta bulunduğu binanın her türlü yasal hakkı ile mal sahibine, mal sahibine veya sahibine bildirimde bulunacaktır. Alıcı sayısı, kişisel bildirimin mümkün olmadığı veya özellikle külfetli olduğu görülüyorsa, müfettiş, uygun reklam biçimleri aracılığıyla işlemin başladığını bildirecektir.
2. Dolaylı koruma için işlemin başlama bildirimi, dolaylı koruma için talimatlar kabul etme niyetinde olan binayı tanımlamalı ve bu talimatların temel içeriğini belirtmelidir.
3. Bina komplekslerinde ayrıca Belediye veya Büyükşehir Bölgesine de bildirim yapılır.
4. İhtiyati tedbir olarak tebligat, yukarıda belirtilen tebliğde yer alan talimatlarda belirtilen hususlara ilişkin olarak binanın tadilatına yönelik geçici yasağı da beraberinde getirir.
5. 4. fıkrada belirtilen etkiler, 4 nolu Kanunun 2. maddesinin 2. fıkrası uyarınca Bakanlık tarafından belirlenen ilgili yargılama süresinin sona ermesiyle sona erer. 241, 7 Ağustos 1990.

Madde 47

Dolaylı Koruma ve İdari Temyiz için Reçetelerin Bildirilmesi

1. Dolaylı koruma için reçeteleri içeren hüküm, ilgili binaların yasal hakkı ne olursa olsun, bir işlem sunucusu tarafından veya teslim alındığına dair bildirim ile taahhütlü mektupla mal sahibine, malikine veya malikine bildirilir.

2. Bu hüküm, bina kayıtlarına kaydedilir ve aynı reçetelerin atıfta bulunduğu binaların yasal hakkı ne olursa olsun, herhangi bir ardışık mülk sahibi, mülk sahibi veya sahibi için geçerlidir.
3. Dolaylı koruma talimatlarını içeren hükme karşı idari itiraz 16. maddeye göre kabul edilir. Bununla birlikte, itiraz etme niyeti, itiraz edilen hükmün etkilerinin askıya alınmasını gerektirmez.

Madde 48

Sergi ve Sergiler için Yetki

1. Sergiler ve sergileme için aşağıdakilerin ödünç alınması izne tabidir:

a) 12. maddenin 1. paragrafında belirtilen taşınabilir şeyler;

b) 10. maddenin 1. fıkrasında belirtilen taşınabilir mallar;

c) 10. maddenin 3. fıkrasında belirtilen taşınır mallar, a ve e

d) 10. maddenin 2. fıkrasının a) mektubunda atıfta bulunulan, bunlarla ilgili koleksiyonlar ve münferit kalemler; 10. maddenin 2. fıkrasının c) ve 3. paragrafın c) harfinde belirtilen kitap koleksiyonları; 10. maddenin 2. fıkrasının b) bendinde ve 3. paragrafın b) bendinde belirtilen arşivler ve tek tek belgeler.

2. İzin, Devlete ait veya Devlet koruması altına alınmış mülklerle ilgili olduğunda, talep, olayın başlamasından en az dört ay önce Bakanlığa sunulacak ve ödünç işlerin güvenliğinden sorumlu taraf belirtilecektir.

3. İzin, mülklerin koruma gereklilikleri ve ayrıca Devlete mensup olanlar için kamu yararının gerekleri dikkate alınarak verilir; mülklerin bütünlüğünü sağlamak için gerekli önlemlerin alınmasına tabi olacaktır. İznin verilmesi için kriterler, prosedürler ve usuller bakanlık kararnamesiyle belirlenir.

4. İzin verilmesi ayrıca, başvuruda belirtilen değer için, başvuruda bulunan tarafın mal ve mülklerinin, yeterliliğinin Bakanlık tarafından önceden doğrulanması ile sigortalanmasına tabidir.

5. Ulusal topraklarda Bakanlık tarafından veya Devletin veya hükümet kurumlarının veya kurumlarının katılımıyla teşvik edilen sergiler ve etkinlikler için, 4. paragrafta öngörülen sigorta, Devletin göreceli riskleri varsayımıyla değiştirilebilir. Devlet garantisi, Ekonomi ve Maliye Bakanlığı ile istişare halinde, bakanlık kararnamesiyle belirlenen usul, usul ve şartlara göre verilir. İlgili maliyetler, Ekonomi ve Maliye Bakanlığı harcama tahminleri tablosunda yer alan zorunlu ve rutin harcamalar için rezerv fonunda mevcut kaynakların kullanılması yoluyla sağlanacaktır.

6. Bakanlık, ilgili Tarafın talebi üzerine, vergi Kanunu kapsamında öngörülen vergi indirimi önlemlerinin uygulanması amacıyla, kültürel mülklerin sergileri veya sergilerinin ve kültürel nitelikteki diğer herhangi bir girişimin önemli kültürel veya bilimsel çıkarlarını beyan etme yetkisine sahiptir.

Madde 49

Reklam Faturaları ve İstifleri

1. Binalara veya kültür varlığı olarak korunan alanlara istif veya diğer reklam araçlarının yerleştirilmesi veya yapıştırılması yasaktır. Yine de söz konusu binaların veya alanların görünümüne, dekoratif yönüne veya halkın yararlanmasına herhangi bir zarar gelmediğinde, denetçi yerleştirme veya görevlendirmeye izin verebilir. Yetki, yetkisi kapsamında verilecek herhangi bir yetkilendirme hükmünün amaçları için Belediyeye iletilecektir.
2. Sokaklarda ve araçlarda karayolu trafiğine ve reklama ilişkin kanun ve yönetmeliklere göre izin verilmedikçe, 1. fıkrada belirtilen mülklerin içinde veya yakınında bulunan yollara tahta veya diğer reklam araçlarının yerleştirilmesi yasaktır. Koruma altındaki mülklerin görünümü, dekoratif yönü ve kamusal

yararlanma ile birlikte yerleştirme ve reklam araçlarının türü ile ilgili olarak denetçinin önceden olumlu kararı ile yerleştirilebilir.

3. 1. paragrafta belirtilen mülklerle ilgili olarak, Müfettiş, sanatsal veya tarihi nitelikleriyle uyumluluğunu değerlendirdikten sonra, koruma veya restorasyon çalışmalarının yürütülmesi için monte edilen iskele kaplamalarının reklam amaçlı kullanılmasına izin verebilir veya izin verebilir. Bu amaçla, yukarıda belirtilen işler için ihale sözleşmesi, izin veya onay başvurusuna eklenmelidir.

Madde 50

Kültür Varlıklarının Ayrılması

1. Müfettişin izni olmadan uygulamak yasaktır. Fresklerin, rozetlerin, grafitilerin, tabletlerin ayrılması, yazıtlar, çadırlar ve diğer süs eşyaları (olsun ya da olmasın) kamuya gösterilir.
2. Müfettişin izni olmadan uygulamak yasaktır. Rozetlerin, grafitilerin, tabletlerin, yazıtların çıkarılması ve bu konudaki kanun ve yönetmelikler kapsamında Birinci Dünya Savaşı'nın izlerini oluşturan anıt taş ve anıtların kaldırılması yasaktır.

Madde 51

Sanatçı Atolyeleri

1. Sanatçı atolyelerinin kullanım amacını değiştirmek veya eser, belge, kalıntı ve benzerlerinden oluşan içeriklerini bir bütün olarak ve içinde bulundukları bağlamla ilgili olarak kaldırmak yasaktır. 13. madde uyarınca, tarihsel değerleri açısından özellikle önemli bir öneme sahip oldukları beyan edilmektedir.
2. Üstelik, ışıklık tipolojisine sahip geleneksel stüdyoya giren ve en az yirmi yıldır bu kullanıma uyarlanmış sanatçı stüdyolarının belirlenmiş kullanımının değiştirilmesi de yasaktır.

Madde 52

Kültürel Değer Alanlarda Ticari Faaliyet

1. Ticari sektöre ilişkin yönetmeliklerin reformuna ilişkin kanunlarda öngörülen kararlarla, Belediyeler, müfettişe önceden danışarak, ticari faaliyette bulunan arkeolojik, tarihi, sanatsal ve çevresel değeri olan kamusal alanları tespit edeceklerdir. Yasaklanacak veya belirli koşullara tabi olacaktır.

BÖLÜM 4

Ulusal Bölge İçinde Dolaşım

Bölüm 1

Devretme ve Diğer Aktarım Yöntemleri

Madde 53

Devlet Kültür Varlığı

1. Devlet, Bölgeler ve diğer bölgesel yönetim organlarına ait olan ve medeni kanunun 822. maddesinde belirtilen tipolojilerin özelliklerine karşılık gelen kültürel varlıklar, Devletin kültürel varlığını oluşturur.
2. Devletin kültürel mirasının varlıkları, bu kurallarda belirtilen yollar dışında üçüncü şahısların lehine devredilemez ve hakların nesnesi olamaz.

Madde 54

Devredilemez Özellikler

1. Devlete ait aşağıdaki kültürel varlıklar devredilemez:

a) Arkeolojik açıdan önemli alanlar ve binalar
b) Kanun hükmünde tedbirlerle ulusal anıt olarak tanınan binalar

c) Müze koleksiyonları, resim galerileri, sanat galerileri ve kütüphaneler
d) Arşivler
2. Aşağıdakiler eşit derecede devredilemez:
a) 10. maddede belirtilen konulara ait taşınmaz ve taşınır eşyalar, sanatçıların elli yıldan daha eskiye dayanan çalışmaları, gerekirse 12. maddede belirtilen doğrulama prosedürlerini takiben Devlet mülkiyetinden serbest bırakılıncaya kadar 1. fıkra;
b) 53. maddede belirtilen cenazelere ait koleksiyonlarda yer alması halinde, yaşayan sanatçıların eseri olan veya üretimi elli yılı aşmayan taşınabilir eşyalar;
c) 53. maddede belirtilen organlara ait tek belgeler yukarıda belirtilen 53. maddede belirtilenler dışındaki devlet organlarının ve kurumlarının arşivleri ve tek belgeleri;
d) 53. maddede belirtilen organlara ait olan ve özellikle önemli olduğu beyan edilen, kamu, kolektif veya dini kurumların kimlik ve geçmişine tanıklık eden 10. maddenin 3. paragrafında belirtilen taşınmazlar.
3. 1. ve 2. paragraflarda atıfta bulunulan mülkler ve eşyalar Devlet, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları arasında devredilebilir.
4. 1. ve 2. paragraflarda belirtilen özellikler ve şeyler, münhasıran usullere göre ve bu Bölümün Başlık I'de belirtilen amaçlar için kullanılabilir.

Madde 55

Devlet Kültür Varlıklarına Ait Binaların Devredebilirliği

1. Devletin kültür varlığının parçası olan ve 54. maddenin 1. ve 2. fıkralarında sayılanlar arasında yer almayan taşınmaz kültür varlıkları, Bakanlığın izni olmaksızın temlik edilemez.
2. 1. paragrafta belirtilen izin, aşağıdaki koşullar altında verilebilir:

a) Devretme mülklerin korunmasını ve zenginleştirilmesini sağlamalı ve hiçbir durumda halkın yararlanmasını engellememelidir;

b) Yetkilendirme hükmü, aşağıda belirtilen kullanımları binaların tarihi ve sanatsal yapısı ile uyumlu ve korunmasına zarar vermeyecek şekilde olmalıdır.

3. Devretme izni, atıfta bulunduğu kültürel mülklerin Devlet mülkiyetinden serbest bırakılmasını gerektirir. Bu özellikler, madde 12, paragraf 7 uyarınca korunmaya tabi kalır.

Madde 56

İzne Tabi Diğer Devir Türleri

1. Aşağıdakiler de Bakanlığın iznine tabidir:

a) 54. maddenin 1. ve 2. fıkraları ve 55. maddenin 1. fıkrasında belirtilenler dışında, Devlete, Bölgelere ve diğer bölgesel hükümet organlarına ait kültürel varlıkların devredilmesi

b) Devlet organlarına ait kültürel varlıkların yabancılaştırılması a) mektubunda belirtilenler dışında veya kar amacı gütmeyen özel kuruluşlara, belirtilen şeyler ve mülkler hariç 54. maddenin 2. fıkrasında a) ve c) harfleri.

2. Ayrıca, 1. fıkranın b) bendinde belirtilen kuruluşlar ve dernekler tarafından koleksiyonların veya bir dizi nesnenin ve kitap koleksiyonlarının kısmi satışı durumunda da izin gereklidir.
3. Yukarıdaki fıkra hükümleri, ipotek ve rehinlerin oluşumunda ve bunlarda belirtilen kültür varlıklarının devrini gerektirebilecek hukuki işlemlerde de uygulanır.
4. Borçlu olunan vergilerin ödenmesinde devir de dahil olmak üzere, kültür varlıklarının Devlete devrini gerektiren tapular izne tabi değildir.

Madde 57

Devretmeye İzin Verme Yönetmelikleri

1. Devretme izni başvurusu, mülklerin ait olduğu kurum tarafından yapılacak ve buna mevcut belirlenmiş kullanımın belirtilmesi ve gerekli koruma önlemleri programı eşlik edecektir.
2. 55. maddenin 1. fıkrasında belirtilen mülklerle ilgili olarak, Yetki, yukarıda anılan 55. maddenin 2. fıkrasında belirtilen şartlar altında, Bölge ile ve Bölge aracılığıyla, diğer ilgili bölgesel hükümet organları ile istişare yapıldıktan sonra, Müfettişliğin tavsiyesi üzerine Bakanlık tarafından verilebilir. Yetki hükmünde yer alan talimatlar ve şartlar devir senedine dahil edilir.
3. Devredilen mülk, ilgili proje 21. maddenin 4. fıkrası uyarınca önceden yetkilendirilmedikçe herhangi bir çalışmaya giremez.
4. 56. maddenin 1. fıkrasının a) bendinde sayılan nitelikler ile 56. maddenin 1.fıkrasının b) bendi ve 2. fıkrasında belirtilen kamu kurum ve kuruluşlarının mallarına ilişkin olarak, izin, aynı mülklerin kamu koleksiyonları için hiçbir menfaati olmadığı ve korunmalarına ciddi zarar vermediği veya halkın yararlanmasına zarar vermediği durumlarda devredilebilir.
5. Kar amacı gütmeyen özel kuruluşlara ait 56. maddenin 1. fıkrasının b) bendi ve 2. fıkrasında belirtilen mülklerle ilgili olarak, yukarıda sayılanların korunmasına veya kamunun yararlanmasına devredilmesinden ciddi bir zarar gelmemesi halinde izin verilebilir.

Madde 58

Değişim İzni

1. Bakanlık, aşağıda belirtilen mülklerin değişimine izin verebilir. 55. ve 56. maddeler ve devlet koleksiyonlarına ait münferit mülkler, mübadeleden ulusal kültürel mirasın artması veya kamusal koleksiyonların zenginleşmesi ortaya çıktığında, yabancı kuruluşlar, kurumlar ve bireyler dahil olmak üzere organlara, kurumlara ve özel kişilere ait olan diğerleriyle.

Madde 59

Transfer Beyanı

1. Kanuni hak, mülk veya kültür varlıklarının zilyetliğini tamamen veya kısmen devralan tapular, Bakanlığa bildirilir.
2. Beyan 30 gün içinde yapılacaktır.

a) Yabancı veya mülkün zilyetliğini devralan tarafından, bir bedel karşılığı veya bedelsiz olarak yapılan yabancılaştırma veya mülkiyetin devri durumunda;

b) Alıcı tarafından, zorla veya iflas yoluyla satış prosedürlerinde veya akdedilmemiş bir devir sözleşmesinin etkisini yaratan bir hükmün zorla meydana gelmesi durumunda;

c) Mirasçı için süre sınırı, mirasın kabulü veya beyannamenin yetkili vergi dairelerine sunulması ile başlar, mirasçı için süre sınırı, medeni kanun hükümlerine göre feragat hali hariç, vasiyetin açılmasıyla başlar.

3. Beyanname, mülklerin bulunduğu yerdeki yetkili müfettişe sunulur.
4. Beyan şunları içerecektir:

a) Tarafların kimliği ve kendilerinin veya yasal temsilcilerinin imzası;

b) Özellikleri tanımlayan bilgiler

c) Mülklerin bulunduğu yerin göstergesi;

d) Devir senedinin niteliği ve koşullarının belirtilmesi;

e) Bu başlık tarafından sağlanan herhangi bir iletişim amacıyla ilgili tarafların İtalya'da alışılmış ikamet göstergesi.

5. Paragrafta belirtilen göstergelerden herhangi birini içermeyen veya eksik veya kesin olmayan belirtilere sahip bir beyan sunulmamış sayılır.

Bölüm II

Ön alım

Madde 60

Ön siparişle Satın Alma

1. Bakanlık veya 62. maddenin 3. fıkrasında belirtilen hallerde Bölge veya ilgili başka bir bölgesel yönetim organı, devir senedinde belirlenen fiyat üzerinden bir bedel karşılığında yabancılaştırılmış kültürel varlıkları önceden empoze ederek satın alma yetkisine sahip olacaktır.
2. Mülk, tek bir bedel karşılığında diğer mülklerle devredildiğinde veya bedelsiz olarak devredildiğinde veya takas edildiğinde, parasal değeri, 1. fıkra uyarınca ön ödemeye devam eden taraf tarafından resmen belirlenir.
3. Devreden, 2. paragrafta belirlenen değerlendirmeyi kabul etmek istemediğinde, nesnenin parasal değeri, devreden ile ön-emri uygulayan taraf arasındaki anlaşma ile belirlenen üçüncü bir tarafça belirlenir.
4. Taraflar, üçüncü tarafın atanması konusunda anlaşmazlarsa veya aday, atamayı kabul etmez veya kabul edemezse, atama taraflardan birinin talebi üzerine başkan tarafından yapılır. Göreceli maliyetler, devrelan tarafından karşılanacaktır.
5. Hata veya açık eşitsizlik durumunda üçüncü tarafın değerlendirmesine itiraz edilebilir.
6. Mülkiyet ödemede verilen herhangi bir yasal hak olduğunda da ön alım uygulanabilir.

Madde 61

Ön Alım Koşulları

1. Ön alım, 59. maddede öngörülen beyannamenin alınmasından itibaren altmış gün içinde yapılır.
2. Beyannamenin ihmal edilmesi, geç sunulması veya eksik olması durumunda, Bakanlığın geç beyanı aldığı tarihten itibaren yüz seksen gün içinde veya her

halükarda aynısını teşkil eden tüm unsurları elde ettiği tarihten itibaren ön alım yapılır. 59. maddenin 4. fıkrası.

3. Ön alım hükmü, yabancı verene ve alıcıya 1 ve 2. paragraflarda belirtilen süreler içinde bildirilecektir. Mülk, son bildirim tarihinden itibaren Devlete geçecektir.
4. Paragraf 1'de öngörülen süre sınırı hala beklemedeyken, devir senedinin etkileri, ön emrin uygulanana kadar askıya alınır ve yabancının nesneyi teslim etmesi yasaktır.
5. Devlet, devretme sözleşmesinin hükümlerine bağlı değildir.
6. Bakanlık, devredilen şeylerin bir kısmında önalım hakkını kullanması durumunda, alıcı sözleşmeyi feshetme hakkına sahiptir.

Madde 62

Ön Alım Prosedürü

1. Ön ödemeye tabi bir senedin beyannamesinin alınması üzerine, müfettiş, Bölge'ye ve mülkün topraklarında bulunduğu diğer bölgesel hükümet organlarına derhal bildirimde bulunacaktır. Taşınır mal söz konusu olduğunda, Bölge, işin tanımı ve fiyatı ile birlikte kendi Resmi Bülteniyle ve gerekirse ulusal düzeyde diğer uygun reklam araçlarıyla halkı bilgilendirecektir.
2. Bölge ve diğer bölgesel hükümet organları, beyannameden itibaren otuz gün içinde, ilgili organın bütçesinde yer alacak masraflar için gerekli mali teminatı verecek yetkili organ kararı ile birlikte Bakanlığa ön alım tavsiyesini sunar.
3. Bakanlık, ön alım hakkını kullanmak istemediğinde, beyannameyi aldıktan sonra kırk gün içinde ilgiliyi bilgilendirir. Söz konusu kuruluş, ilgili masrafları üstlenecek, ön alım hükmünü kabul edecek ve söz konusu beyannameden itibaren yetmiş gün içinde ve daha fazla olmamak kaydıyla

yabancıyı ve alıcıyı bilgilendirecektir. Mülkün mülkiyeti, son bildirim tarihinden itibaren önleme hakkını kullanan kuruma devredilir.

4. 61. maddenin 2. fıkrasında atıfta bulunulan durumlarda, 2. fıkrada belirtilen süreler ve 3. fıkranın birinci ve ikinci cümlelerinde belirtilen süreler sırasıyla, geç beyandan veya tarihten itibaren doksan, yüz yirmi ve seksen gündür.

Bölüm III

Ticari Aktivite

Madde 63

Ticari Faaliyet Bildirme ve Kayıt Tutma Yükümlülüğü. Belgelerin Satışı veya Alımı Beyanı Yükümlülüğü

1. Konuyla ilgili kanunlar uyarınca, antika veya kullanılmış eşyalar için önleyici ticari ticaret beyannamesi almaya yetkili yerel kamu güvenliği yetkilisi, kanun hükmünde kararnamenin A Ekinin A harfinde belirtilen kategorilerde yer alan şeylerde bayi tarafından sunulan yukarıda belirtilen beyannamenin bir nüshasını denetçiye ve Bölgeye iletecektir.
2. 1. fıkrada belirtilen işlerle uğraşanlar, kamu güvenliğine ilişkin yönetmeliklerde öngörülen sicile yapılan işlemlerin günlük kayıtlarını yapacaklar ve yukarıda sayılanların özelliklerini açıklayacaklardır. Ticari olarak alınıp satılan şeylerin detaylı tanımının zorunlu hale geldiği değer sınırları, İçişleri Bakanlığıyla mutabık kalınarak Bakanlıkça kabul edilen kararname ile belirlenir.
3. Müfettiş, 2. fıkranın ikinci cümlesinde belirtilen yükümlülüğün yerine getirildiğini, kendisi tarafından bu amaçla görevlendirilen memurlar tarafından da gerçekleştirilebilecek periyodik denetimler vasıtasıyla teyit edecektir. Doğrulama, 5. maddenin 2., 3. ve 4. paragrafları kapsamındaki korumanın uygulandığı durumlarda Bölge memurları tarafından yapılacaktır.

Denetim raporu ilgili tarafa ve yerel kamu güvenliği yetkililerine bildirilecektir.

4. Belge satıcıları, müzayede evlerinin sahipleri ve halk Gayrimenkul satışından sorumlu memurlar, satışa sunulan tarihi ilgi belgelerinin listesini müfettişe iletmelidir. Söz konusu menfaati taşıyan belgeleri satın alan özel arşiv sahipleri, sahipler veya her ne tür yasal haklara sahip arşiv sahipleri, iktisap tarihinden itibaren doksan gün içinde aynı yükümlülüğe tabi olacaktır. Müfettiş, bildirimden itibaren doksan gün içinde 13. maddede belirtilen prosedürü başlatabilir.
5. Müfettiş, her halükarda, özel şahısların herhangi bir yasal hak ile sahip olduğu, sahip olduğu veya sahibi olduğu veya özellikle önemli bir tarihsel menfaatin varsayılabileceği arşivlerin veya tek belgelerin varlığını resmen tespit edebilir.

Madde 64

Orijinallik ve Kaynak Sertifikaları

1. Kamuya satış, ticari amaçlarla sergileme veya resim, heykel, grafik sanatı veya antika objelerin veya tarihi veya arkeolojik ilgiye sahip nesnelerin satışı amacıyla aracılık faaliyetleri yürüten veya her halükarda mutat olarak satan kimse. Bahsi geçen eserler veya nesneler, alıcıya orijinalliği veya en azından olası atıfları ve menşeini onaylayan belgeler sağlamalıdır veya böyle bir belge yoksa, idari belgelere ilişkin yasal ve düzenleyici hükümlerin öngördüğü prosedürlere göre, eser veya nesnenin gerçekliği veya muhtemel niteliği ve menşei ile ilgili mevcut tüm bilgileri içeren bir beyan sunulmalıdır. Böyle bir beyan, işin veya nesnenin niteliğinin elverdiği durumlarda, fotoğraflı bir kopyasına iliştirilir.

Bölüm V

Uluslararası Bölge İçinde Dolaşım

Bölüm I

Ulusal Bölgeden Çıkış ve Ulusal Bölgeye Giriş

Madde 65

Kesin Çıkış

1. 10.maddenin 1., 2. ve 3. paragraflarında belirtilen taşınır kültür varlıklarının Cumhuriyet topraklarından kesin çıkışı yasaktır.
2. Aşağıdakilerin çıkışı da yasaktır:

a) 10. maddenin 1. fıkrasında belirtilen konulara ait taşınır eşyalar, artık yaşamayan sanatçıların elli yıldan fazla olan eserleri, 12. maddede öngörülen doğrulama gerçekleştirilinceye kadar.

b) 10. maddenin 3. fıkrasında belirtilen kategorilerde yer alan ve Bakanlığın sahip olduğu mülkler, Yetkili danışma organı ile görüştükten sonra, yukarıda belirtilen varlıkların nesnel özellikleri ve menşei açısından kültürel miras için zararlı olacağından, belirli süreler için çıkışı önleyici olarak tespit etmiş ve hariç tutmuştur.

3. Aşağıdakilerin 1. ve 2. fıkralarda öngörülen haller dışında, aşağıdakilerin Cumhuriyet topraklarından kesin olarak çıkarılmasına tabidir. Bu Bölümde ve bu Bölümün II Bölümünde belirlenen prosedürlere göre yetkilendirme:
    a) Kime ait olurlarsa olsunlar, kültürel ilgi arz eden, artık yaşamayan sanatçıların eserleri olan ve üretimi elli yıldan daha eski olan şeyler;
    b) Kültürel ilgiyi temsil eden bireylere ait arşivler ve bireysel belgeler

c) 11. maddenin 1. fıkrasının f), g) ve h) harflerinde belirtilen kategorilerde yer alan mülkler, kime ait olurlarsa olsunlar:

4. 11. maddenin 1. fıkrasının d) bendinde belirtilen şeylerin çıkışı izne tabi değildir. Bununla birlikte, ilgili taraf, yetkili ihracat ofisine, Bakanlık kararnamesiyle belirlenen usul ve usullere göre, yurtdışına nakledilecek eşyaların yaşayan bir sanatçının eseri olduğunu veya üretimlerinin elli yıldan daha eski olmadığını kanıtlamalıdır.

Madde 66

Etkinlikler için Geçici Çıkış

1. Kültür varlıkalrın Cumhuriyet topraklarından geçici çıkışı ve 65. maddenin 1., 2. fıkrasının a) bendi ve 3. fıkrasında belirtilen kültürel varlıklar, yukarıda sayılan şeylerin bütünlüğünün ve güvenliğinin sağlanması şartıyla, kültürel açıdan büyük ilgi gören sanat etkinlikleri, sergiler veya sergiler için izin verilebilir.
2. Aşağıdakiler hiçbir durumda ulusal topraklardan çıkarılamaz:

a) Taşıma sırasında veya elverişsiz çevre koşullarında hasara açık mülkler;

b) Bir müzenin, resim galerisinin, sanat galerisinin, arşivin veya kütüphanenin veya bir sanatsal veya bibliyografik koleksiyonun belirlenmiş ve bütünleyici bir bölümünün ana koleksiyonunu oluşturan kültürel varlıklar.

Madde 67

Diğer Geçici Çıkış Durumları

1. 65. maddenin 1., 2. fıkraları, a) ve 3. bentlerinde belirtilen eşya ve kültür varlıkları aşağıdaki durumlarda da geçici olarak çıkış izni verilebilir:

a) Diplomatik ve konsolosluk makamlarında, Avrupa Birliği kurumlarında veya uluslararası kuruluşlarda, görev sürelerini aşmamak kaydıyla ilgili

kişilerin yurtdışına taşınmasını gerektiren ofisleri dolduran İtalyan vatandaşlarının özel mobilyalarını oluştururlar;

b) Diplomatik ve konsolosluk koltuklarının iç dekorunu oluştururlar yurt dışı;

c) Yurt dışında mutlaka gerçekleştirilmesi gereken analiz, inceleme veya koruma çalışmalarından geçmeleri gerekir;

d) Karşılıklılık anlaşmaları çerçevesinde yabancı müze kurumları ile kültür anlaşmalarının uygulanmasında çıkışlarının talep edilmesi, aynı anlaşmada belirlenen süre için, ancak yine de dört yılı geçemez.

2. Uluslararası sergi ve toplantılara katılmak üzere yetmiş beş yaşın üzerindeki ulaşım araçları Cumhuriyet topraklarından geçici olarak çıkış, 13. maddeye göre bir beyanda bulunulmadıkça izne tabi değildir.

Madde 68

Serbest Dolaşım Sertifikası

1. 65. maddenin 3. fıkrasında belirtilen eşya ve mülkleri Cumhuriyet topraklarından kesin olarak çıkarmak isteyenler, serbest dolaşım belgesi almak için bu yönde bir beyanda bulunmalı ve bunları aynı zamanda her birinin piyasa değerini de belirterek yetkili ihracat ofisine sunmalıdır.
2. İhracat ofisi, eşyaların veya malların ibrazından itibaren üç gün içinde, Bakanlık yetkili makamlarına bildirir ve bu makam, izleyen on gün içinde, kesin çıkış için sunulan nesnelerle ilgili herhangi bir yararlı bilişsel unsur sağlar.

3. Belirtilen değerin adilliğini tespit ettikten sonra, ihracat ofisi, alınan bilgilere dayandırılabilecek gerekçeli bir kararla, serbest dolaşım belgesini düzenler veya reddeder, ilgili tarafa eşya veya mülkün sunulmasından itibaren kırk gün içinde bildirimde bulunur.
4. İhracat büroları, serbest dolaşım belgesinin verilmesi veya reddedilmesini değerlendirirken, yetkili danışma organına danıştıktan sonra, Bakanlık tarafından belirlenen genel kurallara uymak zorundadır.
5. Serbest dolaşım belgesi, üç yıllık bir süre için geçerlidir ve biri resmi belgeler arşivinde olmak üzere üç nüsha halinde düzenlenir; ikincisi ilgili tarafa tevdi edilecek ve nesnenin dolaşımına eşlik etmelidir; üçüncüsü resmi sertifika sicilinin oluşturulması için Bakanlığa gönderilir.
6. Reddetme, 14. madde uyarınca beyanname işlemlerinin başlamasını gerektirecektir. Bu amaçla, ret ile eşzamanlı olarak, 14. maddenin 2. fıkrasında belirtilen unsurlar ilgili tarafa iletilecek ve eşya veya mallar aşağıdaki hükümlere tabi olacaktır. (Söz konusu maddenin 4. fıkrası).
7. Bölgesel'e tabi gövdelere ait eşyalar veya mülkler için denetim, ihracat ofisi, talebin alındığı tarihten itibaren zorunlu otuz günlük süre içinde görüşü alınacak Bölgeye danışacak ve söz konusu görüşün olumsuz olması halinde bağlayıcı olacaktır.

Makale 69

Sertifika Reddine Karşı İdari İtiraz

1. Belgenin reddine karşı Bakanlığa itiraz, meşruiyet veya esasa dayalı olarak izleyen otuz gün içinde kabul edilir.
2. Bakanlık, yetkili danışma organına danıştıktan sonra, itirazın sunulmasından itibaren doksan gün içinde itiraz hakkında karar verir.

3. Beyanname işlemleri, idari itirazın sunulduğu tarihten itibaren ve 2. fıkrada belirtilen sürenin bitimine kadar askıya alınır, ancak mülkler 14. maddenin 4. fıkrasında belirtilen hükümlere tabi kalır.
4. Bakanlık, itirazın geçerli olduğunu kabul ettiğinde, ilgili belgeleri takip eden yirmi gün içinde buna göre işlem yapacak olan ihracat ofisine iade eder.
5. Kanun hükmünde kararname hükümleri. 24 Kasım 1971 Cumhurbaşkanının 1199'u uygulanacaktır.

Madde 70

Zorunlu Satın Alma

1. İhracat idaresi 68. maddenin 3. fıkrasında belirtilen süreler içinde serbest dolaşım belgesi talep edilen eşya veya mülkün zorunlu satın alınmasını Bakanlığa tavsiye edebilir, eş zamanlı olarak Bölge ve ilgili tarafa bildirimde bulunabilir ayrıca, satın alma tavsiyesine konu olan nesnenin, ilgili prosedür sonuçlanıncaya kadar söz konusu ofiste gözetim altında kalacağını beyan edecektir. Böyle bir durumda, sertifikanın verilmesi için zaman sınırı altmış güne uzatılmıştır.
2. Bakanlık, beyannamede belirtilen değerden eşya veya mülkü satın alma seçeneğine sahiptir. Satın alma hükmü, beyannameden itibaren doksan günlük zorunlu süre içinde ilgiliye tebliğ edilir. Satın alma hükmünün bildirimi gerçekleşinceye kadar ilgili taraf, nesnenin çıkışına karşı karar verebilir ve bunu geri çekmek için harekete geçebilir.
3. Bakanlık satın almaya devam etmek istemezse, beyannameden itibaren altmış gün içinde, tavsiye eden ihracat idaresinin topraklarında bulunduğu Bölgeye bildirimde bulunur. Bölge, malı veya mülkü, 62. maddenin 2. ve 3. fıkralarının, maliyetlerin mali teminatı ve ilgili satın alma taahhüdünün varsayımı ile ilgili hükümlerine uygun olarak satın alma seçeneğine sahip

olacaktır. İlgili hüküm, beyannameden itibaren doksan günlük zorunlu süre içinde ilgili tarafa tebliğ edilir.

Madde 71

Geçici Dolaşım Sertifikası

1. 66. ve 67. maddeler uyarınca, burada belirtilen şeyleri ve eserleri 8Cumhuriyet topraklarından geçici olarak çıkarmaya niyetlenenler, geçici dolaşım belgesi alabilmek için, bu niyeti beyan etmeli ve ürünleri yetkili ihracat ofisine ibraz etmeli, aynı zamanda her bir ürün için piyasa değerini ve yurtdışında saklanmasından sorumlu tarafı da belirtmelidir.
2. İhracat ofisi, belirtilen değerin adilliğini tespit ettikten sonra, gerekçeli bir kararla, gerekli reçeteleri dikte ederek ve ilgili tarafa mal veya malın ibrazından itibaren kırk gün içinde bildirimde bulunarak geçici dolaşım belgesini düzenler veya reddeder. Geçici dolaşımın reddine karşı idari itiraz, 69. maddede belirtilen usullere göre kabul edilir.
3. Geçici çıkış için sunulan eşya veya mal, 10. maddede öngörülen menfaati elinde bulundurduğunda, 14. maddenin 2. fıkrasında belirtilen unsurlar, beyannamenin başlaması amacıyla olumlu veya olumsuz karar ile eş zamanlı olarak ilgili tarafa bildirilir takibat ve amaç 14. maddenin 4. fıkrasında belirtilen önlemlere tabi olacaktır.
4. İhracat büroları, sertifikanın verilmesi veya reddedilmesini değerlendirirken, yetkili danışma organına danıştıktan sonra Bakanlık tarafından belirlenen genel kurallara uymak zorundadır. 66. madde ve 67. maddenin 1. fıkrasının b) ve c) bentlerinde düzenlenen geçici çıkış hallerinde, sertifikanın verilmesi 48. madde kapsamındaki izne tabi olacaktır.
5. Sertifika ayrıca, ilgili tarafın talebi üzerine uzatılabilecek eşya veya mülklerin iadesi için süre sınırını da belirtecektir. Ancak, 8. paragraf

hükümleri haricinde, hiçbir durumda ulusal topraklardan çıkarılmalarından itibaren on sekiz ayı geçemez.

6. Sertifikanın verilmesi her zaman başvuruda belirtilen değer için ilgili tarafın mülklerinin sigortasına bağlıdır. Bakanlık tarafından veya Devletin katılımıyla, hükümet organları, yurtdışındaki İtalyan Kültür Enstitüleri veya uluslar üstü kuruluşlar tarafından yurtdışında tanıtılan sergiler ve etkinlikler için, 48. madde uyarınca Devletin göreceli riskleri üstlenmesiyle ikame edilebilir.
7. 65. maddenin 1. fıkrasında belirtilen kültürel varlıklar ile 3. fıkrada belirtilen şeyler veya varlıklar için, geçici çıkış, bir bankacılık kurumu veya bir sigorta şirketi tarafından düzenlenen bir kefalet poliçesinden oluşabilen, mülkün veya sertifika verildiğinde değerlendirilen değerinin yüzde onunu aşan bir meblağ ile teminat altına alınacaktır. Kefil, geçici ihracata kabul edilen nesnelerin belirlenen süre içinde ulusal bölgeye geri dönmemesi durumunda idare tarafından alınır. Devlete ve kamu idarelerine ait mallar için kefalet aranmaz. Bakanlık, özellikle kültürel öneme sahip kurumları kefil olma yükümlülüğünden muaf tutabilir.
8. 67. maddenin 1. fıkrasında öngörülen geçici çıkış durumlarına 5 ila 7. paragrafların hükümleri uygulanmaz.

Madde 72

Ulusal Bölgeye Giriş

1. Bir Avrupa Birliği Üye Devleti tarafından İtalya'ya yapılan sevkiyat veya 65. maddenin 3. fıkrasında belirtilen eşya veya mülklerin üçüncü bir ülkeden ithalatı, başvuru üzerine, ihracat ofisi tarafından onaylanacaktır.
2. Sevkiyatın ve ithalatın gerçekleştiğini beyan eden sertifikalar, nesneyi veya mülkü tanımlamaya ve eşyanın veya mülkün sırasıyla sevk edildiği

veya ithal edildiği üye devlet veya üçüncü ülkesinden menşei kanıtlamaya uygun belgelere dayanılarak verilir.

3. Sevkiyat ve ithalatın gerçekleştiğine dair belgeler beş yıl süreyle geçerli olacak ve ilgili tarafın talebi üzerine uzatılabilecektir.
4. Sertifikaların verilmesi ve uzatılmasına yönelik koşullar, usuller ve prosedürler, özellikle sevk edilen veya ithal edilen malın veya malın menşeinin tespitine ilişkin bakanlık kararnamesi ile belirlenebilir.

Bölüm II

Avrupa Birliği Bölgesinden İhracat

Madde 73

Sınıf

1. Bu Bölümde ve bu Bölümün III. Bölümünde aşağıdaki mezhepler kullanılacaktır:

a) "EEC Yönetmeliği", Konsey Tüzüğü (EEC) no. 3911/92 9 Aralık 1992, Konsey Yönetmeliği (EC) no. 16 Aralık 1996 tarihli 2469/96 ve Konsey Yönetmeliği (EC) no. 974/01 14 Mart 2001

b) EEC Direktifi ", 15 Mart tarihli 93/7 / EEC Konsey Direktifi anlamına gelir 1993, Avrupa Parlamentosu'nun 96/100 / EC Direktifi ile değiştirildiği şekliyle ve Konsey, 17 Şubat 1997 ve Direktif 200/38 / EC ile 5 Haziran 2001 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konsey.

c) "Talep eden Devlet", III. Bölüm uyarınca iade davasını başlatan Avrupa Birliği Üye Devleti anlamına gelir.

Madde 74

Kültür Varlıklarının Avrupa Birliği'nden İhracatı

1. Bu Kod Ek A'da belirtilen kültürel varlıkların Avrupa Birliği bölgesi dışına ihracatı, AET Tüzüğü ve bu maddeye tabidir.
2. AET Yönetmeliğinin 2. maddesinde öngörülen ihracat lisansı, ihracat ofisi tarafından serbest dolaşım sertifikası ile eşzamanlı olarak veya ikincisinin aynı ofis tarafından verilmesinden itibaren otuz ayı geçmeyecek şekilde verilir. Ruhsat altı ay süreyle geçerlidir.
3. Bu Kanunun Ek A'da listelenen bir mülkün geçici olarak ihraç edilmesi durumunda, ihracat ofisi 66, 67 ve 71. maddelerde belirlenen koşullar ve usullere göre geçici ihracat lisansı düzenleyecektir.
4. Bu Bölümün I. Kısmının hükümleri kültürel kültürler için geçerli olmayacaktır. Aynı lisansın geçerlilik süresi boyunca AET Tüzüğünün 2. maddesi uyarınca başka bir Avrupa Birliği Üye Devleti tarafından verilen ihracat lisansıyla Devlet topraklarına giren mülkler.
5. AET Yönetmeliğinin amaçları doğrultusunda, Bakanlık ihracat ofisleri kültürel varlıklar için ihracat lisansları vermekten sorumlu yetkili olacaktır. Bakanlık, verilen ihracat lisanslarının listesini derler ve saklar, değişiklikleri meydana geldikten sonra iki ay içinde Avrupa Toplulukları Komisyonuna bildirir.

Bölüm III

Bir Üyenin Bölgesi Dışına Yasa dışı Yollarla Alınan Kültürel Varlıkların İadesi

Avrupa Birliği Devleti

Madde 75

İade

1. 31 Aralık 1992 tarihinden sonra bir Avrupa Birliği Üye Devleti topraklarından yasa dışı olarak çıkarılan kültürel varlıklar, bu bölümün hükümlerine uygun olarak iade edilecektir.
2. Kültürel varlıklar, talepte bulunan Devletin topraklarından çıktıktan sonra bile, söz konusu Devletin ülkesinde yürürlükte olan yasalar uyarınca, Madde 30 uyarınca ulusal kültür mirasına ait olarak tanımlanan varlıklar olarak kabul edilir. Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Antlaşma, Amsterdam Antlaşması'nın 6. maddesi ve ilgili yasa ve yönetmeliklerin onaylanması ve uygulanması ile ikame edilmiştir.
3. Aşağıdaki kategorilerden birinde yer alan mülkler için iade kabul edilebilir:

a) Ek A'da belirtilen özellikler;
b) Müzelerde, arşivlerde ve koruma amaçlı kitap koleksiyonlarında envantere alınan kamu koleksiyonlarının parçası olan mülkler. Kamu koleksiyonları, Devlet, Bölgeler, diğer bölgesel hükümet organları ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının sahip olduğu koleksiyonlar ile Devlet, Bölgeler veya diğer bölgesel hükümet organları tarafından önemli ölçüde finanse edilen koleksiyonlar olarak tanımlanır;
c) Dini envanterlerde yer alan mülkler.

4. Söz konusu çıkış, AET Yönetmeliğine veya ulusal kültürel mirasın korunmasına ilişkin talep eden Devletin mevzuatına aykırı olarak gerçekleştiğinde veya geçici çıkış veya ihracat süresinin sona ermesinden sonra mülk iade edilmediğinde, kültürel mülklerin çıkışı yasa dışı kabul edilir.
5. Geçici çıkış veya ihracata izin verilen mülklerin çıkışı, 71. maddenin 2. fıkrasında belirtilen hükümlere göre belirlenen talimatların ihlal edilmesi halinde yasa dışı sayılır.
6. 4. ve 5. paragraflarda belirtilen koşullar, başvuru yapıldığında devam ederse, iade kabul edilebilir olacaktır.

Madde 76

Avrupa Birliği Üye Devletleri için yardım ve iş birliği

1. İtalya için, AET'nin 3. maddesi uyarınca kurulan merkezi otorite yönerge Bakanlıktır. Bakanlık, Yönerge'de belirtilen çeşitli görevleri yerine getirirken, merkez ve şube organlarının yanı sıra diğer Bakanlıkların, Devletin diğer organlarının, Bölgelerin ve diğer bölgesel hükümet organlarının iş birliğinden yararlanır.
2. Bakanlık, başka bir Avrupa Birliği Üye Devletinin mirasına ait kültürel varlıkların keşfi ve iadesi için:

a) Diğer üye devletlerin yetkili makamları ile iş birliğini sağlamak;
b) Kültürel varlığın yerelleştirilmesi ve mal sahibi veya sahibinin belirlenmesi amacıyla ulusal topraklarında soruşturmalar düzenlemek. Soruşturmalar, talepte bulunan Devletin talebi üzerine, mülkün bulunduğu yere özel dikkat gösterilerek, soruşturmayı kolaylaştırmak için her türlü yararlı bilgi veya belgeyle birlikte istenecektir;
c) Bir Üye Devletten yasa dışı çıkışı kesin ve uyumlu kanıtlara dayanılarak kabul edilebilecek bir kültürel varlığın ulusal topraklarda keşfedildiğini ilgili Üye Devletlere bildirmek
d) c) bendinde atıfta bulunulan bildirimin konusu olan mülkle ilgili olarak, ilgili Üye Devletin yürüttüğü işlemleri, 75. maddede belirtilen bina ve koşulların varlığını, söz konusu bildirimden itibaren iki ay içinde yapılır. Belirtilen süre içerisinde doğrulama yapılamadığında, e) harfinde yer alan hükümler uygulanmaz;
e) Gerektiğinde, mülkün kaldırılmasını ve kamu kurumlarında geçici olarak saklanmasını ve korunmasını sağlamak ve iade sürecinden çıkarılmasını önlemek için gerekli diğer önlemleri emreder;

f) Talepte bulunan Devlet ile kültürel varlığın yasal hakkı ne olursa olsun sahibi veya sahibi arasındaki iade ile ilgili herhangi bir anlaşmazlığın dostane çözümünü teşvik etmek. Bakanlık, bu amaçla ve ilgili tarafların niteliğini ve mülkün niteliğini göz önünde bulundurarak, talepte bulunan Devlete ve mal sahibi veya elinde bulunduran taraflara uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümlenmesini tavsiye edebilir. İtalyan hukukuna göre ve bu amaçla her iki tarafın resmi anlaşmasını alacaktır.

Madde 77

Tazminat Davası

1. Avrupa Birliği Üye Devletleri, kendi bölgelerinden yasa dışı yollarla çıkarılan kültürel varlıklar için 75. maddeye uygun olarak olağan hukuk mahkemeleri önünde iade davası açabilir.
2. Dava, mülkün bulunduğu bölge üzerinde yargı yetkisine sahip mahkeme önüne getirilecektir.
3. Medeni usul kanunun 163. maddesinde belirlenen ön koşullara ek olarak, celpler şunları içermelidir:

a) Kültürel varlık olduğunu onaylayan, iddia edilen öğeyi açıklayan bir belge;
b) Mülkün ulusal topraklardan yasa dışı çıkışına ilişkin talepte bulunan Devletin yetkili makamlarının beyanı.

4. İade taleplerinin kaydedilmesi için özel sicile dosyalanmak üzere, mülkün zilyet veya malikine ek olarak, mülkün yasal hakkı ne olursa olsun Bakanlığa bildirilir.
5. Bakanlık, çağrıların sicile kaydedildiğini diğer Üye Devletlerin merkezi makamlarına derhal bildirecektir.

Madde 78

Eylem için Zaman Sınırının Aşılması

1. Tazminat davası, talepte bulunan Devletin kendi ulusal topraklarından yasa dışı yollarla alınan mülkün belirli bir yerde bulunduğunu bildiği ve malikin veya sahibinin kimliğinin tespit edileceğini bildiği günden başlayarak bir yıllık zorunlu süre içinde açılır. Mülkiyet ne olursa olsun yasal haktır.
2. Tazminat davası, mülkün davacı Devletin topraklarından yasa dışı olarak çıktığı günden itibaren otuz yıllık süre içinde her durumda sınırlıdır.
3. 75. maddenin 3. fıkrasının b) ve c) bentlerinde belirtilen mülklerin iadesi için herhangi bir süre sınırı yoktur.

Madde 79

Tazminat

1. Mülkün iadesine karar vermek için mahkeme, ilgili tarafın talebi üzerine hakkaniyet kriterlerine göre belirlenen tazminata hükmedebilir.
2. 1. paragrafta öngörülen tazminatı elde etmek için, ilgili taraf, satın alma eyleminde koşullar altında gerekli özeni gösterdiğini kanıtlamalıdır.
3. Bağış, miras veya miras yoluyla mülkün sahibi, nesneyi edindiği kişiden daha elverişli bir konuma sahip olamaz.
4. Tazminat ödemekle yükümlü olan talepte bulunan Devlet, İtalya'da ikamet eden yasa dışı dolaşımdan sorumlu olan taraftan zararlarını telafi edebilir.
5. **Madde 80**

Tazminatın Ödenmesi

1. Tazminat, mülkün iadesi ile eşzamanlı olarak talep eden Devlet tarafından ödenir.

2. Malın ödenmesi ve teslimi, yukarıda bahsedilen procès sözlü nüshasının bir nüshasını alacak olan Bakanlık tarafından bu amaçla belirlenen bir noter, bir mahkeme görevlisi veya bir kamu görevlisi tarafından sözlü olarak yazılı hale getirilir.
3. Procès sözlü, iddianın kaydının iptali için başlık oluşturacaktır.

Madde 81

Yardım ve İş Birliği Ücretleri

1. İade edilecek mülkün aranması, taşınması ve geçici olarak muhafaza edilmesine ilişkin giderler ile 76 .maddenin uygulanmasından kaynaklanan diğer giderler ile iade kararı veren kararın uygulanmasına mahsus giderler, Devlet talep ediyor.

Madde 82

İtalya Adına İade Davası

1. İtalyan topraklarından yasa dışı yollarla alınan kültürel varlıkların iadesi davası, Bakanlık tarafından, Kültür Varlıklarının bulunduğu Avrupa Birliği Üye Devletinin yargıçına Dışişleri Bakanlığı ile uyumlu olarak getirilir.
2. Bakanlık, Devletin hukuk görevlilerinden yararlanır.

Madde 83

İade Edilen Mülkün Varış Yeri

1. İade edilen kültür varlıklarının Devlete ait olmadığı hallerde Bakanlık, yasal hakkı bulunan kişiye teslim edilinceye kadar velayetini sağlar.
2. Mülkün teslimi, iade işlemi ve mülkün muhafazası davası için yapılan masrafların Devlete geri ödenmesine tabidir.

3. Malın teslimine kimin hakkı olduğu bilinmediğinde, Bakanlık, İtalya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nde yayımlanan bir duyuru ve diğer reklam biçimleri aracılığıyla kamuoyunu iade davası hakkında bilgilendirir.
4. Mülkiyet hakkına sahip olan kişinin, 3. fıkrada belirtilen ilanın Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren beş yıl içinde teslimini talep etmemesi halinde, eşya devlet malı olur. Yetkili danışma organı ve ilgili Bölgelere danıştıktan sonra, Bakanlık, mülkün en iyi şekilde korunmasını ve halkın yararlanmasını sağlamak için, mülkün Devletin müzesine, kütüphanesine veya arşivine, bir bölgeye veya başka bir bölgesel yönetim organına tahsis edilmesini emreder.

Madde 84

Avrupa Komisyonu ve Ulusal Parlamento için bilgiler

1. Bakanlık, Avrupa Topluluğu Komisyonunu, AET Yönetmeliğinin uygulanmasını sağlamak için İtalya tarafından benimsenen tedbirler hakkında bilgilendirecek ve diğer Üye Devletler tarafından Komisyona iletilen ilgili bilgileri alacaktır.
2. Yıllık bazda, Bakanlık, Bakanlığın bütçe harcama tahminlerine ek olarak, bu Bölümün uygulanmasının yanı sıra AET Direktifi ve AET yönetmeliğinin İtalya'da ve diğerinde uygulanmasına ilişkin bir raporu Parlamentoya gönderir.
3. Her üç yılda bir, yetkili danışma organına danıştıktan sonra, Bakanlık, Komisyon için 1. paragrafta belirtilen AET yönetmeliği ve AET direktifinin uygulanmasına ilişkin bir rapor hazırlar. Rapor Parlamentoya iletilir.

Madde 85

Çalıntı Kültür Varlıkları Veri Bankası

1. Bakanlık kararnamesiyle oluşturulan usullere göre Bakanlık bünyesinde çalınan kültürel varlıklara ilişkin bir veri bankası kurulur.

Madde 86

Diğer Avrupa Birliği Üye Devletleri ile Anlaşmalar

1. Bakanlık, diğer Avrupa Birliği Üye Devletlerinde kültürel mirasın yanı sıra mevzuat ve korumanın organize edilme şekli hakkında daha fazla karşılıklı bilgiyi teşvik etmek ve diğer Avrupa Birliği Üye Devletlerinde uygun anlaşmaları teşvik eder.

Bölüm IV

UNIDROIT Sözleşmesi

Madde 87

Çalıntı veya Yasa dışı Yollarla İhraç Edilen Kültür Varlıkları

1. UNIDROIT Sözleşmesinin ekinde belirtilen, çalınan veya yasa dışı yoldan ihraç edilen kültürel varlıkların uluslararası iadesine ilişkin ekinde belirtilen kültürel varlıkların iadesi, söz konusu Sözleşmenin hükümlerine ve ilgili onay ve tenfiz kanunlarına tabidir.

Bölüm VI

Bulgular ve Keşifler

Bölüm I

Ulusal Bölgede Yapılan Aramalar ve Tesadüfi Keşifler

Madde 88

Arama Faaliyetleri

1. Ulusal toprakların herhangi bir yerinde 10. maddede belirtilen arkeolojik aramalar ve genel olarak bulma faaliyetleri Bakanlığa mahsustur.
2. Bakanlık, 1. fıkrada belirtilen arama ve faaliyetlerin yapılacağı binaların geçici olarak işgaline karar verebilir.
3. Bina sahibi, kamulaştırma için genel hükümler ile belirlenen usullere göre belirlenecek işgal için tazminat alma hakkına sahip olacaktır. Tazminat, para olarak veya mal sahibinin talebi üzerine, bulunan eşyalar veya bunların bir kısmı Devletin tahsilatlarının ilgisini çekmediğinde serbest bırakılarak ödenebilir.

Madde 89

Arama İzni

1. Bakanlık, 88. maddede belirtilen arama faaliyetlerini ve çalışmaları yürütmek üzere kamu veya özel şahıslara imtiyaz verebilir ve işin yapılacağı binaların iskan emrini imtiyaz sahibi adına verebilir.
2. İmtiyaz verildiğinde belirtilen reçetelere ek olarak, imtiyaz sahibi, Bakanın gerekli gördüğü diğer tüm reçetelere uymalıdır. İmtiyaz sahibi reçetelere uymazsa, imtiyaz iptal edilecektir.
3. İmtiyaz, Bakanlık işlerin yürütülmesini veya devamını devralmak istediğinde de geri alınabilir. Bu durumda, imtiyaz sahibinin şimdiye kadar yaptığı iş için yaptığı masraflar söz konusu imtiyaz sahibine iade edilir ve miktar Bakanlıkça tespit edilir.
4. İmtiyaz sahibi Bakanlığın değerlendirmesini kabul etmemeye karar verdiğinde, miktar mahkeme başkanı tarafından atanan nitelikli bir değerlendirici tarafından belirlenir. İlgili masraflar imtiyaz sahibi tarafından karşılanacaktır.
5. 1. fıkrada belirtilen imtiyaz, işlerin yapılacağı binaların sahibine de verilebilir.

6. Bakanlık, yukarıda bahsedilen şeylerin talep üzerine, kuruluşun uygun bir yere sahip olması ve muhafazasını sağlaması şartıyla, bulunan eşyaların tamamen veya kısmen Bölge veya diğer bölgesel yönetim organları içinde teşhir amaçlı kalmasına izin verebilir.

Madde 90

Tesadüfi Keşifler

1. 10. maddede belirtilen taşınmaz veya taşınabilir şeyleri tesadüfen keşfedenler, keşfi yirmi dört saat içinde müfettişe veya belediye başkanına veya kamu güvenlik makamlarına bildirir ve eşyaların geçici olarak muhafaza edilmesini sağlayarak, hangi durumda bulunduysa yerine bırakır.
2. Başka türlü nezaretin sağlanmasının mümkün olmadığı taşınır şeyler söz konusu olduğunda, keşif yapan kişi, yetkili makamların ziyareti gerçekleşinceye ve gerekirse, güvenliklerini ve korumalarını daha iyi sağlamak için bunları kaldırma yetkisine sahip olacaktır. Keşif, kamu otoritelerinden yardım isteyebilir.
3. Tesadüfen keşfedilen şeylerin her sahibi, paragraf 1 ve 2'de belirtilen koruma ve gözetim hükümlerine uymalıdır.
4. Saklama ve nakil masrafları Bakanlıkça karşılanır.

Madde 91

Bulunan Eşyaların Mülkiyeti ve Nitelikleri

1. 10. maddede belirtilen, her kim tarafından ve nasıl olursa olsun deniz yataklarında bulunan eşyalar Devlete ait olacak ve 822. maddeye göre taşınmaz veya taşınabilir olmasına bağlı olarak devlet mülkiyetinin veya devredilemez mallarının bir parçası haline gelecektir. ve medeni kanunun 826'sı.
2. Bir binanın yıkımı Devlet, Bölgeler, diğer bölgesel hükümet organları veya diğer kamu kurumları veya kurumları adına gerçekleştirildiğinde, sözleşmeyle yıkım firması için ayrılan yan ürün malzemesi, aşağıdaki gibi bulunan şeyleri

içermeyecektir. 10. maddenin 3. fıkrasının a) bendinde belirtilen menfaati haiz yıkım sonucu. Aksine herhangi bir anlaşma geçersiz ve hükümsüz olacaktır.

Madde 92

Ödül Bulmak

1. Bakanlık, aşağıdaki durumlarda bulunan şeylerin değerinin dörtte birini geçmeyen bir ödül teklif eder:
   a) Bulgunun meydana geldiği binanın sahibi;
   b) 89. madde uyarınca arama faaliyetlerinde imtiyaz sahibi;
   c) 90. maddede belirtilen yükümlülükleri yerine getiren tesadüfi keşif.
2. 89. maddede öngörülen imtiyazı elde eden veya söz konusu şeyi keşfeden bina sahibi, bulunan eşyaların değerinin yarısını geçmeyecek bir mükafata hak kazanır.
3. Sahibinin veya sahibinin rızası olmadan başka bir kişinin malına giren ve araştıran keşif, ödül almaya hak kazanmaz.
4. Ödül, para olarak veya bulunan şeylerin bir kısmının serbest bırakılmasıyla ödenebilir. İlgili taraf, talep üzerine, Ekonomi ve Maliye Bakanlığınca Bakanlık nezdinde kabul edilen kararname ile belirlenen usuller ve sınırlar dahilinde aynı tutarda vergi kredisi alabilir, 17 no'lu kanunun 17. maddesinin 3. fıkrası uyarınca. 23 Ağustos 1988 tarihli 400.

Madde 93

Ödül Değerlendirmesi

1. Bakanlık, bulunan eşyaların değerinin değerlendirilmesinin ardından, 96 ncı maddeye göre hak sahibi olan kişi veya taraflar için ödülün değerlendirilmesini sağlar.

2. Değerlendirme süreci sırasında, hak sahibi olan her kişi veya taraf, bulunan şeylerin değerinin beşte birini aşmayan bir miktarda kısmi ödeme alacaklardır.
3. Yetkili kişi veya tarafların Bakanlığın kesin değerlendirmesini kabul etmemeleri halinde bulunan şeylerin değeri, ilgili tarafların mutabakatı ile atanan üçüncü bir kişi tarafından belirlenir. Üçüncü bir kişinin atanması veya değiştirilmesi konusunda anlaşmaya varmazlarsa, atanan üçüncü kişi atamayı kabul etmediğinde veya kabul edemediğinde, atama taraflardan birinin talebi üzerine başkan tarafından yapılır. Eşyaların bulunduğu alan üzerinde yargı yetkisine sahip olan mahkeme. Değerlendirme masrafları, ödülü almaya hak kazanan kişi veya tarafça karşılanacaktır.
4. Hata veya bariz eşitsizlik durumunda üçüncü tarafın değerlendirmesine itiraz edilebilir.

BÖLÜM 2

Ulusal Sulara Bitişik Alanlarda Yapılan Aramalar ve Tesadüfi Bulgular

Madde 94

Unesco Sözleşmesi

1. Ulusal suların dış sınırlarından on iki deniz mili boyunca uzanan deniz suyu alanlarının deniz tabanında bulunan arkeolojik ve tarihi nesneler, UNESCO Sualtı kültürünün korunması Sözleşmesine ekli "Sualtı kültür mirasına ilişkin tedbirlere ilişkin kurallar" kapsamında korunmaktadır miras, 2 Kasım 2001'de Paris'te kabul edildi.

Bölüm VII

Kamulaştırma

Madde 95

Kültür Varlıklarının Kamulaştırılması

1. Taşınmaz ve taşınabilir kültür varlıkları, kamulaştırma, söz konusu mülklerin halkın yararlanmasına yönelik koruma koşullarının iyileştirilmesine yönelik önemli bir ihtiyaca cevap verdiğinde, kamu kullanımı gerekçesiyle Bakanlık tarafından kamulaştırılabilir.
2. Bakanlık, talep üzerine, Bölgelere ve diğer bölgesel hükümet organlarına ve ayrıca diğer kamu kurum ve kuruluşlarına paragraf 1'de belirtilen kamulaştırmayı gerçekleştirme yetkisi verebilir. Bu durumda kamulaştırma amacıyla kamu kullanımını beyan eder ve tapuları usulün kovuşturulması için ilgili kuruma devreder.
3. Bakanlık ayrıca, ilgili usulün doğrudan sorumluluğunu üstlenerek, kar amacı gütmeyen kamu kuruluşu adına kamulaştırma emri verebilir.

Madde 96

Araçsal Amaçlarla Kamulaştırma

1. Binalar ve alanlar, anıtların yalıtılması veya eski haline getirilmesi, doğal ışık veya perspektif sağlanması, dekoratif görünümlerinin korunması veya iyileştirilmesi veya halkın zevkinin artırılması veya bunlara erişimi kolaylaştırmak için gerekli olduğunda kamusal kullanım nedenleriyle kamulaştırılabilir.

Madde 97

Arkeolojik Amaçlı Kamulaştırma

1. Bakanlık, 10. maddede belirtilen şeylerin bulunması için arkeolojik ilgi veya arama faaliyetlerinde bulunmak amacıyla binaların kamulaştırılmasına geçebilir.

Madde 98

Kamu Kullanım Beyanı

1. Kamusal kullanım, Bakanlık kararnamesiyle veya 96 ncı maddede belirtilen hallerde Bölge tarafından kabul edilen bir hükümle ilan edilir ve Bakanlığa bildirilir.
2. 96. ve 97. maddelerde öngörülen kamulaştırma durumlarında, projenin onayı, kamu kullanım beyanına eşdeğer olacaktır.

Madde 99

Kültür Varlıklarının Kamulaştırılması için Tazminat

1. 95. maddede öngörülen kamulaştırma durumunda, tazminat, mülkün Devlet içinde serbest bir satış sözleşmesinde sahip olacağı adil fiyattan oluşur.
2. Tazminatın ödenmesi, kamulaştırma için genel hükümlerin belirlediği usullere göre yapılacaktır.

Madde 100

Genel Yasalara Referans

1. 96. ve 97. maddelerde düzenlenen kamulaştırma durumlarında, uyumlu oldukları sürece, kamunun kullanımına yönelik genel kamulaştırma hükümleri uygulanacaktır.

BAŞLIK II

Yararlanma ve Geliştirme

Bölüm I

Kültür Varlıklarından Yararlanma

Bölüm I

Genel İlkeler

Madde 101

Kurumlar ve Kültür Yerleri

1. Bu Tüzüğün amaçları doğrultusunda, müzeler, kütüphaneler ve arşivler, arkeolojik parklar ve alanlar ve anıtsal kompleksler, kurumlar ve kültür mekanları olarak kabul edilir.
2. Aşağıdaki tanımlar geçerlidir:

a) "Müze", eğitim ve çalışma amacıyla kültürel varlıkları alan, muhafaza eden, düzenleyen ve sergileyen kalıcı bir tesis anlamına gelir;

b) "Kütüphane", herhangi bir destek üzerine yazılmış veya yayınlanmış, organize bir kitap, materyal ve bilgi koleksiyonunu toplayan ve muhafaza eden ve okumayı ve çalışmayı teşvik etmek amacıyla danışmayı sağlayan kalıcı bir tesis anlamına gelir;

c) "Arşiv", tarihsel önemi olan orijinal belgeleri toplayan, envanterleyen ve muhafaza eden ve çalışma ve araştırma amacıyla istişare sağlayan kalıcı bir tesis anlamına gelir;

d) "Arkeolojik alan", fosil yapıya sahip kalıntıların veya eski eserlerin veya tarih öncesi veya antik yapıların varlığıyla karakterize edilen alan anlamına gelir;

e) "Arkeolojik park", önemli arkeolojik kanıtlar ve tarihi, peyzaj veya çevresel değerlerin varlığı ile karakterize edilen ve bir açık hava müzesi olarak düzenlenen bir arazi alanı anlamına gelir;

f) "Anıtsal kompleks", farklı dönemlerde inşa edilmiş olabilecek ve zaman içinde bir bütün olarak özerk sanatsal, tarihi veya etno-antropolojik önem kazanmış olan bir dizi yapıdan oluşan bir koleksiyon anlamına gelecektir.

3. 1. fıkrada belirtilen devlet organlarına ait kurum ve yerler, kamu yararına tahsis edilmiş ve kamu hizmeti sunmaktadır.
4. Özel kişilere ait olan ve halka açık olan 1. paragrafta belirtilen sergi ve danışma tesisleri ile sosyal açıdan yararlı özel bir hizmet sunmaktadır.

Madde 102

Kamuya Ait Kurumların ve Kültür Mekanlarının Yararı

1. Devlet, Bölgeler, diğer bölgesel hükümet organları ve diğer herhangi bir kamu kurum ve kuruluşu, 101. maddede belirtilen kurum ve yerlerde bulunan mülklerden bu Kanunda belirlenen temel ilkelere uygun olarak yararlanılmasını sağlar.
2. 1. fıkrada belirtilen ilkeler bakımından, bölgesel mevzuat, Devlete ait olmayan kurumlarda ve kültür yerlerinde mevcut olan veya Devletin yürürlükteki kanunlar temelinde kullanımı devrettiği mülklerden yararlanmayı düzenler.
3. 101. maddede belirtilen kurum ve yerler dışındaki kamusal kültür varlıklarından yararlanılması, bu Başlık hükümlerine göre ve anılan varlıkların tahsis edildiği kurumsal amaçların uygulanmasına uygun olarak sağlanır.
4. Kamuya ait kurumlar ve kültür yerleri ile ilgili olarak Devlet ve onun adına Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları ile ilgili koordinasyon, uyum ve kullanımın artırılması amacıyla bu alandaki anlaşmaları tanımlayacaklardır, 112. maddede belirtilen prosedürlerle. Anlaşmanın olmadığı durumlarda, her kamu kurumu kendi yargı yetkisi altındaki mülklerden yararlanmayı garanti etmelidir.
5. Bakanlık, 4. fıkrada belirtilen anlaşmalarla, kültür kurumlarının ve yerlerinin yargı yetkisini, yetki ikamesi esasına göre, bölgelere ve diğer bölgesel hükümet

organlarına, yeteri kadar yararlanma ve zenginleştirme amacıyla, bölgelere devredebilir.

Madde 103

Kültür Kurumlarına ve Yerlere Erişim

1. Kamu kültür kurumlarına ve yerlerine erişim ücretsiz veya giriş ücreti ile olabilir. Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları, bunlara erişimi koordine etmek için anlaşmalar şart koşabilir.
2. Okuma, çalışma ve araştırma amacıyla kütüphanelere ve kamu arşivlerine erişim ücretsizdir.
3. Girişin bir giriş ücreti gerektirdiği durumlarda, Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları,
   a) Ücretsiz erişim ve ücretsiz giriş durumları
   b) Bilet kategorileri ve göreli fiyatlarını belirleme kriterleri. Bilet fiyatı, mektupta öngörülen sözleşmelerin şartlarından kaynaklanan maliyetleri içerecektir.
   c) Giriş biletlerinin düzenlenmesi, dağıtımı ve satışı ve ilgili ücretin tahsil edilmesi için yöntemler, bu da kamu kurumları ve özel kişilerle anlaşmalar yoluyla gerçekleştirilebilir. Giriş biletlerinin işlenmesi için yeni bilgisayar teknolojileri kullanılabilir ve anlaşmalar yapılmış üçüncü şahıslar tarafından peşin satış ve satış imkanı
   d) Ressamlar, heykeltıraşlar, müzisyenler, yazarlar ve oyun yazarları için Ulusal Sosyal Yardım ve Emeklilik Enstitüsüne (Ente Nazionale di assistenza e previdenza) tahsis edilebilecek bilet satış gelirlerinin yüzdesi
4. Diğer Avrupa Birliği Üye Devletlerinin vatandaşlarına karşı haksız ayrımcılık yaratmayacak şekilde, özel kabul oranları düzenlenmelidir.

Madde 104

Özel Mülkiyetli Kültür Varlıklarından Yararlanma

1. Aşağıdakiler kültürel amaçlarla kamu erişimine tabi olabilir:

a) Istisnai ilgi konusu olan 10. maddenin 3. fıkrasının a) ve d) harflerinde belirtilen taşınmaz kültür varlıkları;

b) 13. madde kapsamında beyan edilen koleksiyonlar

2. 1. fıkranın a) bendinde belirtilen taşınmaz malların istisnai menfaati, mal sahibi ile görüştükten sonra Bakanlık kararıyla beyan edilir.

3. Ziyaret prosedürleri, mülk sahibi ile mülklerin bulunduğu Büyükşehir Belediyesi'ne veya Büyükşehir Bölgesine bildirimde bulunacak olan müfettiş arasında mutabık kalınarak belirlenir.

4. 38. maddedeki hükümler yürürlükte kalacaktır.

Madde 105

Kullanım Hakları ve Kamu Yararı

1. Bakanlık ve Bölgeler, yetkileri dahilinde, bu Kısım hükümlerine tabi eşya ve mallar üzerinde kamunun kazandığı kullanım ve yararlanma haklarına saygı gösterilmesini sağlar.

Kültür Varlıkları

Madde 106

Kültür Varlıklarının Bireysel Kullanımı

1. Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları, kültürel varlıkların - kendi bakımlarına bağlı olarak - bireysel başvuru sahiplerine, orijinal kültürel tanımlarıyla uyumlu amaçlarla kullanılmasına izin verebilir.

2. Bakanlığın bakımına taahhüt edilen mülkler için, denetçi ödenecek ücreti belirler ve ilgili işlemleri uygular.

Madde 107

Kültür Varlıklarının Araçsal ve Geçici Kullanımı ve Yeniden Üretimi

1. Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları, 2. paragrafta yer alan hükümler ve telif hakkı ile ilgili hükümler saklı kalmak üzere, kendi bakımlarına taahhüt edilen kültürel varlıkların çoğaltılmasına ve araçsal ve geçici kullanımına izin verebilir.
2. Kültürel varlıkların çoğaltılması, bu tür çalışmaların hangi malzemeden yapıldığına bakılmaksızın, genel olarak heykel veya kabartma eserlerin orijinallerinden kalıplar üretmekten ibaret olduğunda genellikle yasaktır. Orijinallerin halihazırda var olan nüshalarından alçıya, genel olarak müfettişin izni ile izin verilir. Yayınların çoğaltılması için prosedürler bakanlık kararnamesi ile düzenlenir.

Madde 108

İmtiyaz Ücretleri, Yeniden Üretim için Ödeme, Depozitolar

1. Kültürel varlıkların çoğaltılmasına ilişkin imtiyaz ücretleri ve ödemeler, mülkün bakımını üstlendiği makam tarafından, ayrıca aşağıdakiler de dikkate alınarak belirlenir:

a) Kullanım imtiyazının atıfta bulunduğu faaliyetlerin niteliği;
b) Çoğaltmanın üretilmesi için araçlar ve yöntemler;
c) Alanların ve mülkün ne zaman ve ne kadar süreyle kullanılacağı;
d) Çoğaltmaların yapıldığı kullanım ve amaç ile başvuru sahibine tahakkuk edecek ekonomik faydalar.

2. Ücretler ve ödemeler kural olarak peşin ödenecektir.

3. Özel şahıslar tarafından çalışma amacıyla kişisel kullanım için veya kamu kurumları tarafından geliştirme amacıyla talep edilen çoğaltmalar için herhangi bir ücret alınmaz. Başvuru sahipleri, yine de ortaya çıkan masraflar için imtiyaz veren idareye tazminat ödeyeceklerdir.
4. İmtiyazla verilen faaliyetlerin kültür varlıklarına zarar verebileceği hallerde, mülkiyeti taahhüt edilen makamlar, banka veya sigorta kefaleti yoluyla yapılabilecek teminat miktarını tespit ederler. Aynı nedenlerden dolayı, ücret ödemeden muafiyet durumunda da depozito istenmektedir.
5. İmtiyazla verilen mülkün zarar görmediği ve yapılan masrafların geri ödendiği tespit edildiğinde teminat depozitosu iade edilir.
6. Mülkün kullanımı ve çoğaltılmasına ilişkin asgari ücret ve ödemeler, imtiyaz veren idarenin bir kısmıyla belirlenir.

Madde 109

Fotoğrafik Görüntüler ve Kültürel Varlık Filmleri Kataloğu

1. İmtiyaz, genel olarak fotoğrafik görüntülerin ve filmlerin koleksiyonları ve katalogları amacıyla kültürel varlıkların çoğaltılmasıyla ilgili olduğunda, imtiyaz hükmü aşağıdakileri öngörür:

a) Her film veya fotoğrafın orijinal bir kopyasının tevdi edilmesi;
b) Orijinal renkli fotoğrafın kullanımdan sonra ilgili kod ile iadesi.

Madde 110

Nakit Makbuzları ve Gelir Dağılımı

1. 115. maddenin 2. fıkrasında belirtilen hallerde, kültür kurumlarına ve sitelerine giriş biletlerinin satışından elde edilen gelirler ile kültür varlıklarının çoğaltılması için imtiyaz ücretleri ve ödemeler, devlet kurumlarına ödenir. Ilgili kamu muhasebesi hükümlerine uygun olarak kurumların, sitelerin veya münferit mülklerin ait olduğu veya bakımını üstlendikleri mülkler.

2. Devlete ait olan veya devlete bağlı olan kurumlar, siteler veya mülkler söz konusu olduğunda, 1. fıkrada belirtilen gelirler Devlet hazinesinin taşra kesimine 65'e ödenir. Ödeme, yukarıda belirtilen hazineye kayıtlı bir posta cari hesabına veya bir kredi kurumunda her kültür kurumu veya site görevlisi tarafından açılan bir cari hesaba da yatırılabilir. Bu son hipotezde, bankacılık kurumu, alınan meblağları, alındıktan sonra en fazla beş gün içinde Devletin il hazinesine yatırır. Ekonomi ve Maliye Bakanlığı, aynı Bakanlık tarafından belirlenen kriterlere ve tedbirlere göre Bakanlığın gider bütçesi için alınan meblağları yetkili baz bütçe birimlerine yeniden tahsis eder.
3. Devlete ait olan veya bakımına taahhüt edilen kurum ve sitelere giriş biletlerinin satışından elde edilecek gelirler, söz konusu sitelerin 29. madde uyarınca güvenliğine ve muhafazasına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi için ayrılmıştır. Kültür varlıklarının kamulaştırılması ve satın alınması, bu aynı zamanda ön alım yoluyla da gerçekleştirilebilir.
4. Diğer hükümet organlarına ait olan veya onların bakımına bağlı olan kurum ve sitelere giriş biletlerinin satışından elde edilen gelir, kültürel mirasın artırılması ve güçlendirilmesi için tahsis edilir.

Bölüm 2

Kültürel Mirasın İyileştirilmesi İlkeleri

Madde 111

Geliştirme Faaliyetleri

1. Kültürel mirasın iyileştirilmesine yönelik faaliyetler, kaynakların, tesislerin veya ağların istikrarlı bir şekilde oluşturulmasını ve düzenlenmesini veya 6. maddede belirtilen işlevleri yerine getirmek ve amaçlara ulaşmak için tasarlanmış teknik beceriler veya finansal veya araçsal kaynakları

sağlamaktan oluşur denekler aynı fikirde olabilir, iş birliği yapabilir veya bu tür faaliyetlere katılabilir.

2. Geliştirme, kamu veya özel inisiyatif tarafından gerçekleştirilebilir.
3. Kamu girişimi ile gerçekleştirilen geliştirme, katılım özgürlüğü, çok sayıda katılımcı, faaliyetin devamlılığı, eşit muamele, ekonomik fizibilite ve yönetim şeffaflığı ilkelerine uygun olacaktır.
4. Özel inisiyatif tarafından gerçekleştirilen geliştirme, sosyal açıdan yararlı bir faaliyet olarak kabul edilir ve sosyal dayanışma amaçları kabul edilir.

Madde 112

Kamuya Ait Kültür Varlıklarının İyileştirilmesi

1. Devlet, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları, bu Kanunla belirlenen temel ilkelere uygun olarak, kurumlarda ve 101. maddede belirtilen yerlerde elde tutulan malvarlığının artırılmasını sağlar.
2. 1. fıkrada atıfta bulunulan ilkelere uygun olarak, Devlete ait olmayan kurum ve kültür yerlerinde veya Devletin yürürlükteki yasalar temelinde kullanımını aktardığı mülklerde bulunan mülklerin artırılması bölgesel mevzuatı yönetir.
3. 1. fıkrada belirtilen kurumlar ve yerler dışında kamuya ait kültür varlıklarının genişletilmesi, bu Başlık hükümlerine uygun olarak, söz konusu varlıkların tahsis edildiği kurumsal kullanımlarla uyumlu olarak sağlanacaktır.
4. Hükümete ait kültürel mirası oluşturan varlıklar için iyileştirme faaliyetlerini koordine etmek, uyumlaştırmak ve desteklemek amacıyla Devlet, Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları aracılığıyla bölgesel bazda anlaşmalar düzenler. Hedefleri belirleyin ve bunlara ulaşmak için zaman çizelgesi ve yöntemleri belirleyin. 115. madde uyarınca uygun yönetim biçimleri aynı anlaşmalarla belirlenecektir.
5. Yetkili organlar arasında belirlenen süre içinde 4. fıkrada belirtilen anlaşmalara ulaşılamadığında, bunların tanımı, Bakanlık, Bölge Başkanı, İl

Başkanı ve Belediye başkanlarının ortak kararına geri dönülür. Herhangi bir anlaşmanın olmadığı durumlarda, her hükümet organı kendi yetki alanı altındaki mülklerin genişletilmesini garanti etmelidir.

6. Devlet, Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları aracılığıyla, Birleşik Konferans içinde, 4. paragrafta belirtilen anlaşmaları ulusal topraklarda uyumlaştırmak için genel yönergeleri ve prosedürleri tanımlayabilir.
7. Özel kişiler de 4. paragrafta belirtilen anlaşmalara katılabilirler ve ilgili tarafların rızası ile aynı anlaşmalar özel mülkiyete ait mülklerle ilgili olabilir.
8. İlgilenen kamu kurumları ayrıca kültürel varlıklar hakkında bilgi sahibi olmayı amaçlayan tanıtım ve yayma faaliyetlerini yürüten kültür veya gönüllü derneklerle özel anlaşmalar yapabilir.

Madde 113

Özel Mülkiyetli Kültür Varlığının İyileştirilmesi

1. Özel sektöre ait kültürel varlıkların geliştirilmesi için özel olarak başlatılan faaliyetler ve tesisler, Devletten, Bölgelerden ve diğer bölgesel hükümet organlarından kamu desteği alabilir.
2. Desteğin kapsamı, atıfta bulunduğu kültür varlıklarının önemi dikkate alınarak belirlenir.
3. Arttırma usulleri, destek tedbirleri kabul edildiğinde mülkün sahibi, sahibi veya sahibi ile yapılacak bir anlaşma ile belirlenir.
4. Bölge ve diğer bölgesel hükümet organları, 104. maddenin 1. fıkrasında belirtilen mülklerin 3. paragrafta öngörülen anlaşmalara katılarak artırılmasında da hemfikir olabilirler.

Madde 114

Geliştirme Kalite Kontrolü

1. Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları, üniversitelerin olası katılımıyla, iyileştirme için periyodik olarak revize edilecek standart kalite seviyeleri belirler.
2. 1. paragrafta atıfta bulunulan kalite kontrol seviyeleri, Birleşik Konferansta mutabakata varıldıktan sonra Bakanlık kararnamesiyle kabul edilecektir.
3. 115. madde uyarınca, geliştirme faaliyetlerinin yönetimini elinde tutan taraflar, belirlenen seviyelere uyulmasını sağlamalıdır.

Madde 115

Yönetim Biçimleri

1. Özel girişim tarafından üstlenilen kültürel varlıkların geliştirilmesi doğrudan veya dolaylı olarak yönetilir.
2. Doğrudan yönetim, uygun bilimsel, örgütsel, mali ve muhasebe özerkliğine sahip, uygun teknik kadro ile donatılmış idareler içindeki organizasyon yapıları aracılığıyla gerçekleştirilir.
3. Dolaylı yönetim aşağıdakiler tarafından gerçekleştirilir:

a) Bu yönetimin, yaygın olarak mülkün ait olduğu veya söz konusu idarenin büyük bir menfaati olduğu kamu idaresi tarafından dahil edilen kurumlara, vakıflara, derneklere, konsorsiyumlara, şirketlere veya diğer kuruluşlara doğrudan devri;

b) 4. ve 5. paragraflarda belirtilen kriterler temelinde üçüncü bir tarafa imtiyaz.

4. Eyalet ve Bölgeler, kültürel varlıklar için yeterli düzeyde geliştirme sağlamak için dolaylı yönetime başvurabilir. Paragraf 3'ün a) ve b) harflerinde belirtilen iki yönetim biçimi arasındaki seçim, takip edilecek amaçların ve göreceli araçların, yöntemlerin ve zaman çizelgelerinin etkinlik ve etkinlik açısından karşılaştırmalı bir değerlendirmesinin ardından yapılacaktır.
5. 4. paragrafta atıfta bulunulan karşılaştırmalı değerlendirmeyi takiben, üçüncü bir tarafa imtiyaz başvurusu tercih edildiğinde, aynı şey sunulan projelerin

karşılaştırmalı bir değerlendirmesi temelinde açık rekabet prosedürleri aracılığıyla sağlanır.

6. Diğer bölgesel hükümet organları, sınırlı kapsam veya geliştirme faaliyetinin türü nedeniyle, doğrudan yönetimin ekonomik olarak avantajlı veya daha uygun olduğu durumlar haricinde, paragraf 3, a) mektubunda belirtilen dolaylı yönetime başvurur.
7. İyileştirme faaliyetlerine ilişkin yasal yetkiye sahip taraflar arasında önceden yapılan anlaşma ile, 3. paragrafta öngörülen devir veya imtiyaz, ortak ve müşterek olarak düzenlenebilir.
8. Faaliyetlerin tapu sahibi ile imtiyaz olarak verildiği veya verildiği taraf arasındaki ilişki, diğer hususların yanı sıra, sağlanan hizmetlerin niteliksel düzeylerini ve personelin mesleki düzeyini belirleyen bir hizmet sözleşmesine tabidir. Yanı sıra, faaliyet veya hizmetin tapu sahibi tarafından alıkonulacak yönlendirme ve kontrol yetkileri.
9. Faaliyetin tapu sahibi, 3. fıkranın a) bendinde belirtilen tarafların mal varlığını veya sermayesini paylaşabilir; bu katılım, zenginleştirilecek kültürel varlığın kullanımının verilmesini de içerebilir. Kullanım devrinin etkileri, herhangi bir tazminat olmaksızın, faaliyet veya hizmetin hak sahibinin paylaşımının tamamen durdurulması, katılımcı tarafın işten çıkarılması veya sona erdirilmesi durumunda sona erecektir. Faaliyet veya hizmetin atanmasının nedeni ne olursa olsun. Kullanımda verilen mülkler, eşdeğer ekonomik değerleri olmadıkça, belirli bir mali güvenceye tabi değildir.
10. Arttırılacak kültürel varlığın kullanımındaki imtiyaz, 3. paragrafta atıfta bulunulan devir veya imtiyazla bağlantılı olabilir. İmtiyaz, her durumda, hizmet veya faaliyetin atanmasının veya imtiyazının kesilmesi durumunda, tazminat olmaksızın etkinliğini kaybeder.

Madde 116

Kullanım sırasında verilen veya verilen kültürel varlıkların korunması

1. 115. maddenin 9. ve 10. fıkralarına göre verilen veya kullanım için izin verilen kültürel varlıklar, kendi yasal düzenlemelerine tabi olarak tüm etkilere devam edecektir. Koruma görevleri Bakanlık tarafından yerine getirilir ve aynı mülklerin kullanımının verildiği veya verildiği tarafların talebi üzerine veya bunlarla ilgili koruma da sağlayabilir.

Madde 117

Ek hizmetler

1. 101. maddede belirtilen kültür kurum ve yerlerinde halka kültürel yardım ve ağırlama hizmetleri kurulabilir.
2. 1. paragrafta atıfta bulunulan hizmetlere şunlar dahildir:

a) Kataloglar ve katalog, görsel-işitsel ve bilgisayar yardımları, diğer tüm bilgi materyalleri ve kültürel varlıkların çoğaltılması ile ilgili yayın ve satış hizmetleri;

b) Çoğaltımların sağlanması ve kütüphane ödünç verme teslimi için kitap ve arşiv mülkleriyle ilgili hizmetler;

c) Plak, slayt ve müze kütüphanesi koleksiyonlarının yönetimi;

d) Satış noktalarının yönetimi ve kültürel varlıkların yeniden üretiminin ticari kullanımı;

e) Çocuklar için yardım ve eğlence dahil halkla ilişkiler hizmetleri, bilgi ve eğitim rehberliği ve yardım hizmetleri, buluşma yerleri:

f) Kafeterya, restoran ve vestiyer hizmetleri;

g) Kültürel sergilerin ve etkinliklerin organizasyonu ve tanıtım girişimleri.

3. 1. paragrafta atıfta bulunulan hizmetler, temizlik, güvenlik ve gişe hizmetleri ile bağlantılı olarak yönetilebilir.

4. Söz konusu hizmetlerin yönetimi, 115. maddede öngörülen şekillerde gerçekleştirilir.
5. Hizmet imtiyazından elde edilen ücretler, 110. maddede belirtilen şekilde alınır ve paylaşılır.

Madde 118

Çalışma ve Araştırma Faaliyetlerinin Teşviki

1. Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları, üniversitelerin ve diğer kamu ve özel kuruluşların muhtemel katılımıyla, kültürel mirasla ilgili araştırma, araştırma ve diğer bilişsel faaliyetleri yürütür, teşvik eder ve destekler ve bunları ortaklaşa yapabilir. .
2. Kataloglama dahil olmak üzere, 1. paragrafta belirtilen araştırma, araştırma ve diğer faaliyetlerin sonuçlarının sistematik olarak toplanmasını ve yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla, Bakanlık ve Bölgeler, bölgesel veya bölgeler arası düzeyde oluşturmak için anlaşmalar yapabilir, kültürel mirasın incelenmesi ve belgelenmesi için kalıcı merkezler, üniversitelerin ve diğer kamu ve özel kuruluşların katılımını sağlar.

Madde 119

Okullarda Kültürel Miras Hakkındaki Bilginin Yaygınlaştırılması

1. Bakanlık, Eğitim Bakanlığı, Üniversiteler ve Araştırma Bakanlığı, Bölgeler ve diğer ilgili bölgesel hükümet organları, kültürel miras bilgisini yaymak ve öğrencilerin bu mirastan yararlanmasını teşvik etmek için anlaşmalar yapabilir.
2. Birinci fıkrada öngörülen anlaşmalara dayanarak, 101. maddede belirtilen kurum ve kültür mekânlarının müdürleri, milli eğitim sistemine ait her tür ve seviyedeki okullarla, kalkınma için özel anlaşmalar yapabilir. Didaktik

programların, görsel-işitsel materyallerin ve yardımların hazırlanmasının yanı sıra öğretmenlerin eğitim ve öğretimi için. Programlar, materyaller ve öğretim yardımcıları, başvuran okulun özel doğasını ve engelli öğrencilerin varlığından kaynaklanan özel ihtiyaçları dikkate alacaktır.

Madde 120

Kültür Varlıkları Sponsorluğu

1. Kültürel varlık sponsorluğu, Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organlarının veya özel konuların alanlardaki girişimlerinin planlanması veya yürütülmesine özel konular adına mal veya hizmetlere yapılan her türlü katkı olarak tanımlanır. Yukarıda bahsedilen konuların adını, markasını, imajını, faaliyetini veya ürününü tanıtmak amacıyla kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi.
2. 1. paragrafta atıfta bulunulan promosyon, katkı nesnesini oluşturan inisiyatif ile isim, marka, imaj, aktivite veya ürünün sanatsal veya tarihsel doğası, görünümü ve dekoru ile uyumlu formlarda ilişkilendirilmesiyle gerçekleşir. Korunacak veya geliştirilecek ve sponsorluk sözleşmesi kapsamında tesis edilecek kültürel varlığın yönü.
3. Sponsorluk sözleşmesi, aynı zamanda, ödeme yapan tarafın, finansmanın atıfta bulunduğu inisiyatifin gerçekleştirilmesi üzerindeki denetim biçimlerinin yanı sıra, finansman kullanımının yöntemlerini de tanımlayacaktır.

Madde 121

Banka Vakıfları ile Yapılan Anlaşmalar

1. Bakanlık, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları, her biri kendi yetki alanı içinde ve müştereken, kredi kurumlarının yeniden

yapılandırılması ve düzenlenmesi hükümlerinde belirtilen vakıflar ile mutabakat zaptı imzalayabilir. Tüzük, kültürel mirasın geliştirilmesine yönelik çalışmaları koordine etmek ve bu bağlamda, sağlanan mali kaynakların dengeli kullanımını sağlamak amacıyla, sanat ve kültürel miras ve faaliyetler sektöründe sosyal açıdan yararlı amaçları takip eder. Mutabakat zaptında belirtilen amaçlara ulaşılmasını sağlamak için hükümet kendi mali kaynakları ile katılabilir.

Bölüm III

Arşiv Belgelerine Danışma ve Gizliliğin Korunması

Madde 122

Devlet Arşivleri ve Kamu Kurumlarının Tarihi Arşivleri: Belge Danışmanlığı

1. Devlet arşivlerinde ve Bölgelerin tarihi arşivlerinde, diğer bölgesel hükümet organlarının yanı sıra diğer herhangi bir kamu kurum ve kuruluşunun arşivlerinde tutulan belgelere, aşağıdaki istisnalar dışında serbestçe danışılabilir.

a) 125. maddeye göre gizli ilan edilenler, tarihlerinden elli yıl sonra başvurulabilecek olan Devletin iç veya dış politikalarına göre;

b) Hassas bilgiler içerenler ve ayrıca kişisel verilerin kullanımına ilişkin kanunlarda açıkça belirtilen ve tarihinden kırk yıl sonra başvurulabilecek cezai nitelikteki önlemlerle ilgili bilgiler içerenler. Bilgiler sağlık durumunu, cinsel deneyimleri veya özel aile ilişkilerini ortaya çıkaracaksa, bu terim yetmiş yıldır.

2. 1. paragrafta belirtilen zaman sınırlamalarının sona ermesinden önce, belgeler, idari belgelere erişime ilişkin düzenlemelere uygun olarak erişilebilir durumda kalacaktır. Erişim dilekçesi, dosyalanmadan veya tevdi edilmeden önce belgeyi tutan idare tarafından ele alınır.

3. Özel mülkiyete ait arşivler ve Devlet arşivlerinde veya kamu kurumlarının tarihi arşivlerinde veya miras veya miras olarak bağışlanmış veya satılmış veya bırakılmış aynı arşivlerde saklanan belgeler de 1. fıkra hükümlerine tabidir. Mevduat sahipleri ile evrakları bağışlayan, satanlar veya miras bırakanlar veya miras bırakanlar da son yetmiş yıllık döneme ait belgelerin tamamının veya bir kısmının istişare edilmemesi koşulunu tesis edebilirler. 1. paragrafta belirtilen genel sınırlama gibi bu sınırlama, mevduat sahipleri, bağışçılar, satıcılar ve belirledikleri diğer kişiler için geçerli değildir; söz konusu sınırlama, satın alma hakkı ile menfaatleri bulunan mülkle ilgili belgeler söz konusu olduğunda, mevduat sahiplerinin, bağışçıların ve satıcıların vekilleri için de geçerli değildir.

Madde 123

Devlet Arşivleri ve Kamu Kurumlarının Tarihi Arşivleri: Gizli Belgelerin Danışmanlığı

1. İçişleri Bakanlığı, Devlet Arşivlerinden sorumlu müdürün tavsiye görüşünü aldıktan ve İçişleri Bakanlığı bünyesinde oluşturulan gizli arşiv belgelerinin istişaresine ilişkin sorular konusunda Komisyonu dinledikten sonra, 122. maddenin 1. fıkrasında belirtilen sürelerin sona ermesinden önce bile, Devlet arşivlerinde saklanan gizli nitelikteki belgelerin amaçları. Yetki, her başvuru sahibine eşit koşullar altında verilir.
2. Danışmanın 1. paragraf uyarınca yetkilendirildiği belgeler, gizli niteliklerini koruyacak ve dağıtılamayacaktır.
3. Ayrıca 1. ve 2. fıkraların hükümlerine, Bölgelerin tarihi arşivlerinde, diğer bölgesel hükümet organlarında ve diğer herhangi bir kamu kurum ve kuruluşunda saklanan gizli nitelikteki belgelerin tarihi amaçlarına yönelik istişare de tabiidir. 1. paragrafta atıfta bulunulan görüş, arşiv sorumlusu tarafından verilir.

Madde 124

Tarihsel Amaçlar için Güncel Arşivlerin Danışmanlığı

1. Kamu idaresi belgelerine erişimle ilgili yürürlükteki kanun hükümlerine halel getirmeksizin, Devlet, Bölgeler ve diğer bölgesel hükümet organları, mevcut ve tevdi edilmiş arşivlerinin tarihsel amaçlarına yönelik istişare için yönetmelikler oluştururlar.
2. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının mevcut ve tevdi edilen arşivlerinin 1. fıkrası amaçlarına yönelik istişare, Bakanlık tarafından oluşturulan genel esaslar esas alınarak aynı kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenir.

Madde 125

Gizlilik Beyanı

1. 122. ve 127. maddelerde belirtilen serbestçe danışılamayacak belgelerin mevcudiyeti ve mahiyetinin tespiti, Bakanlık ile mutabakat halinde İçişleri Bakanlığınca yapılır.

Madde 126

Kişisel Verilerin Korunması

1. Kişisel veri sahibi, kullanımına ilişkin kanunlarla kendisine tanınan hakları kullandığında, tarihi arşivlerin belgeleri korunur ve aynı hakların kullanımına ilişkin belgelerle birlikte başvurulabilir.
2. Aynı sahibin talebi üzerine, kamuoyunun büyük ilgisini çekmeyen kişisel verilerin, kullanımlarının ilgili kişinin haysiyetine, mahremiyetine veya kişisel kimliğine zarar verme gibi somut bir tehlike içerdiği durumlarda dondurulması emredilebilir.

3. Kişisel verileri içeren belgelerin tarihsel amaçlarına yönelik istişare, kişisel verilerin kullanımına ilişkin yasalar kapsamında belirlenen etik ve iyi davranış kurallarının hükümlerine de tabidir.

Madde 127

Özel Arşiv Danışmanlığı

1. Özel mülk sahipleri, sahipler veya sahipleri, arşivlerin veya 13. maddeye göre beyan edilen tek belgelerin yasal hakları ne olursa olsun arşiv sorumlusu aracılığıyla haklı bir talepte bulunan akademisyenlere, özel kişiler arasında kararlaştırılan usullere uygun olarak belgelere başvurma izni vermek zorundadır. Tarafların kendileri ve müfettiş. İlgili masraflar bursiyer tarafından karşılanır.
2. 125. madde uyarınca gizli nitelikte olduğu beyan edilen tek belgeler danışma dışı bırakılmıştır. 122. maddenin 3. fıkrası uyarınca istişare etmeme şartı getirilen belgeler de danışma dışı bırakılabilir.
3. 123. maddenin 3. fıkrasında ve 126. maddenin 3. fıkrasında atıfta bulunulan hükümler, 13. madde uyarınca beyan edilmemiş olsalar bile, tarihi amaçlarla kullanılan özel arşivlere uygulanır.

BÖLÜM III

Geçici ve Son Hükümler

Madde 128

Önceki Mevzuat Kapsamında Sunulan Bildirimler

1. 10. maddenin 3. fıkrasında atıfta bulunulan kültür varlıkları, hakkında 575 sayılı kanunlara göre tebligatlar yapılmıştır. 20 Haziran 1909 tarihli 364 sayılı ve no. 11 Haziran 1922 tarih ve 778 sayılı, yenilenmemiş ve

tescil edilmemiş, 14. Maddede belirtilen usule tabidir. Aynı usulün sonuçlanmasına kadar, söz konusu bildirimler her halükarda bu Kısım amaçları için geçerliliğini koruyacaktır.

2. Tebligat, 5653 sayılı kanunun 2, 3, 5 ve 21. maddelerine göre yapılmıştır. 1 Haziran 1939 tarih ve 1089 sayılı kararnamenin 36. maddesi uyarınca kabul edilip tebliğ edilen beyannameler. 30 Eylül 1963 tarihli Cumhurbaşkanının 1409'u ve 6, 7, 8 ve 49. 29 Ekim 1999 tarih ve 490 sayılı kararı da yürürlükte kalacaktır.
3. Daha sonra etkili bir şekilde meydana gelen veya önceden bilinmeyen veya değerlendirilmemiş unsurların varlığında, Bakanlık, re'sen veya ilgili malik, malik veya malikin talebi üzerine, sahip olunan mallar için beyan prosedürünü yenileyebilir. Aynı mülklerin koruma hükümlerine tabi tutulmasına yönelik binaların devam eden varlığının doğrulanması amacıyla 2. paragrafta atıfta bulunulan bildirimlerin konusu olmuştur.
4. 3. fıkraya göre yapılan beyannamenin yenilenmesi başvurusunun reddi kararına veya aynı usulün nihai beyannamesine, resen başlatılmış olsa dahi, 16. maddeye göre idari itiraz kabul edilebilir.

Madde 129

Özel Yasal Hükümler

1. Tek tek şehirler veya bunların bölümleri, aritektonik kompleksler, ulusal anıtlar, tarihi, sanatsal veya arkeolojik ilgi alanları ile ilgili yasalar yürürlükte kalacaktır.
2. Fideicommissum sanat koleksiyonlarına ilişkin hükümler, no. 28 Haziran 1871 tarih ve 286, kanun no. 8 Temmuz 1883 tarih ve 1461, kraliyet kararnamesi no. 23 Kasım 1891 tarih ve 653 sayılı kanun 7 Şubat 1892 tarih ve 31'i de yürürlükte kalacaktır.

Madde 130

Önceki Düzenleyici Hükümler

1. Bu Kanunda öngörülen karar ve yönetmeliklerin ortaya çıkmasına kadar, kraliyet kararnameleri ile onaylanan yönetmeliklerin hükümleri no. 1163, 2 Ekim 1911 ve no. 30 Ocak 1913 tarih ve 363 sayılı kanun ve bu bölümde yer alan kanunlara ilişkin diğer düzenleyici hükümler, uygulanabilir olduğu ölçüde yürürlükte kalacaktır.